love & life
LEDA

ANNE HÉBERT

Kamouraska

Anne Hébert (1916–2000) s-a născut la Sainte-Catherine-de-Fossambault, lângă Québec. Ea a marcat literatura canadiană printr-o operă de mare amplitudine simbolică. A avut o carieră punctată de premii și recunoașteri care stau mărturie a calității și puterii unui univers încărcat de vise și purtător de drame umane provocate de implacabilele legi ale existenței.

Opera ei a fost încununată cu numeroase premii: romanul *Les Chambres de bois* — Premiul France-Canada; *Les Enfants du Sabbat* și *L'Enfant chargé de songes* — Premiul Guvernatorului General; *Les Fous de Bassan* — Premiul Femina, precum și altele. După mulți ani petrecuți în Franța, Anne Hébert s-a întors la Québec, unde s-a stins din viață în ianuarie 2000.

Romanul *Kamouraska* a obținut în anul 1971 Premiul Academiei regale din Belgia și cel al Librarilor.

Acțiunea romanului, inspirată dintr-un fapt real, se petrece la mijlocul secolului al XIX-lea, în orașul Québec. O femeie veghează ultimele clipe de viață ale soțului său. Dar gândul ei este departe, pierdut în retrăirea propriei vieți. Este copleșită de amintirea unei povești tragice de iubire, care nu i-a adus decât durere.

O carte plină de pasiune, violență, dramatism și romantism, care ne conduce prin universul gândurilor, al dorinței și al realității, și care a impus-o pe Anne Hébert printre romancierii de elită ai epocii noastre.

„Stilul deosebit de complex și superbele imagini ale lui Anne Hébert reverberează cu ecouri din Proust, Joyce, Kafka și Sarraute — ca să nu mai vorbim de Shakespeare."

Canadian Forum

LEDA
GRUPUL EDITORIAL CORINT
www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro

Ne rămâne Tara?

Țineți în mână și un roman clasic. Vă pregătiți să plonjați într-o poveste gotică, despre pasiune, crimă, dragoste și vinovăție, scrisă în 1970 de o prolifică și apreciată autoare canadiană. Punctul de plecare este un fapt real, petrecut în al patrulea deceniu al veacului al XIX-lea: asasinarea seniorului de la Kamouraska de către un medic american, îndrăgostit de soția acestuia.

Unul dintre acele romane incluse în programele școlare, sub etichete de tipul „studii de gen", „rolul femeii în societate", „identitatea literaturii canadiene" sau „specificul lingvistic și cultural francez într-un mediu anglofon". După cum sugerează afișul ecranizării din 1973, semnată de Claude Jutra, fiecare țară își are propria poveste de dragoste reprezentativă. Iată Kamouraska*, dincolo de feminismul de manual: un fel de* Pe aripile vântului *al literaturii canadiene, cu o frumoasă blond-roșcată a Nordului, rece și manierată, atrăgătoare și distantă, tenebroasă și pasională.*

Elisabeth d'Aulnières, mamă a unsprezece copii, se pregătește să-și îngroape cel de-al doilea soț — Jérôme Rolland, notar din tată-n fiu, de zece generații. Doamna Rolland nu s-a complăcut însă dintotdeauna în rolul de soție de funcționar: în tinerețe a fost o încântătoare frumusețe locală, măritată, foarte de timpuriu, cu Antoine Tassy, tânărul stăpân de la Kamouraska. Pentru cei pe care sonoritatea cuvântului a ajuns deja să-i enerveze, acesta denumește un domeniu din estul Québecului, care și-a păstrat numele din limba indienilor Algonkin. În traducere, ar însemna „la malul apei este stufăriș".

Prin acest stufăriș, și prin satele învecinate, domnul Tassy vânează diverse lucruri: gâște, rațe și în special fuste. Fapt care nu priește reputației doamnei Tassy, a cărei iubire pentru propriul bărbat e oricum aproape inexistentă. Acesta are și alte păcate: e bețiv, mârlan, violent. Însă Elisabeth nu este o flușturatică și impulsivă frumusețe a Sudului: e o aristocrată nordică, educată „în respectul bunelor maniere și al sfintei taine a căsătoriei", cu o gardă de trei mătuși bisericoase care nu-și iau ochii de pe ea. Pentru a ieși din capcana convențiilor, are nevoie de un motiv puternic, care să-i aprindă focul interior. Și acesta apare sub forma unui american chipeș și bărbos, doctorul George Nelson, fost coleg de colegiu al soțului ei. Iubire cu promisiuni și sacrificii absolute, ca în marile tragedii. La șaptesprezece ani, Elisabeth d'Aulnières se pregătește să devină văduvă, iar doctorul Nelson ia calea conacului cu nume algonkin, pentru a-și înlătura camaradul din calea propriei fericiri.

O telenovelă, veți spune; însă Anna Karenina *nu e, atunci, tot o telenovelă? Elisabeth cade dintr-o extremă într-alta: când își dorește iubire, nebunie și libertate, când suspină după o imagine fără pată și după respectul comunității.*

„Nu-mi mai rămâne decât să devin atât de cuminte, încât să mă creadă toată lumea pe cuvânt. Să-mi pun pe față masca nevinovăției", se lamentează doamna d'Aulnières, după ce, mai înainte, trecuse prin etapa „Voi merge până la capătul nebuniei mele. Pentru mine, este o obligație". Mai întâi, doamna Roland este privită din afară: femeie devotată și iubitoare, nevastă-model la căpătâiul soțului muribund. Apoi, naratorul este prins pe de-a-ntregul în iureșul acestui personaj sensibil și nehotărât. Devine parte a delirului eroinei, la persoana întâi, privește din ochiul coșmarului hrănit din pasiuni, ezitări și amintiri din tinerețe.

Tot mai mult, gândurile femeii, condamnată să se ofilească, pe vecie, în capcana căsniciei și a convențiilor, capătă iuțeala și violența unei furtuni de zăpadă. „Devin translucidă. Despuiată de orice realitate vizibilă. Deposedată de orice formă, de orice relief și de orice adâncime. Orice reacție sau intervenție îmi este interzisă dinainte. Reținută chiar din punctul de plecare", se vaită, patetic, femeia, obligată să asiste, din nou, la coșmarul propriei vieți. Un vis febril, o formă de masochism, o penitență la care se supune, fără a fi convinsă, până la capăt, de monstruozitatea păcatelor pe care și le impută.

Jérôme Rolland, flasc și neinteresant, intră în scenă după ce drama a atins punctul culminant, pentru a pescui, fără efort, trofeul râvnit de atâția bărbați. În schimb, o va scoate pe Elisabeth din spirala fără ieșire a pasiunii nedisimulate, în opoziție cu disimularea aparențelor sociale. Noua căsnicie este pedeapsa care închide orice viitor și care ferecă, definitiv, lacătele rutinei, obligațiilor domestice, obedienței și biologiei — mamă pentru încă o ciurdă de copii. Războiul civil se mută în mintea unei Scarlett O'Hara cu mască impenetrabilă, pentru care doar ieri va mai fi o zi.

Deși nu are o formulă narativă foarte comodă, romanul reușește să-și prindă, totuși, cititorul în drama unui personaj complex și bine construit. Autenticitatea lui Elisabeth d'Aulnières stă tocmai în patetismul și în slăbiciunea ei. Nu e, dincolo de orice, o femeie care cade victimă căsniciei și societății: e o ființă pe cât de înzestrată, pe atât de neputincioasă și de labilă. Colivia de aur este, în final, viața interioară a acestei femei, în a cărei explorare prozatoarea canadiană se aventurează fără ezitări.

Cătălin Sturza

Deşi acest roman este inspirat de o întâmplare reală, petrecută în Canada cu multă vreme în urmă, nu este mai puţin o operă a imaginaţiei. Adevăraţii eroi ai acestei drame nu au făcut decât să-i împrumute istorisirii mele gesturile lor cele mai de faţadă, întrucâtva cele mai oficiale. În rest, au devenit creaţiile mele imaginare, pe parcursul unui lent proces interior.

A. H.

Vara trecuse de-a binelea. Împotriva obiceiului său, doamna Rolland nu-şi părăsise casa din strada Parloir. Vremea fusese foarte frumoasă şi foarte caldă. Dar nici doamna Rolland, nici copiii ei nu plecaseră la ţară peste vară.

Îi murea bărbatul, iar în sufletul ei se aşternea o pace adâncă. Fără să se chinuiască din cale afară, omul se stingea încetişor, cu o lăudabilă discreţie. Doamna Rolland aştepta, supusă şi ireproşabilă. Dacă, la răstimpuri, mai avea câte o strângere de inimă, era doar din pricină că această stare de aşteptare părea să capete proporţii îngrijorătoare. Senina disponibilitate care o cuprindea până în vârful unghiilor nu prevestea nimic bun. Totul părea că tinde să se petreacă de parcă avea să-i fie revelat chiar adevăratul sens al aşteptării ei. Dincolo de moartea bărbatului care îi era soţ de optsprezece ani ca mâine. Dar neliniştea îşi exercita de pe acum funcţiile ei protectoare, de care se agăţa ca de o balustradă salvatoare. Orice, numai pacea asta nesănătoasă nu.

Ar fi trebuit să plec din Québec. Să nu rămân aici. Singură, în pustiul lunii iulie. În oraş nu mai e nici un cunoscut. Dacă ies, sunt privită ca o jivină ciudată. Cum făceau şi derbedeii ăia doi, care mă tot măsurau, azi-dimineaţă, când mă întorceam de la piaţă. M-au petrecut mult timp cu privirea. N-ar trebui să ies singură.

Acum, nu mai încape nici o îndoială: în acest moment, orașul nu oferă siguranță. Sunt observată. Sunt pândită. Sunt urmărită. Sunt încolțită. Se țin după mine. Ieri, femeia aia se transformase în umbra mea. Îi simțeam mersul egal, pasul încăpățânat, voluntar, pe urmele mele. Când m-am întors, femeia s-a ascuns în gangul unei intrări. Am văzut-o cât se poate de bine, repezindu-se într-acolo, iute și agilă ca nimeni alta pe lume, în afară de... Tocmai asta îmi străpunge inima, ca o lovitură dătătoare de moarte: iute și agilă ca nimeni...

Aș fi putut foarte bine să mă descotorosesc de creatura asta. Să iau o trăsură. Sau să trec pe celălalt trotuar. Să intru într-o prăvălie. Să-i trimit vorbă vizitiului meu, să înhame caii la trăsură și să vină după mine. Am continuat să merg fără să mă întorc. Sigură că o târâi după mine, la zece pași, pe urmăritoarea aia înverșunată. Să merg, să merg întruna. Când trec, oamenii se întorc după mine. Asta e adevărata mea viață. Să simt cum lumea se dă la o parte, făcându-mi cărare, ca să mă vadă trecând. Marea Roșie, care se desparte în două, ca să treacă oastea sfântă. Asta e pământul, asta e viața pe pământ, viața mea. Într-o zi, a trebuit să înfrunt — între doi polițiști — pământul ăsta blestemat. Eu, eu, Elisabeth d'Aulnières, văduva lui Antoine Tassy, căsătorită — a doua oară — cu Jérôme Rolland. Aveam chef să-i râd în nas lumii întregi. Ah! Ce plimbare frumoasă cu sania! De la Lavaltrie la Montreal. Mandatul de arestare pe numele meu, cei doi polițiști duhnind a bere, orașul Montreal, traversat într-un echipaj atât de frumos. Comandantul închisorii se scuză și face plecăciuni până la pământ. Poarta neagră se închide în urma mea. Patru pereți mucegăiți. Duhoarea latrinelor. Frigul. Actul de acuzare. Curtea de Justiție a Regelui. Ședința din septembrie 1840. *Regina împotriva lui Elisabeth d'Aulnières-Tassy.* Tinerețea mea zănatică. Interogatoriile. Martorii. La fiecare ședință, trebuie să-mi reîmprospătez nevinovăția, așa cum îți reîmprospătezi frumusețea între două baluri și virginitatea între doi bărbați. Mă întorc acasă, după două luni de închisoare. Din motive de sănătate, din motive familiale. Adio, închisoare; adio și dumneavoastră, domnule comandant al închisorii. Biet om nedumerit, consolează-te cu servitoarea mea. Ea va rămâne întru totul la dispoziția justiției. Prizonieră. Doi ani. Biată, micuță Aurélie Caron. Timpul șterge totul. Iată-te din nou liberă, ca și stăpâna ta. Să-ți refaci viața. Extrădarea amantului meu nu va avea niciodată loc. Cazul se clasează. Doi ani. Trebuie să mă resemnez. Să mă recăsătoresc, fără voal și fără cunună de lămâiță. Jérôme Rolland, cel de-al doilea soț al meu; onoarea mi-a fost salvată. Onoarea! Ce ideal îți mai rămâne, atunci când ai pierdut dragostea? Onoarea. O frumoasă idee fixă, pe care ți-o tot bagă sub nas. Morcovul măgărușului. Tainul perfect, la capătul unei nuiele. Și măgărușul înfometat trage, trage înainte cât e ziua de lungă. Toată viața. Peste puterile lui. Ce păcăleală! Dar asta te face să mergi o viață întreagă. Mă încântă să pășesc pe străzi având ideea pe care mi-o fac despre propria-mi virtute la doi pași, înaintea mea. Fără s-o scap nici o clipă din ochi. Supraveghind-o ca un temnicer. Ideea, mereu ideea. Chivotul din fruntea procesiunii. Și eu, călcându-i pe urme, ca o gâscă. Asta înseamnă să fii femeie cinstită: o gâscă ce merge, fascinată de ideea pe care și-o face despre propria-i onoare. Să visez, să scap, să pierd din vedere ideea fixă. Să-mi ridic de pe față vălul de doliu. Să-i privesc pe toți bărbații de pe stradă. Pe toți. Unul câte unul. Să fiu privită de ei. Să fug de pe strada Parloir. Să mă duc după iubitul meu, la celălalt capăt al lumii. La Burlington. La Burlington. În Statele Unite: *Mai încolo, ai*

să părăsești Canada, nu-i așa? Spune-mi măcar atât. Spune-mi cum va trebui să-ți scriu.

Scumpul, bietul meu iubit, cât a suferit! Cât i-a fost de frig până la Kamouraska, singur-singurel, în toiul iernii. Aproape patru sute de mile, dus și întors. Iubire, iubirea mea, cât rău mi-ai făcut. De ce te-aș plânge? Ai fugit ca un laș, lăsându-mă în urma ta, singură-singurică, ca să țin piept haitei justițiarilor. Iubitule, te mușc, te bat, te ucid. Scumpul tău chip... de acum încolo, niciodată... Și anii care se năpustesc asupră-mi. Sunt încă neatinsă... sau aproape. Am doar o linioară fină, de la aripa nasului la colțurile gurii. Cazna cotidiană a virtuții, fără îndoială. Și totuși zilele frumoase îmi sunt numărate. Strașnic masacru mă așteaptă. În jurul ochilor, laba gâștei peste tot. Mijlocul care mi se îngroașă. Teafără și nevătămată, dacă-ți spun că-s teafără și nevătămată. După un asemenea infern. Cazna ororii asupra unei cărni incoruptibile. Vezi și tu? Salamandra. Sufletul meu încă nu s-a reunit cu trupul. Am toți dinții, sâni frumoși și crupă tare. O iapă de doi ani. Și — unde mai pui? — înaltă. Prestanța fecioarelor neîmblânzite. Un soț, doi soți; și iubitul, care m-a lăsat de izbeliște, într-o seară de februarie. Era la Sorel. După nenorocirea de la Kamouraska. La înapoierea iubitului meu de la Kamouraska. Nu mai fusesem niciodată atât de aproape de fericire. Iar el, bărbatul unic, a fugit cu mâinile pline de sânge. Burlington. Burlington. Mi se năzare că numele ăsta îmi răsună în țeastă ca un clinchet slab, de clopoțel. Ca să mă sfideze. Ca să mă omoare încetul cu încetul. Cling-cling-cling. N-are rost să fac pe martira. Nevinovată, fără prea mult efort, am tot fost, de optsprezece ani încoace. Soția perfectă a lui Jérôme Rolland, un omuleț blând, care își cere drepturile aproape în fiecare seară, înainte de culcare, până ce cade bolnav de

inimă. Datoria mea conjugală, îndeplinită neabătut. Indiferent că sunt sau nu în timpul ciclului. Indiferent că sunt sau nu însărcinată. Indiferent că alăptez sau nu. Uneori, simt chiar și câte o plăcere amară. Umilința plăcerii ăsteia furate de la dragostea mea. Ce atâta sclifoseală? N-am fost decât un pântece fidel, un uter bun de făcut copii. Opt copii ai ăstuia. Și cei trei mititei dinaintea ăstuia, de pe vremea când eram soția lui Antoine Tassy, stăpânul de la Kamouraska. Căutați-l bine pe tatăl celui de-al treilea fiu, căutați izvoarele de început ale domniei mele de femeie, două râuri ce-și amestecă apele între coapsele mele. Micul meu Nicolas, cu cine semeni? Ochii tăi? Sunt ochii iubirii mele pierdute. Sunt sigură. Cel de-al treilea fiu al meu, negricios și subțirel, îi seamănă iubirii mele. Omulețul ăsta. Drăcușorul ăsta, care învață la colegiu.

În curând, voi fi din nou liberă. Să fiu iarăși văduvă. Aș vrea să fiu înfășurată, chiar de acum, în crep fin și în voaluri de calitate. Lucrurile negre ieftine se înverzesc foarte ușor. Să-mi șterg ochii fără lacrimi, să hoinăresc printr-un oraș necunoscut, imens, nesfârșit, plin de bărbați. Cu voalurile fâlfâind. În largul mării. Marele oraș este ca o mare trufașă și nebună. Să plec în căutarea singurei bucurii a inimii mele. Iubirea pierdută, cu toată liota asta de țânci, de purtat în pântece și de adus pe lume, de alăptat la sân, de înțărcat. Ocupația zilelor și nopților mele. Asta mă ucide și, în același timp, îmi dă viață. Sunt ocupată cât e ziua de lungă. Unsprezece sarcini în douăzeci și doi de ani. Țărână oarbă; atâta sânge și lapte, atâta placentă ruptă în bucăți zdrențuite. Biată Elisabeth, fecundă Elisabeth. Micul meu Nicolas, fiu unic al dragostei. Sacrificiul celebrat pe zăpadă. În limanul Kamouraska, înghețat ca un ogor uscat și prăfos. Dragostea

ucigașă. Dragostea infamă. Dragostea funestă. Dragostea. Dragostea. Unica viață de pe această lume. Nebunia dragostei. *Te rog, spune-mi care este starea sănătății tale și a bietului copilaș.* Ultima scrisoare de la el, interceptată de judecători.

Doamna Rolland, foarte dreaptă, fără să-și miște bustul, cu mâinile neclintite pe fusta cu crinolină, își apropie fața de jaluzele, aruncă o privire verde printre șipcile acesteia, își ciulește urechea pe sub bandourile[1] ce-i încadrează chipul. Din stradă, răzbate un val de aer cald și umed. Streașina curge și face un zgomot asurzitor. În camera cu mobile englezești și catifele grele, o voce răgușită, de bărbat, mormăie ceva nedeslușit despre streașină.

Din depărtare, se aude tropăitul greoi al unui cal înhămat la o șaretă. Este ora două noaptea. Ce Dumnezeu o căuta șareta asta în puterea nopții? De câtava vreme, cineva dă târcoale prin oraș. Șareta se apropie. Strada Saint-Louis, strada Jardins, strada Donacona. Tăcere. Ah, Doamne! Roțile cu cercuri de fier cotesc la colț, copitele greoaie și obosite se apropie.

Calul și trăsura se vor opri, dintr-o clipă într-alta, sub ferestrele mele. Pentru mine vin! Sunt sigură că pentru mine. Într-o zi, o trăsură, nu, mai degrabă o sanie... E iarnă. În spatele meu, zgomotul tălpicilor, pe zăpada întărită. Sunt fugărită împreună cu mătușa Adélaïde. Galopul greoi al perechii de cai înhămați. Urmăritorii speră să mă prindă în timp ce fug. Ah! Caii ăia enormi, sania gonind pe urmele mele. Cred că țip, ghemuită lângă

[1] Coafură de epocă: părul pieptănat lins, cu cărare pe mijloc și bucle lungi, adunate după urechi (n.tr.).

umărul mătușii Adélaïde. Iute, frontiera americană, și voi fi salvată. Să-mi conving mătușica. Complicea mea înspăimântată. Iute. Trebuie să-i dau zor. Dragostea, în spatele acestei linii imaginare. Frontiera din desișul pădurii, libertatea. Călătoria aia la Montreal era inutilă. Să consult un avocat în privința nenorocirii de la Kamouraska? De acum, e prea târziu, nu mai am de ales. Să-mi reîntâlnesc dragostea. Iute. Nu mai am timp decât pentru asta. Iute. Mătușica plânge: „Am să fac tot ce vrei. O iau pe calea pierzaniei împreună cu tine, fetițo. Doamne Dumnezeule, ne pândește nenorocirea. Ți-am spus eu să fii prudentă. Elisabeth, nebună, nebună ce ești. Dar și monstrul ăla de Antoine Tassy e de vină. Tot ceea ce se întâmplă e din vina lui. Dumnezeu să se milostivească de sufletul lui; și de al nostru. Bietele de noi. Ăsta-i un păcat foarte mare, Elisabeth. E un păcat foarte mare..." De acum, e prea târziu ca să mai trăiesc. În dreptul satului Lavaltrie... Poliția. Sunt arestată. Mătușica își șterge ochii. Ah! Oare am vrut să mor? Am vrut-o până în măduva oaselor? Vreau să trăiesc. Să trăiesc cu orice preț.

Doamna Rolland închide fereastra. Se întoarce spre soțul ei. Cu spatele lipit de geam, cu cremona în mână, măsoară spațiul redus dintre strada șiroind de apă, o șaretă veche și scârțâitoare și bărbatul, mic-mititel, rotund-rotunjor, nespus de fragil, care se gândește fără preget la moartea care vine.

— Încă n-ai reparat streașina? Cum vrei să ațipesc chiar și pentru o clipă, cu tot zgomotul ăsta?

Doamna Rolland nu aude nimic altceva pe lume decât o șaretă umblând în toiul nopții.

— Tu auzi șareta?

— Ce șaretă?

— În stradă. Șareta care scârțâie... calul...

Domnul Rolland ciulește urechea, cu aerul unui duhovnic plictisit de o spovedanie. Ploaia, vântul, cascadele de apă ce cad de pe streașină. Nu-i nimic altceva de auzit.

— Visezi, Elisabeth, săraca de tine. Nu-i decât ploaia, care...

O băltoacă de liniște se întinde brusc. Ploaia trebuie să se fi potolit. Șareta s-a oprit, de bună seamă, în fața porții. Doamna Rolland caută cu ochii, prin încăpere, un refugiu. Oglinda mare, pusă în picioare, reflectă micul gheridon, pe care se îngrămădesc în dezordine pahare, fiole, medicamente, jurnale, teancuri de cărți pioase. Ridicat pe un maldăr de perne, veghează chipul chinuit al lui Jérôme Rolland.

Doamna Rolland se îndreaptă, își netezește pliurile rochiei, își aranjează părul. Se duce spre oglindă, în căutarea propriei imagini, așa cum te duci spre cel mai sigur ajutor cu putință. Sufletul meu putregăit e în altă parte. Prizonier pe undeva, departe. Sunt încă frumoasă. Tot restul lumii n-are decât să se prăbușească, în jurul meu. În mijlocul temerilor și al repulsiei pe care mi le inspiră zilele, mă susține o certitudine. Un bărbat. Un bărbat pierdut, un singur bărbat pe lumea asta. Să fiu frumoasă pe vecie, pentru el. Dragostea mă purifică, încetul cu încetul. Ea șterge orice vină, orice frică, orice rușine.

Domnul Rolland vede o imagine triumfătoare înaintând în apele oglinzii. Soția lui îi apare așa cum se înalță însăși moartea, transfigurată, de-a lungul nopților de coșmar. Bărbatul se face și mai mic. Își ascunde capul între umeri. Devine moale și vulnerabil, cu toată făptura lui parcă lipsită de oase, lipsită de apărare. O stridie scoasă din cochilie. Doar ochii stau de veghe, pironiți, având în ei ceva ce aduce a ură!

Cere zahăr, ca să-și ia picăturile. Ea îl asigură că încă nu e momentul. Domnul Rolland o vrea pe Florida. Face bot, buza inferioară îi tremură ca unui copil care stă să plângă. Vocea calmă a doamnei Rolland îi precizează că e ora două și jumătate noaptea. La ora asta, Florida doarme. Vorbele doamnei Rolland, limpezi, de necombătut, răsună în noapte. Ca o sentință de moarte. Florida doarme, copiii dorm, întreaga lume e departe de el, fără s-o poată ajunge. Nu există decât femeia asta. Domnul Rolland e singur, lăsat la mila puterii malefice a soției sale, care, odinioară, a... O roagă s-o trezească pe Florida.

— Ești nebun. La ceasurile șase, biata fată începe iar să muncească. Are nevoie de somn. Stai liniștit, mă duc chiar eu după zahăr. Încă nu e ora la care îți iei medicamentul.

Domnul Rolland se uită la pendula de pe cămin. Încă patru ore până când Florida o să apară în ușă, slabă și eficientă, cu un zâmbet pierdut pe fața ei slută.

„Domnul a dormit bine? Veniți să vă spăl puțin. Și, după aia, nu trebuie să uităm nici de micile dumneavoastră nevoi."

Cu Florida poți fi tu însuți, bolnav și respingător, îngrozit și resemnat, plângăreț și nedrept. Pe când, cu Elisabeth...

— Vrei să bei apă? Ai nevoie de ceva?

Nu trebuie să beau nici măcar o înghițitură când este ea aici. Nu. Nimic când este ea aici. O să mă omoare. Nu care cumva să-mi pregătească ea însăși picăturile! Să văd cum se înmoaie zahărul, schimbându-și puțin câte puțin culoarea, în timp ce femeia asta apasă pe pipetă. Nu, nu, asta n-am să îndur. Mai bine mor imediat.

Ce soție admirabilă aveți, domnule Rolland. Opt copii și o casă atât de bine gospodărită. Și, pe urmă, uite, de când sunteți bolnav, biata Elisabeth nici nu mai iese din casă.

Nu se îndepărtează de căpătâiul dumneavoastră. Ce făptură devotată și atentă, o adevărată sfântă, domnule Rolland. Și, pe deasupra, frumoasă, o prințesă. Anii, nefericirea și crima au trecut peste soția dumneavoastră ca apa peste penele unei rațe. Ce femeie admirabilă.

— Te rog. Du-te după Florida.

Doamna Rolland știe că nu trebuie să-i contrazici pe bolnavi. Mai bine le îndrepți atenția spre altceva, cum faci cu copiii.

— Vrei să-ți citesc ceva?

Doamna Rolland caută printre cărțile din teancul de pe măsuța de la căpătâi. Domnul Rolland îi arată o carte.

— Vezi, acolo, *Poeziile liturgice*? Pagina la care e pus semnul?

Jérôme urmărește chipul soției sale. Aceasta a deschis cartea la pagina cu semnul. „Ziua mâniei, în acea zi..." Un pasaj este subliniat cu creionul. „Tot ce-i în inimi la iveală va ieși / Nimic nerăzbunat nu va mai fi."

O să mă fac că nu înțeleg nimic din șiretlicurile omulețului sprijinit de cinci perne de puf. „Tot ce-i în inimi la iveală va ieși." N-ai decât să vorbești despre tine, despre ce-i în inima ta, lăsată la vedere, întoarsă pe dos ca o mănușă veche și găurită. Vasăzică, n-ai crezut niciodată în nevinovăția mea? Ți-a fost mereu frică de mine ca de moarte? Și descopăr asta după optsprezece ani. Mă amenință cu răzbunarea eternă. Te ascunzi după cuvintele Sfintei Scripturi. Jérôme mă privește cu fereală, urmărind efectul înțepăturilor lui. Sunt nevasta ta fidelă! Fidelă! De optsprezece ani! Nevinovată! Sunt nevinovată! Suspiciunea ta. Tu, atât de bun. Pământul îmi fuge de sub picioare. Dar tu n-ai să știi nimic. N-ai nici o putere asupra mea. Să nu dai nimic din ființa ta. Să nu primești nimic. Soții să rămână tainici unul pentru celălalt. În vecii vecilor. Amin.

— Ce ai, de zâmbești așa?

— Nimic. E ceva nervos. Oboseala, fără îndoială...

Domnule Rolland, soția dumneavoastră este obosită. E ora trei noaptea. Doar nu-i poți cere sărmanei făpturi să mai stea încă de veghe, să-ți împărtășească insomnia până la revărsatul zorilor!

— Ți-am spus s-o aduci pe Florida. Așa, ai să te poți duce liniștită la culcare.

Zahăr, zahăr, e nevoie de zahăr. E ora la care vă luați doctoria, domnule Rolland. Nu trebuie să depășim ora prescrisă. Agitația asta, care începe în pieptul dumneavoastră, e gravă. Trebuie s-o oprim cât mai e timp, altfel, sunteți pierdut, domnule Rolland. Dezastrul e în pregătire. O mică întârziere absolut neînsemnată în respirația dumneavoastră, și vă veți sufoca. Inima dumneavoastră se va perpeli ca un pește pe uscat. Nici o picătură din sângele dumneavoastră nu va mai ajunge la inimă. Un pește are nevoie de aer. Viața! O să vă sufocați, domnule Rolland. Zahăr, zahăr! Picăturile dumneavoastră!

— Cobor să iau zahărul.

Vocea aia liniștită. Domnul Rolland își smulge nasturele de la gulerul cămășii. Fața îi șiroiește de nădușeală. Doamna Rolland se apleacă asupra lui. Sânii ei plini, sub stofa corsajului mulat. Ea șterge nădușeala de pe fața soțului. Vocea ei, neschimbată, spune:

— Nu-i nimic. Nu fi îngrijorat. Mă duc după zahăr.

La ce bun s-o chem pe Florida? Încă un cuvânt și provizia de aer din cușca dumneavoastră toracică se va epuiza. Tot hățișul nepătruns din pieptul dumneavoastră, micul arbore cu crengi în dezordine, prin care aerul circulă cu atâta greutate. Nu trebuie să cauți aer în acest tufăriș care se usucă. Nu trebuie s-o chemați pe Florida. Doar să implorați din priviri. Picăturile, picăturile...

Elisabeth a ieșit în goană din cameră.

Prescripția doctorului e categorică: cinci picături pe o bucățică de zahăr, la patru ore. Exact peste paisprezece minute va fi ora.

Apucându-și bine cu mâna poalele rochiei, doamna Rolland se repede pe scară. Doar promptitudinea ei mai poate împiedica nenorocirea care se poate abate iar asupra casei.

Există anumite clipe, ca niște străfulgerări, în care adevărul se arată cu o viteză nebună. Își descoperă sensul cel mai tainic, angoasa cea mai acută. Iute! Iute! Trebuie să îndepărteze primejdia. Să împiedice cu orice preț o nouă tulburare a ordinii lumii. Un singur moment de neatenție, și totul devine din nou posibil. Nebunia va renaște din propria-i cenușă, iar eu voi fi din nou luată pe sus, legată fedeleș, numai bună pentru flăcările veșnice.

Doamna Rolland coboară cât de iute îi îngăduie picioarele și fustele. Zahărul! Zahărul! Trebuie să găsesc zahărul! La fiecare treaptă, strălucirea gălbuie a barelor de aramă țâșnește ca un fulger, umplând inima doamnei Rolland cu o bucurie nemăsurată. De parcă ar regăsi, încetul cu încetul, semnele liniștitoare ale casei sale cu temelii bine așezate.

În cămară nu e zahăr. Ce Dumnezeu o fi făcut Florida cu zahărul? Degeaba scotocește doamna Rolland, degeaba mută din loc zaharnița goală, solnițele, borcanul de muștar. Nimic. Mereu nimic. Totuși, zahărul trebuie să fie aici,

fără să se sfârşească, pus mereu la loc, din umbră, de mâini destinate anume să aibă grijă de zahăr. Aşa se petrec lucrurile, de multă vreme. Din prima zi a căsătoriei lui Elisabeth d'Aulnières cu Jérôme Rolland. La fel ca şi în cazul sării, al făinii, uleiului, zahărului. Provizii sigure, venind una după alta, în funcţie de anotimp, ca fazele lunii. Ordinea impecabilă. Cine Dumnezeu a putut să schimbe locul zahărului? Sau — ceea ce ar fi şi mai grav — cine l-a lăsat să se termine? S-o trezesc pe Florida. Cinci picături pe o bucăţică de zahăr, la fiecare patru ore. Sunt complice, sunt sigură că sunt complice. Cum am putut lăsa să dispară zahărul în felul ăsta? Dumnezeule! Copiii! Cum de nu m-am gândit mai înainte? Copiii sunt, fără îndoială... Poate Anne-Marie? Sau micuţul Eugène, care îşi umple mereu buzunarele cu zahăr? Copiii! Doamna Rolland simte deodată dorinţa imperioasă de a-i trezi imediat, de a-i pune pe toţi să coboare, aşa adormiţi cum sunt — un întreg dormitor — de la etajul al treilea, care este al lor. Ar vrea să-şi strângă copiii în jur, bine ascunşi în fustele ei. Să le ceară sprijin şi ajutor. Să ţină piept, împreună cu ei, ca un singur bloc indestructibil. Poate că ar trebui să se ducă şi după cei doi mai mari, studenţi la Oxford! Doi tineri blonzi şi frumoşi, cu favoriţi şi joben, nişte străini pe care cel dintâi soţ i-a semănat, într-o zi, cu brutalitate, în pântecele ei.

Să-i trezească pe toţi copiii. Să-şi facă din ei un scut. Să-i împrăştie prin casă, să-i pună la ferestre, să-i posteze la uşa dinspre stradă. Să-i lase pe toţi odată să se urce pe scări bătând din călcâie, cântând şi strigând, împingându-se. Toţi omuleţii ăştia cuminţei, cu bone planturoase şi înzorzonate cu panglici. Toţi mititeii ăştia scumpi, hrăniţi la sân, apoi înţărcaţi, şi — din nou — supraalimentaţi, umplând de pipi şi de bale dantele şi caşmiruri. Îndopaţi,

spălaţi, călcaţi, apretaţi, înzorzonaţi, lustruiţi şi bine-crescuţi. Rugăciuni, domino, sărituri cu coarda, scarlatină, prima comuniune, tuse măgărească, otite, friptură de vacă, puding, porumb dulce, creme de migdale, paltonaşe din blană de iepure, mitene îmblănite. Crose şi tobogan. Ursuline şi liceu catolic. „Nu mai mergem la pădure." Sonatine de Clementi. O copilărie frumoasă, care creşte şi se înalţă pe vârful picioarelor. Opt drăcuşori mititei, masculi şi femele, gata să depună mărturie pentru ea, Elisabeth d'Aulnières. Şapte sfinte taine, plus una. Şapte păcate capitale, plus unu. Şapte mici grozăvii, plus una. Deşteptate deodată. Scoţând strigăte de luptă. Şapte mici cuminţenii, plus una, cu guler de marinar, plecând ochii şi cântând cu voce suavă: „În cer, în cer, voi merge, într-o zi, s-o văd." Tot ce are de făcut e să-i lase în voia lor. Să improvizeze ei nişte frumoase ţipete de fiare sângeroase. Ce vacarm! Ce cor de îngeraşi cu cornițe, dacă îndrăzneşte careva s-o arate pe mama lor cu degetul! Ne-a mai lipsit vreodată, până acum, zahărul sau dulceaţa? Haideţi! Răspundeţi, copii, toţi, fără excepţie. Chiar şi el, negriciosul şi slăbuţul copil al dragostei. Micuţul meu Nicolas. Şi cei doi domnişori, cu mintea bine pusă la cale de către trufaşa Anglie. Şi voi, Eugène şi Sophie, şi tu, Anne-Marie, atât de potolită şi de scrobită, care îţi supraveghezi mereu dantela pantalonaşilor de nansuc, ce depăşeşte marginea crinolinei. Şi tu, Jean-Baptiste, niţel bâlbâit, care visezi, cu gura plină de pietricele, să predici la bazilică reculegerea departe de lume. Şi tu, Éléonore, micuţa, cu bavetă brodată, care n-ai ieşit niciodată din camera copiilor. Mărturiile voastre sunt de necontestat. Şi n-aveţi decât să vă întoarceţi la somnul vostru, după ce veţi fi fost audiaţi. Tatăl vostru, domnul Rolland, nu vă iubeşte niciodată mai mult ca atunci când dormiţi, sus de tot, la etajul al treilea, sub acoperiş. Vegheaţi de

bone alese pe sprânceană. La adăpost de părinţi. Apăraţi, mulţumită mângâierilor aspre ale ţărăncilor cu bonete plisate, de crimele părinţilor.

Zahărul! S-o sune pe Florida! S-o muştruluiască zdravăn pentru neglijenţa ei. Sunetul clopoţelului sfâşie tăcerea nopţii, se repercutează în unde sonore, prin cele patru colţuri ale casei adormite. Doamna Rolland este îngrozită de toată zarva asta. Cordonul clopoţelului, pe care continuă să-l ţină în mână, îi transmite mici vibraţii, tot mai atenuate. Să dea drumul cordonului ăstuia, înainte de-a fi prea târziu, înainte de a se declanşa un imens vacarm, care să scoale tot oraşul. Un fel de gălăgie obsedantă, totul purtând în ea clinchetele cele mai stridente. De data asta, lovitura se petrece de la sine. Sunetul izbeşte chiar în braţul doamnei Rolland. Din vârful degetelor şi până la încheietura umărului. Ca o descărcare electrică. O tăcere scurtă, apoi un răspuns timid, abia auzit. Clopoţelul de la uşa de intrare. Un singur sunet. Unul singur, care rămâne în aer. Neterminat.

Doamna Rolland sare, găseşte zaharniţa ascunsă după coşuleţul de pâine. Îşi aruncă nişte bucăţele în poală, pe care şi-o suflecă doar cu o mână. Apucă din nou lampa aprinsă. Se repede în sus, pe scară, cu sufletul la gură. Se pomeneşte în faţa bărbatului ei. Slavă Domnului, omul ăsta e în viaţă. Îi zâmbeşte vag.

Nu-i nimic altceva decât neliniştea...

Doamna Rolland numără picăturile, mâna îi tremură. El trebuie să-i inspire încredere şi s-o liniştească. Trebuie, prin orice mijloace, să împiedice tremurul mâinii. Este musai să se împace cu femeia care tremură. Viaţa lui depinde de asta. Jérôme se căzneşte să zâmbească din nou. Îşi simte buzele ca iasca, peste dinţi.

— Elisabeth, te rog linişteşte-te.

Doamna Rolland se duce aproape de tot, lângă bărbatul ei. Socoteşte picăturile chiar sub nasul lui.

— Numără cu mine, vrei?...

Trebuie să-l facă pe bărbat să numere picăturile; trebuie să împărtăşească suspiciunea lui. Să accepte controlul lui, să îndure acest afront. Să accepte această supraveghere infamă, după o viaţă întreagă de soţie-model. Totul, numai să nu fie din nou complicea morţii.

Domnul şi doamna Rolland sunt din nou salvaţi, uniţi strâns, ca degetele mâinii. Căsătoriţi şi uniţi cu toată rigurozitatea, reduşi la extrem. O singură nemăsurată atenţie, o singură viaţă reunită, o singură teamă, o singură rugă: aceea de a număra bine picăturile. Nu care cumva să tremure. Să le lase să cadă una câte una, cât se poate de rar şi distinct, ca nişte lacrimi rotunde.

Soţul îşi ronţăie, recunoscător, zahărul. Îşi închide ochii, de oboseală şi gratitudine. Să mai trăiască. Să trăiască. Ce extraordinară e nevasta asta a lui. Dar ce chin continuă s-o agite pe Elisabeth? Oare n-o să se liniştească

niciodată? N-o să mă lase odată să mă odihnesc? Să dorm, să-mi iau nevasta cu mine, într-un somn adânc, fără amintiri și fără teamă de viitor, care e câștigat o dată pentru totdeauna. Un singur prezent: al somnului și al păcii. Nevastă-mea alături de mine. Să dorm. „Tot ce-i în inimi la iveală va ieși." Să dormim împreună. *In pace.*

Elisabeth continuă să tremure.

— Jérôme, ai auzit clopoțelul?

Domnul Rolland deschide un ochi stins.

— Clopoțelul? Când ai vrut s-o chemi pe Florida?

— Nu, nu, clopoțelul de la intrare!

— Clopoțelul de la intrare? La ora asta? Ești nebună!

Da, da, sunt nebună. Asta e nebunia: să te lași purtată pe aripile unui vis; să-l lași să crească în deplină libertate, exuberant, cotropitor. Să născocești o grozăvie despre o șaretă rătăcită prin oraș. Să-ți imaginezi că un vizitiu sună la poartă, în puterea nopții. Să visezi, în orice clipă, la riscul de-a te distruge, ca și cum ți-ai mima moartea. Ca să vezi cum ar fi. Inutil să te amăgești; într-o zi, realitatea și dublura ei imaginară vor coincide. Confirmând toate temerile. Abolind orice limită. Spulberând orice alibi. Interzicând orice fugă. Destinul se va ține scai de mine. Voi fi declarată vinovată, în fața lumii. Trebuie să ies imediat din lâncezeala asta. Să reduc visul la tăcere, înainte de-a fi prea târziu. Să mă scutur bine de el, în lumină. Să mă descotorosesc de fantasme. Salvarea este asta: să nu ezit, să mă arăt în bătaia soarelui, să nu mă las doborâtă de vis. Să-mi reiau atitudinea de regină ofensată, să-mi regăsesc morga și semeția. La fel ca pe frumoasele vremuri ale interogatoriilor. „Cum se poate ca, asupra mea, să atârne o bănuială atât de injurioasă?" Să-mi declin numele. Să mă numesc pentru totdeauna Elisabeth d'Aulnières. Să trăiesc pe deplin în carnea mea neatinsă, ca sângele liber și voios.

Doamna Rolland se duce la fereastră, deschide, cu un gest larg, jaluzelele, le dă de perete. Măcar să se convingă. O să vedem noi dacă nenorocita aia de șaretă există.

Un cal bătrân, cu capul plecat, înhămat la un cărucior acoperit cu o prelată, pare că doarme în stradă, în fața porții principale a casei Rolland. Peste încărcătura mizeră, probabil niște legume, vizitiul mărunt și firav, cu spatele încovoiat sub ploaie, cu coatele pe genunchi, cu capul în mâini. Aidoma unui copil încăpățânat, închis ermetic în mizeria lui șiroind de apă.

Doamna Rolland își stăpânește un țipăt. Se repede spre soțul ei. Îngenunchează lângă pat.

— Jérôme, este o șaretă în stradă... în fața porții noastre!

Exact în acel moment, șareta o ia din loc, hurducându-se. Se îndepărtează încet.

Domnul și doamna Rolland tac. Urmăresc multă vreme zgomotul atelajului care se pierde în noapte. Umezeala de afară își face loc în cameră, ca o briză proaspătă. Doamna Rolland nu izbutește să se miște din loc. Domnul Rolland tremură.

— Te rog, Elisabeth, închide fereastra.

— Mi-e atât de frică, atât de frică...

Elisabeth își pune capul peste cuvertură, caută, cu obrazul, mâna soțului ei.

Omul acesta mă apără, dar numai până la un anumit punct. Dacă grozăvia devine prea adevărată și umple noaptea cu zgomotul scos de o veche șaretă, Jérôme se va lăsa prins odată cu mine. Prinși amândoi în capcană. Asta e căsătoria: aceeași frică împărtășită; aceeași nevoie de a fi consolat, aceeași mângâiere zadarnică, în întuneric.

— Elisabeth, închide fereastra. Mi-e frig.

Elisabeth închide fereastra și jaluzelele. Încă puțin, și ar trage și perdelele. Ca să se protejeze, să se baricadeze împotriva oricărui atac din exterior. Se crapă deja de ziuă. Ce oră sinistră și revărsatul zorilor, momentul acesta vag, dintre zi și noapte, când trupul și mintea cedează deodată, lăsându-ne în voia puterii oculte a nervilor. Toată noaptea fără să dormim. Insomnia ne-a dat peste cap.

Domnule Rolland, asta încă nu e moartea. Și totuși, parcă vă îneacă. Oboseala vă acoperă cu un val înalt, dens, greu, se rostogolește peste dumneavoastră, în mișcarea lui largă și apăsătoare. Vă culcă pe nisip, fără puteri, sfârșit, gustând sarea și mâlul, aproape vibrând de durere. Cu o nespusă exasperare prin tot corpul. Durerea ușor de recunoscut, răsunând chiar sub unghii, la suprafața pielii. La căpătâi, soția dumneavoastră și-a reluat singurătatea.

Femeia asta ar trebui rechemată fără întârziere. Readusă pe ghizdul îngust al acestei lumi, acolo unde vă toarceți ultimul fir de viață, domnule Rolland. Nu puteți rămâne așa, singur, neliniștea asta, puntea asta îngustă e intolerabilă. Nu aveți decât atâta spațiu cât să urcați pe el cu forța o făptură vie, care vă va mai însoți încă o bucățică de drum. Trebuie s-o strigați. Iute.

— Elisabeth!

Doamna Rolland este la o sută de leghe de acolo, pierdută în contemplarea manșetei sale de dantelă, de la mâna dreaptă. Absorbită, atentă și minuțioasă. Concentrată și înverșunată.

Ar trebui să am suficientă sănătate ca s-o pot viola pe femeia asta. S-o aduc din nou, cu forța, împreună cu mine, în patul conjugal. S-o întind, cu mine, pe patul meu de moarte. S-o oblig să se gândească la mine, să sufere cu mine, să-mi împărtășească agonia, să moară cu mine. Femeia asta imposibil de înțeles, care îmi este soție, vinovata care n-a fost niciodată iertată, soția mea, frumusețea mea coruptă. S-o acuz de păcat, s-o prind în flagrant delict de absență. Să rup pactul tăcerii. Să-i vântur trecutul pe sub năsucul ei drăguț, luându-mi un aer detașat.

— Elisabeth! Cum o chema pe fata aia?

— Ce fată? Ce vrei să spui?

Vocea lui Elisabeth este ternă, distrată. Acum, ea pare pasionată de dantela de la încheietura mâinii stângi, identică celei de la mâna dreaptă. Le compară cu gravitate, la lumina lămpii.

— Știi tu, aia care fuma pipă! O chema Aurélie Caron. Acum îmi aduc aminte...

Jérôme Rolland a rostit clar fiecare silabă. Îngrozit, așteaptă acum reacția lui Elisabeth. Ca și cum ea s-ar putea răzbuna lovindu-l cu pietre.

Elisabeth pălește și se înfioară din creștet până-n tălpi.

— De ce vorbești despre asta? Ce te-a apucat?

Tăcere. Apoi, un soi de cicatrice proaspătă asupra tăcerii. Mica întrebare perfidă a lui Jérôme Rolland cade la fund. Tăcere restabilită. Tăcere cârpită grosolan.

Doamna Rolland ia carafa. Caută o diversiune, se face că a uitat întrebarea, afișează o expresie compătimitoare, de soră de caritate. Toarnă apă într-un pahar. Se apropie de soțul său.

— Vrei să bei puțină apă?

Domnul Rolland închide ochii. Refuză categoric să bea. O așteaptă pe Florida. Timpul nu mai contează. De ce s-o

cruţ pe Elisabeth? De ce să nu-i arăt, în sfârşit, profunda mea neîncredere? De ce să nu-i mărturisesc că nevinovăţia ei nu m-a păcălit niciodată?

— Nu vreau să beau acum. Prefer s-o aştept pe Florida.

Doamna Rolland pune la loc carafa şi paharul. Neruşinarea muribunzilor. Jérôme Rolland nu mai are nimic de pierdut. Cum mă mai dispreţuieşte, el, tânărul logodnic de altădată, nebun de recunoştinţă: „Elisabeth, dumneata, soţia mea! N-aş fi cutezat niciodată să sper un dar atât de frumos!"

Elisabeth s-a aşezat foarte departe de pat. Îşi sprijină capul pe spătarul fotoliului; din coc i se desprind şuviţe de păr, ochii îi sunt încercănaţi, buzele pline îi tremură. Nici eu n-am închis ochii toată noaptea. Sunt nebună şi lucidă. Dacă ai şti, Jérôme, bărbate, cum îţi împărtăşesc înfrigurarea asta, dată de insomnie. Amândoi, împreună, în acelaşi delir, înhămaţi împreună la aceeaşi corvoadă. Năvoadele astea mari, pe care le târâm împreună. Fundul oceanului curăţat de bietele lui comori. Memoria exactă a nebunilor aduce la suprafaţă faptele, asemenea unor cochilii. Jérôme, prima oară, când te-ai apropiat de patul meu, rotund şi plesnind de gras, pierdut în imensul tău halat cu brandenburguri şi carouri, îmi venea să râd şi fredonam în capul meu: „Mi-a dat tata bărbăţel! Doamne, tare-i mititel!" Mi-ai surprins privirea pe care ţi-o aruncasem. Ce tristeţe de necrezut în ochii tăi cenuşii, ce mustrare mută! Eşecul primei nopţi. Doamne, oare e cu putinţă să nu ni se şteargă nimic din suflet? Trăim ca şi cum n-ar conta şi, iată că, din străfundurile noastre, iese brusc la lumină otrava. Fără îndoială că Jérôme nu m-a iertat niciodată. Numele ăsta, Aurélie Caron, pe care îl pescuieşte de pe fundul apelor clocite, ca pe o armă ruginită, ca să mă ucidă.

Domnul Rolland murmură desluşit, de două ori: „Aurélie Caron", „Aurélie Caron." Elisabeth nici nu se clinteşte. Simte că fruntea i se acoperă de sudoare. El delirează, vezi bine, altfel n-ar îndrăzni.

Domnul Rolland respiră greu. Ar vrea să cufunde iar în tenebre numele ăsta de femeie dubioasă. E o sabie cu două tăişuri, care se abate asupra mea. Îmi sfâşie pieptul. Aurélie Caron este legată cu toate fibrele fiinţei sale de sufletul criminal al lui Elisabeth d'Aulnières, nevasta mea în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor. Nu vreau să ştiu nimic, am jurat să nu ştiu nimic, să trăiesc cu ochii închişi. Ah, Dumnezeule, mă înăbuş în toată porcăria asta de amintire, care îmi curge prin vine.

Elisabeth se întoarce lângă pat. Contemplă chipul răvăşit al bărbatului ei.

— Linişteşte-te. Încearcă să aţipeşti puţin. De acum, cred că Florida nu mai întârzie mult.

Domnul Rolland închide ochii. Ce soţie bună aveţi, domnule Rolland, atentă la cel mai mic semn de moarte de pe chipul dumneavoastră livid.

Elisabeth îşi recapătă calmul. Îşi aranjează cocul, îşi pune pe umeri un şal mare. De ce să nu se hotărască? Să nu-i mai poarte de grijă, la urma urmei, omului ăstuia! Cu atât mai rău, el a vrut-o. Aşadar, să se rezolve totul între el şi Florida, între el şi moarte. N-a cerut-o, în mai multe rânduri, pe Florida? Ei bine, de acum, să se ocupe ea de el, eu mă spăl pe mâini. Îl las pe bărbatul meu, care nu mai are scăpare, în seama Floridei. Să mă odihnesc, în sfârşit. Să mă întind, în patul ăsta mare, şi-n cruciş, şi-n curmeziş. Să trăiesc. Ce crimă poate fi asta, când ai surprins chiar şi o singură dată privirea avidă a Floridei, adulmecând moartea? Lungana asta, însufleţită dintr-odată. Schimbarea subită a servitoarei, presimţind sfârşitul stăpânului ei. O neroadă,

ieşind din neghiobia ei. O cataleptică revenind la viaţă. O rătăcită găsindu-şi rostul şi calea. Doamne, să fie cu putinţă? Servitoarea asta împiedicată, gură-cască, lasă laptele să dea în foc, sparge paharele şi farfuriile, încalţă copiii de-a-ndoaselea. Cu ghetuţa dreaptă în piciorul stâng şi invers. Ce să ne facem cu fata asta? Nu e bună de nimic. N-ar fi mai bine s-o trimitem înapoi, în satul ei? A fost de-ajuns ca Jérôme să facă ultima lui criză în faţa servitoarei, pentru ca aceasta să iasă la lumină, din străfundurile nopţii. Să se transfigureze. Să-şi descopere vocaţia funebră. Transformarea este totală. Privire vie şi gesturi precise: iat-o pe Florida, cu a doua sa înfăţişare. Stranie, aeriană creatură, care se pregăteşte să celebreze, după tipic, ultimele clipe ale lui Jérôme Rolland. Lipitori şi cataplasme, buiotă şi lapte de pasăre, comprese şi ultima împărtăşanie, lacrimi şi giulgiu. Nimic nu lipseşte şi nimic nu va lipsi. Vă puteţi bizui pe Florida. Doamna va putea plânge în pace. Am să mă ocup eu de toate.

Este deja aici, în uşă. Cu papucii ei de pâslă, n-o auzi niciodată venind. Cu călcătura greoaie, înăbuşită, împrăştiată, a picioarelor ei mari. Ce grumaz lung şi curbat are Florida, cu capul ăsta mic, înconjurat de cozi, care se bâţâie. Parcă ar fi un cal de dric, cu codiţele alea cenuşii, legate cu o cordeluţă neagră, pe care şi le tot scutură. Florida zâmbeşte cu toţi dinţii ei albi şi lungi.

— E zi de piaţă. Şaretele au şi început să treacă pe stradă. Doamna se poate duce la culcare. Nu are de ce să fie îngrijorată pentru domnul. Sunt eu aici.

Florida îl ridică pe Jérôme Rolland în braţele ei vânjoase, îl întoarce ca pe un pachet uşurel. Îi scoate cămaşa leoarcă de sudoare, îl spală şi îi pune o cămaşă curată. Elisabeth se simte de prisos, se dă deoparte. Se apleacă pe fereastră. În spatele său, în camera lăsată în

seama Floridei, simte o întreagă activitate matinală, de spital.

Doamna Rolland îşi abandonează soţul în mâini pricepute, care îl alină şi îl iau în posesie. Iese pe furiş din cameră, în timp ce domnul Rolland, liniştit, spălat şi ras, adoarme de epuizare în cearşafuri proaspete. Florida veghează neclintită, pe scaunul ei lipit de pat. Domnul Rolland visează că se odihneşte pe vecie în poala Floridei.

Izgonită! Sunt izgonită din dormitorul conjugal. Izgonită din patul meu. De optsprezece ani, dorm într-un pat mare, de lemn sculptat, cu plapumă de puf şi cu cearşafuri de pânză, alături de bărbatul ăsta domol. Şi iată-mă acum singură, în pătuţul ridicol al lui Léontine Mélançon, guvernanta copiilor. De ieri, domnişoara doarme pe o sofa, în camera lui Anne-Marie. Soţul meu e atât de bolnav. Aici, miroase a cerneală şi a fată bătrână. Trebuie să dorm. Să dorm. Cât mai iute, înainte să se scoale copiii, de sus. Să mă obişnuiesc să dorm singură. Să îndur oroarea viselor. Singură de tot, fără să am sprijinul bărbatului, fără ajutorul bărbatului. Prezenţa unui corp sub cuvertură. Căldura primită de la el. Îmbrăţişarea care linişteşte. Mântuirea de orice rău, eternitatea de scurtă durată, împăcarea cu lumea întreagă. Micuţul meu Jérôme, acum chiar că pot să-ţi mărturisesc: fără tine aş fi moartă de frică. Devorată, sfâşiată de coşmaruri. Groaza se stârneşte ca o furtună! Un om plin de sânge zace pe vecie în zăpadă. Îl văd acolo! Braţul lui îngheţat bocnă, ridicat, îndreptat spre cer! Ah! Jérôme, bărbate! Mi-e atât de frică! Ia-mă o dată în braţe, încă o dată, ca să-mi găsesc din nou salvarea. Puţină pace. În sfârşit, somnul!

Doamna Rolland se ridică în capul oaselor, pe patul lui Léontine Mélançon; se miră, descoperindu-se întinsă acolo, cu toate hainele pe ea. Pesemne că m-a furat somnul.

Încearcă, de două ori, să dea deoparte cuverturile fără o cută, cu marginile bine băgate sub saltea. Îşi descheie bluza, cingătoarea. Îi vine să cheme pe cineva ca să-i scoată botinele înalte, dar nu îndrăzneşte s-o facă, de teamă să nu scoale copiii. Cu gura plină de ace de păr, se apleacă să-şi descheie nasturii botinelor, se îneacă cu un ac, gata-gata să-l înghită. Plânge, suspinând amarnic, cu şuviţele ruginii căzându-i peste ochi. Un sân îi iese din corset.

În sfârşit, se lungeşte pe pat. Peste cuverturi. Mirosul ăsta acru, de fecioară nespălată, nu, nu, nu pot să suport aşa ceva! Elisabeth închide ochii.

Vinovată! Vinovată! Doamnă Rolland, sunteţi vinovată! Elisabeth se ridică dintr-o săritură. Ciuleşte urechea. La etajul de dedesubt, pasul solemn al Floridei se învârteşte pe lângă patul domnului Rolland. Să-i fie mai rău soţului meu? Nu, fiindcă Florida mi-ar da de veste, cu siguranţă. Trebuie să dorm. E şi vina fetei ăsteia posomorâte. N-ar fi trebuit să-mi las bărbatul bolnav pe mâna ei. Cine ştie ce ritual demonic o fi punând la cale împreună cu el. Bietul meu bărbat, în cârdăşie cu Florida, spre eterna lui pierzanie. Soţul meu moare din nou. Încetişor, în patul lui. Prima dată, a fost cu violenţă şi sânge, în zăpadă. În registrul de căsătorii, nu erau doi bărbaţi care se înlocuiau unul pe celălalt, care urmau unul după celălalt, ci un singur om, renăscând fără încetare din propria-i cenuşă. Un unic şarpe lung, refăcându-şi inelele la nesfârşit. Un bărbat etern, care mă ia şi mă abandonează succesiv. Primul său chip nemilos. Aveam şaisprezece ani şi îmi doream să fiu fericită. Nemernic! Nemernic ticălos! Antoine Tassy, stăpânul de la Kamouraska. Apoi, vine întunecata izbucnire a dragostei. Ochi, barbă, gene, sprâncene, toate negre. Iubire neagră. Doctore Nelson, sunt bolnavă

și n-o să te mai văd niciodată. Nostim triptic! Al treilea chip este așa de blând și de fad: Jérôme. Jérôme, Florida are grijă de tine. Cât despre mine, vreau să dorm! Să dorm!

Pare-se că Florida mută mobila?! Ce naiba o fi făcând? Acum, toată casa este a ei. Ea poruncește, hotărăște, aranjează mobila și încăperile în vederea ceremoniei. Deschide larg poarta principală. Aud cele două batante date de perete. Sunt sigură că Florida a deschis poarta dinspre stradă. Ce-o fi apucat-o? Visul! Să fie oare un vis? Florida, cu picioarele ei ca niște bețe. Știu că stă de veghe pe trotuar. Acum, o văd foarte bine; o aud și o văd. Poartă o halebardă pe umărul drept: un adevărat soldat din garda elvețiană a bisericii. Șorțul ăla scrobit, pe care și l-a pus de dimineață, fâlfâie pe trupu-i uscat. Ea rostește grozăvii, adresându-se trecătorilor care merg la slujba de la ora șapte: „Ascultați, oameni buni, ascultați! Domnul trage să moară. Doamna l-a ucis. Veniți. Veniți cu toții. O vom târî pe Doamna în fața judecății. O s-o punem pe Doamna la frigare, ca pe un iepure spintecat cât e de lung. Hârști! Să-i spintecăm burta împuțită, plină de măruntaie împuțite. Ascultați, oameni buni, ascultați! Actul de acuzație este scris în englezește. De către stăpânii acestei țări:

At her majesty's court of kings' bench the iurors for our Lady the Queen upon their oath present that Elisabeth Eleonore d'Aulnieres late of the parish of Kamouraska, in the county of Kamouraska in the district of Quebec, wife of one Antoine Tassy, on the fourth day of January in the second year of the reign of our sovereign Lady Victoria, by the grace of God of the United Kingdom of Great Britain and Ireland, Queen, defender of the faith, with force and arms at the parish aforesaid, in the county aforesaid, wilfully, maliciously and unlawfully, did mix deadly poison, towit

one ounce of white arsenic with brandy and the same poison mixed with brandy as aforesaid towit on the same day and year above mentioned with force and arms at the parish aforesaid in the county aforesaid, feloniously, wilfully, maliciously, and unlawfully did administer, to and cause the same to be taken by the said Antoine Tassy then and there being a subject of our said Lady the Queen with intent in so doing feloniously, wilfully and of her malice aforethought to poison, kill and murder the said Antoine Tassy, against the peace of our said Lady the Queen, her crown and dignity.[1]

Ascultați! Tribunalul declară ședința deschisă!"

Ce strigăt ascuțit și gutural totodată îmi străpunge țeasta! Florida e diavolul. L-am luat pe diavol în serviciul

[1] În numele Doamnei noastre, Regina, Tribunalul Maiestății Sale cheamă în fața Curții cu Juri pe Elisabeth Eléonore d'Aulnières, cu ultimul domiciliu în parohia Kamouraska, din comitatul Kamouraska, districtul Québec, și declară sub jurământ că, în ziua de patru ianuarie al celui de-al doilea an de domnie al suveranei noastre, Doamna Victoria, prin grația lui Dumnezeu regină a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei, apărătoare a credinței, numita Elisabeth Eléonore d'Aulnières, soția unui anume Antoine Tassy, a amestecat, cu premeditare, răutate și nelegiuire, din voință proprie și cu propria sa mână — numita aflându-se în deplinătatea facultăților sale —, o uncie de arsenic alb cu coniac, pentru a obține o otravă mortală, și aceeași otravă amestecată cu coniac i-a administrat-o, în aceeași zi și în același an, după cum am specificat mai sus, în parohia sus-menționată, din comitatul sus-menționat, în scop criminal, cu premeditare, răutate și nelegiuire, numita aflându-se, așa cum am menționat, în deplinătatea facultăților sale, lui Antoine Tassy — acesta fiind, atunci și acolo, supus al sus-menționatei noastre Doamne, Regina —, săvârșind cele de mai sus în scop criminal, cu premeditare, răutate și nelegiuire, pentru a-l otrăvi, distruge și ucide pe sus-numitul Antoine Tassy, și acționând împotriva ordinii, a coroanei și a demnității sus-amintitei noastre Doamne, Regina (în l. engl. în original) (n. tr.).

meu. E pentru a doua oară, doamnă Rolland. E a doua fiică a iadului pe care o angajezi în casa ta. Prima se numea Aurélie Caron. Aurélie Caron, Doamna își amintește? Nu, nu-i adevărat. Nu știu de cine vreți să vorbiți.

Elisabeth își ia capul în mâini. Fiecare strigăt se transformă într-o lovitură; o să mor. Ea se ridică în capul oaselor. Acum, odăița lui Léontine Mélançon este năpădită de lumină. E dimineața târziu. Sus, copiii fac o gălăgie cumplită, tropăie și miorlăie pe întrecute. Deodată, se aud două țipete ascuțite ce domină tumultul, sfâșiind aerul. Copilul care chiuie în felul ăsta o face, fără furie sau durere, doar pentru plăcerea de a-și slobozi toată vocea, pe deasupra liotei de frați și surori.

Doamna Rolland își pune rochia de casă, se repede pe scări ca o furtună. Îl plesnește cu putere pe micul Eugène, care, de uimire, uită să mai plângă.

— Tatăl tău e bolnav. Ce ai de țipi așa? Ești nebun?

Dezordinea din cameră e de neînchipuit. Firimituri de pâine pe covor, o ceașcă de lapte răsturnată. Un cal mare, de lemn, zace pe o parte, părând că-și întinde gâtul spre laptele vărsat pe jos. Grămezi de rufe murdare. Micuța Éléonore, pe jumătate despuiată, își arată funduleţul iritat. Doamna Rolland o zgâlțâie de umeri pe bonă. O ploaie de spelci cad din părul fetei scuturate, în felul acesta, de o mână energică.

— Sărmană Agathe, nu ești decât o dobitoacă!

— Florida a promis că o să mă ajute. Eu nu le pot face pe toate singură.

Cât ai zice pește, doamna Rolland pudrează cu talc fundul micuței Éléonore, căreia îi pune niște drăgălași pantalonași brodați. Calul de lemn e așezat din nou în picioare. Agathe strânge rufăria murdară, șterge laptele de pe jos, mătură firimiturile. Totul se liniștește. Copiii îmbrăcați,

pieptănați, potoliți, stau, în atitudini încântătoare, pe lângă mama lor. Agathe își împreunează mâinile a admirație, în fața unui tablou atât de înduioșător.

— Parcă ați fi regina, cu prințișorii în jurul ei.

Adevărul e rostit de gura celor nevinovați. Regina comparată cu Elisabeth Aulnières, ce absurditate! Cum de îndrăznește cineva să mă acuze că aș fi ofensat-o pe regină? Când s-a dovedit că-i semăn ca o soră, așa cum stau cu toți copiii în jurul meu?! Semăn cu regina Angliei. O imit la perfecție pe regina Angliei. Sunt fascinată de imaginea Victoriei și a copiilor ei. Mimetism profund. Cine să mă acuze că aș fi păcătuit?

Glăsciorul argintiu al micuței Anne-Marie se face, deodată, auzit:

— Dar mămica e în rochie de casă! E ciufulită! Și are fața roșie ca focul!

Ce scorpie mai e și fetița asta cuminte și din cale-afară de inteligentă. Cât ai clipi, vraja s-a rupt, falsitatea jocului a fost demascată. Ținuta dezordonată a doamnei Rolland supără ca o notă falsă. Un tablou atât de drăguț, cu copii îngrijiți și dichisiți! Agathe pare rușinată că s-a lăsat păcălită de o aparență atât de șubredă.

— Oh, mămico, lasă-mă să te pieptăn!

Anne-Marie se roagă, cu ochii strălucitori. O bună bucată de vreme, Elisabeth își lasă fiica s-o tragă de păr.

Pieptănul și peria lucrează îndelung, dar fără succes, pentru a descurca părul acesta atât de bogat.

Bun, să le oferim, fără nici o rușine, reversul imaginii reginei Victoria. Să aibă parte și copiii ăștia de o porție bună de confuzie și de perplexitate. Așa, o să fie mai puțin nătângi. Iat-o pe mama voastră, cu părul și cu hainele în dezordine, desprinsă dintr-un somn de câteva ore, bântuit de demoni. Anne-Marie, micuța mea, găsești că sunt roșie

la față? Nici nu poți ști cât de mult mă doare și mă chinuie remarca ta. Glăsciorul tău de copil aduce la lumină un alt glas, pierdut în negura timpului. O lungă rădăcină sonoră se smulge din trecut și iese la lumină, amestecată cu însăși țărâna amintirii mele. Accentele aspre și înspăimântate din vocea lui Justine Latour, care depune mărturie în fața judecătorului de pace.

— În timpul călătoriei doctorului Nelson la Kamouraska, Doamna era mai roșie la față și mai agitată ca de obicei.

Să expediem copiii de aici, pe tot restul zilei. Pe Anne-Marie și Eugène la tanti Eglantine, că tot îi invitase, însoțiți de Domnișoara. Cât despre ceilalți, să-i ducă Agathe în grădina fortului. Să se plimbe până diseară. Amin. Nu-mi mai rămâne decât să mă îmbrac și să-l aștept pe doctor, care n-o să mai întârzie mult.

Îmbrăcată din nou — de mântuială —, doamna Rolland stă iar la căpătâiul soțului său. Doctorul este categoric:

— Soțul dumneavoastră poate să se ducă dintr-o clipă într-alta.

Să nu-l mai pierd pe Jérôme Rolland din ochi, să-l veghez ca și cum ar fi însuși misterul vieții și al morții. Să surprind mâna Domnului înhățându-și prada; să alin sărmana pradă umană. Să fiu vigilentă, cu atenția încordată la extrem. Să ghicesc până și umbra celei mai neînsemnate dorințe a acestui om. Să fiu acolo. Să-i dau de băut, să-i spun bună ziua, să-i spun adio. Să-i spun că e vară. Să-l încredințez de îndurarea lui Dumnezeu. Să-i arăt un chip liniștit, însăși evidența liniștii care a cuprins chipurile noastre reconciliate. Nevinovăția așternută ca pielea peste oase. Jérôme, ești treaz? El se agită în somn. Murmură numele Floridei. O cheamă pe Florida de două

ori. Nu pare să mă vadă. Trece peste mine ca s-o cheme pe o femeie în mare prieteșug cu moartea.

— Florida s-a dus la piață. Nu mai întârzie mult.

Doamna Rolland stă în picioare, fața îi devine albă ca hârtia. Frigul îi cuprinde tot corpul. Nu, nu, asta n-o să se petreacă așa. El exagerează. Mă insultă. La urma urmei, e prea nedrept. Sunt soția lui. Doar eu îl voi veghea pe Jérôme Rolland, soțul meu. Când se întoarce Florida, o trimit la bucătărie.

Vocea joasă și greoaie a lui Jérôme.

— Elisabeth, mare noroc ai avut că te-ai măritat cu mine, nu-i așa?

Vocea albă, fără inflexiuni, a lui Elisabeth.

— Jérôme, fără tine aș fi fost liberă și mi-aș fi refăcut viața, așa cum întorci pe partea cealaltă o haină veche.

Mai puțin decât o încrucișare de spade, două lovituri perfecte, directe și exacte. Adevărul atins. Inima rănită, într-o șoaptă de alcov. De față cu moartea care vine.

Dimineața abia se târâie, iar Florida tot nu vine. Domnul Rolland e furios. Ce naiba o învârti idioata aia? Elisabeth nu știe ce să mai inventeze ca să-și potolească bărbatul. Se tot duce de la fereastră la ușă și înapoi, urcă și coboară scara, o strigă pe Florida, iese în strada cu trotuar de lemn, ca s-o caute. Se întoarce lângă Jérôme.

— E ora unsprezece. În fond, n-a întârziat cine știe ce...

— Ar fi trebuit să fie deja aici. Știe că o aștept și face asta dinadins...

Florida vine agale, pe strada Donacona. Se leagănă, încărcată cu legume și fructe, asemenea unui măgar liniștit, într-o dimineață de vară. Încet mai merge! Doamna Rolland lasă perdeaua și se repede înaintea Floridei. Scotocește prin coșurile cu provizii. Dă peste minuni.

— Mazăre! Și zmeură!

Să guste zmeura, să mănânce boabele de mazăre crude, crocante ca niște mărgele. Doamna Rolland e din nou teafără și nevătămată, absolut încântată. O clipă. Apoi, începe iar să se învârtească fără rost. Urcă în grabă scara, își adună fustele, și le lasă să se târâie pe jos. Deschide fereastra, îndreaptă perna, trage cearșaful. Doamna Rolland nu mai e decât o mașină care se agită. Totul, ca să nu se lase doborâtă de somn. Jérôme Rolland are unghiile albăstrii. Doamne, Dumnezeule, mi-e teamă să nu adorm. Ar trebui să trimit după copii. Să beau o cafea neagră și mare. Să nu care cumva să-mi las capul pe spătarul fotoliului, altfel

sunt pierdută. Cât de greoi tropăie Florida pe lângă pat! Ce șorț caraghios! Are atâta scrobeală în el, șorțul ăsta, că l-ai putea sparge ca pe o foaie de mică. Vocea plată a doctorului, un fel de predică învățată pe dinafară.

— Doamnă, nici nu vă mai țineți pe picioare. Trebuie să vă întindeți puțin. Sunt atâtea nopți de când n-ați mai dormit. Nu mai rezistați. Trebuie să vă întindeți puțin...

Doctorul s-a înțeles cu Florida ca să mă îndepărteze. Să rezist. Să nu mă culc. Să-i dau afară și pe Florida și pe doctor. Să rămân singură la căpătâiul lui Jérôme Rolland. Nevasta lui, sunt nevasta lui. Să trimit pe careva după copii. Să-i dau de băut bărbatului meu. Să-l spăl pe față cu apă proaspătă. Să-i închid ochii. Eu singură. Să-i primesc corpul în brațele mele. Corpul lui de crucificat prea gras. Iar eu să fiu o pietà sălbatică, desfigurată de lacrimi. Să-l salvez și pe el, să mă salvez și pe mine. Ah, Dumnezeule, Jérôme se uită la mine!

— Elisabeth! Ar trebui să te culci!

Vrea să se descotorosească de mine. Și preotul, care trebuie să vină. Ultima împărtășanie. Trebuie să fiu prezentă. Să-i pregătesc pe copii. Și cumnată-mea, Eglantine, plângăcioasă din născare! Ce risipă de lacrimi, cu cișmeaua asta! O să umple casa cu lacrimile ei, o să-i înece pe toți în zoaie amestecate cu pudră. Trebuie să fiu aici. Jérôme n-are în minte decât un gând, o idee fixă, de muribund: să mă trimită la culcare, să mă prindă pe picior greșit, în flagrant delict de absență. Și creatura asta scrobită stă aici, înțeleasă cu bărbatul meu, ca să-mi fure ultima lui suflare. Asta mă privește pe mine, pe mine, doamna Jérôme Rolland la bine și la rău. Ah! Se întâmplă ce-i mai rău! Bărbatul meu îmi cere să plec. Să nu mă las pradă deznădejdii. Cine plânge cu asemenea sughițuri? Suspinele mă sugrumă, îmi sfâșie pieptul. Din nou, vocea ternă și servilă a doctorului.

— Doamnă. Trebuie să dormiţi. Aveţi temperatură. Luaţi prafurile astea în puţină apă. Duceţi-vă. Credeţi-mă pe cuvânt. N-o să rezistaţi... Cu atâta oboseală...

Léontine, cu paşii ei împiedicaţi, o însoţeşte pe doamna Rolland până în odăiţa ei meschină.

— Veniţi, Doamnă. Întindeţi-vă. O să vă descalţ.

Léontine trage din răsputeri de botinele lui Elisabeth, iar lornionul i se bâţâie violent pe pieptul ofilit.

Încăperea e mică şi ridicolă. Un fel de cutie de pălării, pătrată, cu tapet înflorat. Perdelele roşii, de pânză, sunt trase. Obloanele au fost uitate deschise. Soarele se strecoară prin perdele şi ajunge până în dreptul patului, împrăştiind o lumină ciudată, zmeurie. Mâinile mele în bătaia lui, ca într-o apă roşie. Prafurile doctorului şi, pe urmă, un pahar mare de apă. Ah! Parcă aş avea pe frunte un cerc de fier! O menghină care îmi strânge capul, de jur împrejur. Tâmplele îmi bat. Obloanele ar fi trebuit să fie închise. Să încui uşa cu cheia. Să astup toate ieşirile. Să rămân singură cu durerea mea de cap, ca singură tovarăşă. Să nu admit nici un intrus, nici o tortură în afară de această migrenă. Nimeni din lume să nu cuteze să intre aici. Să mă odihnesc. Să-l dezarmez pe răufăcătorul spirit al sunetelor şi imaginilor, să-i fac câteva concesii minime. Să-l păcălesc. Să-mi aleg propriile divagaţii. Să-mi aplec urechea la minunatele vorbe ale doctorului şi ale lui Léontine Mélançon. Să mă las consolată. Să-i las să-mi înalţe osanale în cele patru colţuri ale oraşului. Să împart halebarde şi bicornuri. Să umplu braţele doctorului şi ale lui Léontine cu ele. Costumaţi astfel, heralzii mei vor bate străzile glorificându-mi numele.

„Domnul e pe moarte! Şi Doamna la fel! Doamna l-a vegheat atât de mult pe Domnul, încât moare de oboseală. Ascultaţi! Devotamentul Doamnei pentru Domnul. Fidelitatea Doamnei pentru Domnul. Ascultaţi! Căsnicia exemplară a

Doamnei cu Domnul! Singur Dumnezeu va dezlega ceea ce a legat. Ascultați."

Un șirag de mătănii agățate de împletitura complicată de la căpătâiul pătuțului de fier. Pe comodă, o carte de rugăciuni cu scoarțe roase, o statuetă a Fecioarei, o broșă de doi bani, o bucățică de camfor. Léontine Mélançon e bine păzită. Întregul arsenal al fetelor bătrâne și sărace.

Ochii îmi sunt grei. Cineva îmi aruncă în ei nisip și pietre. Fața mea oarbă, lipită de perete. Pe sub pleoapele mele închise, trec femei minuscule, cu șorțuri și bonete albe. Ca niște limbi de foc strălucitoare. De bună seamă că ar fi fost mai bine să închid obloanele. Un soi de făpturi mici se agită între genele mele. Îmi împăienjenesc privirea. Justine Latour, Sophie Langlade, pe astea două le cunosc bine, pierdute de sfială și de groază. A treia poartă o mască de hârtie cenușie. O pipă de lut, bine arsă, îi atârnă la cingătoare, prinsă cu o panglică. O știu! Nu pot să n-o știu! Cea de a treia femeie este Aurélie Caron. Aurélie Caron! O să le chem pe Domnișoara și pe Agathe să închidă obloanele și să le gonească pe creaturile astea. Lumina e de vină. E un fenomen luminos. A intrat în încăpere odată cu razele tăioase care îmi împung dureros ochii. Imagini monstruoase, ascuțite ca acele. Vor să mi se vâre sub țeastă. Să mă întorc pe o parte, să deschid ochii. Să nu le îngădui să prindă rădăcini, să mi le smulg din ochi, așa cum îndepărtezi un grăuncior de praf. Nu izbutesc să mă mișc. Pleoapele-mi sunt grele. Ca de plumb. Asta trebuie să fie de la prafurile doctorului. Încă un mic efort. O să reușesc totuși să mă întorc pe partea cealaltă. Uite. Gata. Nu fără cazna. Poftim, chiar lucrul de care mă temeam: cele trei femei au crescut. În mărime naturală, dau năvală, acum, în cămăruța lui Léontine Mélançon. Cred că fac ordine și așază diverse obiecte pe comodă, în chip de corpuri delicte.

E foarte ciudat. Chiar și lucrurile lui Léontine se transformă încetișor. Sunt sigură că nu mai sunt aceleași. Pe neobservate, devin altele. Acum, pe comoda lui Léontine se desfășoară arsenalul propriu fetelor bătrâne bogate și bisericoase. Fecioare de argint, cărți de rugăciuni cu muchia aurită, broșe cu smaralde, mătănii de perle. Comorile micilor mele mătuși, cele trei Lanouette, se etalează pe marmura neagră cu vinișoare albe.

Justine Latour, Sophie Langlade, Aurélie Caron umblă încoace și încolo prin cameră, cară, fără nici un efort, mobila. Gesturile lor sunt ușoare. Fetele n-au nici greutate, nici consistență. Sunt sigură că aș putea să-mi trec brațul prin corpul lor, așa cum străpungi un nor. Uite-le cum mută o pianină, o rostogolesc până la picioarele mele. Refuz să mă uit la acest pian. Refuz să aud foșnetul partiturilor așezate pe pupitru. Un singur titlu de romanță să se arate la lumină și sunt pierdută. Mai ales, să nu se atingă nimeni de gherghelul meu! N-aș putea suporta vederea unui anumit goblen, lucrat cu împunsături fine. Pe un fond galben, un trandafir roșu strălucitor, neterminat! Nu, nu, nu pot suporta asta! Firele lungi de lână purpurie, desenul liniștit al florii de sânge se trezesc. Proiectul în puncte fine, visat și gândit, seară de seară, la lumina lămpii. Omorul imaginat și transformat, pe îndelete, în realitate. Trag firul. Forfecuța de argint atârnată de cingătoarea mea. Acul în care pun firul, lâna udată cu salivă, care intră în urechea lui. Crima intrând pe ușa inimii care încuviințează. Moartea lui Antoine Tassy, jinduită ca un fruct. Complicele meu tăcut, stându-mi alături. Frumosul lui chip întunecat, lângă al meu. Doctore Nelson, sunt fascinată. Murmurul sângelui meu, auzit în urechea atentă. La cea mai mică mișcare, genunchiul lui îl atinge pe al meu. Aparențele sunt păstrate. Mama mea își dă în cărți, cu

coatele pe masă. Dar zadarnic iscodește viitorul, cărțile rămân mute. Mama se plictisește. As de cupă: scrisoare de dragoste. Minciună: mama nu crede nici în cărți, nici în dragoste. De altfel, cărțile mint. Și inima noastră la fel. Damă de caro: Elisabeth, singura mea fiică, e blondă, iar în lumină, părul îi bate în ruginiu. Doi de treflă: seara e liniștită. Seamănă cu laptele proaspăt. Mătușicile mele lucrează la gherghef. De sub degețelele lor uscățive se nasc flori terne, copiate servil după revista *Brodeza perfectă din Boston.*

— Adélaïde, surioară, ai văzut ce roșu pune Micuța la goblenul ei? Nu ți se pare șocant? Nu poate să respecte și ea modelul? Tente dulci și șterse...

Serile în căsuțele acoperite cu paie, din Sorel. O singură lampă aprinsă. Micuța e bine păzită. Monstrul ăla de bărbată-su se poate destrăbăla liniștit în conacul de pe domeniul lui, Kamouraska. Toate aceste femei brodează cu împunsături fine, în liniște. Un singur invitat de parte bărbătească, primit în salonul scund, cu plafon din lemn vopsit în alb, ca un porțelan strălucitor, pe care dansează umbrele. În fiecare seară, doctorul Nelson ne ține de urât câteva clipe. E atât de amabil și de bine-crescut doctorul Nelson. A îngrijit-o atât de bine pe Micuță, atunci când a fost bolnavă. Poate că e puțin cam nervos, puțin cam visător. Ageră minte va trebui să mai aibă cel ce va putea descoperi secretul care îl macină și îl face să se aprindă la față, când și când, cuprins parcă de o scurtă mânie.

— O s-o chem pe Aurélie, ca să ne aducă niște limonadă.

— Ar trebui s-o dăm afară pe Aurélie. Are o reputație cam proastă.

— Nu trebuie s-o supărăm pe Micuță. E așa de nefericită cu bărbatul ei...

Mama și mătușicile vorbesc cu voce scăzută. Doctorul Nelson și cu mine nu scoatem nici un cuvânt. El îmi întinde firele de lână, pe măsură ce lucrez. Amândoi urmărim cum crește, pe canava, o floare prea roșie.

Pe coridor, cineva merge cu pași mici, dar hotărâți. E Aurélie, care aduce limonada. Tropăială confuză. Sophie Langlade și Justine Latour sunt împreună cu Aurélie. Fetele sunt dezlănțuite, apucate de un soi de agitație febrilă. Deschid ușile la nesfârșit; se cred obligate să facă toate încăperile din casă să comunice între ele. Misterul camerelor înșiruite. Femeile îmi fac semn și mă roagă, cu un aer malițios, să locuiesc din nou, la iuțeală, în toată casa din Sorel, fără să las deoparte nici o încăpere.

— Doamna se închidea adesea, cu doctorul Nelson, în cameră.

Cine a vorbit? Cine a îndrăznit să spună asta? E scris pe hârtie cu ștampilă. Depoziția lui Aurélie Caron. Fata asta e o mincinoasă. Iat-o și pe Justine Latour, atât de naivă, depunând mărturie la rândul ei.

— Doamna nu rămânea niciodată singură cu doctorul Nelson. Doamna, mama dumneaei, era mereu de față în camera în care se aflau.

Mică și curajoasă Justine, îmbărbătarea oferită de sufletelul tău prostuț nu durează nici pic. Iată-l pe grefier, terminând actul de acuzație.

With intent in so doing feloniously, wilfully and of her malice aforethought to poison, kill and murder the said Antoine Tassy, against the peace of our said Lady the Queen, her crown and dignity.[1]

The Queen! Mereu *the Queen*! Să mori de râs. Mult o mai durea-o pe Victoria-de-peste-mări-și-țări faptul că s-a

[1] Acționând cu intenție, în mod criminal, dinadins și premeditat, pentru a otrăvi, a omorî și asasina pe sus-numitul Antoine Tassy, contrar ordinii sus-numitei noastre Doamne Regine, a coroanei și a demnității ei (în l. engl. în original) (n. tr.).

comis un adulter și un omor pe cele câteva pogoane de zăpadă pe care Franța i le-a cedat Angliei!

Elisabeth d'Aulnières, văduvă Tassy, tu auzi? Ești acuzată, inculpată într-o limbă străină? Asta e limba iubitului meu. Pentru mine, nu contează decât forma cuvintelor de pe buzele lui. Elisabeth d'Aulnières, văduvă Tassy, amintește-ți de Saint-Denis și de Saint-Eustache! Regina n-are decât să-i spânzure pe toți patrioții, dacă are chef! Să trăiască numai iubitul meu, el singur dintre toți. Să-i fiu dată lui pe vecie.

Servitoarele de la Sorel au terminat de adunat obiectele de pe comodă. Acum, aduc mantouri, pălării, mănuși pentru a le îmbrăca pe cele trei Lanouette. Mătușicile mele, fără bărbat și fără speranțe, se duc să depună mărturie în fața magistratului. Uniforma femeilor de vârstă canonică, din familiile bune. Maro, puțină, foarte puțină dantelă gri, mult gri, puțin bej, nu prea mult. Negru, negru frumos, de calitate. Aer mai înțepat decât al oricărei alte doamne din Congregație.

— Puneți mâna dreaptă pe *Biblie* și spuneți: „Jur." Vorbiți. Vă ascult.

Pana de gâscă scârțâie pe hârtie. Funcționarul scrie, înclinându-și capul. Tot ce veți spune va fi consemnat.

Domnișoara Angélique Lanouette, majoră, necăsătorită, uzând de drepturile sale, cu domiciliul în târgul Sorel, depune mărturie, după jurământul făcut, cum se cuvine, pe Sfânta Evanghelie, și declară:

„Sunt mătușă, din partea mamei, a numitei doamne Elisabeth d'Aulnières. Cum se poate ca asupra nepoatei mele să planeze o asemenea bănuială injurioasă? Această doamnă de familie bună, crescută și educată de mine în respectul bunelor maniere și al sfintei taine a căsătoriei, nu poate fi în nici un fel complice la uciderea soțului său,

numitul Antoine Tassy. Această tânără femeie își iubea soțul și era foarte atașată de el... Cât despre numita Aurélie Caron, nu are o reputație prea bună, iar cea mai gravă greșeală care i se poate reproșa lui Elisabeth d'Aulnières, văduva Tassy, este că a păstrat-o în serviciul ei pe această fată dezmățată, mincinoasă, fără scrupule... căzută în patima beției... infamă, târâtură..."

Mătușica Angélique izbucnește în hohote de plâns. Lacrimile îi curg pe obrajii scofâlciți, ajung la colțul gurii cu buzele strânse. Se șterge pe față cu mâna stângă, înmănușată în piele de șevro. Acest miros de piele fină, care îi trece pe sub nas, îi sporește suferința. Atâta delicatețe, atâta finețe în toate cele, șevro, dantelă, prima comuniune, Walter Scott, atâta rafinament și demnitate, ca să ajungi la această decădere. Suntem târâte în noroi împreună cu mândra noastră nepoțică. Bucuria vieții noastre sterpe. Gloria insolentă a tristului nostru celibat.

Domnișoara Luce-Gertrude Lanouette, majoră, necăsătorită, uzând de drepturile sale, declară:

„Susțin sus și tare reputația fără pată a nepoatei mele, doamna Elisabeth d'Aulnières, văduva lui Antoine Tassy. Educată conform celor mai riguroase principii religioase, proprii familiilor bune, numita Elisabeth d'Aulnières este mai presus de orice blam și de orice reproș."

Mătușa Luce-Gertrude nu plânge. Vocea îi e seacă și măsurată. Și-a scos mănușile. Palmele îi sunt jilave și înghețate. La încheietura mâinii, sângele îi pulsează nebunește, și, de acolo, în tot brațul, i-l agită brusc, sacadat, îi cuprinde umărul, spatele, celălalt braț, o scutură pe Luce-Gertrude în întregime. Un măr sub rafalele vântului.

Domnișoara Adélaïde Lanouette, majoră, necăsătorită, uzând de drepturile sale, declară, după jurământul făcut, cum se cuvine, pe Sfânta Evanghelie, și spune:

„Doamna Elisabeth d'Aulnières, soția răposatului Antoine Tassy, este o mare doamnă, ireproșabilă și creștină. Atât de tânără și frumoasă... Într-un cuvânt, adorabilă. Calomniată în fața lumii. Dragostea încântătoare, îngrijirile pline de atenție cu care a știut să-l înconjoare pe iubitul ei soț, răposatul Antoine Tassy. Cei trei copilași născuți din această căsătorie. Ultimul n-are decât trei anișori și patru luni, un îngeraș. Eu n-aș da nici o crezare declarației făcute de numita Aurélie Caron."

Mătușa Adélaïde, atât de demnă până atunci, mândră de micul său fragment de roman, debitat pe un ton cântat, ușor emfatic, își pierde stăpânirea de sine doar ce aude numele lui Aurélie Caron și rostește vorbe fără șir, în timp ce un val de lacrimi îi brăzdează fața mică și schimonosită:

— Aurélie Caron... E o mincinoasă... o destrăbălată, o bețivă, o... Pe micuța Elisabeth, născută după moartea părintelui său, noi am crescut-o, surorile mele și cu mine. Mama Micuței, iubita noastră soră Marie-Louise, neputând să se ocupe ea însăși de educația fiicei sale, din cauza unei văduvii prea timpurii. Doar șase luni de viață conjugală. Soțul i-a murit la douăzeci și doi de ani. Un teribil șoc nervos pentru biata noastră soră. O suferință fără margini, fără sfârșit.

Oare așa trăiesc femeile sfinte? Se scoală dis-de-dimineață ca să se ducă să jure strâmb și n-au în minte decât un gând, un singur cuvânt de ordine foarte bine precizat? Să-și osândească sufletul, dar să salveze onoarea familiei. S-o aducă pe Micuță acasă, s-o scoată din mocirla dezonoarei și din închisoare. S-o salveze pe Micuță, e așa de frumoasă. Pentru ea, ar băga mâna și în foc. Procesul nu trebuie să aibă loc. O să-i învățăm noi pe toți oamenii ăștia de nimic că, de unele familii, nu se atinge nimeni. Pe urmă, o să facă Micuța tot ce mai rămâne de făcut. O să fie de ajuns să apară, ca să-și reducă la tăcere acuzatorii; dreaptă, mândră, superbă și parșivă. Ce carnație strălucitoare are Micuța, și talia aia înaltă, rochiile alea bine croite, aroganța aia din colțul gurii, privirea aia oarbă ca a statuilor, pe care nu i-o poate îndura nimeni. Ar putea trece și prin foc, fără să se ardă; s-ar putea bălăci în cea mai adâncă baltă a păcatului, fără să se schimbe la față. Tragica, dura virtute a frumuseții înfumurate își inventează propriile sale legi. Nu mă puteți înțelege. Ea e mai presus de legile obișnuite de pe pământ. Susțineți-i privirea verde, de culoarea ierbii sau a bobului de strugure, dacă puteți! Noi o s-o aducem acasă, noi o s-o alinăm. Noi o s-o scăldăm, din cap până-n picioare, o să-i spălăm cosițele lungi. În căzi mari, de aramă roșie. Cu săpun parfumat. O s-o înfășurăm în prosoape mari, albe ca neaua, ca pe un nou-născut. O fetiță nou-născută, nepoata noastră, abia ieșită din pântecele mamei sale. Fetișoara ei boțită, ochii ei migdalați. Primele ei țipete. O să-i făurim din nou o onoare inalterabilă. O reputație inatacabilă. Inatacabilă. Inalterabilă. Adorabilă. Această copilă e adorabilă. Trei zânișoare cu pălării ascuțite se apleacă deasupra leagănului ei. Noi vom crește această copilă. O vom învăța să citească. O s-o ducem la prima comuniune. O s-o luăm la balul guvernatorului. O să-i găsim o partidă strălucită. Antoine Tassy, senior al domeniului Kamouraska. Doamne, Antoine... Kamouraska... Ah, Dumnezeule! O căsătorie strălucită... Ăsta-i un păcat foarte mare. Elisabeth! Cine l-a ucis pe sărmanul tău bărbat în zăpadă? În limanul Kamouraska? Zăpada... Tot sângele ăsta... Ah, frumosul tău chip mânjit! Zăpada, zăpada, Kamouraska. E și greșeala noastră. Te-am educat prost, Elisabeth, te-am răzgâiat. Idol micuț, statuetă de aur în pustiul nostru. Trei biete fete bătrâne din Sorel. Ah! Surioarelor, ne așteaptă osânda veșnică, împreună cu Micuța! Ah!

Mătuşile mele extravagante. Blănuri negre, voalete negre, coliere de jais, răsucite de multe ori în jurul gâtului lor de pui. Fete ajunse de râsul lumii, iată-vă în mijlocul unui circ uriaş, negru de lume. Adélaïde, Luce-Gertrude, Angélique, minuscule, hăituite, batjocorite, îşi ridică spre cer pumnii strânşi. Şiragurile de mătănii înfăşurate pe încheietura mâinii se lovesc între ele, sunând ca nişte clopoţei. Mătuşicile mele strigă vorbe neauzite, în timp ce tobele bat la nesfârşit. În primul rând, trei judecători enormi, cu peruci albe. Cel mai gras dintre judecători opreşte, cu un gest al mâinii, răpăitul tobelor. Tăcerea se aşterne atât de iute, încât mătuşica Adélaïde n-are timp să-şi închidă gura. Obişnuită, cum era, cu acompaniamentul tobelor, urla de una singură: „Pe Micuţă o aşteaptă osânda veşnică! Şi pe noi, odată cu ea!"

Mulţimea, impresionată pe moment de această mărturisire, izbucneşte în râs. Din graden în graden, râsul tunător se întinde, asemenea unui incendiu care cuprinde un copac, ramură după ramură. Sub furtuna de râsete, micuţele Lanouette ies, tustrele, în şir indian. Tremură tustrele atât de tare, încât urmele lăsate pe nisip de paşii lor seamănă cu zigzagurile unor beţivi.

Din ordinul judecătorului, un aprod notează pe tăbliţele lui: „Pe Micuţă o aşteaptă osânda veşnică, şi pe noi odată cu ea." Aprodul reia la nesfârşit această frază. Acoperă pagini întregi. Îşi dă o silinţă feroce, caligrafiind în special majusculele.

„Pe Micuţă o aşteaptă osânda veşnică, şi pe noi odată cu ea..."

Râsete grosolane, apăsate, nestăpânite. O grindină murdară asupra capetelor noastre. Doamna Rolland se agită pe patul strâmb al lui Léontine, nu izbuteşte să părăsească arena circului din vis. Trebuie să facă faţă scenei

următoare. O femeie cu pieptul dezgolit stă cu spatele lipit de o scândură. Mâinile îi sunt legate la spate. Mulţimea, care a încetat să râdă, îşi ţine respiraţia. Cei trei judecători cu peruci albe se apleacă şi privesc concentraţi, atenţi, ca şi cum, într-o clipă, avea să se joace soarta lumii. O mână nevăzută aruncă nişte pumnale spre femeia ţintuită de scândură. Îi ocheşte inima.

Doamna Rolland se zbate pe patul lui Léontine Mélançon. Încearcă să se desprindă din acest coşmar. Vede cum vine fulgerul metalic al cuţitului, care loveşte din plin inima femeii condamnate. Reuşeşte să închidă ochii. Caută bezmetică, prin întuneric, o uşă nevăzută, ca să iasă din acest circ. Izbuteşte să urce pe o scară ascunsă în întuneric. Crede că se trezeşte, în sfârşit. Întrezăreşte tapetul înflorat din camera lui Léontine şi îşi duce mâna la piept. Simte o durere vie.

De unde vine acest calm, această lumină blândă ce se plimbă peste un orăşel pustiu? Sorel. Străzi doar cu câteva case. Case din lemn. Case de cărămidă. Scuarul Royal. Strada Charlotte. Strada Georges. Colţul străzilor Augusta şi Philippe. Fluviul curge aproape de tot, între maluri plate. Insule lungi, verzi, proprietatea comunei, unde pasc vacile, caii, oile şi caprele.

Viaţa e tihnită şi luminoasă. Nu-i nici ţipenie de om. Simt că, în lumina asta, am să fiu fericită. Fluviul cu ape ca oglinda, marginea păşunilor întinse până la mal. Decorul cu animale păscând, liniştite, la nesfârşit. Mă întind. Oftez adânc. Să fie oare nevinovăţia dintâi care m-a readus, dintr-odată, într-un peisaj al copilăriei?

De câteva clipe, alături de lumină mai apare ceva. Un fel de strălucire care creşte în intensitate, sporeşte încetul cu încetul. Devine prea puternică, aproape brutală. Îmi vine să-mi acopăr ochii cu braţul îndoit, ca să mi-i apăr de această sclipire orbitoare.

Pe neaşteptate, totul încremeneşte; lumina se fixează pe o singură casă din cărămidă roşie, la colţul străzilor Philippe şi Augusta. Casa — izolată de celelalte, din vecinătate, prin lumina care cade asupra ei — începe să strălucească, bine conturată, parcă privită cu lupa. Poleită. Smălţuită cu lumină. Grădiniţa din spate păleşte sub razele atât de puternice ale acestui soare. Hortensiile albastre par pudrate cu alb. Două etaje de cărămidă. Obloanele

verzi, de lemn, coloanele subţiri. Frontonul de lemn cu marginea uşor zimţată, lucrătura lui fină, spoită cu var, atât de albă, atât de delicată şi de zglobie. Aş putea să-i ating fiecare curbă, fiecare nervură vie în lumina teribilă şi puternică, dură, strălucitoare, galbenă. Un soare pironit deasupra casei, puţin spre stânga.

Zadarnic încerc să mă îndepărtez de acest centru luminos. Întregul târg pare cufundat în întuneric. Doar casa mea de pe strada Augusta, colţ cu strada Philippe, se desprinde din beznă, strălucind ca un ciob de sticlă. Totuşi, aş vrea să plec de lângă ea. Să regăsesc strada Georges şi căminul părintesc. Să scap de vraja de temut a casei de pe strada Augusta. Viaţa mea! Toată viaţa mea, cu tumultul şi nebunia ei, mă aşteaptă acolo, în spatele obloanelor închise din strada Augusta. Un animal sălbatic, încuiat înăuntru, aşteptând în umbră să se năpustească asupra ta. Nu pot fugi de această epocă din viaţa mea? Să regăsesc locul în care m-am născut? Starea de linişte dulce dinaintea naşterii mele? Mama, în doliu mare, mă poartă în pântec, cum îşi poartă fructul sâmburele. Micuţa a crescut într-un cocon de mătase. Oare aş putea vedea imagini din lumea de atunci, prin ochii înroşiţi de lacrimi ai tinerei văduve care era mama mea? Sicriul tânărului meu tată părăseşte casa. Mama leşină. Iar eu, ferecată zdravăn înlăuntrul ei, o lovesc cu piciorul în ficat. Ca s-o trezesc. Mă zbânţui ca un ied. Am putea muri şi mama, şi eu, dintr-un leşin atât de îngrozitor şi de prelungit.

— Ce fetiţă rea!

Să fie asta prima voce din lume care îmi ajunge la urechi?

Nici nu se obişnuieşte bine cu un chip de bonă, că îndată se şi iveşte altul. Doamna d'Aulnières schimbă bonele cum îşi schimbă batistele. Din cauza fetiţei. Micuţa cade, cu trup şi suflet, în sarcina slugilor.

— Nu-i chip s-o stăpâneşti. N-ai ce-i face. Vă asigur. Îl are pe dracu' în ea. N-o să reuşiţi niciodată s-o potoliţi!

Bonetă albă peste un coc cam îndoielnic. Asta are păduchi, să-şi ia tălpăşiţa imediat. Bucătăreasa nu poate suporta o asemenea grozăvie. Mama se jeluieşte.

— Ce nebunie. Am o migrenă! Zău, bucătăreasa nu-i deloc tolerantă. Dar, mă rog. Dacă trebuie, trebuie. Să-mi găsiţi cât mai repede o bonă.

Bona a plecat! Trăiască bona! Asta e curată şi nemiloasă.

— Micuţa a luat păduchi!

E nevoie de un pieptene des. Au! E ca o greblă făcută din ace, care trece iar şi iar prin părul meu.

— Nu te foi; altfel, păduchii or să-ţi mănânce creierul.

Părul ăsta lung şi greu, pe care îl are Micuţa, ar trebui mai bine tăiat. Nu-i altă cale ca s-o scapi de păduchi. Hârşti, hârşti, buclă după buclă. Micuţa este rasă în cap. Podeaua bucătăriei se umple de şuviţe blonde. Uite ce cap frumos şi tuns! Parcă ar fi al unui ocnaş! Micuţa scotoceşte prin gunoiul măturat, ca să-şi regăsească buclele blonde. Cratiţele de aramă roşie strălucesc, aliniate la perete. Bucătăreasa spune că ceapa crudă, tăiată rondele, e bună ca să goneşti ţânţarii. Vă jur că o aud pe bucătăreasă mormăind toate astea, aplecată spre cuptorul ei negru şi încins.

După ce îşi naşte fata, doamna d'Aulnières lasă doliul mare, ca să intre, pe vecie, în semidoliu. Costumată, în ciuda celor şaptesprezece ani ai săi, în coană-mare cu rochie neagră, bonetă albă, guleraş şi manşete din batist fin, ea se porneşte să îmbătrânească şi să se posomorască. Zi şi noapte. Fără să mai iasă din odaie. Mulţumindu-se să-şi ia pulsul la intervale regulate, atentă numai la bătăile uşoare ale unei inimi leneşe.

Mătuşicile sunt tot mai stăruitoare. Se folosesc de drepturile lor de surori mai mari.

— Nu poţi rămâne aici. Gândeşte-te la fiica ta. De ce nu te întorci acasă să stai cu noi? Ca înainte!

Doamna d'Aulnières, mama mea, scutură cu tristeţe din cap.

Să mă întorc iar în casa familiei? Ce capcană! Să risc să fiu asemuită cu surorile mele celibatare?! Ce afront! Mi se pare că am plătit destul de scump onoarea de a fi Doamna, ca să renunţ la ea atât de uşor.

— Să ştiţi, surioarelor, că nimic nu va mai fi vreodată ca înainte. Sunt Doamna d'Aulnières şi aşa voi rămâne până la moarte. Între timp, am dreptul să-mi duc viaţa aici, în casa mea, am dreptul la fiica mea, la slugile mele, la trăsurile mele, la tot doliul meu. Această casă e a soţului meu şi în ea o să mor. Aşa am hotărât.

— Şi Micuţa? E o adevărată sălbatică. Ar trebui totuşi să te ocupi de educaţia ei. S-o înveţi engleza, catehismul şi bunele maniere...

— Mă doare capul. Nu cumva să daţi perdelele deoparte. Micuţa mă oboseşte. Şi mă oboseşte şi preotul din Sorel, care se încăpăţânează, încercând să mă consoleze în numele Domnului Nostru. La urma urmei, chiar şi Domnul mă sâcâie. Asta mă omoară. Sunt tot mai bolnavă de o plictiseală înspăimântătoare; parcă m-ar fierbe la foc mic! N-am să rezist mult.

Mătuşicile mă sărută şi mă mângâie. Le învăluie un miros de naftalină şi de turtă dulce. Oare, în clipa asta, le regăsesc cu adevărat? Înduioşătoare, parfumate, exact ca în frageda-mi copilărie? Cele trei mătuşi, cu pielea aproape netedă, întinsă pe trupurile lor micuţe ca de pasăre. Ochii lor negri ca tăciunele, rotunzi şi strălucitori, pironiţi asupra mea, cu cea mai profundă adoraţie din lume.

Ele stăruie iar și iar, fără s-o slăbească pe mama, care se fofilează.

— Trebuie să facem ceva. E îngrozitor. Micuța se trezește cu noaptea în cap. Cu căpșorul ei de băiețel tuns, fuge pe fereastră. Adună o liotă de puștani. Și pleacă la pescuit de țipari împreună cu ei. Pe lângă insule...

Într-o zi... Mamei i se face lehamite! Deja! N-am avut vreme să recunosc nici o cameră din strada Georges. Ah! Prima mea casă e cu desăvârșire pierdută! Un fel de pâclă albă ca laptele se lasă peste oraș. O singură casă rămâne în lumină. Parcă pusă pe o estradă. În jurul unei lămpi, praful minuscul zboară cu precizia fluturilor de noapte. Iar aerul pare a fi luminos, limpede și sonor. Ai putea auzi și respirația unui șoarece. Nimic din ceea ce se va întâmpla aici nu va putea fi pus la îndoială. Va fi exact. Limpede. Clar și fără apel. Un fel de judecată.

Strada Augusta. Rosturile dintre cărămizi se văd de parcă le-ai avea sub nas. Mortarul depășește, pe alocuri, marginea cărămizilor, acoperind cu cenușiu ocrul ruginiu. Un nor de funingine întârzie peste latura dinspre grădină a casei. Pe zidul scund al curții, se agață o viță-de-vie uscată, care seamănă cu părul unei femei bătrâne. Se pot vedea detaliile obloanelor. Nodurile din lemn. Culoarea verde e ștearsă pe porțiuni întregi. Balamaua oblonului drept, din stânga ușii de la intrare, este smulsă din loc și se lovește de perete, la cea mai ușoară adiere de vânt.

Aș putea jura că lumina e și mai puternică decât adineauri. O tânără văduvă urcă treptele uzate. Mersul ei este copilăresc și, în același timp, așezat. Își întoarce o clipă, spre mine, chipul stânjenit. Mama mea tânără! Ține, cu stângăcie, de mână o copiliță cu capul gol și cu părul tuns.

Făcându-i-se, fără îndoială, lehamite să tot schimbe bonele, doamna d'Aulnières se resemnează să se întoarcă

de unde a venit. În gineceul familial din cărămidă roșie, de sub marele plop tremurător. Mama își lasă existența și averea în mâinile liniștitoare ale surorilor mai mari.

Eu trebuie să am vreo șapte-opt ani. Educația mea începe fără întârziere.

— Elisabeth, stai dreaptă!

— Elisabeth, nu vorbi cu gura plină!

— Elisabeth, repetă imediat reverența!

— Elisabeth, câte ființe sunt în Dumnezeu?

— *The cat, the bird.*[1] În engleză, *th* se pronunță cu limba pusă pe dinți, nu uita!

Adélaïde, Luce-Gertrude, Angélique strălucesc de bucurie. Lasă deoparte lectura romanelor favorite. Golul din existența lor se umple. Ele trăiesc în profunzime, prin osmoză, starea de văduvă plânsă și o întreagă copilărie sălbatică.

Părul micuței începe să crească la loc cu viteza fulgerului. Mătușile se iau la întrecere care s-o pieptene pe copilă și să se minuneze de această coamă ruginie. Părul rar și lipit de cap al mătușicilor Lanouette strălucește și se umflă de mândrie, prin procură. Prima mea menstruație. Emoția pudică a mătușicilor.

— Tanti Angélique, ești sigură că asta o să fie la fel, în fiecare lună?

— Da, scumpa mea. Toate trecem prin așa ceva. E legea vieții.

Tanti Angélique rămâne tulburată, încurcată și încântată. „Legea vieții." O profundă și misterioasă solidaritate feminină pare să-i făgăduiască un destin de-a dreptul fabulos și romantic. Fiecare ovul pierdut din viața ei sterilă va fi fecundat neîntârziat? Cu galanterie. De vreun soț tandru? De vreun amant tandru? Întreaga vrajă a iubirii nebune o va face să zămislească, în sfârșit, în ciuda vârstei, o sută de copii veseli, cu ochi albaștri?

[1] Pisica, pasărea (în l. engl. în original) (n. tr.).

Soarele de deasupra casei s-a stins. Ca o lampă în care sufli. Brusc, se face foarte întuneric. Cele trei mătuşici se agită, aleargă în toate părţile. Urcă şi coboară scările galeriei. Apucă trei ghivece cu muşcate. Dispar în casă, fiecare ţinând strâns la piept ghiveciul ei cu flori roşii sau roz. Uşa de la intrare se trânteşte. Ecoul lăsat de uşa închisă este extraordinar. Zgomotul uşii trântite persistă îndelung, ca într-un loc pustiu, fără mobile şi fără perdele. Un loc imens. Nemăsurat. Un fel de gară. O pivniţă înaltă şi goală. Aproape imediat, se aude o voce ascuţită, reluată la nesfârşit de ecou.

— Îţi spun eu că la noapte o să dea îngheţul. Ar fi păcat să lăsam muşcatele în galerie. Muş-ca-te... ga-le-ri-e... rie... ie...

Cuvintele se umflă. Bubuie şi se sting. Vocea venea din salon. Mătuşa Luce-Gertrude? Sunt sigură că e ea. Acum, noaptea s-a lăsat de-a binelea. Silueta întunecată a casei mele încuiate umple toată strada Augusta. S-ar putea spune că se înalţă chiar în mijlocul străzii. Masivă, de neocolit, provocatoare. Un fel de baricadă.

Aş vrea s-o iau la fugă. Să nu intru din nou în casă şi să risc, de bună seamă, o întâlnire cu viaţa mea de dinainte, pe care s-o văd reînsufleţindu-se, scuturându-se de o cenuşă desprinsă în norişori prăfoşi. Fiecare tăciune stins aprinzându-se din nou. Fiecare trandafir al focului sclipind fulgerător. Nu, nu! Nu vreau. N-am să mai trec niciodată pragul casei. Vă înşelaţi, nu sunt ceea ce credeţi.

Am un alibi de necombătut, un permis absolut în regulă. Lăsaţi-mă să fug, sunt doamna Rolland, soţia lui Jérôme Rolland, notar exercitându-şi profesia în oraşul Québec. N-am nimic de-a face cu misterele moarte şi prea puţin edificatoare din această casă de cărămidă de la colţul străzilor Augusta şi Philippe, din oraşul Sorel. E o eroare de persoană. Lăsaţi-mă. Am treburi în altă parte. Mă cheamă datoria în strada Parloir din Québec. Soţul meu e pe moarte, chiar în această clipă. Locul meu e la căpătâiul lui. N-am nimic de făcut în strada Augusta, din Sorel. Vă jur. Sunt doamna Rolland, doamna Jérôme Rolland!

Nu îndrăznesc să întorc capul. Privesc ţintă în faţa mea. La dreapta şi la stânga persoanei mele se petrece totuşi ceva ce nu văd. Ceva se apropie de mine, din ambele părţi deodată. Mă atinge. Mă strânge. Mi se lipeşte de trup. Îmi şifonează fusta. Îmi atinge genunchiul. Sunt luată pe sus. Ridicată de subsuori de două braţe viguroase. Oare voi îndura încă o dată acest afront? Va trebui să ies pe uşa aceea, din faţa mea, încadrată de doi poliţişti? Şi martorii?

Iată-i, sunt toţi, îngrămădiţi în salonul mare, adăpostiţi în spatele obloanelor închise. Îi aud şuşotind. Nu accept să fiu confruntată cu oamenii ăştia: slugi, hangii, barcagii, ţărani. Martori fără importanţă. Nici unul pe potriva mea. Cât despre Aurélie Caron...

E ea, am chemat-o chiar eu, a convocat-o însăşi frica mea. Aurélie mă ţine de braţ. Îi arunc o privire furişă. Din profil, i se vede clar maxilarul inferior mai proeminent. Pieptul i se înalţă, agitat de o respiraţie chinuită. Pare a fi cuprinsă de o extraordinară indignare. Întoarce cu greu capul în partea cealaltă, ca un bolnav istovit, pe perna lui. Acum, chipul uluit al lui Justine Latour mă priveşte pe jumătate râzând, pe jumătate plângând.

— O, Doamnie! O, Doamnie, Doamnă! Ne-ați băgatără într-o belea straşnică!

Hohotul de râs nebun al lui Aurélie izbucneşte. Chiar lângă mine. Vibrează o clipă. Se frânge. Îmi jupoaie obrazul. Cei doi gardieni mă țin zdravăn. Mă fac să cobor treptele patru câte patru. Cineva nevăzut deschide uşa dinăuntru. Iată-mă în vestibul. Uşa salonului este închisă. În spatele uşii, martorii tac. Îi aud respirând, tuşind, foşnind hârtii sau haine, în surdină. Un tropăit nedesluşit, nervos, umple salonul cel mare.

Tăcerea ce urmează este atât de subită şi de totală, încât îmi taie respirația. În salon nu mai e nimeni. Uşa se deschide încetişor spre vid. Nici lângă mine nu mai e nimeni care să mă silească să înaintez. Aurélie Caron şi Justine Latour au dispărut. Sunt singură, în vestibul. Mirosul fad şi pătrunzător de casă închisă mă cuprinde cu totul, îmi umple nasul, îmi înțeapă ochii. Mi se lipeşte de piele.

Tencuiala a căzut pe porțiuni întinse. Molozul a fost adunat, cu mătura, la perete. Ninge neîncetat cu colb diafan. Oare voi muri aici, în acest vid absolut? Un clopot de sticlă, în care stăruie un praf uscat, menit să mă înăbuşe.

În acest spațiu redus, în acest aer cenuşiu, care se rarefiază, apare o fetiță pregătită pentru prima comuniune. Îmbrăcată în alb din cap până în picioare. Voalul lung îi atârnă până la pământ. Pe cap are o coroniță de trandafiri albi. Nu pot face nici o mişcare. În mâna ei îngreuiată, în brațul meu înlemnit, moare încetişor gestul ce schițează un iluzoriu semn al crucii. O copilă care sunt eu mă priveşte drept în față şi îmi zâmbeşte cu gravitate. Mă obligă să ascult glasul uşor şi solemn pe care îl credeam pierdut.

— Mă lepăd de satana, de deşertăciunile şi de lucrările lui, şi mă supun lui Hristos în vecii vecilor.

Astfel sunt reînnoite solemn jurămintele de la botez. Restul poate urma în deplină ordine. Uşa este deschisă. Plămânii respiră din plin un aer tare şi curat. Sunt din nou stăpână pe mişcările mele, în timp ce fetița pregătită pentru prima comuniune se dezbracă de față cu mine, în vestibul. Cele trei mătuşici se învârtesc în jurul copilei. Îi scot voalul şi coronița. Copila de debarasează veselă de rochia albă ce cade pe jos, înconjurând-o cu un cerc alb ca zăpada, peste care ea sare într-un picior.

Să nu mai zăbovim. Copilăria a trecut. Toată educația de fată bogată se desfăşoară în deplină ordine. Mătasea, batistul fin, muselina, catifeaua, satinul, blănurile şi caşmirul îi urmează, la iuțeală, tulului de la prima comuniune. Jurnalele de modă, baloturile de țesături, mirosind frumos a călătorii îndelungate, făcute în fundul calelor, pe oceane îndepărtate, ajung în vestibulul părăginit. Locul reconstituirii.

— Micuța creşte văzând cu ochii!

— Elisabeth, stai dreaptă, cu bustul degajat. Şi, mai ales, nu te lăsa pe spătarul fotoliului.

— Ar trebui să schimbăm croitoreasa. Asta nu e în stare să facă tighelul drept.

— Nu uita Paştele. Nu-ți ridica ochii de pe goblen. Frumusețea ta şi bunele maniere vor face restul.

Adélaïde, Luce-Gertrude, Angélique se învârtesc ca titirezul în jurul Micuței. Îi supraveghează greutatea şi înălțimea.

Aurélie are cincisprezece ani. Trece iar şi iar pe trotuarul din fața casei. Se leagănă în rochița ei din bumbac. Îmi face semne largi, cu mâna. O întreagă şleahtă de puşlamale se țin după ea şi o înghesuie. Fata asta mă sfidează

şi mă face să mor de gelozie. La cincisprezece ani, ştie despre viaţă tot atâtea câte ştiu înşişi morţii.

Mătuşa Luce-Gertrude închide uşa.

— Fata asta e deja pierdută. La vârsta ei! E îngrozitor!

— Şi eu aş vrea să ies din casă. Să merg la pescuit de ţipari ca atunci când eram mică. Cu băieţii!

Mătuşa Luce-Gertrude nu mai răspunde nimic. Mătuşii Luce-Gertrude i s-a tăiat respiraţia. Şi mătuşii Adélaïde. Şi mătuşii Angélique la fel. Micuţa a devenit o femeie în toată puterea cuvântului.

Iat-o înaintând în prima ei rochie de bal, toată numai foşnete mătăsoase, cu umerii goi, cu flori în păr. Noroc că în regiunea asta sălbatică există balul guvernatorului!

Micuţele Lanouette se cufundă tustrele într-un vis nebun, care nu e lipsit de temeri. De parcă ar trebui să se angajeze chiar ele într-o neîncetată mutaţie carnală, extravagantă şi libertină.

Mama păşeşte uşor prin vestibul. Mă priveşte consternată. Se simte şi mai apăsată de melancolie. Se hotărăşte să vorbească.

— Micuţa trebuie măritată.

De-abia dacă am timp să alerg după Aurélie, pe drumul edecarilor. Mai bine să ne întâlnim şi una, şi cealaltă imediat, în prospeţimea picantă a celor cincisprezece ani.

Ne măsurăm reciproc. De la distanţă. Temătoare ca nişte pisici.

Fusta subţire i se lipeşte de picioare. Tălpile ei desculţe sunt pline de noroi uscat. Părul creţ îi este împletit în două cozi lungi, atârnându-i pe spate ca două curele negre, aureolate de fire ţepoase înroşite de soare. Chipul, gâtul, braţele ei goale au albeaţa lividă a ciupercilor proaspete.

— Ce palidă eşti, Aurélie.

— Întotdeauna am avut un ten de puşcăriaşă, Doamna ştie prea bine. Un adevărat presentiment...

Nu mai e nimic de adăugat. Din prima clipă, este atins esenţialul. Aurélie îmi vorbeşte despre închisoare. Îmi spune „Doamnă”. Va îmbătrâni, devenind greoaie sub ochii mei. Gârbovindu-se sub povara întregii sale vieţi. O să-mi ceară, de bună seamă, socoteală? Mi-aş vinde şi sufletul, doar să nu se mai întâmple asta a doua oară! Mi-aş da şi viaţa, doar să regăsesc neatinse vremurile în care eram, şi una, şi cealaltă, nevinovate.

— Eu n-am fost niciodată nevinovată. De altfel, nici Doamna.

Parcă am repeta o piesă. Parcă am căuta cuvinte şi gesturi deja trăite şi coapte pe îndelete, dar care şovăie să se arate într-o anumită lumină!

Vocea e din ce în ce mai piţigăiată, mai matură şi mai rea.

— Doi ani şi jumătate am stat în închisoare. Din cauza dumneavoastră. La dispoziţia justiţiei, cum zic ei. În timp ce Doamna a fost eliberată pe cauţiune...

— Doi ani de închisoare la fel de lungi şi pentru mine, Aurélie. Uiţi asta?

— Nu uit nimic. Absolut nimic.

Trebuie să acţionez repede. Să mă apăr de furia lui Aurélie. Să ne salvăm amândouă. Să ne împăcăm pentru totdeauna. Să ştergem o întreagă perioadă din viaţa noastră. Să ne regăsim adolescenţa. Cu mult înainte să... S-ar părea că încerc să scot, cu cazna, la lumină, un cuvânt, unul singur, apăsător, îndepărtat. Indispensabil. Un fel de greutate ascunsă sub pământ. O ancoră ruginită. Prinsă de o funie lungă, subterană. Un soi de rădăcină adâncă, pierdută.

— Clasare! Clasare! Aurélie, ştii prea bine că s-a hotărât clasarea cazului!

Aurélie repetă, silitoare, „clasare". Fără să pară că i-ar da crezare. Nesigură. Aidoma cuiva care învaţă o limbă. „Clasare." Apoi, cuvântul o face să se lumineze la faţă. Să râdă în hohote.

— „Clasare." I-am păcălit pe judecători. Am scăpat de martori. Le-am închis gura ziariştilor! Doamna e salvată, şi eu odată cu ea! Libere! Libere! Suntem libere!

Aurélie, înăbuşindu-se de râs, se aruncă pe jos. Umerii i se zguduie de parcă ar plânge. Îngenunchez lângă ea, pe iarba uscată a drumului edecarilor.

— Aurélie. Aminteşte-ţi. Ai cincisprezece ani!

Ea îşi ridică spre mine feţişoara de tătăroaică, mijindu-şi ochii a râs. Mă cercetează cu atenţie, cu precauţie. Încercând să stăpânească ceva, nu ştiu ce, un lucru arzător, violent, din privirea ei.

— Pe atunci, vi se spunea „Domnişoara", eraţi subţire ca mâna mea.

Un nou hohot de râs. Ea îmi atinge hainele ca şi cum ar atinge focul sau zăpada.

— Ce frumos sunteţi îmbrăcată! O adevărată zână! Dar nu ştiţi nimic despre băieţi.

Eu îmi iau un aer înţepat. Întorc capul şi îmi bat uşor, plină de mândrie, cutele fustei.

— Asta nu-i nimic. Dacă mi-ai vedea rochia de bal! Toată numai mătase, decoltată, ca să mă duc să dansez acasă la guvernator.

Încurajată de cuvântul „guvernator", Aurélie mă apucă de fustă cu toată mâna.

— Ce moale şi frumoasă e! Pfui, ce guvernator?! Eu, una, stau la unchiul meu!

— Am auzit că nu e unchiul tău!

Aurélie îşi mijeşte ochii din nou. O mică viperă se iţeşte, iute, printre genele ei şi dispare imediat.

— O fi, n-o fi adevărat, acolo am un trai îndestulat. Aproape că nici nu muncesc. Duminica, atunci când mă duc la biserică, îmi pun guleraş de dantelă.

— Aurélie, se spune că eşti vrăjitoare!

Aurélie, devenind brusc demnă şi calmă, dă din umeri. Îşi apucă pipa agăţată la cingătoare. O loveşte de tocul încălţării, ca s-o golească. Scoate din buzunar o pungă cu tutun.

Aurélie îşi umple pipa. Apropie de ea un chibrit. Face puf... puf... cu buzele ei groase. Ca şi cum ar fi supt. Faţa ei palidă exprimă o nespusă mulţumire. Vorbeşte, învăluită de un nor de fum. Cu o voce îndepărtată. Pe un ton detaşat.

— Eu ştiu dacă pruncii care se nasc or să trăiască sau nu. E destul de uşor. Imediat după ce s-au născut şi au fost

spălați bine de moașă, eu îi ling pe prunci din cap până-n picioare. Și, dacă au un gust prea sărat, asta înseamnă că or să moară. Nu m-am înșelat niciodată. Mamele mă cheamă anume, ca să știe.

— Dar băieții, Aurélie? Vorbește-mi despre băieți!

Am impresia că strig, cu mâinile făcute goarnă în fața gurii. Aurélie se pierde. Brusc, trec de la soarele orbitor, la un fel de penumbră umedă, cotropitoare. În minte, mi se înfige, ca un cui, un singur gând: trebuie să mă întorc, altfel n-am să fiu lăsată să merg la balul guvernatorului. Dacă aud mătușile mele că m-am întâlnit cu Aurélie, mă pedepsesc. Pe măsură ce gândul acesta strălucitor și limpede își face loc, cuibărindu-se în mintea mea, mă îndepărtez vertiginos de Aurélie. Fără să reușesc totuși să fac un pas din propria-mi voință. Parcă aș luneca pe apele unui râu. Cu un fel de plută sub picioare. Râul tăcut. Apa nu opune nici o rezistență. Nici un zgomot de valuri sau de vâsle. Mă duc la balul guvernatorului. Trebuie să mă duc la balul guvernatorului. Adio, Aurélie. Dacă te voi mai întâlni vreodată, n-am să te recunosc, tovarășă nefastă, întâlnită într-o clipă nefastă. Mama mi-a promis un colier de perle, ca să mi-l pun la balul guvernatorului. Sufletul meu, în schimbul unui colier de perle. Și băieții, Aurélie? Și băie...

Profilul ei precis, de culoarea fildeșului. Gura ei buzată. Pipa. Un nor de fum. Apoi, nimic. Aurélie a dispărut.

Balul e o minune. Dansez cu guvernatorul însuși. Îi simt respirația pe ceafă. Mătușa Adélaïde mă lovește peste braț cu evantaiul. Lustrele sunt extraordinare. Lumini trandafirii se balansează sub plafon. Vreau să dansez toată noaptea. Băieții împopoțonați în haine de duminică n-au, la drept vorbind, nici un haz. Dar fetele? Înțepate și fandosite, râzând ca niște gâște gâdilate. Nu-i decât guvernatorul însuși... Roșu

ca sfecla. Cu favoriții lui roșcovani. Cred că trage cu ochiul la... Mi-am decoltat corsajul. Muzica, picioarele mele. Talia mea, muzica. Muzica mi se urcă la cap. Unu, doi. Polca. Sunt nebună după polcă. Suplă ca o lumânare care se topește. Vie ca o flacără. Cred că guvernatorul (să dansez până ce mi s-o tăia respirația) mă culcă pe brațul lui. Ca pe o floare care își înclină, pierdută, tulpina. Ori, poate că mi-am închipuit eu? Mama zice că trebuie să mă mărite. Cadrilul începe din nou. Băieții gâfâie, sforăie ca niște godaci greoi și împiedicați. Mă privesc pe furiș. Mama zice iar că trebuie să mă mărite. Guvernatorul are, într-adevăr, patruzeci de ani, vârstă interesantă. Ceilalți, niște godaci împopoțonați în haine de duminică, vă spun eu. Aurélie, ar trebui să vorbesc cu tine totuși. Cum să fac? Aș vrea să știu... Băieții... Băieții...

Pe Antoine Tassy l-am cunoscut la vânătoare. Insulele. Barca cu fundul plat. Zgomotul vâslelor în tăcerea zorilor. Picăturile de apă căzând, grele și rotunde. Canalele, meandre înguste prin algele verzi. Orele lungi de așteptare în ascunzătoarea din stuf. Ploaia, noroiul, împușcătura încununată cu succes. Mirosul prafului de pușcă. Pasărea căzând ca o piatră cu pene. Câinii la pândă, lătratul răgușit al câinilor. Gustul ceții, pe obrazul meu.

— Doamne, ce mult îmi place viața asta! Ce mult îmi place!

Masculii, tovarășii mei de vânătoare. Cu obrajii umbriți de barba care începe să le crească din nou. Vocile lor grave. Privirile îndrăznețe aruncate spre „vânătoriță", cum îmi zic ei. Brațele lor goale, uneori, pe umărul meu. Ochii albaștri, globuloși, ai lui Antoine Tassy, care stau pironiți asupra mea, până ce se aburesc de lacrimi. Toamna, covorul de frunze. Fumul albăstrui ieșit din țeava puștilor.

— Asta nu e o distracție potrivită pentru o fată tânără!

— Scumpele mele mătușici, nu înțelegeți absolut nimic din toate astea. Iar mie îmi place vânătoarea. Așa că am să mă duc la vânătoare.

Însoțitoarele mele, tustrele rebegite, în casa paznicului de vânătoare. În compania unor tinere femei plângărețe, înfofolite și circumspecte, care își așteaptă soții. Ținând în lesă cățeaua neagră care își alăptează puii și visează vânatul. Animalul scâncește ușurel, la fiecare

împușcătură, cu botul pe labe. Cu ochii triști. Pironiți la ușa cabanei.

— Frumoasă împușcătură! Îmi pare că sunteți tare cutezătoare, domnișoară d'Aulnières!

Zâmbesc. Cutezătoare? Sigur că sunt. Tu mă ghicești, Antoine Tassy, și mă urmărești ca un bun câine de vânătoare. Și eu te adulmec și te descopăr. Seniorul de la Kamouraska. Vânat de proastă calitate. Vânat ușor de prins, pe jumătate înnămolit într-o ascunzătoare de noroi, pândind gâștele și rațele, cu degetul pe trăgaci.

— După dumneavoastră, domnișoară!

Eu sunt cea care trage. Eu sunt cea care ucide. Un mănunchi mare de pene albe și cenușii se rotește pe cerul mohorât și cade în stufăriș.

— Felicitările mele, domnișoară.

Frumosul prepelicar roșcat aduce pasărea care se zbate, cu o stea roșie pe piept. Antoine Tassy cântărește în mână pasărea, cu lăcomie și admirație.

— Știți să ochiți. E lucru rar la o femeie.

Chipul lui, privit din față, gras și trandafiriu. Cu buzele alea ca de copil bosumflat. Cu strălucirea aia senzuală, care îi cutreieră, ca un val mic și limpede, chipul, iluminându-i-l. Are chef să mă trântească acolo, în noroiul stufărișului. Și mie mi-ar plăcea să mă zbat sub trupul lui, în timp ce el mi-ar acoperi fața cu sărutări umede și apăsate.

Nu e de aici. Vine din josul fluviului. Nu știu nimic despre el. Dar e o pușlama, sunt sigură. De familie bună, totuși pușlama. O să-l fac să mă respecte, ca o fată de măritat ce sunt.

Antoine Tassy a pus uriașa pasăre în geanta mea de vânătoare. Și geanta pe umărul lui. Îmi întinde mâna fără mănușă, fierbinte și moale. Blândă.

— Veniți. Să dăm o raită pe aici.

Poteca traversează o pădurice de pini. Pământul e plin de acele lor roșcate.

— Nu, nu, domnule. Trebuie să mă întorc la cele trei mătușici ale mele, care mă așteaptă în cabana paznicului de vânătoare.

Mâna lui o strânge pe a mea, care se lasă, o clipă, în voia lui. Ca o pasăre rănită. Apoi, se retrage, prefăcându-se pudică.

Angélique, Adélaïde, Luce-Gertrude fac ochii mari, gata să și-i dea peste cap de emoție.

— Surioară, ciupește-mă! Visez? Cea care vine dintr-acolo e chiar Micuța? Ieșind din mlaștină cu obrajii înroșiți de frig, cu buclele în dezordine, plină toată de noroi, ținând de mână un băiat înalt, gras și frumos?...

— Nu, surioară, nu visezi. E Antoine Tassy, tânărul senior de la Kamouraska!

Antoine Tassy nu le lasă pe cele trei mătuși să-și savureze prea îndelung exaltarea romanescă stârnită de prima noastră întâlnire. Chiar de a doua zi, le cere mâna mea. Cu mijlocirea doamnei Cazeau, care îi face o lungă vizită mamei.

— Partidă foarte bună. Familie veche. Două sute cinci-zeci de pogoane de pământ și pădure. Plus insulele din dreptul moșiei. O salină. O brutărie. Un chei. Un conac de piatră construit pe promontoriu. Tatăl mort anul trecut. Trăiește singur, alături de mama lui. Surori măritate la Québec.

Doamna d'Aulnières izbucnește în plâns. Se teme de explicația pe care va trebui să i-o dea fiicei sale cu privire la misterele căsătoriei, inseparabile, pentru ea, de ale morții.

— Ce viață, Doamne! Ce viață! Văduvă la șaptesprezece ani, cu o fetiță încă nenăscută... Nu, n-o să-mi revin niciodată...

Mă mărit. Mama a spus da. Și eu am spus da, în noaptea cărnii mele. Ajutați-mă! Spune-mi, dumneata, mamă! Sfătuiește-mă! Și voi, mătușicilor! Să fie dragostea? Să fie dragostea cea care mă chinuie? Cred că o să mă înec.

Vasăzică așa își duc viața fetele? Dichisite, coafate. Trimise la slujbă și la catehism. Cu viața și moartea ascunse de ochii lor după paravane mari, brodate cu trandafiri și păsări exotice. Sălbaticii sunt ăia care trântesc pruncii în patul mamelor. Știi tu, făpturile alea mici-mititele, cu chipul boțit, pe care le găsești dimineața, înfășate în scutece și lâneturi albe! Lângă o mămică tânără, istovită, care zâmbește! Povești. Poveștile lui Dumnezeu și ale oamenilor. *Nunta din Cana, Mireasa din Lammermoor, Lângă izvorul limpede, nicicând n-am să te uit.* Dragostea, dragostea frumoasă din cântece și romane.

Secătură. Frumosul senior. Secătură nemernică. Te-am văzut cât se poate de bine pe stradă. Mary Fletcher, o prostituată! Doamne! Pelerina ei roșie. Părul ei morcoviu. Și tu, individ jalnic, care te țineai după ea pe trotuar, ca un mielușel scârbos. Ducându-te în patul ei mare, cu cearșafuri jegoase. Ah! Am ghicit eu bine — cu ce împunsătură de cuțit în pântece! — petrecerea aia nerușinată a voastră. Eu, eu, inocenta. Elisabeth d'Aulnières, domnișoară de măritat.

Balul din casa Cazeau. E ciudat cu câtă ușurință valsează și face piruete un bărbat atât de solid. Ochii mei

privesc, cu încăpățânare, în jos. El mă strânge de braț. Glasul lui scăzut și mieros.

— Elisabeth, uită-te la mine, te rog!

— M-ai insultat. Te-am văzut cu fata aia. Ieri, pe stradă.

— Nu știam. În fine. Te rog să mă ierți.

Îi tremură buzele de parcă ar sta să plângă.

Orgoliul meu! Îmi chem în ajutor orgoliul. Ca pe un Dumnezeu al meu. În timp ce imaginea morcovie a lui Mary Fletcher îmi ațâță curiozitatea, gelozia și dorința.

Ne privim îndelung. În tăcere. Stânjeneala lui. Bicisnicia lui. A mea. Și orgoliul meu, care se dă bătut, încetul cu încetul. Întoarcem capul și unul, și celălalt, istoviți ca doi luptători.

— Éléonore-Elisabeth d'Aulnières, îl iei de soț pe Jacques-Antoine Tassy?

Trebuie să răspunzi „da" cât poți de tare. Voalul tău de mireasă. Coronița ta din flori de lămâiță. Rochia ta cu trenă. Tortul de nuntă, cu trei etaje, cu glazură de caramel și frișcă. Invitații își suflă nasul în spatele tău. Tot târgul Sorel așteaptă să te vadă trecând la brațul tânărului tău soț. Oh, Doamne, la ce cazně mă osândesc! M-am măritat cu un bărbat pe care nu-l iubesc.

Uriașul ăsta blond are ochi atât de albaștri. Niște flori de in pline de lacrimi. Poate puțin cam prea gras. Îi dau lacrimile prea ușor. Se spune că bea și că aleargă după fuste, este stăpânul de la Kamouraska. Abia a împlinit douăzeci și unu de ani. Iar eu, Elisabeth d'Aulnières, am împlinit șaisprezece ani. Am jurat să fiu fericită.

Doamnei Rolland să nu-i vină chiar atât de repede inima la loc. Să nu se trezească prea zorită, în odăița lui Léontine Mélançon. Ca să-și ordoneze amintirile din timpul căsătoriei și să le atârne pe perete, trebuie să le contemple

pe îndelete. Nimic nu e mai puțin inofensiv ca povestea primului mariaj făcut de Elisabeth d'Aulnières.

Nu e vorba doar de lumina deosebit de insistentă. Dar mai e și nemișcarea asta înspăimântătoare. Însăși distanța asta, care ar trebui să mă liniștească, e mai rea decât orice. Să se gândească la sine ca la o terță persoană. Să mimeze detașarea. Să nu se identifice cu tânăra mireasă îmbrăcată din cap până-n picioare în catifea albastră. Costumul de călătorie. Imagine scoasă dintr-un catalog de modă creat pentru Ludovic-Filip al Franței. Mirele are aerul unui manechin de ceară. Redingotă lungă și joben.

Iată că mireasa se mișcă: păpușă mecanică sprijinită de brațul soțului se urcă în trăsură. Ciorapii ei de mătase albă, pantofii fini. Se așază, cu o poză studiată, în fundul cabrioletei. Toți nuntașii glumesc, înconjoară echipajul și râd cât pot de tare. Mireasa își îmbrățișează din nou mama, mătușile. Se îmbrățișează cu toți nuntașii. Mirele ia hățurile, oftează cu gândul la lunga călătorie până la Kamouraska. Hanurile. Popasurile de poștă. Mătușa Adélaïde strigă câteva cuvinte care se pierd, luate de vânt. Ea își repetă întrebarea, în timp ce mirele ține pe loc, cu mare greutate, caii negri, înhămați câte doi.

Mirele își sărută, la nesfârșit, mireasa. Mirele este din lemn vopsit. Și mireasa la fel, vopsită în albastru.

Cât despre mine, sunt doamna Rolland și îmi voi reface prima călătorie de nuntă, așa cum istorisești o poveste, cu un zâmbet amuzat, fără să crezi prea mult în ceea ce spui. Chiar dacă fericirea se oțetește și se amărăște mai rău ca fierea.

Drumul este mărginit de copaci. Număr boabele de orez aruncate spre trăsură. Închid ochii. Peste chipul și mâinile

mele trece un vânt uscat şi cald. Printre gene, zăresc norul de nisip pe care îl ridică de pe drum roţile trăsurii.

Ar fi trebuit să luăm vaporul cu aburi până la Québec. Dar soţul meu ţine să-şi conducă el însuşi tânăra soţie până la casa din josul fluviului, după un itinerar numai şi numai al lui.

Mirosul fânului cosit. Parfumul de trifoi. Ţârâitul greierilor. Braţe întregi de ierburi, când arzătoare, când răcoroase, aruncate peste umerii mei. Trecerea de la soarele luminos, la umbra adâncă a pădurii. Devin din nou excesiv de sensibilă. Centrul vieţii mele, această dorinţă... Nu, nu voi mărturisi complicitatea perfectă care mă leagă de bărbatul blond de lângă mine. Trăsura asta nebună, gonind pe drumuri nesigure. În arşiţa verii.

Firma se leagănă în vânt. *Hanul cu Plopi.* Literele gotice se îmbină cu broderia de lemn spoit cu var, care împodobeşte galeria şi coloanele subţiri.

Hangiul pare să-l cunoască pe soţul meu. Costumul mirelui şi-a pierdut în mare măsură uşorul aer de model scos dintr-un catalog de modă. De sub jobenul lăsat de-a binelea pe ceafă, scapă o şuviţă copilărească de păr subţire şi blond. Jiletca descheiată, apoi încheiată din nou, anapoda, este şifonată.

Mirele îl bate vârtos pe umăr pe hangiu. Vocea sonoră a mirelui umple sala scundă.

— Bună seara, moşule! Am venit să iau cina. Şi să mă culc. Ţi-o prezint pe nevastă-mea. O s-o saluţi imediat cu plecăciune adâncă. Ai să-i spui „Doamnă". Şi, pe urmă, găseşte-mi lăutari şi dansatori. Cât poţi de iute. Asta-i noaptea nunţii mele. Aşa ceva trebuie sărbătorit.

Îmi place mai mult polca. Doamne Dumnezeule, balul guvernatorului! Ajutor! Salvaţi-mă! Tinerii au mănuşi albe şi chipuri mieroase. Însuşi guvernatorul... Favoriţii îi sunt

roşcovani, ca blana de pisică. Aerul lui cât se poate de britanic. Vorbesc englezeşte cu distincţie. Mi-a spus guvernatorul. Ce fac eu aici? Vă întreb! Soţul meu are nişte idei ciudate. Ah! Toţi! Duhnesc a sudoare şi a jeg. Dansează greoi şi fac gură toţi ţărănoii ăştia canaieni aiuriţi şi necioplіţi de parcă i-ar înjunghia cineva. Soţului meu îi plac fetele nespălate, cu miros de mosc. Mi-a spus el. Amestecă băuturile. Mănâncă plăcintă fierbinte.

— Viaţa e frumoasă!

Mirele zbiară aşa, învârtind-o pe mireasă.

Mi-e greaţă. Plăcinta asta mi-a rămas... Aici te înăbuşi. Dansul naţional irlandez e o născocire diavolească. Sunetul discordant al viorilor mă zgârie pe creier. Cred că am băut prea mult. Lichidul arzător ca focul, din căniţele de tinichea. Ah, Doamne! Mor! La balul guvernatorului, în punciul rozaliu, peste măsură de dulce, plutesc rondele de lămâie verde. Să-mi păstrez rangul. Devin moale, ca înainte de ciclu. Cred că mă înjosesc foarte rău, în acest han de ţară. Soţul meu se joacă, răsucindu-mi dantela juponului. Pe sub masă. Îşi strecoară foarte uşor degetul între ciorapul şi pantoful meu. La adăpostul faldurilor lungi ale feţei de masă din in.

— Sunt fericit!

Ăsta e mirele, care se laudă cu fericirea lui. Cei de faţă, atenţi şi stânjeniţi, sporovăiesc încetişor. Râd fără încetare. Se uită pe furiş la mireasă. Cu un aer complice.

În zori, lipită de soţul ei doborât de oboseală şi de alcool, mireasa este tot trează. Cu rana aceea proaspătă dintre coapse. Mireasa îşi priveşte cu groază îmbrăcămintea de catifea, batist şi dantelă aruncată, în dezordine, prin încăpere.

Cincisprezece zile de călătorie. Drumuri lungi și pustii. Păduri străbătute. Mici hanuri sătești. Slănina sărată și melasa îmi fac greață. Uneori, paturile de lemn au ploșnițe. Așternuturile sunt întotdeauna grosolane. Căldura este insuportabilă. Plouă prin acoperișul trăsurii.

Louiseville, Saint-Hyacinthe, Saint-Nicolas, Pointe-Lévis, Saint-Michel, Montmagny, Berthier, L'Islet, Saint-Roch-des-Aulnaies, Saint-Jean-Port-Joli...

Aerul din josul fluviului tras adânc în piept. Serile devin mai răcoroase. Mirosul plajelor se simte din ce în ce mai tare.

Antoine Tassy salută, în trecere, o frontieră nevăzută, de pe apa fluviului, acolo unde acesta devine sărat ca marea. Elisabeth d'Aulnières visează la atmosfera plăcută de la Richelieu.

Sainte-Anne, Rivière-Ouelle, Kamouraska!

Colinele se ivesc din spatele crângurilor. Albeața abruptă, pătată cu negru, a rocilor în care își înfig rădăcinile copaci pitici și răzleți. Pădurea, aproape de tot. Luncile de pe malurile pietroase! Stuf, șovar, iarba gâștelor și fân de mare, în bătaia vântului. Ca o apă înspumată, la margine de fluviu.

Soțul își înalță biciul spre cerul de iulie. Arată insulele, le înșiră încet numele, de parcă ar fi vorba de niște persoane. Face onorurile pământurilor sale. Le prezintă tinerei sale soții.

— Insula Ciorilor, insula Providenței, insula Patinelor, insula Mare...

Peisaj de vară, albăstrui, în pâcla caldă. Întinderile malurilor mâloase. Mirosul de după reflux umple aerul greu. Linia apelor se pierde sub cer. Celălalt mal al fluviului nu se zărește.

Aici, am de trăit câtăva vreme cu tânărul meu soț. Doar câțiva ani de violență și disperare. Priviți-mă cum mă lipesc de Antoine (pisică, nu alta) când mă prezintă mamei lui, care stă în prag, venită să-i întâmpine pe tinerii însurăței.

Conacul. Cineva întreabă unde se află conacul. O voce de bărbat, cu un ușor accent american. Este iarnă. Ger de crapă pietrele. I se arată, cu un gest lent, de țăran, capătul satului, un promontoriu solitar, care înaintează în apele fluviului.

La Hanul Dionne, o fată cu părul creț (care nu este din sat) întreabă de conac. Își pune mâna pe geamul înghețat și zgârie gheața de pe el, ca s-o topească. Se uită lung, prin întunericul nopții, spre conac.

Conacul. Nu vă pândește cine știe ce pericol, dacă vă întoarceți acolo, doamnă Rolland. Știți prea bine că acolo nu mai e nimic. Totul a ars în 18... Pământul e ras ca în palmă. Cine se mai poate lăuda că și-a șters viața din trecut, așa, într-o clipită? Câteva flăcări, mult fum, apoi nimic. Memoria se cultivă la fel ca pământul. Uneori, trebuie să-i dai foc. Să arzi buruienile până la rădăcină. Să răsădești, în locul lor, un câmp cu trandafiri imaginari.

O viață dublă nu-i mare lucru, doamnă Rolland. Greu e să ai patru-cinci existențe secrete, fără știrea nimănui. Ca bisericoasele alea, care mormăie rugăciuni interminabile, în timp ce, prin sânge, le curge venin de viperă. Bună ziua, doamnă Rolland. Bună seara, doamnă Rolland. Ce mai face

domnul Rolland? Și copiii? O liotă strașnică, dar toți sănătoși tun. Slavă Domnului. La ce vă gândiți, doamnă Rolland, de vi se întunecă așa privirea? De vi se încruntă așa fruntea? Ireproșabilă. Sunteți ireproșabilă. Dar sunteți pe altă lume, doamnă Rolland. Inutil să negați. Vă moare bărbatul într-o cameră de la etajul întâi, iar dumneavoastră vă faceți că dormiți în patul guvernantei copiilor. Auziți voci, doamnă Rolland. Vă faceți că auziți voci. Aveți halucinații. Vasăzică aveți o asemenea nevoie de distracții, încât trebuie să vă căutați, în cele mai adânci tenebre, fantomele din tinerețe?

Toamna, întreg domeniul Kamouraska este luat în stăpânire de dropii, rațe, lișițe, gâște sălbatice. Mii de păsări, pe o distanță de multe leghe. De-a lungul întregii lunci. Dumneavoastră, care iubiți atât de mult vânătoarea, sunteți fericită? Vântul bate prea tare aici. Nu, n-am să mă obișnuiesc niciodată cu vântul ăsta. Noaptea, vântul șuieră în jurul casei, scutură obloanele. Vântul ăsta mă face să mor.

Se spune că glasul morților se amestecă, în serile de furtună, cu vântul. Aici, nimeni nu a murit. Eu sunt vie, și soțul meu la fel. Ne petrecem cruda tinerețe, la nesfârșit, în conacul de la Kamouraska. Suntem vii și el, și eu! Căsătoriți. Înfruntându-ne. Rănindu-ne. Insultându-ne cu dragă inimă, sub ochiul pătrunzător al doamnei Tassy, mama. Asta nu mai poate continua așa. Trebuie să punem capăt, să dibuim inima celuilalt și să strecurăm moartea în ea. În liniște. Primul dintre cei doi soți care își va pune planul în aplicare va fi salvat.

Din nou nemișcarea. E seară. Totul încremenește. Nu mai există. Sunt singură. Și totuși, ceva fix și interzis mă pândește în peisajul pietrificat de la Kamouraska. N-ar fi trebuit să mă întorc aici. Ruinele calcinate ale conacului. Fațada pare intactă, ușa de la intrare este larg deschisă. Prin ea, se văd ierburile sălbatice care cresc, în tufe nemăsurat de stufoase și de compacte, în spatele casei. Fereastra salonului mai are câteva pătrate de sticlă, negre de fum. La primul etaj, este o lampă aprinsă — cea din dormitorul conjugal —, cu lumină portocalie, moartă. Undeva, în zid, ceva, un punct fix, viu, deși de piatră, stă ațintit asupra mea. Gata să se avânte. Încastrat în perete. Deodată, acel ceva se mișcă. O șopârlă, fără îndoială, ascunsă în piatră. În zigzaguri iuți. O să-mi cadă la picioare. Doamne! Acum, ruinele par să se însuflețească. Micul punct viu care se hotărăște să se miște deșteaptă treptat pereții care au rămas încă în picioare. Pietrele înnegrite, linse de flăcări. Totul ca și cum ruinele, în întregime...

Micul ochi căprui, cu pleoapele lui groase și încrețite, ațintit asupra mea, fără să clipească. Soacra mea e vie. Iese din piatra calcinată. De culoarea prafului, stă dreaptă cu toată făptura ei mică, filiformă și fremătândă, în fața mea.

— Bună ziua, fata mea. Bine ai venit la conac.

Face doi pași în lături, cu picioarele ei scurte și strâmbe. Se sprijină într-un baston și își privește cu atenție labele chircite, încălțate cu botine noi.

Cumpătată în totul, trăind ca o țărancă, doamna Tassy, mama, își permite să-și comande încălțămintea la New York. Uneori, pentru a ajunge la Kamouraska, botinele fac pe drum un an întreg. În acest timp, doamnei Tassy îi place să-și închipuie că, în marele oraș american, un cizmar păstrează cu sfințenie calapodul picioarelor sale diforme.

Vălul ei lung, de doliu, atârnă până la pământ. Întorc capul. Dă Doamne să nu încep să tremur și să plâng în fața ei. Lacrimile nu-și au locul în modul ei de viață. Pentru soacra mea, lacrimile și crizele de nervi fac parte din acea lume excesivă, necuviincioasă și îndoielnică pe care, în lipsa altui cuvânt, ea o numește teatru.

Iar eu, eu sunt o femeie care joacă teatru. Emoții, înfrigurări, țipete, scrâșnete din dinți. Nu mă tem de nimic. Decât de plictiseală. Voi merge până la capătul nebuniei mele. Pentru mine, este o obligație. Mi-am luat avânt. Apoi, mă voi potoli. Voi deveni din nou doamnă, doamna Rolland. M-am potolit deja. Sunt doamna Rolland. Cât despre Antoine Tassy, fiul dumneavoastră, și el joacă teatru, se lasă în voia gesturilor și vociferărilor la care îl împing patimile lui. De altfel, îi merge bine, căci...

Doamna Tassy mă privește atât de aspru, încât sunt sigură că-mi vede gândurile. O nouă sclipire a ochilor săi mici mă face să mă tem, o clipă, că o să-mi pună pe spinare bastonul ăla gros. Îmi vorbește calm, cu voce reținută. Își reia, cu maliție, discursul ținut în ziua sosirii mele la conac, când, lipită de Antoine... eu...

— Fata mea, trebuie să-ți spun ceva. Fiul meu e un băiat bun. Doar că, din vreme în vreme, se mai distrează

și el puțin. Nu-ți cer să te obișnuiești cu asta. Nici eu nu m-am obișnuit vreodată. Nici bietul meu soț, tatăl lui, Dumnezeu să-l odihnească. E vorba doar să te ții la distanță de tot ceea ce este șocant și dezgustător. Pur și simplu, să ignori aceste lucruri. Nici cei care îți spun că viața e frumoasă nu fac altfel. Bagă-ți bine în cap această idee, și vei fi fericită. Indiferent de faptele fiului meu, care te-ar atinge pe tine, ca soție.

Soacra mea tricotează pentru săracii orașului. Din zori și până-n noapte. Lâna aspră și înțepătoare, de culoarea arpacașului, produsă în ținut. Într-o dimineață, la revărsatul zorilor, trebuie să mă înfățișez la ea. Nepieptănată, cu ochii umflați de lacrimi și de nesomn, cărându-mi burta enormă. Mi se pare că mă rostogolesc ca un hopa-mitică. Nici nu-mi mai văd picioarele. Sunt un turn, un turn de gardă. Soțul meu este în călătorie la Québec, cu o țărăncuță din sat. Soacra mea are chipul dur al înțelepciunii, cu lacrimi uscate ca nisipul. O scrisoare de la Antoine stă desfăcută pe genunchii ei:

— Toanta aia mică a murit pe drum. Un atac de cord...

— Cu atât mai bine. Să se învețe minte...

— Mi se pare că nu înțelegi. Fata asta are cincisprezece ani. Fiul meu e răspunzător în fața părinților ei. Ce mai prostie și asta: să mori în călătorie. La o asemenea vârstă, ar trebui să fii mai zdravăn. Să te ții mai bine. Mă rog... Curierul așteaptă aici, în bucătărie. Ce-i răspundem lui Antoine? Totuși, copilul ăsta are mare nevoie de un sfat... Și, mai ales, are nevoie să-i băgăm frica în oase, o dată pentru totdeauna. Nu crezi?

Răspunsul este gata pregătit. Câteva cuvinte mâzgălite cu creionul:

Sufletul i l-ai murdărit. Acum, descurcă-te cu trupul ei. Caroline des Rivières Tassy.

Soacra mea nu numai că nu plânge, dar nici de râs nu râde vreodată. Abia dacă îi tremură puțin colțul gurii, abia dacă i se încrețește imperceptibil obrazul pergamentos.

După ce fiul ei primește mesajul trimis, doamna Tassy face imediat tot ce trebuie ca să înăbușe scandalul.

Din nou cămăruța lui Léontine Mélançon. Nu mai am putere să-mi mișc capul pe pernă. Întinsă pe spate, cât sunt de lungă, cu ochii pironiți în tavan. Stucatura excesiv de ornamentată... Albul ăsta orbitor. Mereu soarele ăsta, care... Ornamentele văzute și revăzute, cercetate, făcute și desfăcute. Pe săturate. Mi-e cu neputință să fac o mișcare, să-mi urnesc chiar și un deget. Tot trupul îmi este parcă îngreunat cu sute de plumbi, aidoma celor cusuți în tivul cazacelor și al fustelor, pentru a cădea bine. Gata pregătită pentru a fi aruncată peste bord, ca să mă înec. Scufundată în visul sălciu. Memoria exactă, ca o pendulă. Tic-tac, tic-tac... Care mă va lua în brațe. Ușurel... Mă va scoate din camera cu tapet înflorat și ridicol. Care mă va purta pe scară. Mă va coborî pe trepte. Una câte una, întocmai ca un copil. Mă va așeza, oare, teafără și nevătămată, la căpătâiul lui Jérôme Rolland?

Două gloanțe în țeastă. Creierii i-au ieșit prin urechi. Oribila rană i-a fost bandajată. A fost culcat în biserică, sub lespedea nobilei sale familii. În nopțile de furtună, îl aud gemând încetișor. Ținutul ăsta e răvășit de vânt. Antoine se scoală în taină. O ia pe coridoarele de sub pământ. Drumuri negre, străbătute de apele subterane. Ajunge la ruinele conacului. Se așază în fotoliul lui fragil, sfărâmicios ca mangalul. Catifea învechită. Lângă botul căscat al căminului intact. Se plânge de frigul de sub pământ. De liturghiile pe care trebuie să le suporte în fiecare

dimineață. Schelălăielile cântăreților în strană, pe care le aude din groapa de sub pardoseala bisericii, ajung până la el în rafale, odată cu fumul de tămâie. În vis, îl văd cum începe să dea ordine. Își cheamă toate slugile. Cere să i se aducă de băut și de mâncat. Spune că are tot timpul să trăiască. Că își așteaptă nevasta. Geme din nou. Spune că, odată cu sângele, i-a murit și caracterul urât. Imploră să-i fie trimisă imediat nevasta. Crede că a venit să zbiere un ordin fără replică. Și, când acolo, șoptește în dosul mâinii pe care are o mănușă neagră. Declară sus și tare că totul este gata pentru reconstituire.

— Pe aici, dacă doamna binevoiește să-și dea osteneala de a mă urma...

Vocea asta din cale afară de ascuțită. E Aurélie Caron. La fel ca atunci, în luna decembrie a anului 1839. Îmbrăcată cu haine noi, din cap până-n picioare. Gata să înfrunte lunga și greaua călătorie până la Kamouraska. Gata să-și ducă la îndeplinire redutabila misiune. Cu virgulițele ei de păr creț pe frunte. Cu dinți îngălbeniți de tutun. Se înfășoară în pelerina făcută din lână de țară. Guler, eșarfă, glugă și manta.

O iau pe aleea dinspre conac, urmând-o îndeaproape pe fata asta, care își leagănă șoldurile. Nu mă pot împiedica s-o urmez. Trebuie neapărat să fac asta.

Aurélie mă părăsește lângă treptele peronului.

— Nu po' să merg mai departe. Știți prea bine. Io n-am fost nicio'ată-n serviciu la conacul Kamouraska. Am venit doar o dată prin locurile astea... Da' fără să intru vreodată-n conac... Legat de o comisie d'aia, care...

Iată-i pe Rose Morin și pe micul Robert, pe Marie Voisine, pe Alma Ouellette, pe Charles Deguire, pe Desjardins, pe Dionne... Aliniați pe două rânduri. Toți ridică niște lămpi deasupra capului. În semn de salut. Mă conduc

până la scară. Mă lasă să urc singură, în întuneric. Scara asta este devorată de flăcări.

Din două în două trepte, dau de un gol. Regăsesc trosnetul surd al celei de a șaptea trepte. Viața este prezentă. Și bărbatul care mă așteaptă sus! Dă, Doamne, să fie viu!

De ce își ține capul înfășurat în cârpe? Doar n-au trecut decât câteva luni de când ne-am căsătorit! Încă n-am pus pe nimeni să-mi asasineze bărbatul! Șovăi să intru în încăpere. Rămân pe palier. Dormitorul nostru nu mai are ușă. Nu-mi pot lua ochii de la capul bandajat în cârpe albe. În cameră domnește o dezordine neobișnuită.

— Ei bine, intră! Ce aștepți? Închide ușa!

Nu recunosc vocea asta abia auzită. Sunetul ei surd, care se frânge la fiecare cuvânt. El se ridică. E peste mine. Își regăsește brusc glasul tunător de altădată. Ochii lui stinși, holbați, îmi caută privirea. Îmi ascund fața în mâini.

— Blestemato! Femeie blestemată! Uite ce ai făcut!

Doamne! O să-și scoată bandajul! O să-și arate rana! Antoine îmi dă deoparte, cu brutalitate, mâinile. Îmi ține, cu putere, amândouă încheieturile în mâna lui mare. Mă silește să-l privesc drept în față. Regăsesc moliciunea mâinilor grase, odată cu forța brațelor lui. Cu ochii larg deschiși, îi recunosc trăsăturile tinere, ușor buhăite. Obrajii de copil. Nici un bandaj nu-i mai ascunde părul fin și blond. Aș vrea să-i mulțumesc lui Antoine pentru imaginea lui neatinsă. Să-l sărut pentru asta. Mai ales, să nu-și amintească de nici un atentat împotriva vieții lui. În limanul Kamouraska. Tânărul meu soț, de șase luni încoace. Slavă Domnului! Încă nu s-a întâmplat nimic. El râde și mă privește.

Face gesturi largi. Îmi arată patul plin de haine, lenjerie, obiecte de toaletă în dezordine. Îmi indică șifonierul

mare, din lemn de pin, cu ambele uşi deschise, cu rafturile goale.

— Cămăşile tale, frumoasa mea? Ei bine, îţi vrei cămăşile? Găseşte-le, dacă poţi! Caută. Caută bine. Şi pantalonaşii tăi brodaţi? Poate ai vrea să-i găseşti şi pe ei? Să te faci frumoasă? Să-l ispiteşti pe diavol şi pe soţul tău odată cu el?

Adun, aranjez şi pun lucrurile la loc, în şifonier. Trebuie să admit că mi-a dispărut toată lenjeria din trusoul de mireasă.

— Gata, s-au dus. Cămăşile şi pantalonaşii nevestei mele au dispărut. Nu-ţi mai rămâne decât să umbli goală puşcă pe sub rochiile tale de mătase şi caşmir. Phii, ce mai farsă! Sunt un mare caraghios!

Antoine Tassy se înăbuşă de râs. Dă peste cap o duşcă bună de coniac. Îşi lasă ochii în jos şi se ruşinează ca un copil pedepsit. Din nou, vocea lui străină, neauzită şi seacă.

— Nu te uita aşa la mine. Du-te, te rog. Du-te. Sunt un ticălos...

Un ticălos! Iată cum vorbeşte tânărul meu soţ. Un ticălos, iată ce este el în realitate. Mărturiseşte. Eu n-am nici un amestec. Nevinovată. Sunt nevinovată. Umilită şi ofensată. Însărcinată în şase luni. El mă insultă. Sunt caraghioasă, batjocorită. Cu burta care mi se tot rotunjeşte. La slujba de duminică, înaintez greoaie, cu pelerina prost încheiată, la braţul soţului meu. Vai! Rochia mea de muselină, care dispăruse! O regăsesc pe trupul târâturii de Aglaé Dionne! Ultima cucerire a soţului meu! Aglaé se scălâmbăie în spatele mâinilor împreunate a rugăciune. Când trec eu. Îşi râde de mine. Aş vrea s-o dezbrac imediat. Să-mi regăsesc şi lenjeria fină. S-o biciuiesc pe stricata asta pe loc.

El sforăie şi duhneşte a băutură. Trebuie să-l dezbrac. Să-i scot din picioare cizmele alea lungi.

Astăzi, mi-a cerut iertare. M-a luat în braţe cu blândeţe. Mi-a sărutat pântecele şi copilul dinăuntru. Se distrează plângând asupra buricului meu, pe care îl umple cu lacrimi. Spune că e o cristelniţă. Mai spune că sunt frumoasă şi bună şi că, într-o zi, mă va ucide.

Soacra mea repetă întruna:

— Trebuie să te ţii la distanţă. Ce-ţi intră pe o ureche, trebuie să-ţi iasă imediat pe cealaltă...

Am născut primul meu copil. M-am chinuit treizeci și șase de ore. A fost scos cu forcepsul. Antoine a dispărut. L-au găsit beat mort, a patra zi. Făcut ghem, dârdâind de frig și de febră. Pe nisipul ud. În stufăriș. Pe malul fluviului.

Mi-a jurat pe capul fiului său că n-o să mai bea niciodată. Botezul este sărbătorit cu șampanie abia sosită din Franța. Antoine ciocnește paharele până și la bucătărie ori în hambar. Caută un dovleac galben cu verde, pentru un punci născocit de el.

— Trebuie să-mi sărbătoresc nevasta și băiatul! O petrecere de pomină. Trageți clopotele! Ciocniți paharele! Ding! Dong! Sunt un om nebun!

Soacra mea tropăie mărunțel prin casă și servește băuturile. Spune că nepotul ei e un scandalagiu, iar fiul ei este de două ori pe atâta.

Lumea este în ordine. Morții dedesubt. Viii deasupra. Mici imagini de la botez. Conacul strălucește în întunericul nopții. Ca un vas retras de pe mare. Cățărat pe un promontoriu. În docuri. Cu toate luminile aprinse. Cu viața fremătând înlăuntrul lui. Tot satul bea și mănâncă în bucătăriile care gem de țipari, de păsări, de carne de caribou[1].

— E băiat! Stăpânul are un băiat!

[1] Ren de Canada (termen algonkin) (n.tr.).

Scena este veselă și benefică. De ce să n-o păstrez? De ce să nu mă agăț de ea?

Deasupra comodei din dormitorul conjugal, încă se mai zărește un colț de oglindă. Funinginea se desprinde ca un colb catifelat. Lasă la vedere un mic hublou cu argintul curat.

Ce tablou încântător se oglindește în această apă moartă. Un portret de familie. Tatăl și mama, emoționați, se apleacă asupra unui nou-născut roșu ca racul. Soacra aduce un șal din lână de țară, pe care tocmai l-a tricotat. Mama afirmă că e prea aspru pentru fiul ei. Soacra, ofensată, lovește cu bastonul în podea. Trei lovituri cât se poate de distincte. Ne lasă la mila destinului nostru de histrioni. Se retrage. Disprețuitoare.

— Toate astea sunt teatru!

Suntem lăsați de capul nostru. La bine și la rău. Antoine Tassy și cu mine, Elisabeth d'Aulnières, nevasta lui.

Soțul meu poartă din nou bandajele albe care îi înfășoară fruntea. Ridică brațul cu pumnul strâns asupra capului meu. Ca să mă blesteme. Îmi țin copilul în brațe și închid ochii. Soacra mea se întoarce. Spune că suntem niște marionete. Au! Bucata de oglindă se sparge în sute și mii de cioburi.

Un singur ciob se mai ține pe perete. Mic triunghi împodobit. Dar atât de limpede. Curat. Nu, n-am să mă mișc din loc. Voi rămâne așa atât cât va trebui, cu copilul strâns la pieptul meu. Ținându-mi ochii închiși cu încăpățânare. Ar trebui să-mi fie deschiși cu forța, pentru a consimți să privesc. Oglinda asta e prea curată. Ciobul ei nu poate decât să-mi străpungă inima. Mai bine să înfrunt furia lui înspăimântătoare, de animal doborât. Răzbunarea lui Antoine. Orice, numai să nu întâlnesc această

privire de copil, uneori atât de albastră. Acest locşor plin de o tristă uimire.

— Tu, tu, Elisabeth, nevasta mea? Cum, tu?...

Vocea lui din cale afară de blândă, sfâşiată. Ah! Dumnezeule, ce am făcut? Ce crimă?

Fusta îmi este plină de noroi. Corsajul mi s-a desfăcut. Alergăm amândoi. Până nu mai putem respira. Pe nisipul ud. Ne rostogolim prin stufăriş. Micile băltoace de apă verzuie, din care apa ţâşneşte sub greutatea noastră. Algele vâscoase, roşii şi galbene. Ferigi de mare, imprimate pe pielea noastră. Antoine Tassy, soţul meu. Ah! Dacă slugile sau sătenii... Amândoi suntem copii ai sălbăticiei. Să ne luăm de mână. Să ne sărutăm pe gură. Până ni se taie răsuflarea. Să ne mai scoatem o dată hainele. Să fugim repede, să ne ascundem în casa de la Paincourt, pe care soţul meu o ţine pentru întâlnirile lui.

El aruncă în mine cu un cuţit de bucătărie. Abia am timp să mă las în jos. Cuţitul s-a înfipt în lemn. În dreptul beregatei mele.

Omul ăsta e nebun. Acum, iată-l nemişcat şi liniştit, aşezat pe fotoliul lui. Sau în picioare. Înlemnit ca un buştean greoi. Stând cu spatele spre fereastră. Ai zice că imobilitatea se adună treptat în el. Greutatea întregii sale mase inerte. Şi tăcerea. Ca un urcior pe care l-ai umple cu grăunţe de fier, puse, una câte una, până la margine. Să-şi golească mintea. Să scape de povara asta nemăsurat de mare. Privirea lui pietrificată. Parcă urmăreşte, cu totul absorbit, cum înaintează înlăuntrul lui ceva teribil, uitat acolo, părăsit ca din întâmplare. Chiar dacă se ştie prea bine ce fel de animal, ce şoarece răutăcios prins în sac, ce demon triumfător este acesta. Antoine pare absent. Dar ascultă cum creşte în el o voce distrugătoare.

Reversul veseliei lui zgomotoase, vocea acră şi suverană a disperării.

Mă arunc la picioarele lui. Îl rog să-şi vină în fire. Aş vrea să-l scap de ideea lui fixă. Mă priveşte fără să mă vadă. Îmi spune cu o voce liniştită şi măsurată:

— Mă omor. O să mă omor. Trebuie să mă omor. Tu ştii prea bine că trebuie. Mă omor. Elisabeth, o să mă omor.

Soacra mea îmi spune că povestea asta durează de cinci ani. Trebuie să-i dau să bea cafea neagră, foarte tare. Să-i vorbesc despre altceva. Să nu-l pierd din ochi.

Noaptea, delirează. Se spovedeşte. Spune că preotul este un copac uscat. Se loveşte cu pumnii în piept.

— Părinte, mă tăvălesc în mocirlă. Părinte, spun măscări. Un destrăbălat. Unul care se scălâmbăie, care sare ca un ţap. Saltă ca un păstrăv. Grohăie ca o scroafă. Părinte, eu nu sunt decât un măscărici umflat cu coniac, cu bere, cu de toate. Puah! Părinte, cad într-o gaură neagră. Orbesc. Părinte, sunteţi un copac înalt şi uscat. Cu multe crengi moarte. — Ca să te prind mai bine, fiule. — Părinte, îmi bag pe dată în laţ capul meu de idiot. Amin.

Antoine se târăşte în genunchi, pe podea. Încearcă să se ridice. Vrea să-şi repete spovedania în faţa ciobului de oglindă de pe peretele de deasupra comodei.

— Vreau să-mi văd în oglindă mutra de tâmpit!

Se holbează. Deschide gura. Scoate o limbă încărcată. Trage un glonţ în oglindă. Ratează. O gaură în perete. În timp ce ciobul de sticlă intact (atârnat în cui) se clatină. Vertiginos.

Sunt din nou însărcinată. Îmi place să fiu însărcinată. Asta mă face să am o importanţă extraordinară în casă. Antoine se face cât poate de mic, uimit, spăşit. Soacra mea tricotează şi mai dihai.

Antoine mă strigă din fundul unui șopron din curte. Stă pe o ladă de lemn alb. În spatele lui se leagănă o funie groasă, agățată de o grindă, cu lațul pregătit. Se ridică cu greu, bâiguie.

— Vii, Elisabeth? O să lărgesc lațul și vii și tu cu mine. Să te legeni la capătul funiei. Doi soți spânzurați împreună, în același laț. E frumos, nu? Copilul o să-ți crape burta singur, fără ajutorul moașei. O să cadă ca un pietroi, pe paie. O să ne răsune în urechi primul lui țipăt. Înainte să ajungem amândoi în iad. Hai, vino cu mine. Funia asta ajunge pentru amândoi. Elisabeth, nevasta mea. Asta e legătura căsătoriei. O funie groasă bine agățată, ca să murim împreună. Ai făgăduit: la bine și la rău. Vino odată!

Antoine râde în hohote, în timp ce încearcă să-mi pună lațul de gât. Eu mă zbat, prefăcându-mă că râd la fel ca el. Până la urmă, își pierde echilibrul și cade în paie. Cu un zgomot surd.

Trebuie să ascund toate frânghiile, curelele, frâiele. Să le dau ordine severe tuturor slugilor. Să-l împiedic pe omul ăsta să se spânzure și să mă distrugă odată cu el. Trebuie să trăiesc. Să nasc a doua oară. Un alt copil, cu o gură și mai mare decât primul. Vântul. Zgomotul valurilor ce se sparg de stânci. Mareele înalte, de toamnă. Conacul înaintează în largul mării, într-o ceață deasă, lăptoasă. Obloanele de lemn crapă și ies din țâțâni. Furtuna durează două zile. Să nu dorm. Să pândesc ramurile care trosnesc. Apa care curge în cascade. Pasul șovăielnic al unui om, în toiul nopții. Să-i scot hainele ude.

Cred că doar frica mă ține în locul ăsta. Sunt fascinată. Legată de patul unui om nebun. Nevasta lui nebună, pe care încă o mai farmecă dragostea. Uneori. Vâlvătăi mari. Din ce în ce mai rare. Să trăiesc. Al doilea copil țipă toată noaptea. Aproape că nici nu mai am lapte. Soacra mea îmi spune să dorm și să iau o doică. Caut o femeie urâtă, nu prea tânără, care să fie curată și să aibă lapte.

Soacra mea rămâne fără replică.

— Fiul meu e o mână spartă. Tu, fata mea, ești cea care trebuie să facă în așa fel, încât nepoților mei să nu le lipsească nimic.

Doamna Tassy, sprijinită în baston, cu nasul ei mic și coroiat, se scotocește prin nenumăratele-i buzunare. Își întinde, își adună, își încrețește și își netezește cu mâna fustele de lână. Scoate un pumn de monede, pe care mi le

pune brusc în palmă. Mă zgârie cu unghiile ei scurte. Ca și cum ar scurma pământul, ca să îngroape în el o comoară. Îmi repetă că ea e stăpâna de la Kamouraska.

Antoine și-ar pune și sufletul pe covor, la picioarele mamei lui, doar-doar să nu primească vreun reproș din partea ei. Ca represalii, doamna Tassy se mulțumește să ne impună postul cel mai strict. Aproape toată mâncarea noastră se rezumă la cartofi fierți în apă, țipar în saramură, turtă de hrișcă.

Mătușicile mele dau fuga la botezul celui de-al doilea copil al meu. Mă privesc, consternate. Hotărăsc să mă ia la Sorel, pentru câtava vreme, împreună cu copiii. Mă las pe mâna celor trei mici creaturi ivite aici, la capătul lumii, ca să mă salveze. Antoine spune că asta n-o să se întâmple. Apoi, brusc, se hotărăște să ne însoțească la Sorel.

Ultima slujbă la care merg în Kamouraska. Privirile pline de milă pe care mătușile mi le aruncă mie, soția nefericită.

— Cât a slăbit!

— Și paloarea asta...

Locuitorii din Kamouraska șușotesc când trec pe lângă ei.

— Ce femeie admirabilă. Întotdeauna blândă. Și ce resemnare creștinească.

Aplecată asupra cărții de rugăciuni. Îmi savurez cu o bucurie stranie rolul de nevastă martiră și de prințesă ofensată. Repet în sinea mea dulcile laude ale enoriașilor adunați în bisericuța de piatră. Rostesc „Tatăl Nostru" din vârful buzelor. Deodată, sunt cuprinsă de o frenezie nebună. Mă ridic brusc, ca o somnambulă. Mușc șase cuvinte din rugăciune, detașându-le de text, ascunzându-le, devorându-le. Ca și cum m-aș fi luat la luptă cu un dușman. Conferindu-le un sens definitiv, suveran. „Și ne izbăvește de cel rău." În timp ce răul de care trebuie să mă

izbăvesc cu orice preț se încarnează alături de mine, în strana familiei. Capătă chipul congestionat, mâinile tremurânde ale bărbatului care îmi este soț.

Frumoasă ieșire de la slujbă! Tot satul și notabilitățile se strâng în urma tinerilor stăpâni. Braț la braț, de ochii lumii. Tânăra soție zâmbește dulce, încă palidă după naștere. Sufletul dinlăuntrul tău: opusul blândeții, dublura ei violentă. Chipul tău fin, Elisabeth d'Aulnières. Pospai de bunătate îngerească. Acoperind ura care aproape că răzbate la suprafață.

Abia dacă ai timp să-ți iei la revedere de la Kamouraska. Uită-te bine la bărbatul uriaș care vine spre tine, plin de zăpadă. Sculat din cine știe ce groapă de gheață săpată într-un troian de zăpadă. Ca să-l îngroape pe vecie. Întinsa, lunga, lata, nedeslușita, ninsa câmpie înzăpezită. Frumosul liman dintre Saint-Denis și Kamouraska. Omul ăsta este pierdut. Se deplasează pe linia orizontului neguros. Un bandaj alb îi acoperă capul. Se apropie întruna, crește văzând cu ochii. Scopul lui este să-ți spună că nu s-a lăsat niciodată păcălit de dragostea ta.

Țip. Sunt sigură că țip. Imaginea lui Antoine ucis se va prăvăli peste mine. Mă va doborî. Deodată... Umărul meu de piatră. Uriașul se sparge, lovindu-se de el. Zboară, făcut țăndări. Îmi cotropește toată ființa. Mii de spini în carnea mea. Simt durerea până la rădăcina părului, până în vârful unghiilor. Antoine multiplicat la nesfârșit, parcă strivit cu un pisălog, făcut praf și pulbere. Fiecare grăuncior infim păstrând întreaga povară a crimei și a morții. Sângele lui vărsat. Capul lui zdrobit. Inima lui oprită. Pe la ora nouă seara. La 31 ianuarie 1839. În limanul Kamouraska.

Sângele lui, țeasta lui, inima lui. Totul o ia de la capăt. O horă, în oasele mele; o mulțime de Antoine uciși îmi umblă prin oase. Niște furnici negre cu ochi enormi. Albaștri! Ah, Dumnezeule! O să mor. Vă spun eu că o să mor.

Mă ridic în capul oaselor. Toate florile de rochița-rândunicii de pe tapetul ăsta mă înlănțuie. Cei patru pereți ai

odăii mă strâng și mă apasă, ca un pumn ce-mi frânge beregata.

— Anne-Marie. Tu ești, fetița mea?

Doamna Rolland își arată capul de meduză, deasupra rochiei de casă boțite și răsucite. Anne-Marie își contemplă mama, cu un aer grav și temător.

— Mămico, tu ai țipat? Ești bolnavă?

— Bolnavă, eu? Ce prostie! Ești atât de drăguță să-mi aduci un pahar cu apă?

Doamna Rolland dă paharul peste cap. Își plimbă paharul umed pe frunte, pe obraji. Anne-Marie nu-și ia privirea neagră și pătrunzătoare de la maică-sa.

Doamna Rolland se face că se scoală. Copila se repede și aranjează cuverturile. Vorbește pe un ton declamatoriu. Repetă, cu un aer grav, cuvintele medicului.

— Nu, nu, încă nu trebuie să te dai jos din pat. Doctorul spune că trebuie să te odihnești. Atâta devotament și neliniște din pricina lui tăticu'. Ești complet epuizată. Trebuie să mai dormi încă puțin.

Doamna Rolland soarbe vorbele fiicei sale. Cu lăcomie: „devotament", „neliniște". Cândva, pacea se va ascunde într-un compliment, ca o migdală tare.

Doamna Rolland își sărută, cu recunoștință, fiica. Apoi, conștiincioasă, întreabă, cu un glas tânguios, ce face domnul Rolland.

— În clipa asta doarme. Florida e lângă el și îl veghează. Nu fi îngrijorată.

Ce fetiță înțeleaptă e fiica ta. Și ce slujnică devotată e Florida. Să nu fiu îngrijorată. Nu care cumva să mai dorm. Să stau de veghe.

Să-mi veghez bărbatul. Să-l urmez pas cu pas, cât mai multă vreme cu putință. Pe puntea asta îngustă care duce către moarte. Până când n-am să mai pot merge înainte

fără să pier şi eu. În momentul prevăzut de lege, să-l las să păşească singur... Pe un fir tot mai subţire. Să-l văd îndepărtându-se. Să rămân în viaţă. La marginea hăului. Firul, atârnând rupt. Tăiat. Să-mi flutur batista spre vid, într-un gest de adio. Să devin iar văduvă. Degeaba aţi căuta. Faţă de acesta n-am păcătuit niciodată. Sunt nevinovată. Soţul meu se numeşte Jérôme Rolland şi o să-l petrec, fără să preget, o bucată de drum. Până la moarte.

Această primejdioasă tendinţă de-a adormi o să te piardă, doamnă Rolland. Vezi, visele te-au otrăvit de tot. Le tot repeţi, doamnă Rolland. Greoaie şi vlăguită, te întorci cu faţa la perete, ca cineva care n-are altceva de făcut. În timp ce, la primul etaj al casei tale din strada Parloir, domnul Rolland... Îşi dă sufletul, poate?...

Picioarele îmi sunt ca de vată. Pleoapele îmi cad, împotriva voinţei mele...

Din nou Sorel. Casa din strada Augusta, deschisă în bătaia frumosului soare de octombrie. Sunt aşteptată. Strălucirea frunzelor ruginii umple strada mărginită de copaci. O pală uşoară de vânt se mişcă vioaie, odată cu lumina.

Nici un vecin nu îşi mătură frunzele din faţa uşii închise. Nici un copil nu aleargă, nu râde. Nici un glas de femeie. Nici un ciripit de pasăre. Târgul a fost evacuat în întregime, aidoma unui dovleac golit de seminţe. Doar casa mea a rămas pe loc. Cu viaţă exact atât cât îi trebuie. Strictul necesar. Pentru procesul meu.

Frunzele uscate foşnesc pe aleea din grădiniţă. Pragul scund stă în bătaia soarelui, dungat de umbra mişcătoare aruncată de frunze. Vestibulul are tot aerul lui de gară părăsită. N-am timp să mă felicit pentru libertatea de a evita salonul cel mare (pianul negru, goblenul neterminat), că sunt deja împinsă pe scară de o forţă irezistibilă. Cineva mă aşteaptă sus. Cineva plin de jupoane şi bine înfipt pe picioruşe.

Aurélie Caron mă întâmpină cu mare pompă. Nu-mi place zâmbetul ei malițios. Cunoaște continuarea poveștii și jură că intențiile mele nu sunt curate.

— Doamna știe prea bine ce se va întâmpla. N-are rost să mai facă pe mironosița.

— Sunt bolnavă și mă întorc la mama, ca să mă odihnesc. Nu-i nimic mai firesc și mai cuviincios.

— Doamna binevoiește să intre în camera ei de domnișoară?

Aurélie râde. Iese din cameră cu pasul ei vioi, care răsună pe podeaua goală a micului coridor.

De ce a fost scos covorul de pe coridor? Și camera mea? În ea nu pare să se fi schimbat nimic, și totuși... Totul e într-o ordine prea mare sau, mai degrabă, neclintit, ca într-un muzeu. Uite perdelele de percal roz ale patului meu de adolescentă. Cuvertura cu flori. Păpușa mare, umplută cu tărâțe, trântită în mijlocul pernei. Nu îndrăznesc să înaintez, să trec peste împrejmuirea asta invizibilă. Înălțată în jurul meu.

— Haideți! Haideți, doamnă! Atâta aveți de făcut. Să vă începeți din nou viața în strada Augusta. Din momentul întoarcerii dumneavoastră de la Kamouraska. Ca și cum n-ar fi fost niciodată acea primă oară. În această privință, judecătorii sunt categorici.

Repetă ca-te-go-rici, despărțind fiecare silabă. Zâmbetul ei știrb. Alura ei insolentă. Brațele ei slabe îmi fac semn să înaintez. Insistent.

Fac, cu greu, un pas după altul. Ca și cum aș merge printr-o apă densă, curios de rezistentă. Mă prăbușesc pe pat. Cu fața în jos. Cu capul în pernă. Hohotesc de mi se rupe pieptul. Aurélie se retrage imediat, în vârful picioarelor.

Pași mărunți în jurul patului meu. Șoapte tânguioase. Cele trei mătușici! Ele sunt! Îmi las lacrimile să curgă ceva

mai zgomotos decât ar trebui, doar ca să simt, în spate, compasiunea mătușilor mele, pierdute de milă. Mi-e teamă să deschid ochii și din pricina gândului că nu le-aș mai găsi în viață pe Adélaïde, Angélique, Luce-Gertrude.

Un miros înăbușitor de trandafiri ofiliți. O duhoare de șoareci otrăviți, sub plinta din vestibul. Mătușicile mele au murit de inimă rea. Una după alta, la interval de câte un an.

— Copila asta ne bagă în pământ. Doamne, ce nenorocire s-a abătut peste Kamouraska!

Stofele negre, mate. Bijuteriile de ametist și argint. Trei trupuri de păsărele mumificate sub penele lor cernite.

Bat din palme. (Nu știu cu ce rest de putere, cu ce tresărire de energie.) Ca să alung fantomele. Să risipesc spaimele. Să rânduiesc visele. Să-mi păstreze oarecum echilibrul. Trecutul rațional, trăit superficial. Să respect ordinea cronologică. Să nu încerc să-mi parcurg viața dintr-odată. Într-un zbor nebun de pasăre, în toată lungimea, adâncimea, lățimea, eternitatea ei devastată. Să mă cabrez pe drum, la cel mai mic semn al morții, ca un cal care face cale întoarsă. Să-mi regăsesc mătușile în viață. Sunt în stare. Mă agăț din răsputeri de gândul acesta. Să profit de această tresărire de vitalitate.

Mai ales, să nu fiu adusă în fața judecății! Nu imediat. Să amân ședința. Să le-o iau înainte. Să acuz eu însămi. Să ridic mâna dreaptă și să spun: Jur. Să spun: Vinovatul este Antoine Tassy. Să depun jurământul. Să repet: El este cel care...

— Micuța nu este fericită. Uitați-vă la ea cum a slăbit. Aerul de la Kamouraska îi face rău.

— Și părul? I-ați văzut părul? Lipsit de strălucire, ca un smoc de câlți!

— Trebuie s-o spălăm pe Micuță pe cap. Să-i punem în apa de clătit mușețel nemțesc.

Mama le ține isonul surorilor ei. Patru femei virtuoase și de familie bună sunt convocate pentru a-l condamna la moarte pe Antoine Tassy. Tot acest negru, tot acest doliu, strălucirea orbitoare a gulerelor, a bonetelor și a manșetelor albe. Mâinile fără bijuterii, așezate pe genunchi. Șiragurile de mătănii din perle, răsucite în jurul încheieturii delicate a mâinii.

Le povestesc ce viață duc la Kamouraska. Plâng. Hohotesc. Sunt toată numai lacrimi. Îmi smulg părul din cap. Îmi mușc mâinile.

Cea dintâi intervine mama. Rupe tăcerea grea, așternută după povestirea mea. Își smulge mătăniile. Își freacă încheietura, ca și cum tocmai i-ar fi fost scoase niște cătușe. Declară că i s-a făcut lehamite să se roage. Face un efort, ca să revină la subiect.

— Pentru o femeie, nu merită să se usuce atâta la țară, lângă bărbatul ei.

Chipul mamei se întunecă. Privirea îi rătăcește din nou. Coboară foarte departe, în sine, în căutarea unui vis bizar, unde, tuturor femeilor măritate nu le mai rămâne altceva, după ce au dat naștere unei fetițe, decât să devină văduve cât mai repede cu putință.

— Ce păcat că Micuța nu a născut o fetiță...

Micuțele Lanouette suspină tustrele în ecou. Și regretă că, în casa de pe strada Augusta, dinastia femeilor singure nu s-a perpetuat pe vecie.

— O s-o ținem pe Micuță aici. Adăpostită bine, împreună cu copiii. Cât despre bărbatul ei...

— Să se întoarcă la maică-sa, la Kamouraska!

— De atâta mâncare și băutură, nici n-o s-o ducă prea mult.

Cu această imagine a unui bărbat care n-o s-o ducă mult (ceea ce ar aranja întreaga situație), mătușicile mele își lasă închipuirea să zboare. Gândind clar: „Dă, Doamne, să moară!” Apoi, se îngrozesc că au îndrăznit să-l amestece pe Dumnezeu în gândurile lor rele. Seara, îngenuncheate la picioarele paturilor lor de călugărițe: „Dă, Doamne, să se con-ver-teas-că.”

Mătănii, slujbe făcute nouă zile la rând, drumuri ale crucii, care se tot adună. Zi după zi. Un adevărat du-te-vino al mătușicilor. Cu bonete brodate cu dantelă și legate cu panglici lungi. Cu mătăniile strânse în pumn. De la casa din strada Augusta, la biserica din Sorel. Un fel de descântec pios. Mii de *Ave Maria* fățarnice, ace înveninate, ricoșează pe inima rezistentă a lui Antoine Tassy.

— Micuța noastră Elisabeth și-a regăsit camera din copilărie. Dumneavoastră veți dormi în camera pentru musafiri, domnule.

Biete femei sfinte din strada Augusta. Nu înțelegeți absolut nimic. Ziua, primesc cu dragă inimă să plâng pe umărul vostru. Să doresc moartea vinovatului. Să nu fiu altceva decât o ispită plângăreață, cu privire smerită, pusă

în prima linie, pentru a-l zăpăci şi mai bine pe monstrul ăla de soţ.

— Uite ce nevestică frumoasă şi dulce... Ar trebui să vă fie ruşine...

Dar noaptea, devin din nou complicea lui Antoine. Până la cel mai profund dezgust. Până la cea mai nebună teroare.

Patul meu de copil. Îngust şi împodobit ca pentru clipa ultimei împărtăşanii. Plapuma de puf alb. Uşa nu este închisă niciodată cu cheia. În ciuda recomandărilor făcute de mătuşile mele. Un bărbat greoi îi trece pragul. Din trei în trei nopţi. Când nu e prea beat. Sfintele femei au rezemat dinadins scaune, unul peste altul, de uşa mea, tocmai ca să se lovească de ele Antoine, când vine pe coridor. Uneori, paşii de marinar băut i se împleticesc, şi cade. Cu o ploaie de înjurături, pline de furie. Eu râd, în ciuda fricii. Sunt sigură că mătuşicile nu dorm şi se închină tremurând. Se instruiesc în toiul nopţii: află beţia, blasfemia, violenţa, amorul şi batjocura.

În unele nopţi, Micuţa geme. De durere sau de plăcere. Crima e aceeaşi. Bărbatul ăsta e vinovat pentru că ne-a răpit copila radioasă pe care o iubim. Zilele, lunile trec. Antoine îşi mănâncă banii cu fetele din Sorel. Bea şi joacă cărţi. Ne arată cu degetul întregul Sorel.

Elisabeth e vrăjită de soţul ei. Ar trebui s-o exorcizăm.

Timpul. Acel timp. Un anumit timp din viaţa mea, la care m-am întors ca într-o cochilie goală. Cu un mic pocnet sec, de stridie. Mă antrenez pentru a trăi în acest spaţiu restrâns. Prind rădăcini în casa din strada Augusta. Respir un aer rarefiat, deja respirat. Calc pe vechile mele urme. Doamna Rolland nu mai există. Sunt Elisabeth d'Aulnières, soţia lui Antoine Tassy. Mă sting de melancolie. Aştept să fiu eliberată de cineva. Am nouăsprezece ani.

Vocea perfidă a mamei se preface amabilă faţă de ginerele ei.

— Cu picioarele dumitale mari, ai să stai foarte bine acolo, lângă postamentul mesei...

Antoine zâmbeşte, e în al nouălea cer. Tocmai a zărit platoul cu iepure în sos de vin, care abureşte pe masă.

— Cu siguranţă că e preparat cu vin alb!

Glasul meu suav se abate asupra conversaţiei nespus de apropiate dintre Antoine Tassy şi iepurele lui în sos de vin alb.

— O mică schimbare, după ţiparii cu turte de hrişcă de la Kamouraska.

Cred că-l aud mestecând. Nici nu se sinchiseşte să-şi şteargă sosul curs pe bărbie.

Sunt sigură că mama îşi potriveşte vocea, care devine aproape stinsă.

— Am comandat trei rochii pentru Elisabeth, la Angélique Hus. Pantofi şi nişte cămăşi. Micuţa nu mai are ce să puie pe ea, domnule. Iar copiii nu mai au nici lenjerie, nici haine... Şi, pe urmă, Elisabeth tuşeşte, domnule. Ar trebui s-o vadă un doctor.

Antoine mai cere o porţie de iepure. Îşi goleşte farfuria cât ai clipi. Apoi, încearcă să-şi scoată picioarele de sub masă. Tună.

— Elisabeth, fă-ţi bagajele. Pregăteşte-i pe copii. Nu mai stau nici un minut în casa asta, unde sunt insultat!

Mătuşa Adélaïde tuşeşte, ca să-şi dreagă glăsciorul firav.

— La Kamouraska, vei pleca dumneata singur, domnule. Elisabeth şi copiii rămân aici, sub protecţia noastră.

— Eu sunt stăpânul de la Kamouraska. Am dreptul să fiu respectat. Am să mă întorc pe pământurile mele din josul fluviului. O să fiu primit cu plecăciuni. Apoi, îmi voi lua

zilele. Elisabeth, tu mă auzi? O să mă omor. Pe nisipul de la Kamouraska...

Antoine își toarnă de băut. Plânge cu sughițuri. Mama respiră greu. Cu fața ascunsă în batista ei de dantelă care emană un miros puternic de camfor.

Antoine pleacă, vezi Doamne, la Kamouraska. Cu valiza de piele roșcată făcută în graba mare. Din ea atârnă poalele unei cămăși. Inițialele A.T. strălucesc. El iese trântind ușa. În zori, iată-l înapoi, cu valiză cu tot. Exact în clipa când mătușicile mele pleacă la slujba de ora cinci. Antoine contemplă tabloul minusculelor domnișoare, cu glugi negre, de sub care iese marginea plisată a bonetelor albe. El o prinde pe una dintre ele, la întâmplare. O ridică în brațe. O sărută pe amândoi obrajii. Piciorușele ei bat aerul cam un sfert de secundă.

— Salut, soră Adélaïde. Bună dimineața! Slujbă plăcută! Roagă-te pentru mine. Sunt un nebun, soră Adélaïde.

Ofensată că a fost luată drept sora ei mai mare, Angélique, abia ajunsă cu picioarele pe pământ, protestează vehement:

— Angélique, Angélique e numele meu. Mă cheamă Angélique Lanouette.

Antoine se așază pe valiză, se scuză, spășit și cuminte.

— Iartă-mă, soră Angélique. Îți cer iertare. M-am încurcat în măicuțe!

— 'Mneața, 'mneața, Doamnă. Ați dormit bine?

Cât ai clipi, Aurélie pune cana cu apă caldă pe lavoar, alături de ligheanul mare, cu flori. Dă perdelele, brusc, deoparte. O lumină extraordinară intră în valuri, ajungând până în pat. Îmi trag cearșaful peste față. Lumina asta este insuportabilă, mai tare decât a soarelui. Aurélie mormăie, în timp ce îmi pregătește hainele cu care mă îmbrac astăzi.

— Nu se poate trăi mereu în întuneric. Marile scene din viața dumneavoastră se apropie, Doamnă. E musai să le retrăiți în plină lumină.

Primul meu gest după întoarcerea la Sorel. O iau pe Aurélie Caron în serviciul meu. În ciuda mamei și a mătușilor mele, care mă imploră să nu fac așa ceva. Mă joc de-a Doamna și de-a servitoarea. Așteptând să...

— Aurélie, am auzit că umbli brambura! Pe malurile fluviului și pe insule! Povestește-mi! Povestește-mi viața ta, totul!

Costumată în subretă, încălțată, gătită cu jupon și panglici, Aurélie se privește, încântată, în oglindă. Se întoarce spre mine. Paloarea ei excesivă. Fulgerul galben din privire trecându-i printre gene. Urmează șușoteli, clipiri din ochi. Un întreg limbaj incoerent, gâfâit, nerușinat, pe șleau. Vocea propriei mele singurătăți. La confidențele lui Aurélie, răspund cu confidențe pe care i le susur în ureche.

— Sunt măritată cu un om tare rău.

— Oh, Doamnie, Doamnă! De parcă bărbații n-ar fi fostără cu toții răi odată și odată. Cu timpul, știți...

Stând pe vine, Aurélie face focul în cămin. E dimineață. Am nouăsprezece ani. Îmi pieptăn buclele lungi, puse peste noapte pe bigudiuri albe, de cârpă. Viața pare firească și liniștită. Și totuși... Tăcerea asta. Impresia asta amară, a unui episod deja trăit. Și, mai ales, aspectul ciudat al focului. Un fel de sclipire rece, neclintită. Mai curând o părere de foc, fără lumină și fără căldură. Cearșafurile de pânză cu garnitură ajurată. Țesătura fină a pânzei, extrem de vizibilă, parcă privită cu lupa. Noptiera cu tăblie de marmură. Aș putea urmări cele mai neînsemnate meandre și pete de pe vinișoarele negre care, la un moment dat, se rup.

Ceea ce mă tulbură mai profund nu este chiar limpezimea lucrurilor, în sine. Sunt însă constrânsă (în toată ființa mea) să fiu extrem de atentă. Nimic nu trebuie să-mi scape. Adevărata viață, care stă ascunsă sub trecut. În lemnul mâncat de cari al patului se văd înțepăturile fine ale insectelor. Întreaga cameră este roasă. E un miracol că stă în picioare; se prăbușise deja. A fost aranjată din nou cum a fost, anume pentru această clipă orbitoare. Atâta precizie...

Tăcerea ar trebui împiedicată să dureze. Altfel, aici n-o să mai rămână nici o fărâmă de viață care să nu fie contaminată. Care să nu ajungă la fel de greoaie, mută, definitivă.

Mă întorc spre persoana insolentă din fața mea, care mă privește neclintită, cu un zâmbet nefiresc, încremenit pe dinții ei îngălbeniți de tutun.

— Vorbește, Aurélie. Spune ceva. Orice. Dar vorbește.

Aurélie vorbește mai tare. Se sforțează de parcă ar recita un rol. Se face că i se adresează cuiva de după ușă.

— Doamnă! Vai, Doamnie, Doamnă! Ia uite colo pe braț, aveți o vânătaie neagră de tot.

— Nu țipa așa, Aurélie! Te rog, nu așa de tare! Dacă te aude cineva?

— Ce rău se poartă Domnul cu Doamna. O să-i spun bucătăresei. O să-i spun bonei. O să-i spun doamnei d'Aulnières și celor trei micuțe domnișoare Lanouette. O să le spun și judecătorilor, dacă e nevoie.

— Termină, Aurélie. Nu mai zbiera. Mi-e atât de rușine. Dacă ai ști ce rușine mi-e.

— Nu-i nevoie să vă fie rușine așa de rău pentru un lucru așa de mic. Mai bine să fii ciupită, decât să n-ai deloc bărbat. Despre partea rușinii, ați face bine să vă obișnuiți cât mai repede. Ăsta-i doar începutul. Încă n-ați pățit tot ce poate fi mai rău.

Să nu mai văd. Să nu mai fiu văzută. O îmbrâncesc pe Aurélie. Ies ca o furtună din vechea mea cameră de pe strada Augusta. Iată-mă pe scară. Îmi apuc bine fustele. Din nou în vestibul. Uşa de la intrare este încuiată, cea de la bucătărie la fel. Iute, scara de serviciu. Există o uşă spre pod. Fără îndoială, e o scară mobilă, spre curte. Toate uşile sunt închise. În afară de una. Cea pe care, în graba mea, am lăsat-o deschisă. Frumoasa mea cameră de copil, albă şi roză. Năvălesc în ea, de parcă aş fi împinsă din spate. Patul a fost schimbat şi aşternut din nou cu grijă. (În ciuda scurtei durate a fugii mele.) Totuşi, a fost lăsat cu perdelele larg desfăcute. Mama stă în picioare, lângă pat. Îmi spune că sunt bolnavă şi că trebuie să mă culc. Eu şovăi şi arunc o privire către uşă. Aurélie stă în cadrul ei blocând trecerea. O ascult pe mama. Mă dezbrac şi îmi pun o cămaşă cu garnitură de dantelă, pregătită anume. În timp ce mama mă asigură că medicul trebuie să sosească dintr-un moment într-altul. Râsul înveselit al lui Aurélie. În cascade. Îmi aduce un lighean cu apă caldă. Un săpun rotund şi înmiresmat. Şi un prosop din pânză de Irlanda. Mama spune:

— Pune-le acolo, Aurélie. Sunt pentru doctor.

Sophie Langlade e şi ea acolo, împreună cu Justine Latour. Îmi aduc papucii şi halatul. O voce, pe care nu izbutesc s-o recunosc, anunţă:

— Să restabilim faptele şi zilele cât mai exact cu putinţă.

Aurélie Caron, Sophie Langlade şi Justine Latour se înşiră de-a lungul peretelui. Soţul meu apare în uşă. Sunt sigură că el este. Mama stă tot la căpătâiul patului meu. Cele trei mătuşi stau pe sofa, strânse una într-alta.

Am impresia că patul meu e mai înalt ca de obicei. Parcă ar fi pus pe un fel de estradă. Lumina tot mai violentă cade, acum, în fascicule, din tavan, deasupra patului. Aş putea crede că mă aflu pe o masă de operaţie. Mama mă ţine zdravăn de încheieturile mâinilor. De nu m-ar opera de-adevăratelea. Răul ăsta din mine, ca o floare viorie, o tumoare ascunsă. Tăcerea e cu adevărat insuportabilă. Îmi închid ochii.

Antoine Tassy, bărbatul meu, e cel care anunţă cu un glas sonor:

— Doctorul George Nelson. Elisabeth, îţi prezint un coleg de-al meu din colegiu, pierdut din vedere de ani de zile, şi pe care tocmai l-am regăsit la Sorel...

Insist să iasă imediat din cameră toate slujnicele, inclusiv Aurélie. Le cer şi mătuşilor să facă la fel. Ele ies împotriva voinţei lor. Mă imploră s-o las în cameră măcar pe Sophie Langlade, a cărei mărturie se va adeveri atât de importantă pentru apărarea mea. Mama îmi trage cuvertura până la bărbie. Sophie Langlade înaintează, tremurând atât de tare, încât de-abia poate păşi. După ce jură pe *Biblie*, vorbeşte atât de încet, încât judecătorul o pune să-şi repete fraza.

— Doamna n-a rămas niciodată singură în cameră cu doctorul Nelson. Doamna d'Aulnières, mama dumneaei, a fost mereu acolo, cu dânsa.

Imediat, râsul lui Aurélie mă face să îngheţ. Vine de undeva, de prin casă. Străpunge pereţii. Pesemne că poate fi auzită de afară. Glasul ăsta ca un sfredel, cu un ton mai

sus decât vocea omenească. Acum, vorbește cu greu, de parcă vorbele i-ar fi smulse cu cleștele.

O aud din camera mea.

— Vă jur. Doamna rămânea de multe ori singură cu doctorul. În camere cu ușa închisă. De îndată ce ieșea mama ei.

Sophie Langlade a ieșit din încăpere. Apoi, un pas bărbătesc sigur, apăsat, vine pe coridor. Având în el ceva tineresc, ușor și triumfător.

Simt, plină de groază, că acest lucru se va întâmpla imediat. Și că nimic în lume nu va putea stăvili acest lucru, care e pe cale să se întâmple a doua oară. Îmi închid din nou ochii. Antoine Tassy vorbește cu George Nelson în pragul camerei mele. Apoi, se îndepărtează cu pași mari, pe coridor, după ce a închis ușa. Soțul meu mă abandonează. Sunt sigură că, de fapt, este de acord cu toate câte se întâmplă. Îi recunosc vocea, parcă înăbușită sub smocuri de vată (vata cu care se umple gura morților). Trebuie să se fi baricadat în sufragerie.

— Aștept sfârșitul consultației, ca să-i ofer un păhărel acestui bun și vechi coleg de liceu din Québec...

Aș vrea să uit până și de existența sufrageriei din Sorel, în care se încuie soțul meu. Corpul greoi, stânjenit de un picior al mesei. Vreau să-mi fie smulsă din amintire, cu lovituri de satâr, sufrageria. Cu ferăstrăul. Ca atunci când arunci o ladă peste bord. Să fie cusut Antoine Tassy într-un cearșaf mare, cu friptura lui de iepure în vin, cu coniacul lui, cu amintirile lui din colegiu, cu vanitatea lui de soț, cu pumnii lui bolovănoși de bărbat brutal. Cu furia și cu lacrimile lui de crocodil.

Eu, Elisabeth d'Aulnierès, bolnavă, culcată pe acest pat. Lumina continuă să mă ardă. O simt cum mă înțeapă pe sub pleoapele închise, cu ace roșii și ascuțite. Ca atunci când ridici capul spre soare, în toiul amiezii. Și înălțimea exagerată a patului mă deranjează. Mi-am jurat să stau cu ochii închiși și să fac ce-oi face, numai să nu-mi părăsesc corpul. O incredibilă absență a simțurilor și a inimii, greu de îndurat fără să mori. Am o viață grea. Altă femeie, în locul meu, ar fi fost demult cadavru, sub pământ. Fie, sunt forțată să-mi retrăiesc prima întâlnire cu George Nelson. Dar n-am să fiu de față mai mult decât un suflet izgonit din trupul său, rătăcind prin poduri străine, împreună cu liliecii.

Mă supun lui întru totul. Spun de trei ori „treizeci și trei". Tușesc de trei ori. Respir adânc. Pericolul e tocmai respirația asta adâncă. Prea mă liniștește și mă dezarmează. Risc să-mi văd viața revenind în galop. Răzvrătindu-se, încuibându-se iar în carnea mea înghețată. Mă apăr prin absență. Mă supun ca un automat, îndeplinind gesturile indicate de acest medic necunoscut. Îmi lovește spatele cu un deget sigur. De-a lungul coastelor. Ascultă absent, printr-un șervet fin, ceea ce se petrece în trupul meu. Îmi aude bătând inima pustie. Capul lui de bărbat, pe pieptul meu. Părul lui des. Barba și favoriții scurți. Nu, nu, nu văd și nu simt nimic din toate astea! Nici greutate, nici formă, nici culoare! Și nici o senzație plăcută! Viața

mea este altundeva. Retrasă cu totul într-un loc pustiu. Un fel de miriște pe care frica o umple cu umbre chinezești.

O tăcere încordată plutește deasupra capetelor noastre, ca o furtună ce stă să izbucnească. În sfârșit, doctorul se ridică, după ce stătuse aplecat asupră-mi. În încăpere se face simțită o nespusă ușurare. Mama se apropie de George Nelson. Are un aer aproape înveselit. Această primă întâlnire s-a petrecut cum se cuvine. Judecătorii trebuie să fi fost cu desăvârșire păcăliți. Nu era nimic reprobabil în comportamentul acestei femei și al acestui bărbat.

Doctorul vorbește cu mama. Aud cuvintele: „anemie, sarcini prea apropiate, slabă de piept."

Pe coridor, sunt voci care murmură, râd și oftează. Ușurați cu toții. Ca atunci când tocmai ai scăpat de o primejdie. Doctorul iese imediat din cameră.

Cred că mă întind, de plăcere, pe sub cearșafuri. De la ceafă, până la călcâie. Vreau să mă scol. Uite-mă, așezată pe marginea patului, legănându-mi picioarele în aer, pe sub lunga mea cămașă de noapte, de parcă aș încerca răceala unei ape imaginare. Sunt nevinovată!

Pacea e de scurtă durată. Semnalul! Sunt sigură că a existat un semnal. Ies încetul cu încetul din limburile mele protectoare. Nici șuierat strident, nici plesnitoare, ca la călugărițe. Nici foc, nici fum. Totuși, a fost un semnal! E în atmosferă, răspândit chiar în aerul pe care îl respir. Alarmă! N-am ce face, alarma a fost trasă. Totul începe din nou. Nu pot fugi. Trebuie să continui, să înnod firul întrerupt. Să joc a doua scenă cu medicul. Imposibil să mă sustrag, să pretextez că sunt obosită. Martorii sunt deja aici.

Uite-i, intrând unul câte unul, solemni și plini de ifos. Își reiau poza.

Mama mă culcă. Trage peste mine cuverturile și le bagă sub saltea. Mătușile mele se așază pe fotoliile cu prelungitor pentru picioare. Se smiorcăie ușurel. Sophie Langlade tremură întruna. Justine Latour își cască ochii cât cepele. Cineva spune că e absurd și că genul ăsta de reconstituire n-a contribuit niciodată cu nimic la clarificarea vreunei chestiuni. Aurélie ia din nou ligheanul albastru, prosopul din pânză de Irlanda, săpunul mare și parfumat. Își mijește ochii de parcă soarele ar bate prea tare. Se agită din ce în ce mai mult.

— Doar primul bărbat al Doamnei lipsește de aici. A băut prea mult coniac și nu se poate ridica din fotoliu. Mai mare păcatu', pentru el! Da', asta e!

O gonesc pe Aurélie, încadrată de tovarășele ei cu pantofi plați. Aurélie Caron, Sophie Langlade, Justine Latour dispar imediat, în foșnetul șorțurilor albe și răvășite. Mătușicile nu așteaptă să le spun de două ori. Ies de bunăvoie, cât se poate de încurcate și de triste.

Sunt din nou singură, cu mama așezată la căpătâiul patului meu. Are un braț întins pe tăblia din lemn negru. Cu mâneca plisată, transparentă, desfășurată ca o aripă. Demnă, augustă, aidoma unui înger de pe un agheasmatar, mama așteaptă a doua întâlnire a doctorului Nelson cu fiica ei, Elisabeth.

Un calm neobișnuit pare să domnească în casă. În acest timp, martorele stau la postul lor, în locuința mare, din Sorel. Fiecare pare că-și vede de treburile obișnuite, zilnice. Dar e inutil să mă amăgesc. Știu că toată casa și-a luat în primire rolul de observatoare și de turnătoare. În afară de mătușicile mele, care sunt bolnave la gândul că vor depune mărturie falsă.

Prima, Justine Latour (care întinde rufele în dosul casei) semnalează sosirea medicului, scuturând prosoapele ude în aer. Trei plesnituri distincte. Ca să-i dea de veste judecătorului John Crebessa.

Al doilea care apare e soțul meu, Antoine Tassy. Pricepe avertismentul lui Justine Latour. De dincolo de lume, din străfundurile morții. Își joacă rolul. Încearcă să țipe cu mâinile puse căuș la gură.

— Să-mi fie anunțată sosirea doctorului. Vreau să-i ofer un păhărel acestui...

Doctorul Nelson nu se oprește în salon. Urcă scara. Vine direct la mine. Ciocănește scurt și ușor la ușa mea. Intră. Iată-l în cameră. Cu trusa lui mică și neagră în mână. De data asta, îl văd foarte bine. Mă uit la el pe furiș. Mai ales la ceafa lui, când se întoarce ca să i se adreseze mamei. Cu un fel de hotărâre neînduplecată, de îndrăzneală rapidă, în curba fină a gâtului. Ochii lui. Cred că abia la a doua vizită i-am privit ochii. Negri. Un foc teribil. Fixat asupra mea. Întorc capul. Îl las să-mi cadă, zbătându-se, pe pernă. De la stânga la dreapta. De la dreapta la stânga. Ca un copilaș care se vaită. Ca și cum i-aș spune „nu" focului care mă mistuie deja.

El îmi vorbește cu glasul scăzut, cuprins de o mare indignare. Tocmai mi-a văzut vânătăile de pe brațe.

— Dar sunteți lovită!

O secundă. E de-ajuns o secundă. Și viața mea izgonită se întoarce în galop. Recâștigă, într-o clipă, timpul pierdut. Zidurile pe care mi le ridicasem în suflet se prăbușesc ca un castel din cărți de joc. Îmi trec brațele pe după grumazul acestui necunoscut care miroase a tutun proaspăt. Degeaba sunt conștientă că judecătorul nu așteaptă decât să fac acest gest pentru a-și orienta întreaga anchetă. Nimic și nimeni nu mă poate opri. Nici propriul meu orgoliu.

Trebuie s-o iau pe calea pierzaniei. Trebuie să stârnesc scandalul. Lacrimile îmi țâșnesc din ochi, într-un torent de nestăpânit. Printre două sughițuri, izbutesc să spun că sunt foarte nefericită. Aerul mânios al lui George Nelson mă înșală. Cred că e supărat din pricina atitudinii mele. Înspăimântată, îmi retrag imediat brațele.

Mama declară că scena asta e deplasată. Vorbește încet cu doctorul. Evitând totuși să-l privească în față.

— Fiica mea e foarte nervoasă. Trebuie s-o scuzăm. De fapt, s-a lovit de brațul unei mobile. Casa e așa de ticsită...

Doctorul o fulgeră pe mama cu privirea. Iese din cameră fără o vorbă. Aurélie intră imediat. Cu brațele pline de tot calabalâcul: lighean, prosop și săpun. Pare că și-a ieșit cu totul din fire:

— Doctorul nici măcar nu s-a spălat pe mâini!

Săpunul rotund îi scapă din mână și se duce de-a dura, prin cameră. Nici nu se gândește să-l ia de jos. Țintuită pe loc, avidă și totuși speriată, Aurélie pare parcă rătăcită. Pe chipul ei, întrezăresc primele semne ale straniei fascinații care, într-o zi, o va duce la pierzanie.

— Ce ți-e și cu dragostea asta! Te întoarce pe dos! Și povestea asta a dumneavoastră, Doamnă, cu doctorul Nelson! Zău dacă mi-aș fi închipuit vreodată! Nici nu pot să-mi cred ochilor!

Doica celui de-al doilea copil a rămas, dintr-odată, fără lapte. Acum, plânge şi se jeluieşte. Jură că e vina doctorului, care a deocheat-o.

— Are ochii aşa de negri! Se uită la tine aşa de fix! Când s-a apropiat de mine, ca să-l consulte pe ăla micu', pe care îl ţineam în braţe... Am avut un şoc...

Aurélie dă fuga să umple târgul că doctorul Nelson e un diavol american care deoache sânii femeilor. Aşa cum otrăveşti apele.

Mătuşa Adélaïde afirmă că doctorul Nelson este văzut la slujba de duminică. Dar că toată lumea ştie cât se poate de bine că e protestant.

Mătuşa Luce-Gertrude murmură că lucrul cel mai ciudat din toată povestea asta e că doctorul Nelson locuieşte la ţară, în căsuţa unui localnic, trăieşte ca un spartan şi, de zece ani, de când este la Sorel, refuză categoric, în ciuda tinereţii lui, să se amestece cu societatea din oraş...

Iar soţul meu, când vorbeşte despre George Nelson, îşi regăseşte o voce de demult, aproape copilărească, pe care nu i-o cunoşteam.

— Dacă ar fi fost vorba să am un prieten la colegiu, pe el l-aş fi ales.

Ochii lui albaştri sunt împăienjeniţi din pricina amintirilor din copilărie. Îmi întorc capul, ca să nu-l văd. Spun că sunt bolnavă. Cer să vină medicul, care nu s-a mai întors de când... Soţul meu respinge ideea că aş fi bolnavă.

Mama îşi regăseşte migrenele şi se închide din nou în văduvia ei. Ca şi cum soarta mea ar fi hotărâtă pe vecie. Mătuşile îşi iau iarăşi aerul acela umil şi tânjitor al animalelor domestice care presimt drama dintr-o casă.

Aş mai avea timp să scap. Să nu stârnesc ceea ce urmează. Să mă instalez din nou în strada Parloir. Să deschid ochii, ce mai! Să-mi pun mâinile căuş la gură şi să strig: eu sunt doamna Rolland!

Prea târziu! E prea târziu. Timpul regăsit îşi taie vinele. Tinereţea mea nebună se ajustează la propria-mi fiinţă. Îmi calcă pe urme. Aşa cum calci în gropiţele lăsate de picior pe nisipul ud. Omorul şi moartea retrăite. Străfundul disperării atins din nou. Ce-mi pasă? Nu vreau decât să-mi regăsesc iubitul sănătos. Strălucind de viaţă. Punându-şi capul cu atâta plăcere pe pieptul meu. Atent la nefericirea atât de adâncă din fiinţa mea. Strigând, cu indignare: „Dar sunteţi lovită!" Mă joc cu lanţul de ceas, care atârnă pe pieptul lui George Nelson. Adulmec mirosul vestei sale. Caut, în inima lui, mai mult decât milă: caut mânia.

„Toate astea-s teatru", declară glasul dispreţuitor al soacrei mele.

Ca şi cum nu mai aşteptam decât acest semnal, intru eu în scenă. Spun „eu", dar sunt alta. Să călcăm în picioare rămăşiţele doamnei Rolland. La naiba cu corsetul doamnei Rolland! La muzeu cu masca ei de ghips! Râd şi plâng fără nici o ruşine. Am ciorapi roz, ajuraţi, o cingătoare lată sub sâni. Mă dezlănţui. În braţele febrei şi ale demenţei, mă simt ca pe meleagul meu natal. Iubesc un bărbat care nu-mi este soţ. Pe el, pe acest bărbat îl chem zi şi noapte: doctore Nelson, doctore Nelson... Nu-i pot suporta absenţa. O să mor. Doctorul nu s-a mai întors de când l-am cuprins cu braţele pe după grumaz.

Lacrimile mele pe ceafa lui. Doctore Nelson, sunt atât de nefericită. Doctore Nelson, doctore Nelson...

— Doamnă, doctorul nu-i acasă la el. Băiatul ăla, slujitorul lui, nu știe când se întoarce.

— Sunt sigură că face asta dinadins! Dinadins! Du-te înapoi, Aurélie, caută-l! Spune-i că sunt bolnavă! Adu-l. Trebuie. Ai auzit? Trebuie.

Aurélie se îndepărtează fără tragere de inimă. Îmi înghit lacrimile. Mă sufoc. Mă perpelesc în pat. Amenint că am să mă arunc pe geam. Când mă cufund, epuizată, într-un somn greu, visez că cineva mă strigă cu o voce stăruitoare, sfâșietoare, ceva ca o atracție ciudată mă ridică din pat. Mă trezesc cu o tresărire. Mă reped la fereastră. Cu ochii larg deschiși. Cu inima bătând. Ascult tropăitul unui cal care se îndepărtează spre oraș. Mă întorc și dau ochii cu dezordinea din camera mea. Patul răscolit. Senzația de cădere în gol. Amețeală. Mă întorc, cu greu, în pat.

— Ar trebui să chemăm alt doctor. Micuța e foarte bolnavă. — Primul lucru pe care îl avem de făcut e să-l îndepărtăm pe soț de ea... — Din pricina lui pățește toate astea... — Să-l trimitem înapoi la Kamouraska... — ...sau măcar să-i interzicem categoric să mai intre în camera Micuței... — Să punem niște slugi de pază, la ușă... — Să stăm de veghe toată noaptea, dacă e nevoie... — Cât trăiesc eu, el nu mai trece de ușa asta. — Mai degrabă o să treacă peste cadavrul meu... — Să-i cerem un sfat avocatului Lafontaine. — Doar o separare de corpuri și de bunuri...

Soțul meu spune cui vrea să-l asculte că mătușile mele sunt trei vrăjitoare bătrâne, cărora ar trebui să le facă de petrecanie.

*

În fiecare noapte, trece pe sub fereastra mea. Cu calul lui ca pana corbului și cu sania neagră. Sunt sigură că este el. În tăcerea nopții, pândesc îndelung tropăitul calului, fâșâitul saniei, care lunecă pe zăpadă. Chiar mai înainte ca sunetul lor să poată fi perceput de vreo ureche omenească. Îl simt de când iese din căsuța de lemn. De la celălalt capăt al orașului. (Zurgălăii sunt ascunși cu grijă, de pe acum, sub bancă.) Nu mai îndrăznesc să mă scol și să dau fuga la fereastră. Rămân ghemuită în pat. Îl aștept să treacă. Ascult cu disperare (cât pot de mult) sunetul atelajului, care se pierde în noapte.

Nu pot să trăiesc așa. Într-o zi, o să mă duc să-l caut. O să-i spun, cu un aer trufaș: Doctore, așa îți tratezi bolnavii? Îi lași să se stingă, fără să încerci nimic ca să-i salvezi? Doctore Nelson, doctore Nelson, sunt nebună.

— Elisabeth! De ce nu răspunzi? Te-am întrebat ceva de două ori.

Mătușă Adélaïde, faci o greșeală: nu mai insista. Sunt foarte ocupată: zi și noapte, urmăresc o plantă vie, înaltă, care crește în mine, devorându-mă și sfâșiindu-mă plină de lăcomie. Sunt posedată.

Am o idee fixă. Ca ăia, nebuni de-a binelea, care sunt închiși în ospicii. Adevărații nebuni, care par să-și fi pierdut rațiunea. Închiși, înlănțuiți, aceștia își păstrează în secret delirul ideii lor fixe. Nu mă mai dau jos din pat. Apatică sau agitată, inventez legile stricte ale fericirii mele viitoare. Să nu încerc să-l revăd pe doctorul Nelson decât după un timp. Să mă asigur mai întâi că nu sunt însărcinată. Să mă păstrez într-o perfectă castitate. Să resping cu înverșunare orice încercare de apropiere a soțului meu. Să mă curăț de Antoine pentru totdeauna. Să șterg de pe trupul meu orice urmă de mângâiere sau de violență. Până și amintirea... Să renasc neatinsă, de neatins pentru orice,

cu excepția singurului bărbat din lumea asta, care a pornit spre mine. Înflăcărată, pură, nevinovată! Sunt nevinovată! Îmi aștept iubitul, să mă ia și să mă păstreze lângă el. Bărbatul ăsta e fericirea. Este dreptatea.

Acum, dorm în odaia mătușii Luce-Gertrude. Mimez copilăria. Perfecta supunere a copiilor cuminți. Îmi aștept răbdătoare ciclul următor. Îl detest pe Antoine când este beat. Îl detest când e treaz. Râd și plâng fără motiv. Devin ușoară ca un balonaș de săpun.

— Nevastă-mea e o ticăloasă!

Antoine nu poate suporta să dorm noaptea în odaia mătușii Luce-Gertrude. O dată, a încercat să se apropie de patul meu. După ce l-a doborât pe slujitorul pus la ușă. Ce-am mai țipat! Parcă aveam ceva în gâtlej. Un mecanism teribil, care se declanșase fără să mai poată fi oprit. Chestia asta nu mai are nimic omenesc, mă sufocă și mă înspăimântă. Lângă beregata mea, lama unui brici strălucește, o clipă. Mătușa Luce-Gertrude susține că Antoine a scos lama asta din buzunar. Dar eu, una, nu sunt sigură de nimic. Lama ar fi putut fi, la fel de bine, acolo, în cameră. Atârnată de un fir, deasupra patului meu, de o eternitate...

Dezarmat, escortat, alungat, Antoine părăsește casa din strada Augusta. Se duce să bocească în poala urât mirositoare și irlandeză a lui Horse Marine. Jură că, de acum, acolo o să trăiască și o să-și uite nevasta. Horse Marine e așa de slăbănoagă, încât, atunci când își ridică brațele, poți să-i numeri coastele. Ca unei carcase de corabie.

Într-o dimineață, la sculare, firișorul de sânge eliberator, dintre coapsele mele. Semnul indiscutabil. În pântecul meu nu va mai prinde viață nici un copil al lui Antoine. Nu-și va mai înfige rădăcinile.

Nu-și va mai alege sexul și chipul în taina nopții. Iată-mă liberă și fără rod. Ca și cum nici un bărbat nu m-ar fi atins vreodată. Mai am câteva zile și voi fi purificată. Liberă.

Trebuie să-l văd pe doctor. Nimeni și nimic de pe această lume nu mă va putea împiedica. Chipul lui Aurélie, căreia i-am destăinuit planul meu, este luminat de o bucurie întunecată. Se preface că se supune împotriva voinței sale. Acceptă, bombănind, să facă pe vizitiul. Mă piaptănă și mă îmbracă în tăcere. Cuprinsă de un soi de reculegere ciudată, aproape religioasă. Îmi aduce mantoul de blană, șalurile, precum și mănușile îmblănite ale lui Antoine. Îi îmbracă pe copii.

Mă înfior sub blănuri. Arunc imediat, în zăpadă, mănușile lui Antoine. Ușurată, liniștită de acest gest, îmi bag voioasă mâinile goale în manșon. Visez să fac pierdute, pentru totdeauna, pe întinsul câmpiei, toate lucrurile lui Antoine. Pipele, sticlele, puștile, vestoanele, cămășile, curelele și beretele. Greutatea copiilor îmi apasă brațele. Ochii albaștri ai lui Antoine, în copie dublă. Fac o mișcare bruscă, din tot corpul, care îl trezește pe micul Louis, adormit pe genunchii mei. Gestul îl face să plângă.

— Bună ziua, doamnă Tassy! — „Vă salutăm, doamnă Tassy", încoace! — „Vă salutăm, doamnă Tassy", încolo!

Locuitorii din Sorel și din satele de pe câmpie sunt aici ca să te vadă trecând, doamnă Tassy. Palidă și înfrigurată, cu un aer puțin cam rătăcit. Cu cei doi copii ai tăi, blonzi și cu obrajii rumeni, ca merele coapte. Alibi perfect. Poți fi liniștită.

Umbrele albăstrii de pe zăpadă se pierd în seara ce se lasă. Iată casa doctorului. Încetișor, copiii trec din brațele mele, în ale lui Aurélie. Adorm la loc. Cobor singură.

O voce limpede și sonoră îmi spune să intru. Iată-mă în sala de așteptare. O veche sofa umplută cu zegras. Pereți goi, dintr-un lemn cu nodurile la vedere. Un godin negru, de fontă, absolut rotund, pus pe niște labe sucite, uriașe. Aștept până ce doctorul își termină consultația.

În spatele ușii, se aud mișcări și răsuflări zgomotoase. Un fel de tropăit confuz, de gâfâială surdă. Ca și cum s-ar lupta doi bărbați. Încerc să-mi concentrez toată atenția asupra godinului din mijlocul încăperii. Mă distrez, descifrând, printre ghirlandele adunate din loc în loc, aidoma unui feston, literele batarde din inscripția „Warm Morning", marcă depusă.

Deodată, un țipăt, urmat de un geamăt lung, scapă de după ușa de scânduri. Urmează o tăcere glacială, fără sfârșit. Apoi, un sunet surd, de pânză înfășurată și strânsă cu grijă. În sfârșit, ușa se deschide. Un adolescent cu brațul într-o eșarfă înaintează atât de greoi, încât pare că stă să cadă la fiecare pas. Își întoarce spre mine un chip livid și înlăcrimat. Se uită lung la mine, cu un fel de curiozitate dureroasă. Cu o uimire fără margini. Se clatină pe picioare. Doctorul trebuie să-l prindă de umeri și să-l conducă până la ușă.

George Nelson este în cămașă. Cu mânecile suflecate. Cu părul zburlit, de parcă se dăduse jos din pat chiar atunci. Gesturile îi sunt vioaie, rapide, energice. Îmi aruncă o privire bănuitoare. Apoi, se duce în bucătărie. Cu pași mari. Luând lampa. Eu rămân singură, în întuneric. Doctorul se spală pe mâini și pe față. Se scutură, făcând apa care curge din pompă să plescăie cu putere. Se întoarce la mine, cu obrajii șiroind de apă. Lăsându-și în jos mânecile. Își

șterge fruntea cu batista. Mă privește atent, în față. Cu un fel de insistență stranie, aproape nepoliticoasă.

— A trebuit să rup din nou brațul băiatului, ca să i-l pun la loc. Un vindecător i l-a lipit absolut anapoda. Ținutul e bântuit de șarlatani. Peste tot ignoranță, superstiție și murdărie. O rușine! Vindecătorii ăștia ar trebui împiedicați să mai omoare oamenii! Toată lumea ar trebui îngrijită cu forța! Servitoarea dumneavoastră, Aurélie, ar trebui împiedicată să facă pe vrăjitoarea la căpătâiul nou-născuților....

Fulgerul cămășii lui albe. Își ține lampa în dreptul feței, care i se brăzdează adânc. O mobilitate extraordinară. Un clocot sălbatic. Privesc, pândesc fiecare izbucnire de viață de pe chipul măsliniu. Ascult fiecare vorbă vehementă. Ca și cum m-ar privi personal. Aștept să-mi fie dezvăluit înțelesul secret al acestei indignări. Să se întoarcă, pentru totdeauna, către mine. Să mă copleșească cu o sfântă mânie împărtășită. Cum mă privești, doctore Nelson! Nu cauți pacea, ci sabia. Paloarea asta bruscă. Înfrigurarea asta din ochii dumitale. Lampa e de vină, fără îndoială. Umbra asta neagră, de pe obrajii dumitale.

— Considerați că am un aer ciudat, doamnă Tassy? De ce vă uitați așa la mine? Chiar credeți că pot deochea? Mă socotiți în stare să blestem doicile?

Scoate un râset scurt și sec, care mă stânjenește.

— Cărui motiv îi datorez onoarea vizitei dumneavoastră? Ori poate veniți din partea lui Antoine?

Îi răspund „nu". Aș spune „da", dacă ar fi da. Nici un cuvânt nu mi se pare îndeajuns de scurt și de clar pentru a înlătura toată această pălăvrăgeală inutilă dintre noi.

— Prin urmare, nu vă trimite nimeni? Veniți de bună voie?

Îi răspund „da". Dar, de data asta, aș vrea să continui, să leg frazele. Să explic. Să mă apăr. Un nu-știu-ce ironic și bizar din zâmbetul lui George Nelson (mai degrabă ceva legat de dinții lui orbitor de albi) mă descumpănește până în străfundul sufletului. Mă împiedică să mai rostesc vreun cuvânt.

El își ridică lampa deasupra capului. Îmi cere să-l urmez. Îmi face onorurile casei.

— Acum, că m-ați privit, cercetați bine casa. Vedeți că totul e normal? O casă obișnuită de țară, ca și celelalte. Poate doar cu excepția cărților. Sau nu cumva o să mergeți până acolo, încât să credeți că aceste cărți...?

O înșiruire de încăperi mici, pătrate, mobilate pe jumătate. Asemănarea lor angoasantă cu lăzile de lemn alb, negeluit, plin de așchii. Cărțile pe scânduri, cărți pe masa din bucătărie, teancuri de cărți pe jos, cărți folosite pe post de picioare pentru un dulap mare.

— Antoine v-a vorbit despre mine? V-a spus că, în colegiu, jucam șah amândoi? Cred că îi plăcea să piardă. N-a câștigat niciodată în fața mea, nici măcar o singură dată, mă înțelegeți?

Își ridică iar vocea. Pare să mă sfideze. Apoi, tace brusc. Devine foarte posomorât. Se retrage cu o ușurință, cu o nerușinare absolută. Se cufundă, fără îndoială, într-o mută și savantă partidă de șah, în care adversarul, un băiat blond, este învins dinainte. Trebuie să-l aduc pe bărbatul ăsta înapoi, lângă mine. Să întrerup pe dată o partidă de șah jucată de fantome. Doctore Nelson, te iubesc cu atâta patimă, încât vreau să ajungem împreună până la izvoarele copilăriei dumitale. Din nefericire pentru mine, aceste izvoare sunt imposibil de despărțit de copilăria lui Antoine Tassy.

Simt că nu mă mai țin picioarele. Frigurile mă zgâlțâie din creștet până-n tălpi. Mă agăț de spătarul sofalei, ca să nu cad.

— Doctore Nelson, sunt aici. Nu mă întrebați ce noutăți mai am?

Se repede spre mine. Mă așază pe sofa. Se duce la bucătărie. Îmi aduce un pahar cu apă. Se agită. Îmi ia pulsul. Doborât. Zguduit.

— Noutăți? Biată făptură a lui Dumnezeu, rănită și torturată... de parcă m-aș gândi la altceva, de când te-am văzut!... Noutăți, fetița mea?... De ce te-ai măritat cu Antoine Tassy? De ce? Totuși, astăzi îmi pare că te simți mai bine, în ciuda... Nu te-am îngrijit bine? Nu sunt un medic bun?

— Știi prea bine că sunt nefericită...

Tot chipul îi tresare. Vorbește cu glas scăzut, totuși fără să se uite la mine. Mă respinge. Vorbele lui, una câte una. Ca niște pietre.

— Nu pot face nimic pentru dumneata. Nu sunt decât un străin...

Umbrele noastre enorme, pe zid, depărtate una de alta. Un fel de deșert se sapă între noi. Tăcerea. Vidul. George se îndepărtează din nou de mine. Cum să fac să-l ajung? Sunt stânjenită. Nespus de îngreuiată. Legată fedeleș. Captivă a străzii Augusta și a orașului Sorel. Să mă eliberez. Să regăsesc în mine copilăria liberă și puternică. Fetița tunsă, care fuge din casă pe fereastră. Ca să se ducă la puștanii din Sorel. Ce trebuie să fac? Doctore Nelson, ce trebuie să fac? Spune-mi un singur cuvânt și-am să te ascult. Trebuie să-mi sacrific din nou părul? Să las în urma mea casa și copiii? În afara acestei lumi, dacă vrei dumneata. Acolo îți dau întâlnire. Așa cum sunt acum: eu însămi, hotărâtă și liberă. Străină față de tot ceea ce nu ești dumneata.

— Dar eu, crezi că eu nu sunt o străină?

Își întoarce capul.

— Nu știi ce spui...

— Știu mai mult decât îți închipui...

Tăcere. Între noi, un nou zid, peste măsură de neted și dur. Refugiul colegiului — prea puțin sigur —, dezgropat în grabă.

— N-am avut niciodată prieteni. Nici în colegiu, nici după aceea. Dar îmi plăcea mult să joc șah cu Antoine Tassy...

— Fără îndoială, de-aia te plimbi pe sub fereastra mea, în toiul nopții.

De data asta, mă privește drept în față. Furios. Ofensat, ca un copil prins asupra faptului.

— N-ar fi trebuit să-mi spui asta, Elisabeth. N-ar fi trebuit. Află că nimic nu mă sperie mai mult decât gândul că aș putea fi descoperit...

„Elisabeth." Mi-a spus pe nume. Pentru prima oară. Las capul în jos, ca să-mi ascund bucuria. Mă plec asupra gherghefului. Evitând să mă uit la mama sau la mătușile mele. Seară liniștită în casa de pe strada Augusta. „Punctul goblenului se lucrează în doi timpi, împungând oblic, pe canava. Vertical: de la stânga la dreapta, și o iei în jos. Orizontal: de la dreapta la stânga, și o iei în sus. Folosești trei fire de lână, urmărind modelul..."

Postavul verde, tăiat cu briceagul, de pe masa de studiu. Acest miros de varză acră, imposibil de îndepărtat. Liturghia, slujba de binecuvântare, vecernia, procesiunile de sfințire a recoltelor și a animalelor, Postul Mare, Săptămâna Patimilor (of, genunchii mei)! Creta care scârțâie pe tablă, loviturile de nuia peste mâini, petele de cerneală. Mirosul corpurilor, care umple dormitorul. Gheața din cănile cu apă, care trebuie spartă dis-de-dimineață. Capul lui Antoine, lăcrimând, aplecat deasupra unui lighean în care plutesc bucăți de gheață. Elev Nelson, cum te uiți la băiatul acesta greoi și nefericit! De ce întorci capul? Oare asta să fie milă?

„Toți protestanții sunt niște blestemați, sunt niște blestemați!" scandează cu voioasă ferocitate cincisprezece băieți. Adolescentul negricios și slab, hăituit astfel, poartă un fular găurit și o veche șapcă din piele de focă. Se spune că e străin și fără familie. Învață franceza și religia romano-catolică fără nici o tragere de inimă. Abatele Foucas,

exasperat de aerul arogant și disprețuitor al băiatului, îl bate sălbatic, cu o crosă de hochei. George, pe jumătate doborât, nu scoate un țipăt, nu varsă o lacrimă. Această forță neîmblânzită îți lipsește cu desăvârșire, elev Tassy, te fascinează și te rănește. Între cei doi băieți nu există nimic comun. Cu excepția tainei celei mai mari, pe care o ascund în suflet. O mută, precoce experiență a disperării.

Cine e primul care îi propune celuilalt o partidă de șah? Totuși, jocurile sunt făcute dinainte. Învingătorul și învinsul sunt desemnați deja. Cine poate avea pretenția să-și ocolească soarta? Recreație după recreație. An după an. Aceeași tăcere încăpățânată. Aceeași obscură complicitate. Pe durata unor interminabile partide de șah.

— Șah-mat!

Vocea asta aspră, de adolescent victorios (ești chiar dumneata, doctore Nelson? Într-o zi, vocea asta va deveni matură și mă va lua în stăpânire cu trup și suflet).

Antoine răstoarnă cu un dos de mână piesele de șah, care cad pe jos. Acest băiat diabolic, care pierde, se pricepe ca nimeni altul să facă broaștele verzi, din iaz, să plesnească, după ce le umflă cu fumul pipei sale. Și râsul său puternic.

— Nelson, trișezi!

Geloasă, stau de veghe. Dincolo de timp. Fără să țin cont câtuși de puțin de realitatea admisă. Am această putere. Eu sunt doamna Rolland și știu totul. Intervin, chiar de la începuturi, în viața celor doi adolescenți pierduți. Veghez, cu bucurie, asupra prieteniei care nu va exista niciodată între George Nelson și Antoine Tassy.

Pândesc zadarnic tropăitul copitelor unui cal, trecerea unei sănii. Oare este cu putință să nu-mi mai dea târcoale pe sub fereastră? Acum mă atrage spre el și îmi spune Elisabeth, acum mă respinge. Fuge. N-ar fi trebuit să-i mărturisesc că noaptea, cu capul plecat, la fereastră... Cum m-a privit! Cu ochii lui pătrunzători. Cu aerul lui de om hăituit.

Se închide în casă. Se baricadează ca un criminal. Mă apropii de singurătatea lui, atât cât îmi stă în putere s-o fac. Îl deranjez, îl tulbur. Așa cum mă deranjează și mă tulbură și el pe mine.

— Omul ăsta e un străin. Trebuie să ne ferim de el, așa cum se ferește și el de noi.

— Taci, Aurélie. Pleacă, Aurélie. Sunt foarte ocupată.

Mă concentrez. Îmi închid ochii. Ca și cum aș chema spiritele; și totuși eu caut chiar viața... Acolo, la capătul târgului Sorel. Un bărbat singur, cu coatele sprijinite de masa din bucătărie. ținând în față o carte deschisă, cu paginile neîntoarse. Să citesc peste umărul lui. Să mă strecor în visarea lui cea mai adâncă.

Sunt cu ochii pe tine, elev Nelson! Sunt pe urmele tale. Toți protestanții sunt niște... Șapca aia veche, din piele de focă prost tăbăcită.

Cel ce spune „un" masă, în loc de „o" masă, se dă de gol. Cel ce spune „Biblie", în loc de „Sfânta Evanghelie", se dă de gol. Cel ce spune „Elisabeth", în loc de „doamnă Tassy",

se compromite și o compromite și pe această femeie odată cu el.

Minunata caritate. Medicina aleasă ca vocație. Mila deschisă ca o rană. Toate astea ar trebui să-ți insufle siguranță. Combați, cu aceeași pasiune, răul, boala, doftoroaiele. Și, atunci, cum se face că, în ciuda bunătății dumitale, nu ești deloc iubit în ținut? Ești temut, doctore Nelson. De parcă, dincolo de foarte vizibila dumitale caritate, s-ar ascunde o ființă ciudată... Dincolo de protestantism, dincolo de limba engleză, greșeala originară... Caută bine... Nu e vorba de un păcat, doctore Nelson, e o mare suferință.

Alungat, tatăl dumitale te-a alungat din casa părintească (decorată cu coloane albe și cu fronton colonial), împreună cu sora și cu fratele dumitale. V-a alungat ca pe niște hoți. Trei copii nevinovați, tratați ca niște hoți. Mama voastră plânge, cu fața lipită de fereastră. La Montpellier, Vermont.

Independența americană este de neacceptat pentru niște adevărați regaliști. Nu e de preferat să-ți trimiți copiii în Canada, înainte să se molipsească de spiritul cel nou? Să se convertească la religia romano-catolică. Să învețe limba franceză, dacă e nevoie. Orice, numai să rămână credincioși coroanei britanice.

— Dumneata nu-mi cunoști familia; nu, Elisabeth? Mare greșeală. Ai să vezi cât de bine semănăm sora mea, fratele meu și cu mine, după ce am fost convertiți, toți trei, la catolicism...

Într-o zi, ai să-mi spui „tu", iubirea mea. Ai să-mi povestești că sora ta, Cathy, a intrat de la cincisprezece ani la călugărițele Ursuline. Îi vei evoca nasul acvilin și obrajii copilărești, plini de pistrui. Vei vorbi și de fratele tău, Henry, iezuitul, care propovăduiește, cu toată convingerea, retragerea în singurătate.

Îmi cauţi trupul prin întuneric. Cuvintele îţi sunt stranii. Timpul nu există. Nimeni în afară de mine nu trebuie să le audă. Suntem goi, culcaţi alături pentru eternitate. Şopteşti, cu gura lipită de umărul meu.

— Iar eu, Elisabeth, am jurat să fiu un sfânt. Am jurat! Şi cred că în viaţa mea n-am simţit o furie mai mare.

Din nou, un tânăr studios, aplecat asupra cărţilor, într-o casă de lemn. O frază derizorie i se tot învârteşte prin minte. „Să nu fiu prins greşind! Nu cumva să fiu prins greşind." Te ridici grăbit, îţi aranjezi cărţile. Îţi pui haina, şapca, mitenele. Cu o asemenea precizie în gesturi şi totuşi cu câtă precipitare. Ai putea crede că doctorul a fost chemat la căpătâiul bolnavilor. El ştie bine că va înhăma caii şi de data asta, şi va rătăci pe străzile din Sorel, cu riscul de a... Va trece, poate, de zece ori prin faţa ferestrelor doamnei Tassy... Cu sufletul plin, în aceeaşi măsură, de frică şi de teamă că-l va vedea pe acel soţ nedemn, alungat din casa nevestei sale, apărând în colţul străzii. Că îl va prinde în bătaia puştii. Că îl va doborî ca pe o potârniche. Antoine Tassy este hărăzit să piardă. „Celui ce nu are, i se va mai lua." Îi voi lua tura. Îi voi lua regina. Îi voi lua nevasta, trebuie. Nu pot suporta ideea că... O femeie atât de frumoasă şi de înduioşătoare, torturată şi umilită. Culcată în patul lui Antoine, bătută de Antoine, mângâiată de Antoine, luată şi lăsată de Antoine, violată de Antoine, răpită de Antoine. Voi restabili dreptul iniţial al învingătorului în faţa învinsului. Într-o străfulgerare, voi întrevedea reconcilierea cu sine, căutată zadarnic chiar de la începutul amintirilor. Mă voi dezgoli, până la os, fără umbră de impostură. Voi mărturisi, în sfârşit, răul care mă roade.

Căutările pătimaşe care să mă ducă până acolo, încât să posed lumea.

Să o posed pe această femeie. Să posed pământul.

Eu sunt cea care îl cheamă, în întunericul nopţii, pe George Nelson. Vocea dorinţei ajunge până la noi, ne porunceşte şi ne răvăşeşte. Un singur lucru ne trebuie. Să ne pierdem amândoi, pentru totdeauna. Unul cu celălalt. Unul prin celălalt. Eu însămi fiind străină şi nefastă, la rândul meu.

Vasăzică, așa voi dormi de aici înainte? Câteva ore, și acelea puține la număr, chinuite de coșmaruri?

O cabană de lemn, în mijlocul câmpiei întinse și pustii. La orizont, liziera pădurii. E multă lume în cabană. Toți acești oameni sunt extrem de îngrijorați din pricina unui animal domestic, care nu s-a întors acasă. Animalul e amenințat de cele mai cumplite primejdii, dacă nu e găsit imediat. Persoanele prezente se întorc, toate odată, spre mine, și mă roagă să „strig", ca să chem animalul. Mă cuprinde o panică nebună. Știu prea bine ce înseamnă „să strig". Îmi cunosc puterea și asta mă face să tremur de spaimă. Sunt constrânsă din toate părțile. Fiecare clipă care trece poate fi fatală pentru animalul care nu s-a întors.

Strigătul care iese din mine (și pe care nu mi-l pot opri, în virtutea acestei puteri) este atât de răgușit și de îngrozitor, încât îmi sfâșie pieptul și mă înlemnește de groază. Strigătul meu răsună îndelung pe întinsul câmpiei. Fără să-l pot opri, fără să-i pot atenua intensitatea crescândă. De nestăvilit. Fiarele cele crude, de pe câmpie și din pădure, pornesc la drum, să asalteze cabana. Una n-a rămas pe loc, când mi-a auzit strigătul. Bărbații cei mai cruzi, femeile cele mai crude simt aceeași atracție. Fascinați, scoși din vizuinile lor de falsă bunătate. Doctorul Nelson este printre ei. Dinții lui albi sunt ascuțiți ca niște colți. În creștet port un coc negru, din care îmi scapă șuvițe de păr. Sunt o

vrăjitoare. Strig ca să scot răul de acolo unde se găsește, din animale și din bărbați.

În ce vis i-am strigat pe amândoi? Nu numai pe iubitul meu, ci și pe celălalt, pe soțul meu! Ca și cum n-aș putea să-l chem pe unul fără celălalt. Toate animalele din pădure sunt chemate... Cu acest strigăt din pieptul meu. Cu această chemare.

Acum, noaptea, prin fața ferestrei mele trec doi. O sanie vine după cealaltă. Antoine, urmărindu-l pe George, în clinchet de zurgălăi și râset de femei. Ridicându-și biciușca spre fereastra mea. Zbierând în beția lui plină de veselie.

— O să-i ofer un păhărel acestui bun și vechi coleg de colegiu!

Vecinii deșteptați din somn nu-și pot crede ochilor, când văd o întrecere atât de extravagantă, în toiul nopții. Între doi tineri de familie bună.

Târziu, după ce liniștea s-a așternut din nou, adorm și eu. În sufletul meu agitat, continuă o cavalcadă confuză, în care caii și oamenii se urmăresc, se înfruntă, se calcă în picioare și se cabrează îndelung.

Notabilii din Sorel — sculați în puterea nopții — acum, ziua, se plictisesc. Le vom oferi un vârtej de viață și moarte, care să-i sperie și să-i fascineze. Binecuvântați să fim noi, cei prin mijlocirea cărora se stârnește scandalul.

Niciodată n-au fost recepțiile mai dese. Gazdele se iau la întrecere care s-o invite mai repede pe biata doamnă Tassy, al cărei soț duce o viață destrăbălată, chiar în Sorel, cu o stricată pe nume Horse Marine. De ce nu l-am invita și pe tânărul medic american, care vorbește atât de bine franțuzește? O să-l facem să-și lase sihăstria, cărțile și bolnavii. Omul acesta are o putere, categoric. Vedeți cum

doamna Tassy, atât de înfrigurată, se însuflețește brusc în preajma lui?

— Este atât de sever și de rezervat, încât, până de curând, refuza toate invitațiile.

— Ați observat cum i se luminează chipul posomorât când o zărește pe doamna Tassy? Ați crede că acest tânăr nu are decât douăzeci și cinci de ani?

Cine zice că trebuie invitat și soțul meu? Că e stăpânul de la Kamouraska și ar fi regretabil să fie pus la stâlpul infamiei?

Într-o seară, sătul de Horse Marine, Antoine va intra în salonul familiei Kelly sau în al familiei Marchand. Îmbrâncindu-i pe invitați. Cu pălăria pe o ureche. Voi vedea, pe chipul său roz și uluit, cum, în mintea-i greoaie, adevărul își face în cele din urmă loc. Fără îndoială că ne va ucide, doar dacă nu...

George mă salută. Se înclină ușor în direcția mea. Mă uit la părul lui negru și des. Îmi vorbește fără să ridice fruntea, cu o voce scăzută, blândă, aproape rugătoare. Ca și cum ceea ce spune ar avea o importanță tainică și dureroasă.

— Mergi la balul de la Saint-Ours, duminică? Dacă ai vrea să-mi faci onoarea de a urca în sania mea, aș fi cel mai fericit dintre bărbați...

— Iar eu, cea mai fericită dintre femei...

N-o auzi niciodată când vine. Te pomenești, deodată, cu ea lângă tine. Ca și cum ar trece prin ziduri. Ușoară și transparentă. Iat-o, întinzându-mi rochia nouă, de bal, pe pat. Bate ușor, cu un fel de lăcomie amestecată cu teamă, catifeaua roșie ca cireașa.

— Doamne, că frumoasă mai e rochia asta! Mi-aș vinde sufletul să am și eu una așa!

Aurélie oftează. Întețește focul. Face ordine prin cameră. Fiecare dintre mișcările ei mi se pare stranie, neliniștitoare. Vocea ei pițigăiată mă sâcâie până peste puterile mele.

— Taci, Aurélie. Te rog.

— Vorbesc și eu așa, pentru cine are urechi de auzit, Doamnă.

Camera de toaletă a mamei. Aici, simți că te sufoci. Ce miros de stătut. Îmi vine greață. Stofa verde a mesei de toaletă se destramă. Viața adevărată e în altă parte; pe strada Parloir, la căpătâiul soțului meu. Totuși, mă așez, docilă, pe taburet. În fața oglinzii cu argintul șters pe alocuri.

Aurélie scutură pieptenele și peria de fildeș îngălbenit. Suflă praful.

— O să șterg oglinda!

Mă trag înapoi.

— Nu, nu cumva să te atingi de oglindă!

Vocea lui Aurélie parcă se frânge brusc. Ca o bulă de sticlă spartă de răsuflarea tăiată a sticlarului. Acum, vorbește atât de încet, că abia o auzi.

— Îi dau nițel cu cârpa. Gata. S-a făcut. Doamna trebuie să se privească bine în față. Ia uitați ce chip frumos! Ce umeri! O s-o coafez pe Doamna pentru bal. Doamna trebuie să-și dea singură seama.

Oglinda este reînsuflețită, ca apa unui izvor. Tinerețea mea fără riduri. Grămada de bucle mi se pare cam ridicolă. O ținută de regină. Un suflet de viperă. O inimă nebună de dragoste. O idee fixă în cap. O floare în păr. Ochiul stâng înnebunește. Pleoapele mi se lasă. Atingerea genelor pe obraz.

Un bărbat înaintează, grăbit. Ia loc lângă o femeie din cale afară de gătită. Respirația lui greoaie pe umărul gol al femeii.

N-am timp să fiu uluită. Cum a izbutit Antoine să ajungă până aici? Credeam că această casă e bine păzită! Mătușicile? Servitoarele?

Un bărbat și o femeie, unul lângă celălalt. Bărbat și nevastă. Se urăsc. Se provoacă reciproc. În lumina blândă a lumânărilor aprinse de fiecare latură a oglinzii.

— N-ai să mergi la balul ăsta.

— Am promis că mă duc. Și am să mă duc.

— O femeie măritată, mamă de familie... E ceva absolut deplasat.

— De ce te amesteci? Acum, nu te mai privește absolut nimic legat de mine. Nu mai sunt nevasta ta, după cum nici tu nu mai ești bărbatul meu. Pleacă, altfel țip!

Chipul bucălat al lui Antoine capătă o expresie aiurită. Nici furie, nici mirare. Un fel de consternare mai curând blândă i se așterne peste toate trăsăturile. Privesc cu hotărâre imaginea acestui bărbat, dizolvându-se în apele oglinzii. Tonul ferm al propriei mele voci mă surprinde, în timp ce gâtul îmi este sugrumat de frică.

— Toți invitații din Sorel vor pleca împreună. Un alai lung de sănii, până la Saint-Ours...

Această frază fără replică nu o aud, ci, mai degrabă, o citesc pe buzele lui Antoine:

— O să vin să te iau. Ai să te urci cu mine, în sania mea.

— Am să mă urc în sania doctorului Nelson. El m-a invitat, așa că a rămas stabilit.

Oglinda se întunecă. Cineva a suflat în lumânări. Scena asta e insuportabilă. Și n-am s-o mai suport... Vocea lui Aurélie devine ascuțită, ca un țipăt de copil. Umple tot spațiul. Copleșește întunecimea. Se stinge într-o șoaptă speriată, ca de spovedanie.

— Domnul a lovit-o pe Doamna cu pumnul, într-o parte. Am văzut-o îndoindu-se toată de durere. Domnul a ieșit imediat din casă, înainte să-l poată opri cineva. În timp ce ieșea pe ușă, înjura fără să contenească. Domnul zicea întruna: „Îți interzic să te duci la balul ăsta. Îți interzic..."

Dar, în seara aceea, Doamna a plecat la Saint-Ours cu sania doctorului Nelson...

Acesta este un *sleigh*[1] american montat pe tălpici înalte, iute ca vântul. Cât despre calul negru, nu există hangiu (de-a lungul râului, mergând spre sud, de la Sorel şi până la Kamouraska) pe care să-l nu fi încântat rezistenţa şi extraordinara lui frumuseţe.

Evităm să ne privim. Amândoi simţim aceeaşi căldură plăcută. Sub cuverturile de blană. Stând foarte rigizi. Cu un aer indiferent. Fără să arătăm vreo emoţie. Orbi. Trufaşi. Cu profilurile desenate pe cerul de iarnă.

Suntem ultimii în lungul şir de sănii. Aburii respiraţiei ni se amestecă în volute albe. Calul merge la pas. Încă nu s-a întâmplat nimic între noi. Suntem nevinovaţi.

Mai mult decât dorinţa, vreau să-i aţâţ furia. Când se ştie ce înseamnă furia omului ăstuia! Când se simte apropiata dezlănţuire a acestei furii!

În şoaptă, cu capul pe umărul lui. Cu faţa ascunsă în gulerul paltonului lui. Îi spun că soţul meu s-a întors acasă, că mi-a interzis să merg la Saint-Ours şi că m-a lovit cu pumnul în pântece. Privesc cu aviditate chipul lui George. Buzele i se albesc, apoi capătă o paloare cenuşie. Ca a morţilor. Aş vrea să-l liniştesc, să mă scuz că l-am adus într-un asemenea hal de furie. Şi, în acelaşi timp, mă cuprinde o bucurie extraordinară. Îmi face inima să bată de recunoştinţă şi speranţă. Iată-mă legată de acest bărbat, prin toată

[1] Sanie (în l. engl. în original) (n.tr.).

ura pe care o împărtăşim, prin pasiunea sălbatică ce ne uneşte.

George sare în picioare. Pune mâna pe bici şi loveşte cu putere crupa calului, care porneşte la galop, prin zăpada răscolită, în direcţia opusă satului Saint-Ours. Sunt aruncată de colo-colo, în sanie. Mă rog de George. Încerc să-i opresc braţul care bate calul.

Ne răsturnăm, claie peste grămadă, în zăpadă. După acest galop smintit, asupra mea se întinde liniştea nopţii. Nu se aude decât calul, care sforăie. Mi-a intrat zăpadă pe după guler. Căciula de blană mi-a căzut de pe cap. George aşază una dintre cuverturile din sanie pe spatele calului. Se întoarce la mine. Fără o vorbă. Mă ia în braţe. Ne rostogolim prin zăpadă. Alunecăm pe o pantă. Ca nişte copii, plini de zăpadă. Am zăpadă pe gât, în urechi, în păr. Mănânc zăpadă. Cu obrazul lui îngheţat lipit de obrazul meu. Cu căldura umedă a gurii lui pe faţa mea.

Gâfâind. Cu răsuflarea tăiată de frig şi de râs. Ne aşezăm pe marginea drumului. Unul dintre noi rosteşte rar, între două respiraţii gâfâite: „Antoine este un om foarte rău." Îmi scutur de zăpadă căciula, lovind-o de genunchi. În mine, cineva care nu pot fi eu (căci eu sunt prea fericită), se gândeşte cu voce tare: „O să mergem în iad tustrei." Iubirea mea mă îmbrăţişează. Îmi spune că mă iubeşte mai mult decât orice pe lume. Îi răspund că el e viaţa mea.

Rămânem în zăpadă. Culcaţi pe spate. Privim cerul spuzit de stele. Dârdâim de frig. Mă căznesc, multă vreme, să mă opresc din tremurat.

Izbutesc, cu multă greutate, să-mi scot mantoul de blană, să scap de șalurile de lână. Apoi, rămân pe loc, fără să cutez să mai fac vreo mișcare. Expusă într-un loc public. Catifeaua rochiei mi s-a udat pe porțiuni mari, din pricina zăpezii topite. Am ace de păr în sân. Buclele întinse îmi atârnă pe ceafă! Alături de mine, este un bărbat. Cred că mă ține de braț. Îmi repetă să nu-mi fie frică. Își strânge pumnii.

Dansatorii, dansatoarele și doamnele însoțitoare încremenesc și își țin răsuflarea. Ce apariție în cadrul ușii! Doamna Tassy și doctorul Nelson, dârdâind, cu obrajii înroșiți de frig. Fără să-și plece ochii. Insolenți, deși hăituiți. Însuflețiți de o fericire stranie, de o victorie amară. De acea bucurie a nebunilor la marginea disperării.

Ar trebui să traversăm salonul spațios. Să-l înfruntăm pe Antoine. Să fim uciși amândoi?

— Am greșit drumul... Sania s-a răsturnat în zăpadă...

Pe cap și pe umeri, mi se azvârle o plasă neagră. Iată-mă prinsă, târâtă, împinsă, trasă. Capturată. Tremurând, cele trei mătușici mă iau cu ele, lângă foc. Mă apără și mă păzesc. Înfășurată în șalul imens al mătușii Adélaïde, mă pomenesc în mijlocul unui clan de doamne ce fac oficiul de însoțitoare. Pradă privirilor severe ale fetelor bătrâne și ale văduvelor.

Să nu mă plec. Să nu clipesc. Să mă uit pe deasupra capetelor neclintite, pieptănate cu părul lins și cu cărare pe

mijloc. Pe deasupra tuturor bonetelor împodobite cu volane plisate și cu panglici de satin atârnând pe umeri. Să mă prefac că fixez un punct de pe perete. Vidul. Captivă. Sunt captivă. Să cercetăm pe furiș cele patru colțuri ale salonului. Să așteptăm sosirea lui Antoine. Să ne imaginăm înjurăturile și loviturile lui. Poate chiar și un cuțit ascuns în jiletcă? Sau candelabrul ăsta greu de argint, care... O să mă prăbușesc! Să privesc țintă peretele. Să mă agăț de el, în vis. Alunec. Îmi fuge pământul de sub picioare. Viața mi se dă peste cap. Cineva spune că Antoine, deși a fost invitat la bal, a evitat să vină. Să nu închid ochii, amăgindu-mă cu aceste cuvinte liniștitoare. Să stau din nou la pândă. Să cercetez metodic salonul, ca să nu mă ia cumva prin surprindere apariția bărbatului meu. Mi se dă să beau un lichid fierbinte, care miroase a scorțișoară. Mătușa Angélique îmi murmură la ureche:

— Fetița mea, ce inconștiență! Să te plimbi, așa, de una singură, noaptea, împreună cu doctorul Nelson! Gândește-te la reputația ta. Gândește-te la soțul tău. Pe omul ăsta nu trebuie să-l scoți din sărite...

Încet-încet, invitații de la conacul Saint-Ours încep din nou să danseze. În sunetele unui pian dezacordat. Oftează de ușurare și constată că au scăpat teferi, ca prin minune. Plini de emoție și de o nouă viață.

„Sunt un mare păcătos, e lucru știut. Dar tu, scumpă nevestică, tu ești blestemată. N-am să mai pot rămâne în viață după rușinea de la Saint-Ours. N-are rost să mă aștepți, mă duc să mă înec. E foarte ușor să faci o copcă în gheață și să te afunzi în ea ca într-un puț. Ai să vezi cine va fi găsit în fluviu, la primăvară. Sărută-i pe copii, din partea mea. Soțul tău, Antoine."

Fals înec. Falsă bucurie. Nu trebuie să mă încred în Antoine. Vreau, cu dragă inimă, să mă prind în acest joc. Să mă prefac că plâng și caut un înecat. Că aștept să-mi fie pus în brațe cadavrul înghețat, șiroind de apă, al unui bărbat. Dar cel mai greu îmi este să-mi conving mama și mătușile să nu amestece poliția în problemele noastre de familie. Râul și fluviul nu vor putea fi dragate decât la primăvară. Să așteptăm până se topesc ghețurile. O să trăiesc ca și cum aș fi văduvă.

— Aurélie, dragă Aurélie, dă-mi repede biletul pe care ți l-a dat domnul doctor pentru mine. Aurélie, du-i repede înapoi răspunsul.

— Aurélie, du-te și spune să fie înhămat calul murg. Mă așteaptă domnul doctor.

— Aurélie, fii foarte atentă să nu te urmărească cineva. Ce vizitiu încântător ești tu, Aurélie. Am face mai bine dacă i-am lua și pe copii.

— Doamna știe ce are de făcut.

— Ui, Doamnie, Doamnă. E Domnu'! Sunt sigură că ne urmărește Domnu'!

— Te înșeli, Aurélie. Știi prea bine că Domnul s-a înecat săptămâna trecută, într-o copcă mare, făcută în gheață!

Trebuie să fac cale întoarsă. Să plâng de furie. Soțul meu e viu și mă urmărește ca un mort. Să-l omor de două ori, de trei ori, pe mortul ăsta care tot reînvie.

Întoarsă în casa din strada Augusta, fac un acces de febră care le îngrijorează pe mătușici. O rog pe Aurélie să se ducă după doctor. Ochii ei se holbează de spaimă. Pupilele i se dilată ca la pisici. Totuși, se supune. Aurélie este obligată să mi se supună întru totul.

— Dacă Domnul te oprește pe drum, îi spui că trebuie neapărat să vină doctorul. Imediat. Mă doare în gât, Aurélie! Auzi? Îi spui că mă doare...

Închid ochii. Îi desenez chipul și trupul în întuneric. Cu mâinile mele, cu gura mea, ca orbii. Cu extraordinară atenție. Cu trăsături exacte. Realizez, pentru o clipă, o asemănare perfectă. Tulburătoarea nuditate a unui trup bărbătesc. Deodată, un val uriaș se umflă, se rostogolește și dispare. Ducându-mi departe dragostea. Capul lui decapitat! Membrele sfârtecate! Țip.

— Doamnă! Doamnă! Visați! Vi l-am adus pe domnul doctor.

Chipul îngrijorat al lui George, aplecat asupra mea. Brațele lui deschise, în care mă arunc. Mama își face siesta. Micile mele mătuși sunt la vecernie. Iar eu, eu n-am timp decât să trăiesc. Trebuie doar să nu mă dezbrac de tot și să nu aprind lampa.

Când un bărbat și o femeie au simțit așa ceva, chiar și o singură dată, în viața lor... Această dorință absolută... Cum mai pot ei să trăiască, după aceea, la fel ca toată lumea: să mănânce, să doarmă, să se plimbe, să muncească, să fie raționali? Totuși, te prefaci, în continuare, că și tu crezi în realitatea celorlalți. Spui „bolnavii mei" sau „sărmanii oameni de la țară". Mă implori să fiu prudentă, de dragul copiilor. Dar scrâșnești din dinți când vine vorba de bărbatul meu. Juri să-l împuști, dacă mai încearcă vreodată să se întoarcă la mine. Noaptea, stai de pază în preajma casei mele.

Pe cer, e un soare mișcător. Mai degrabă o lucire roșie, care se preface că ar fi soarele. Simulează trecerea regulată a zilelor și nopților. Într-o altă lume, există o altă viață, agitată și tulburătoare. Copaci adevărați înmuguresc în târgul Sorel și pe câmpia din jur. Ni se dau asigurări că a venit primăvara. Amara milostenie îl chinuie pe doctorul Nelson și îl umple, în scurt timp, de disperare mai rău decât dacă ar avea un pietroi de moară legat de gât.

Pământurile ca în palmă, întinse, nesfârșite. Comitatul Richelieu, cât vezi cu ochii. Ca și cum orizontul nu ar mai exista nicăieri. Mi-e teamă să înaintez pe acest teren deschis. Până la casa de lemn, izolată în mijlocul câmpiei. Soțul meu se poate ivi, se poate năpusti asupră-mi în orice clipă.

Memoria, lanternă oarbă înălțată sus, deasupra capului. Casa ta. Camera ta. Patul tău. Cuvertura cu dungi roșii și albastre, pe care nimeni nu se gândește s-o dea deoparte. Răgazul în care putem fi împreună e atât de scurt. Aurélie și copiii se vor întoarce. I-au promis mamei că sunt acasă la ora... Ne încurcăm în hainele pe care le șifonăm și le descheiem.

— Lasă-mă să-ți scot cel puțin mantoul!

Hainele greoaie, desfăcute brusc, lasă la vedere pântecul gingaș. Ca un animal jupuit.

În jurul nostru, timpul dispare. Se rarefiază ca aerul dintr-o cutie de sticlă în care sunt închise două păsărele. Chiar și un singur cuvânt ar fi prea mult. Ar risca să-l răpească pe unul dintre noi de lângă celălalt. Doar o clipă mai lipsește, și ne vom înăbuși în această colivie. O singură lacrimă, pe durata unei singure lacrimi, a unui singur strigăt, și va fi prea târziu. Clopotul despărțirii va răsuna peste tot, în jurul casei. Asemenea unui dangăt de îngropăciune. Aurélie și copiii, poate chiar Antoine, pot apărea dintr-o clipă într-alta. Doar dacă nu se ivesc cumva niște șchiopi, niște buboși, niște femei însărcinate, cu ochi de vacă rugătoare, niște copii plini de cruste, întinzându-și mânuțele murdare: „Doctore Nelson, sunt bolnav, salvați-mă. Doctore Nelson, doctore Nelson, fie-vă milă de mine!"

Bolnavii și infirmii vor da buzna, ne vor prinde pe amândoi. Ne vor denunța. Ne vor târî în piața publică. Ne vor da, puși în lanțuri, pe mâna justiției. Un judecător cu perucă ne va despărți unul de celălalt. Cu o singură lovitură de spadă. Ah! O să mor de frig, fără tine!

— Elisabeth! E doar un vis urât. Liniștește-te, te rog. Nu vreau să plângi fără mine, să-ți fie frică fără mine. Povestește-mi tot. Spune-mi tot. Ce visai?

— Nimic. Te asigur. Mă sperie bolnavii tăi.

Într-o zi... Frica va fi aceea care ne va pierde. Îl va smulge pe unul de lângă celălalt.

— Ce-o să ne facem, George?

Aerul ăsta rătăcit, de pe chipul tău, drept răspuns. Tresărirea asta de pe obrazul tău. Un tic, fără îndoială?! E posibil oare să știi deja ce ne așteaptă? Îmi întorc capul. Refuz să te privesc în față. Să fiu privită de tine. Care dintre noi va îndrăzni să se trădeze primul în fața celuilalt?

Iat-o pe Aurélie, cu funde roșii în părul ei creț. Povestește, foarte însuflețită.

— Domnul a plecat la Kamouraska! Mi-a spus mie Horse Marine! Da', fata asta, pe cât e de slăbănoagă, pe-atât e de mincinoasă!

Aurélie, te implor, du-te fuga la domnul doctor. Trebuie neapărat. Sunt însărcinată, Aurélie...

La Sorel există un bărbat blond și gras, căruia i s-a făcut lehamite să tot umble pe la femei.

— Astea mă răsfață, mă giugiulesc! Mă fură și mă violează! Și mă ruinează. Sunt împovărat de datorii. Mă întorc la mama. Eu sunt stăpânul de la Kamouraska. O să vând o bucată de pădure. Dar, înainte de asta, vreau să mă împac cu nevastă-mea.

Înșelând orice măsură de siguranță, Antoine se încuie într-o cameră din casa de pe strada Augusta. În timp ce soția și copiii lui sunt scoși în graba mare pe o ușă din spatele casei.

Antoine doarme trei zile în șir. Se trezește la sfârșitul celei de a treia și, fără să se dea jos din pat, cere cu glas tunător să-i fie adusă cina. Mănâncă în cameră de unul singur, ca un deținut. Pare să se simtă de minune în această carantină. Își privește în oglindă, cu uimire, obrajii năpădiți de o barbă moale. Poruncește să i se taie imediat barba. Cere apă caldă și săpun. Se bălăcește o oră întreagă. Îi declară servitorului că toate duhorile lui Horse Marine au dispărut de pe el pentru totdeauna.

— Ignace, acum sunt curat ca ieșit de la spovedanie. Anunț-o pe Doamna.

Ignace se uită buimac la Antoine. Își spune lecția bine învățată pe dinafară, tremurând din tot corpul lui înghețat de spaimă.

— Doamna a plecat, toate doamnele din casă au plecat, cu copii cu tot... În casă nu mai e nimeni; doar domnul Lafontaine și băiatul lui, care pleacă la Kamouraska, și îl așteaptă pe Domnul jos, în salon...

Dar iat-o pe cea care nu era așteptată. Soția mânioasă, scoțând flăcări pe nări, intră în casă, cu pasul iute și hotărât. Urmată de un întreg alai de femei cu chipul scăldat în lacrimi.

— Hai să ne împăcăm o dată pentru totdeauna cu bărbatul meu și să nu mai vorbim de asta.

Or, se știe prea bine ce semnificație îi atribuie Antoine acestui cuvânt: „a se împăca" înseamnă, pentru el, a-și satisface poftele cât mai repede cu putință. Cât mai brutal cu putință. Viața reală este în ordine. Onoarea este salvată. Soața ireproșabilă va putea anunța că a rămas din nou însărcinată cu soțul ei.

Împăcarea a avut loc în spațioasa cameră pentru musafiri, în care s-a refugiat Antoine. Patul cu perdele din bumbac. Cearșafuri puțin cam aspre. În ghiveciul de la fereastră e o lalea roșie. În străfundurile pântecului, pruncul meu îndură asalturile furioase ale unui sânge străin. Copilul meu este atacat și pângărit.

Dar iată că Antoine vrea să mă sărute. Asta n-am să îndur. Urlu. Cu cearșaful adunat sub bărbie, declar în fața întregii case, care alergase încoace în graba mare, că soțul meu a vrut să mă strângă de gât.

Este ora trei după-amiază. Salonul gemând de bibelouri, din strada Augusta. Mama a avut extravaganta idee să-i ofere un ceai lui Antoine, înainte de plecare. Tremur așa de tare, că nici nu pot să-mi țin ceașca. Balansoarul avocatului Lafontaine scârțâie, în mijlocul tăcerii.

Antoine pare că nu mai vede și nu mai aude nimic. Nu-i pasă de ridicolul situației sale. E plecat, întrucâtva, de pe

lume. Absorbit să caute — zadarnic! — acest lucru intolerabil care îl înjosește până în străfunduri, acolo unde se află chiar rădăcinile vieții.

Soarele bate prea tare și aici, în casa asta. Antoine nu schițează nici un gest de a se da deoparte din fereastră, unde stă în picioare, în plină lumină. Ochii lui înroșiți nici nu clipesc. Parcă s-ar supune de bunăvoie, fără nici o intenție de a se apăra, la tortura luminii.

O rază lungă traversează încăperea, bătându-mă drept în față. Sunt prinsă, la rândul meu, în capcana luminii. Îmi întorc capul.

Cineva spune că ar trebui să se grăbească, fiindcă vaporul cu aburi o să plece de la Sorel la ora patru.

Deodată, mă pomenesc cu Antoine proțăpit în fața mea. Mă privește. Cu o stupoare fără margini. Ultima lui privire. Prea multă lumină. Am pudoarea de a-mi ascunde ura și îmi plec din nou ochii. El vorbește cu glas foarte scăzut, drept în fața mea oarbă. Vocea lui stinsă, înceată și totuși amenințătoare pare să vină dintr-un punct foarte îndepărtat în spațiu. Îmi șuieră îndelung la ureche.

— Elisabeth, nevastă, n-ai să-mi scapi așa de ușor. O să mă întorc, îți promit.

Antoine cere să-și vadă fiii. Copiii sunt aduși. El îi sărută cu lăcomie pe amândoi obrajii.

După plecarea lui Antoine, urmează o perioadă blândă și pașnică. George și cu mine ne prefacem că am crede în blândețea și pacea lumii. Intrăm în joc. Discret. Ne facem planuri de viitor. Vorbim liniștiți despre căsătorie. Despre modul cel mai simplu și mai convenabil prin care să-l facem pe Antoine să dispară de pe fața pământului.

Ne întâlnim uneori lângă bisericuță. Pășim agale. Ne jucăm de-a Domnul-și-Doamna-la-plimbare. Destul de distrați, îi salutăm cu un semn din cap pe rarii plimbăreți cu care ne întâlnim. Ne îndreptăm pe nebăgate de seamă spre câmpie.

Deși e puțin probabil ca soțul meu să-mi provoace amantul la duel, alegem cu grijă o pajiște, la marginea unei păduri. Ne imaginăm pe îndelete zorii. Lumina tremurătoare de pe trestii. Cămășile albe. Martorii cu figuri dubioase. Trusa neagră a chirurgului. Alegerea armelor. Pistoalele strălucitoare și grele. Cei cincisprezece pași regulamentari. Detunătura brutală, care umple cu sonoritatea ei aerul din jur. Scurtul ritual al morții. Când fumul se risipește, îl zărim pe învingător, cu capul descoperit. Stând în picioare, în mijlocul câmpiei. Cu arma fumegândă în mână. Își privește buimac adversarul întins pe pajiște. S-a făcut dreptate. Iat-o pe soața înlăcrimată. Alergând, cu sufletul la gură, prin iarba umedă. Pantofii îi sunt uzi. Își ridică poalele fustei, ca să poată alerga mai ușor. Țipă, cu

accentul inimitabil al văduvelor: „Dar ăsta-i bărbatul meu! Mi-ați omorât bărbatul!" Sărmane Antoine, s-a terminat. Pieptul tău robust, străpuns de un glonț. Inima ta, smulsă din rădăcină, ca un dinte de lapte. Sângele tău vărsat. Subsuoara ta blondă, cu sudoarea înghețată. Degeaba se spune că mâna bețivilor e nesigură și tremurătoare. Dacă, Doamne ferește, inima sfâșiată de glonț ar fi a ta, iubirea mea? Aș muri.

Ar trebui totuși să ne luăm inima în dinți și să nu ne bizuim pe hazard? Să încetăm să mai visăm. Dacă vrem să trăim. Cât de alene pășești pe drum! Oare la ce te gândești, stând pe jos, aici, lângă mine? Sub pini. Cu spatele lipit de copac. Aidoma unui crucificat.

Doar unul dintre noi trebuie să moară.

O tânără femeie șade lângă un bărbat nemișcat. Fusta de muselină albă i s-a așternut, de jur împrejur, ca o corolă. Tânăra femeie își înalță capul spre bărbat. Pe chipul ei stă întipărită o hotărâre neclintită. Fruntea mică îi este subliniată de părul strâns la spate.

— Elisabeth, ce triști îți sunt ochii!

Tânăra femeie scrie absorbită pe o foaie de caiet, o propoziție foarte scurtă și clară, pe care i-o înmânează bărbatului.

„Antoine trebuie omorât!"

Tânărul bărbat scrie pe foaie, în continuarea tinerei femei.

„Treaba asta ne privește pe Antoine și pe mine."

Un scurt moment, pe chipul tău se așterne o expresie stranie. Un zâmbet vag. Un scurt extaz. Oare ideea morții să fie aceea care te fascinează și te transfigurează astfel? Mai înainte de a auzi, îți citesc pe buze:

— Antoine trebuie omorât.

O înfruntare între tine și Antoine. Dincolo de această lume. Vorbești fără să mă vezi, fără să mă auzi. Te întristezi. Spui că, în prezent, mila s-a risipit și că ăsta e un fapt ireparabil. Mergi până acolo, încât îți amintești că, pe vremuri, în colegiu, nu era băiat mai nenorocit ca...

Simplul cuvânt „colegiu" mă umple de furie, mă sfâșie de gelozie. Aș vrea să șterg pentru totdeauna, din tine, acest timp în care eu n-am existat, această lume închisă, cu băieți, liturghii și latină. Dar în zadar mă închid cu sălbăticie în mine și îți resping amintirile din copilărie, pentru că, iată, pe măsură ce vorbești, un clopoțel sună tot mai tare, iar sunetul lui îmi ricoșează în ureche. Devine tăios ca o lamă. Mă silește să fiu atentă. Sună deșteptătorul, într-un dormitor cufundat în somn. În toiul iernii. Urlă că este ora cinci dimineața. Slavă Domnului, e așa de întuneric, că nu deslușesc nimic. Duhoarea de vizuină mă sugrumă. Băieții se smulg din somn. Cineva aprinde o lumânare. Forme vagi se desprind din întunecime. Trec prin fața lumânării ce licărește. Aruncă pe pereți umbre uriașe și molatice. Se zgribulesc. Se cufundă, la loc, în întuneric. Se confundă cu propriile lor umbre, în gol. Umbra unei mâini schițează, în vid, semnul crucii. Peretele imens, gol, pe care a înghețat salpetrul, înghite imediat umbra acestei mâini pioase. „*In nomine Patris*", început cu voce cavernoasă, se încheie pe un ton strident. Un alt glas — al tău, George — ceva mai grav și mai scăzut, o idee mai tânăr, afirmă, cu un puternic accent american:

— Cel mai greu e să-ți cufunzi fața încă adormită în apa înghețată.

Aud spărgându-se gheața dintr-o cană de apă. Cineva plânge și cere ceva ascuțit cu care să spargă gheața. Cineva împrumută vocea fiului meu cel mare pentru a plânge.

(Antoine trebuie să fi avut vocea asta, în copilărie.) Aș vrea să înceteze totul imediat.

Mă uit, prin frunzișul negru, la cerul înalt și limpede. Privirea îmi urcă dincolo de tine (de-a lungul copacului de care te-ai sprijinit), până la explozia albastră a cerului. Pe jos, acele pinilor, ascuțite, ruginii, înmiresmate. Tu repeți că mila s-a risipit. Apoi, tăcerea te ia din nou în stăpânire. Lipit de copacul tău. De parcă te-ai ascunde în sânul lui cu tot misterul tău străin. Pe mâinile tale crește o scoarță lemnoasă, ea îți va acoperi chipul, îți va cuprinde inima, te va schimba în arbore. Țip...

Îți întorci capul spre mine. Ca să mă rogi să tac.

Chipul tău parcă se trezește, se desprinde din umbră. Ca și cum s-ar naște a doua oară, mai clar și mai precis. Cu linia nasului mai ascuțită, cu ochii mai strălucitori, mai întunecați și mai înfundați în orbite. Cu paloarea mai accentuată.

Vara șiroiește de lumină. Îți privești mâinile uscățive. Ți le cercetezi cu atenție. Le întinzi, deschise și dezarmate, spre mine.

— Totuși, n-am mâini de asasin!

Te aștepți cumva să-ți îndepărtez temerile, bietul meu iubit? Nu pot decât să-ți sărut mâinile, una câte una. Le plimb pe chipul meu, abandonate și calde. Scumpele tale mâini de asasin.

Un fel de ritual al nostru. De fiecare dată când suntem împreună în pădurea de pini și e încă prea lumină ca să... Ne jucăm de-a statuile culcate pe o piatră de mormânt. Corpurile noastre întinse. Simulând moartea. Întinderea morții, lungimea ei definitivă. Rigiditatea morții, perfecta ei indiferență. Facem un vid absolut în jurul nostru. Tot ceea ce nu înseamnă „noi" trebuie îndepărtat de pe noi, ca ciupercile pe care le desprinzi de piatră cu cuțitul. (Coleg

de liceu, bietul meu bărbat.) Orice altă legătură decât aceea dintre noi doi trebuie să moară. Corpul îngheață. Inima se golește. Tăcere. Amețeală.

Îmi atingi mâna. Sângele începe brusc să-mi curgă din nou prin vine. Purificați, eliberați de întreaga povară a lumii, în noi nu-și mai află loc decât o dorință aidoma unui foc. Ne răsucim încet, unul către celălalt, când...

Covorul de cetină trosnește foarte aproape de noi. Aurélie și copiii...

— *Good bye, my love*[1]...

Iubirea mea, cu ce glas îmi spui aceste vorbe! Ai zice că suntem liberi amândoi.

[1] La revedere, iubita mea (în l. engl. în original) (n.tr.).

Șiroaie de ploaie curg, lovindu-se de geam. Strada e plină de băltoace. Mireasma ploii se îmbină cu mirosul înțepător al cernelii și cu cel fad al foii de hârtie puse acolo, în fața mea, pe masă. Râsul ascuțit al lui Aurélie se aude brusc, lângă umărul meu.

— Ce mai plouă! Biata mea Doamnă, iacă-vă pedepsită în casă! Ce mai plouă!

Oftez și-mi rod tocul. Afurisită temă de vacanță mai am de făcut. Să profit de seara asta ploioasă. Cu atât mai mult, cu cât timpul trece... Ai să-mi copiezi de o sută de ori rândurile astea: „Scumpul meu soț — îți scrie nevasta ta — ca să-ți anunțe un eveniment fericit — un eveniment fericit pentru... luna... (număr pe degete; apoi, iau numărătoarea de la capăt) pentru luna decembrie, dacă socoteala mea e corectă — Scumpul meu soț, îți scrie nevasta ta, care... — Dacă socoteala mea e corectă — nevasta ta, care..."

Cineva spune că e timpul să merg la culcare. Ploaia devine liniștită, intermitentă. Valuri de aer de pe întinsul câmpiei potopite de apă intră pe fereastra deschisă. În depărtare, se aude cântecul broaștelor. Înconjoară orășelul cu un fel de zid cristalin, din care răzbate când și când orăcăitul înfundat al broscoilor uriași.

Sunt captiva ploii. Mă gândesc la celălalt captiv al ploii, la care nu pot ajunge, în căsuța lui de jos, din câmpie. Zgomotul picăturilor de apă pe acoperișul de șindrilă. Îi

revăd chipul, însă ca printr-un geam. O apă adâncă, imposibil de trecut. El gesticulează și vorbește, departe de mine. Trăiește. Fiecare cuvânt, fiecare gest din singurătatea lui cea mai deplină mă privește și îmi este adresat. Dacă aș lăsa să-mi scape chiar și un singur semn de-al lui, viața mi s-ar scurge la iuțeală, prin toți porii.

Streașina casei de aici, din strada Parloir, ar trebui reparată. Cum să stau la Sorel, în mijlocul câmpiei îmbibate de apă, cu gâlgâitul ăsta asurzitor în urechea mea? Și ar mai trebui s-o împiedic pe Florida să se fâțâie, cu pasul ei greoi, de la pat la noptieră și înapoi. Noroc că răsuflarea chinuită a domnului Jérôme Rolland nu se aude până aici.

„Scumpul meu soț — îți scrie nevasta ta..."

Un miros de ulei și de fum umple bucătăria doctorului. Fitilul prea scurt afumă lampa. El taie fitilul. Șterge globul înnegrit. Îndemânarea gesturilor dovedește uluitoarea siguranță a mâinilor lui. Perfecta stăpânire a corpului, în timp ce inima sa rătăcește, o ia razna în noaptea de vară.

Trebuie să dormi, doctore Nelson. Întinde-te pe banca asta, fără să te dezbraci. Scoate-ți doar vestonul și încălțămintea. Fă-ți vesta sul și pune-ți-o bine sub cap. Ca un soldat gata să sară în picioare la cea mai mică alarmă. Cu pușca la îndemână. Ești medic, nu uita. Poți fi chemat la orice oră din zi sau din noapte. Fie pentru vreun copil care vine pe lume, fie pentru vreun om pândit de moarte, care...

Stau trează, legată de acest bărbat care doarme sub ploaie. Oricât de departe aș fi în spațiu, rămân legată de George Nelson, în acest moment, în care toată câmpia Sorelului este înecată de ploaie. În timp ce, la Québec, respirația grea a soțului meu umple casa din strada Parloir cu însăși suflarea morții.

Ce minunăție de cal negru ai, doctore Nelson. Ce picioare lungi și fine. De departe, ai zice că-s niște chibrituri care poartă un trup de himeră cu coama fâlfâind. Galopând prin ploaie, pe câmpie. Peste tot sunt făgașe. Nu poți îndura nici o durere, nici o suferință omenească. (Nici pe aceea a copilului plângăcios din colegiu, nici pe aceea a tinerei femei maltratate de soțul ei, în strada Augusta, și — mai ales — nici pe aceea a micului protestant stigmatizat, izolat în partea stângă a capelei monseniorului de Laval.) Iată că, urcat pe cal, cutreieri toate cărările ducând spre ferme, toate drumeagurile desfundate ca niște albii de torente. Nu-i casă în care să nu intri. De preferință prin bucătărie. Întrebi: „Aveți bolnavi, infirmi, chinuiți, persecutați?" Vrei bolnavi care să poată fi vindecați, suferințe care să poată fi mărturisite, ca să fii și tu cu inima împăcată. Cât despre soarta disperărilor fără leac, n-ar fi mai bine ca toți incurabilii să fie nimiciți dintr-o lovitură, cu rădăcina răului lor cu tot? Specialitatea ta, dacă ai fi de acord, ar fi aceea de a-i extermina pe toți indivizii vii care poartă pecetea morții. N-ai încredere în tine însuți, doctore Nelson. Te faci că ai încredere în milă. Te agăți de milă ca de un colac de salvare. N-ai decât, poți să încerci. Îngrijește, vindecă din zori până-n noapte. Până când te lasă puterile. Uneori, oboseala doborâtoare seamănă, până la confuzie, cu moartea. Continuă tot așa, să cazi lat, să adormi fără să ai răgazul de a-ți scoate cizmele. Să te scoli

printr-un efort de voinţă. Să smulgi un copil din ghearele morţii. Să învingi, cu ochii plini de lacrimi, moartea. Cu mâinile pline de puroi şi sânge. Iată, părinţii plâng de emoţie şi de recunoştinţă. Eşti nespus de iubit. De altfel, prin tot ceea ce faci, îţi atragi cu adevărat iubirea celorlalţi. A întregii văi Richelieu vizitate şi salvate de tine. Suspini de bucurie, doctore Nelson. Însăşi pacea sufletului îţi iese în întâmpinare. Cu paşi de catifea. Într-o temniţă adâncă. Încă o clipă, şi verdictul va fi dat la lumina zilei. În franţuzeşte şi în englezeşte: „Ascultaţi, oameni buni din Sorel (William-Henry, pentru englezi), doctorul George Nelson din numita parohie este definitiv acceptat, aprobat, recunoscut, integrat în sus-numita parohie Sorel din comitatul Richelieu. Nu numai ca enoriaş demn, ca cetăţean cu drepturi depline, ci şi ca membru de onoare al societăţii sus-amintite..." Tot comitatul e adunat în piaţa bisericii, în plin soare. Ce triumf. Ce revanşă. O recunoaştere atât de totală. Doctore Nelson, iată că îţi laşi bucuria să izbucnească prea zgomotos. Atât de zgomotos, încât Mélanie Hus, pe care ai îngrijit-o cu atâta devotament în ajun, se deşteaptă deodată din morţi, deşi fusese înfăşurată de ieri în giulgiu. Scoate un urlet de groază. Te arată cu un gest larg al braţului ei descărnat, nesfârşit şi ţeapăn. Descoperit! Elev Nelson, ai fost descoperit! Inutil să mai faci pe medicul sărmanilor, pe alinătorul chinuiţilor. Ai fost descoperit. Impostor. Eşti un impostor. Mulţimea ţi se întoarce împotrivă. Urlă ameninţătoare. Toţi protestanţii sunt nişte blestemaţi. Un martor înaintează, apoi al doilea, al treilea, al patrulea... Toţi declară, sub jurământ, că „între doctorul Nelson şi doamna Tassy există o legătură vinovată". Cineva merge până acolo, încât spune: „copilăria, cu chipul ei plin de lacrimi, este insuportabilă." Doamna Tassy declară că „n-avem altceva de făcut cu băiatul ăsta

din cale afară de gras, aplecat deasupra unui lighean îngheţat, decât să-i băgăm bine în apă capul blond. Să ne ţinem pumnii şi să aşteptăm ca moartea să-şi facă treaba". Doctorul Nelson le explică oamenilor din Sorel că „acest copil n-ar fi trebuit să se nască". Doamna Tassy ripostează că „ar fi fost de-ajuns un gest, pentru ca acest căţeluş nou-născut să se înece, dar acum, când a crescut şi s-a îngrăşat atâta, este extrem de dificil". Gloata îşi reia ameninţările şi acuzaţiile. „Toţi străinii sunt nişte blestemaţi." Doamna Tassy afişează un aer ofensat. Strigă, cu mâinile puse căuş la gură, că ea e „fiica acestei ţări şi femeia acestei lumi".

Bărbatul care are acest coşmar se scoală, cu greutatea întregii sale vieţi pe umeri. Cu menghina din vis strângându-i stomacul. Scârţâitul ruginit al pompei. Sunetul metalic al căniţei de tinichea. George Nelson bea. Îşi stropeşte faţa cu apa îngheţată. Îşi întoarce trăsăturile răvăşite, ochii înspăimântaţi, spre propriile mele vise. Iar eu (cea căreia nu-i va ajunge o viaţă întreagă pentru a-şi spăla faţa, pentru a stârpi răul şi moartea, pentru a-şi alina neliniştea), eu îl chinui şi îl urmăresc pe acest bărbat. Aşa cum mă chinuie şi mă urmăreşte şi el pe mine.

Aleg chiar acest moment. În toiul nopţii (pentru prima oară). Pe ploaie. Mă strecor din casa de pe strada Augusta, după ce am furat cheia din gentuţa mătuşii Adélaïde. Intru cu hotărâre — în carne şi oase — în coşmarul lui George Nelson. Iată-mă bătându-i la uşă. Udă de ploaie, plină de noroi, tremurând de febră. Bat la uşa lui şi îl strig încet, cu gura lipită de lemnul plin de aşchii.

— Doctore Nelson! Doctore Nelson! Sunt eu, Elisabeth!

— Tu, aici, Elisabeth, la ora asta? Ce nesocotință!

E pentru prima oară că vin noaptea. Trebuia să ajung aici. Nesocotința absolută. Să-mi pun în primejdie tot sufletul. Să-mi afişez în ochii tuturor sufletul primejduit. Cu un mare hohot de râs. Hotărăsc să te împing până la limita extremă.

Ochii tăi împăienjeniți de somn. Şi, în acelaşi timp, exasperarea crescândă din toată ființa ta surescitată.

— Tu, aici, Elisabeth!

Îți vorbesc despre scrisoarea mea către Antoine. Îți mărturisesc că m-am culcat cu bărbatul meu chiar în ziua plecării lui la Kamouraska.

Furia ta mă îngrozeşte şi mă încântă în aceeaşi măsură.

Îmi spui că ai mare poftă să-i vâri pe gât lui Antoine viața aia de câine împuțit, dar că asemenea tertipuri femeieşti te dezgustă şi te insultă.

— Tu, Elisabeth! Tu, tu, cu el! Reao, mincinoaso, fățarnico!

Juri să-l omori pe Antoine. Spui că n-ai să mă ierți niciodată.

Las capul în jos. Nu ştiu cum să-ți explic. Bietele mele vicleşuguri. Pentru a-l înşela pe Antoine. Pentru a-i adormi bănuielile. Pentru a-l face să creadă că acest copil... Pentru ca să-mi bat joc de bărbatul meu...

Cred că plâng. Şi tu plângi. Îți cer iertare. Îmi ceri iertare. Îmi spui că sunt dulce şi bună şi că numai nenorocirea m-a împins la asemenea gesturi extreme.

Un bărbat şi o femeie, în picioare, unul în fața celuilalt. În mijlocul unei bucătării mari, țărăneşti. Cu ferestre fără perdele.

Putem fi văzuți din drum. În ciuda orei târzii, ar fi ceva normal să fii căutat pentru un bolnav. Acum, se pune problema să ne compromitem pentru totdeauna. Să provocăm scandal. Să acceptăm, fără fereală, să fim acuzați şi arătați cu degetul. Amândoi, uniți de o singură soartă. După ce am rupt toate relațiile cu ceilalți. Absolutul iubirii şi al morții. Justiția restabilită. Sfânta barbarie instituită. Vom fi salvați prin ea. Suntem posedați.

Bărbatul îşi pleacă ochii, priveşte țintă în podea. Pare să măsoare, pe scândurile noduroase, spațiul derizoriu dintre femeie şi el. Imperceptibila frontieră dintre viața ce trebuie trăită şi nebunia fără scăpare.

— Tu eşti a mea, Elisabeth. Şi copilul, nu-i aşa? A mea, numai a mea... Spune şi tu. Repetă cât poți de tare.

— Numai a ta, îți jur.

Răsuflarea tot mai precipitată a bărbatului umple tăcerea. Femeia tremură. Iat-o aplecându-se peste masă, ca să sufle în lampă. Lumina e insuportabilă. La fel şi ferestrele lipsite de perdele.

O voce aspră, grăbită, de nerecunoscut, dă ordine.

— Nu te atinge de lampă. Scoate-ți şalul. Acum rochia. Juponul. Continuă. Dezbracă-te complet. Corsetul, pantalonaşii, cămaşa. Grăbeşte-te. Pantofii. Ciorapii.

Mâinile îmi tremură atât de tare, încât trebuie să fac încercări repetate pentru a-mi desface agrafele, şireturile şi nasturii. Ca prin vis, mă supun fără să crâcnesc vocii

poruncitoare. Iată-mă goală pușcă, deformată deja de sarcină. Mă agăț de masă, ca să nu cad.

— Stai dreaptă. Pot să ne vadă din stradă. Asta vrei, nu?

Hainele lui ajung imediat lângă ale mele, aruncate în mare dezordine, pe jos.

— Acum, suflă în lampă.

Micșorez, pe pipăite, fitilul. Încerc să suflu. Parcă n-aș mai avea aer în plămâni. Un fel de suspin, mai degrabă un spasm răgușit ca un sughiț îmi iese, în sfârșit, din piept. Vocea surdă a lui George repetă:

— Ești mulțumită? Foarte mulțumită, fără îndoială! Acum, chiar că nu mai avem nimic de pierdut!

Nu pot rosti nici un cuvânt.

Toată câmpia din jurul casei. Oare ce martor s-o ascunde în noapte? Ne spionează? Mâine, o să împrăștie noutatea chiar din zori. Ca și cum ar da drumul unui stol de porumbei. Până la judecătorul John Crebessa din Sorel. Mai departe de Sorel. Mai departe chiar de Québec. De-a lungul fluviului... În curând, vor ajunge într-un conac, la stăpânul osândit din Kamouraska.

Din piept, îmi iese un geamăt. Chiar mai înainte ca George să mă culce pe grămada de haine de pe jos. Greutatea unui bărbat peste mine. Părul negru de pe trupul lui de fiară. Sexul lui tare ca o armă.

Să-mi adun fustele boțite și corsajul. Să mă smulg din brațele lui George. Să mă întorc în strada Augusta. Iute, mai înainte ca bucătăreasa să aprindă focul.

Se crapă de ziuă. Pustiul lumii. Lucrul cel mai rău care mi s-ar mai putea întâmpla: să fiu condamnată la pustiul lumii. Unde ești, dragostea mea? În ce țară străină? O absență atât de îndelungată. Locuiesc la Québec, pe strada Parloir. Oamenii merg până acolo, încât pretind că sunt doamna Rolland, soția lui Jérôme Rolland, notarul acestui oraș...

Mătușa Adélaïde mă imploră să mă gândesc la onoarea familiei. La viitorul copiilor mei. O sărut și îi pun cheia casei din strada Augusta la loc, în gentuța din care am luat-o aseară. Râd.

— Știi bine, mătușă Adélaïde, că țin la onoarea mea mai mult decât la viață. Cum îți poate trece prin minte să mă bănuiești de un lucru atât de josnic?

Mătușa Adélaïde își lasă ochii în jos. Umilită de minciuna mea, de parcă ar fi ea însăși surprinsă în flagrant delict.

— Fetița mea, ar trebui să fii atentă. Ultima scrisoare de la Antoine e plină de amenințări. Spune că o să vină după tine și după copii...

— O scrisoare de la Antoine? Pe care mi-a trimis-o mie, mătușă Adélaïde? Și mi-ați ascuns-o? Și ați citit-o? N-aveați dreptul. Dă-mi repede scrisoarea aia.

— N-o mai am, Elisabeth. Am ars-o. Anumite scrisori trebuie arse. Şi anumite lucruri trebuie evitate; altfel, dacă le faci, pe lumea cealaltă eşti osândit să arzi tu însuţi în focul cel veşnic.

— Vorbeşti de iad, mătuşă Adélaïde? Mă ameninţi cu iadul? N-ai dreptul, dumneata, atât de bună...

— Uneori, parcă ai uita de sufletul tău, fetiţa mea.

Oftez de plăcere, de parcă, purtată de un echipaj avântat, aş arunca nişte lest pe portieră.

— E aşa de uşor să uiţi de sufletul tău, mătuşă Adélaïde, nici nu ştii cât e de uşor.

Mama iese din ascunzătoarea ei. Aruncă o privire stinsă spre fiică-sa. Se plânge de căldură. Îşi continuă, cu un aer plictisit, monologul interior.

— Ce bărbat frumos e doctorul Nelson, atât de bine-crescut; şi se trage dintr-o familie veche, de americani. Ce păcat că Micuţa nu l-a întâlnit pe el cel dintâi.

— Dar e cel dintâi, mamă! Cel dintâi, mătuşă Adélaïde! N-a fost niciodată altul şi nici nu va fi vreodată altul, mă auziţi?

— Asta e un păcat foarte mare, fetiţa mea.

— Mult mai mare decât îţi închipui, mătuşă, dacă ai şti...

Sufletul meu trebuie să mă întâlnească pe drumuri necunoscute. Deodată, mă simt atât de obosită! Ah, şi obligaţia asta, care îmi revine: să mă descotorosesc de bărbatul meu! Să-l fac să se prăbuşească în gol. Şi, mai ales, să nu se mai întoarcă la Sorel. Să-l şterg pe vecie din viaţa mea. Ca pe un desen peste care treci cu guma.

Mama se plictiseşte. Îşi potriveşte şalul pe umeri şi iese din cameră.

Ah! Ce vară fierbinte şi furtunoasă. Când se arată soarele nemilos, ai impresia că vezi câmpia printr-o perdea de aburi. Timpul este atât de ciudat şi trece atât de repede. Mirosul brumărelelor! Regăsesc mirosul brumărelelor! Luna august e pe terminate. Sunt caraghioasă, cu burta mea de cinci luni şi cu roşeaţa asta care îmi împurpurează subit obrazul. Lumina de culoarea pucioasei. Brumărelele sunt în floare, în grădina din spatele casei. Parfumul lor ajunge până aici, mi se urcă la cap şi mă exasperează.

Anne-Marie stă în cadrul uşii, cu un buchet mare în braţe. Îi vorbesc fiicei mele ca printr-o pâclă. Îi spun că, din cauza parfumului prea puternic pentru o ceremonie, e de-ajuns o singură crenguţă albă şi proaspătă. Mai vorbim despre o faţă de masă albă, de dantelă, şi despre nişte sfeşnice de argint. Un crucifix. Îmi aud propria voce, care explică, împiedicată, că mai e nevoie de două farfurioare adânci, din sticlă ornată. Una cu agheasmă şi cu o rămurică sfinţită, pentru stropit. Cealaltă, cu apă obişnuită (şi cu un şervet alb), pentru ca preotul să se poată spăla pe mâini. Glasul timid al lui Anne-Marie îmi cere cheile. Îi spun să le ia de sub pernă. Uşa s-a şi închis. Nu reuşesc să-mi chem fiica înapoi. Nici măcar să deschid gura şi să-mi mişc limba. Totuşi trebuie neapărat să-i explic lui Anne-Marie... Vata! Vata pentru maslu! Cineva cu o voce puternică (care vine de pe coridor) declară că o să intre din când în când în odaie, ca să vadă ce fac.

Locuiesc în altă parte. Într-un loc precis. Într-o perioadă de demult. Nici o iluzie a amintirii nu ar putea reuşi aşa

ceva. Este vorba de povestea vieții mele reale. De fuga mea — realizată la perfecție — din strada Parloir.

Lungiți amândoi în penumbra înăbușitoare din casa de lemn. În toiul amiezii (cu cuvertura, în chip de perdea, astupând fereastra). Schimbăm cuvinte redutabile, cu ușurința nepăsătoare a muribunzilor. (Asemenea lui Jérôme Rolland...)

Calmul de după dragoste. Epuizarea. Încă nu vrem să deschidem ochii. Discutăm, în șoapte de alcov, despre moartea lui Antoine. Ajungem aici într-un chip cu totul firesc. Trupurile noastre abia liniștite, după dragostea nebună. Ca și cum această clipă tihnită, această pauză, nu ne-ar fi acordată decât pentru ca să putem ajunge la o frenezie și mai violentă. Ca și cum uciderea lui Antoine n-ar fi pentru noi decât prelungirea supremă a dragostei.

Fără îndoială că ar fi la fel de bine dacă ne-am omorî amândoi odată (ca să fim siguri că nici unul dintre noi nu-i va supraviețui celuilalt). Cu un singur glonț, cu o singură lovitură de cuțit, cu o singură lovitură mortală. Mai înainte ca viața cotidiană să altereze pura noastră frenezie de a trăi și de a muri.

Hotărâm să așteptăm nașterea copilului, înainte să facem ceva. Totuși, ar trebui să ne grăbim. De teamă ca, din pricina nervilor și a sângelui, să nu ni se știrbească, în timp, hotărârea. Corpul cedează, pe când sufletul, nemilos, rămâne în picioare.

George îmi arată pistolul, pe care și-l umple cu praf de pușcă și gloanțe în fața mea.

Duioasa noastră iubire, dobândită prin intermediul unei grozăvii. Vom face dreptate prin foc și sânge. Vom fi fericiți.

De când tot încerci să statornicești, prin eforturi proprii, milostenia, doctore Nelson? Oare îți vei realiza, în sfârșit, visul? Alungat atât de devreme de lângă bunătatea lumii, îți vei regăsi, dintr-odată, regatul pierdut? Am să te ajut din răsputeri și am să-ți închin toată viața mea. Ca să-i pedepsești pe cei răi și să-i răsplătești pe cei buni. S-o eliberezi pe prințesa chinuită, să-l ucizi pe balaurul fioros care o ține captivă. Dreptate, dreptate, dreptate... Antoine Tassy merită să moară. Își cere moartea. Prin însăși tăcerea lui. Prin inexplicabila lui absență. Te provoacă și mă provoacă. Vrea să piară și să pierim odată cu el. Cu dorința asta de moarte, dintotdeauna încuibată în oasele lui. Vei evita iar să-l sacrifici pe Antoine (evocând nefericirea unui copil blond, oglindă a propriei tale disperări)? Vei întoarce arma asupră-ți? Crima este aceeași. Toate gândurile astea sunt ciudate și, dacă nu iei seama, te pot duce prea departe.

Dar sunt eu aici și vreau ca tu să trăiești, iar el să moară! Te-am ales pe tine, George Nelson! Eu sunt viața și moartea, pe care e cu neputință să le desparți. Vezi cât de dulce-amăruie sunt.

Doctorul examinează cu atenție mâna chircită a unei bătrâne. Îi spune să-și așeze brațul bine întins, pe masă, și să-și desfacă degetele. Ea spune că nu poate. Are o arsură adâncă în podul palmei. Niște untură topită a luat foc în mâna ei bătrână. Dar cum a reușit biata femeie să facă așa ceva? Doctorul întinde o pomadă calmantă și pansează rana. Bătrâna geme și repetă că, până se mărită, îi

trece. Se scotocește, cu mâna sănătoasă, prin buzunar. Scoate o monedă, pe care o ține strâns, în pumn.

— Ține-ți bănuții, măicuță, cumpără-ți cu ei niște dulciuri.

Pe mica făptură descărnată, cuvântul „dulciuri" o ofensează ca o insultă. „Dulciuri" la anii mei? Ce-oi fi crezând mata despre mine? Își pune moneda la loc în buzunar și iese bombănind din casa doctorului.

Niciodată n-a fost George Nelson mai atent cu bolnavii lui, niciodată nu i-a îngrijit cu mai multă pricepere și cu mai multă înțelegere. Parcă din inima lui ar țâșni un izvor puternic și năvalnic. Uneori, o anume tristețe, întunecată și ieșită din comun, pe care și-o cunoaște bine, îl năpădește brusc, îl poartă până la porțile deznădejdii. Doar atunci își caută alinare, contemplând pistolul scos din învelitoarea de postav cenușiu. Îl descarcă și îl încarcă la loc. E cuprins de o molcomă încântare, ascultându-i țăcănitul limpede, în tăcerea casei.

Asemenea unui om care va muri, își pune treburile în ordine. Își aranjează hârtiile, prafurile și alifiile, forcepsurile și bisturiele. Adesea, îl apucă zorii în fața mesei din bucătărie, aplecat asupra unor cifre și calcule precise. Doar dacă nu cumva își manevrează chiar atunci aparatele, flacoanele și eprubetele. O pudră anume, cu luciu metalic, se încălzește și se volatilizează, fără să se topească. Răspândind un straniu miros de usturoi.

Otrava e o fantezie de-a lui Elisabeth. O idee fixă de femeie însărcinată. S-o trimit pe Aurélie cu otravă pentru... la Kamouraska... Inutil să încerc să-i bag mințile în cap. E mai ușor să mă prefac că sunt de acord... Să continui experiența, ca un bun farmacist. În timp ce perfida tristețe din sufletul nostru devine intolerabilă. Și se transformă într-o asemenea furie, încât...

Cine l-a lăsat pe doctor în casă? Ce caută aici? E ora cinci dimineața. Lăsați-mă să-mi scot măcar caraghioasa asta de bonetă de noapte! Aurélie i-a deschis ușa! Vezi, mătușă Adélaïde, cât de bine știe doctorul drumul spre camera Micuței. Pe coridor, în fața ușilor închise, n-a șovăit nici o clipă.

Omul ăsta e beat de oboseală și de nesomn, nebun de gelozie. Are vedenii. Spune că Antoine se ascunde pe undeva, prin casă, că o să-l scoată de acolo ca pe un șobolan. Între timp, se mai liniștește. Iubitul meu o salută pe mătușa Adélaïde. Îmi șoptește la ureche. Gâfâind. Îmi spune că e musai să-l scoatem pe Antoine din vizuina lui de la Kamouraska. Să terminăm o dată pentru totdeauna. Îl implor să așteptăm nașterea copilului și să plecăm după aceea. Mi-e așa de frică să nu mor în chinurile facerii.

Antoine stă bosumflat în conacul lui de la Kamouraska. Vinde niște pământuri și își pregătește întoarcerea la Sorel. Poate că o fi deja aici? Ascuns la Horse Marine sau în altă parte? Ar trebui să scotocim câmpia din jurul Sorelului, pădurile, crângurile, străzile din Sorel, paturile prostituatelor din Sorel, tavernele din Sorel. Să căutăm prin case, să verificăm zidurile. Dintr-o clipă într-alta, se poate năpusti asupra noastră. „Cucu, eu sunt, bărbățelul tău, care se întoarce!" Răsuflarea lui împuțită, de bețiv. O să mă snopească în bătaie, o să mă umilească în fața slugilor. „V-o prezint pe nevastă-mea, răstignită pe cruce,

cu capul în jos." Hlizindu-se în gura mare, ca un idiot. O să mă posede cu forța, n-o să mă mai lase din mâini decât moartă, într-o baltă de sânge, ca o lăuză sfârșită. Cu copilul strivit între două pietre de moară. Ah! Ce strigăt straniu, de agonie, mă va azvârli în iad! Consimțind, resemnată. Sedusă și ucisă de Antoine. Cumplita mea complicitate. Vreau să trăiesc. Sunt nevinovată. Nu vreau să accept ceea ce îmi cere bărbatul meu (propria-mi moarte), stând ascuns acolo, în umbră. Antoine trebuie să moară, iar eu să fiu salvată de la moarte. Îndrăgostită și fidelă. Pură și blândă. Trebuie salvat și George. Prin moartea lui Antoine. Să celebrăm acest sacrificiu. Trebuie! Să trăim!

Dragul meu îmi spune că am febră. Mă sărută pe frunte. Îmi trage cuverturile până sub bărbie. Îmi dă întâlnire în aceeași seară. Dă ordin să fiu lăsată să dorm toată ziua, dacă doresc. Iese în vârful picioarelor.

Mă scufund în întuneric. Refuz să-mi deschid ochii. Mai înainte ca noaptea să cadă de-a binelea. Toată lumea adoarme.

Sar jos din pat și ies din casă în fuga mare. Fără să mai stau să mă îmbrac. Fără să-mi dau osteneala să mă deștept pe deplin.

Prea târziu! Prea târziu! Strada e plină de lume. Deși e noapte, pe stradă domnește o extraordinară animație. Cineva spune că a început procesul meu. Martorii mă privesc țintă și mă recunosc. Jură pe *Biblie.*

— Ea e aia care și-a omorât bărbatul! Femeia asta e o criminală. Uite cum se fâțâie pe stradă în toiul nopții. Istovită și deșelată de dragoste.

Alexis-Paul Hus, de meserie navigator. Mă întorceam acasă, pe la ora unu-două noaptea. Deodată, i-am văzut pe doctorul Nelson și pe doamna Tassy apărând într-o grădiniță, lângă casa doamnei d'Aulnières și a domnișoarelor

Lanouette. Mi s-a părut că se ridicau amândoi de jos. Cu un minut înainte, nici vorbă să fi fost în picioare, fiindcă, în locul ăla, gardul e foarte scund și i-aș fi observat imediat. Doamna Tassy avea un halat care mi s-a părut a fi alb. Cum m-au zărit, s-au despărțit. Doamna Tassy a intrat, prin curte, în casa doamnei d'Aulnières. Iar doctorul a luat-o în altă direcție.

Un tropăit asurzitor acoperă totul. Galopul unui cal umple orizontul. În altă direcție! Iubirea mea a fugit. Departe de mine. Dincolo de frontieră. Justiția acestei țări nu va obține niciodată extrădarea lui. Procesul nu va avea loc. Martorii n-au decât să se întoarcă acasă.

Un glas cunoscut, deși ușor voalat, mă asigură că încă nu s-a întâmplat nimic, că totul abia urmează să se întâmple. Doctorul Nelson a plecat, pur și simplu, la Québec. Chemat la căpătâiul surorii lui, călugărița ursulină, care e foarte bolnavă.

Calul ăsta e mai deosebit decât ați putea crede. Toți hangiii din jurul fluviului, de la Sorel la Kamouraska, vă vor vorbi, care despre puterea și rezistența lui, care despre frumusețea lui de prinț al tenebrelor. Dar numai George Nelson însuși ar putea evoca în fața voastră profunda sensibilitate a acestui animal, perfecta lui înțelegere care îl face să-și potrivească viteza aprigă chiar după ritmul inimii nebune a stăpânului său.

Călătoria la Québec are loc pe ploaie, prin noroi. Dus și întors. Acest om abia dacă are răgazul să treacă de zidurile mănăstirii și să se apropie de patul micii călugărițe muribunde. Să-i spună adio. Să-i culeagă ultimele cuvinte. Să le ia cu sine pentru totdeauna. Nu se odihnește nici el, nu-și lasă nici calul să se odihnească. Pornește iar la drum, pe ploaie, în toiul nopții. Îl mână dorința de a fi fericit. Neîntârziat. După trecerea morții. S-o regăsească pe Elisabeth cât mai repede cu putință. Acum, nu mai are nevoie decât de un singur lucru: să trăiască! Cu orice preț. Numai să trăiască!

Ultimele cuvinte ale lui Cathy nu se pot pierde pe drum. Nici în vânt, nici în ploaie. Trebuie să și le întipărească și mai adânc în minte. Cu fiecare clipă care trece. În ciuda zgomotului scos de copitele calului în galop, în ciuda cumplitului scrâșnet al osiilor.

Este iubitul meu, care se întoarce la mine. Aprinde focul, Aurélie. E toamnă, Aurélie. Fii pe pace. Iubitul meu se întoarce la mine. Vreau să-l alin. Ce chip înfricoșător are...

Sora Catherine a Îngerilor i-a închinat lui Dumnezeu viața și moartea ei. De când a intrat în mănăstirea Ursulinelor. Aducându-i ca ofrandă părul lung și negru și acea vagă speranță în bunătatea omenească, păstrată în inima-i de copil. După ce și-a sacrificat dintru început orice posibilitate de a iubi, după ce a pus în practică, zi de zi, cele trei jurăminte[1], iat-o pe tânăra soră Cathy trăgând să moară. Cu cei doi frați lângă ea. Care au intrat în mănăstire cu permisiunea specială a episcopului (unul din frați fiind preot, iar celălalt medic). Sora Catherine întrerupe, cu o voce puternică, rugăciunea care se spune la căpătâiul muribunzilor. Își strigă fratele medic. Își îndreaptă sufletul gata de ducă spre tâlharul cel rău, spre George, fratele pierdut.

— Nu e vreme pentru rugăciuni. Doctore, salvează-mă!

Celălalt frate, tâlharul cel bun, predicatorul zelos, se închină tremurând. Catherine a Îngerilor moare scoțând acest țipăt. Strigând cu putere:

— Doctore, salvează-mă!

George părăsește mănăstirea. Ca un nebun. Cu calul mâncând pământul. Se întoarce la Sorel. Îl aud venind spre mine. Cu acest țipăt, greu de îndurat, în urechea lui și a mea: „Doctore, salvează-mă!"

Dacă e nevoie, voi folosi vocea muribundă a lui Cathy. Însăși vocea oricărei vieți amenințate, care vrea să trăiască. Salvează-mă, doctore Nelson! Salvează-te împreună cu mine! Nu cu rugăciuni virtuoase și cu alchimii abstracte. Ci cu întreaga ta făptură de bărbat viu, din carne; cu întreaga mea făptură de femeie vie, din carne. Cu numele tău, pe care să i-l dai femeii tale, în schimbul unui nume detestat. Cu inima ta, cu sufletul tău, cu tot ce ai de dat. Un om trebuie omorât. Trebuie. Eu sunt dragostea și viața; ceea ce-ți cer nu se poate compara decât cu absolutul morții.

[1] Jurămintele făcute de călugări: de castitate, de supunere și de sărăcie (n.tr.).

Când e vorba de tine, mă apropii atât de mult cu gândul, încât mă ia cu ameţeală. Mai bine să reflectez, împreună cu tine, la poveştile tale de familie (şi la multe altele pe lângă poveştile tale de familie). Pe tot drumul de întoarcere, de la Québec la Sorel. În noroaiele toamnei. În lâncezeala toamnei, cu parfumul ei care cuprinde totul, cu ploaia care biciuie, cu vântul care suflă zgomotos, în rafale.

— Sărmana mea Cathy, atât de copilăroasă şi, în acelaşi timp, atât de severă. Cu ce credinţă extraordinară spunea: „Vocaţia mea"! Ce ironie...

Aurélie apare brusc, ca o nălucă, pe drumul tău noroios. Cu chipul din cale afară de palid. Cu şalul negru, de lână, aruncat peste umerii înguşti. Căpşorul creţ i se leagănă cu o graţie de actriţă şi de negresă. Nici nu-ţi poţi închipui ce mască trainică şi schimonosită va lipi dispreţul înjositor pe chipul dragostei noastre, din pricina lui Aurélie.

Tragi în piept, până te apucă greaţa, aerul putregăios al toamnei. Moartea surorii tale, Catherine a Îngerilor, te gâtuie. Vezi, nu mă desprind de tine. Fără să-mi pese de doliul tău, îţi aduc gândul, neîncetat, la adevărata ta vocaţie, iubirea mea. (Fiecare cu vocaţia lui; ţie, îţi ţine loc de alibi familia.) Asasin! Eşti un asasin! Eu sunt complicea şi femeia ta şi te aştept la Sorel. Aurélie îmi stă alături şi se zbate, prinsă în capcană.

O pun pe Aurélie să stea pe jos, lângă mine. În faţa focului. După ce am stins toate lumânările. Una câte una, cu multă ceremonie. Doar strălucirea focului mai luminează încăperea. Umbrele noastre pe perete. Întindem mâinile spre foc. Ale lui Aurélie, micuţe de tot, îşi îndepărtează degetele, ca nişte raze. Aurélie îmi cere voie să fumeze. Se învăluie în fum. Cu ochii pe jumătate închişi, visează. Un vis de fericire, care transpare, în unde senzuale, pe chipul ei îmbujorat de căldura focului.

— Dragostea asta a dumneavoastră, cu domnul doctor Nelson, mă omoară, Doamnă!

Aurélie nu mai umblă cu nici un derbedeu. Nu mai face nici o profeţie cu privire la viaţa nou-născuţilor. Nu mai umblă deloc brambura. Se ţine numai după mine. Nu pare că trăieşte decât atunci când îi încredinţez vreun mesaj pentru George. Când îi povestesc suferinţele sau bucuria mea, înfloreşte toată, vibrează şi freamătă. Citesc pe chipul ei o admiraţie neţărmurită. O uimire fără margini. Un fel de vrajă. De acum, ai putea crede că, lui Aurélie, existenţa mea tumultuoasă îi este de ajuns. Că o scuteşte de-a mai trăi ea însăşi. Uneori, mă îngrijorează. Ostilitatea de la început, faţă de doctor, o cuprinde din nou.

— Doctoraşul dumneavoastră ne-a făcut farmece, asta-i sigur.

O sărut. Îi mângâi părul. Oare nu este important pentru toată lumea ca Aurélie să fie calmă şi liniştită? Să atingă, dezarmată, acea stare de excesivă blândeţe, de nesfârşită pasivitate, în care supunerea şi bunăvoinţa devin naturale, existând parcă de la sine? Îi ofer lui Aurélie un pahar de porto, pe care îl bea cu înghiţituri mici.

— Am nevoie de tine, Aurélie. Știi cât de rău e soțul meu! Trebuie să te duci la Kamouraska să-l otrăvești pe bărbatul meu...

— Asta-i o crimă foarte mare, Doamnă...

— N-o să știe nimeni nimic, niciodată. Și, pe urmă, am să te țin lângă mine, ca pe o soră, toată viața ta, dacă vrei.

— Mi-e tare frică să nu ajung în iad, după ce mor!

Între Montreal și Sorel. Făgașele sunt adânci. Pământul și inima se surpă din pricina uneia și aceleiași furtuni. Nu va ști nimeni niciodată când a început, de fapt, totul. În privința pământului, desigur. Câmpia este roasă din interior. O infimă alunecare de teren, pe undeva, pe întinderea înecată de ploaie, aducând după ea prăbușiri, inundații, torente dezlănțuite.

Un fragment din lumea cunoscută cedează și se dărâmă. (Nu-ți cunoșteai această lașitate, doctore Nelson?) Iată că te privește direct, că ești legat de soarta acestui pământ. De prăbușirea acestui pământ. (Înainte de a te întoarce, în carne și oase, să putrezești aici.) De pe care este măturat tot solul arabil (orgoliu, mândrie, compasiune, milostenie, curaj...). Inima care rămâne dezgolită. Insuportabila ei nuditate. (Oboseală, dezgust, disperare...) „Tată, de ce m-ai părăsit?" Un singur lucru este necesar acum: să se debaraseze cât mai iute de moartea lui Catherine a Îngerilor și de orice moarte trecută sau viitoare. George Nelson, chiar în seara asta, vei ceda în fața rugăminților fierbinți ale lui Elisabeth. Vei vorbi cu Aurélie și o vei trimite la Kamouraska, în locul tău. Te simți atât de obosit.

Bietul meu iubit, fără îndoială că n-am să știu niciodată cum să-ți explic că, dincolo de orice sfințenie, în lume domnește inocența vicleană și crudă a animalelor și a nebunilor.

Mai ai de făcut câteva leghe până la Sorel. Nu-ți folosește la nimic să-ți istovești calul. Și, apoi, Aurélie și cu mine avem atâtea de vorbit. În căldura plăcută a focului. Am pofte de femeie însărcinată: s-o trimit pe Aurélie la Kamouraska. Să pun cât mai bine la cale moartea lui Antoine, fără ca tu și cu mine să ne arătăm prin preajmă. Să păstrez între moartea lui Antoine și noi distanța de care avem nevoie pentru a-i convinge pe toți că suntem nevinovați. Să dobândesc o pace atât de greu de cucerit. Să alung neliniștea inimii bătând să spargă pieptul. Să mă căznesc să mențin vie arzătoarea și uriașa pornire spre crimă. Să caut cu disperare zona de calm din ochiul taifunului. Și, pe urmă, ai să vezi, lucrurile se vor petrece într-o altă lume. Aurélie va avea grijă de toate. Vom afla de moartea lui Antoine ca de o noutate de care n-aveam habar. Printr-o scrisoare de la doamna Tassy, fără îndoială. Nimeni nu va putea să spună, cu exactitate, de ce boală a murit soțul meu. Trebuia să se întâmple odată și odată. O mică petrecere mai mult decât ar fi trebuit și s-a zis cu stăpânul de la Kamouraska. Nimeni nu va fi cu adevărat surprins.

Într-o noapte oribilă ca asta, cineva îmi susură că vine spre mine Regele Mlaștinilor. Mă va înșfăca de păr și se va rostogoli cu mine în hârtoape enorme, ca să mă înece. Cu prețul unor eforturi de necrezut, izbutesc să țin aprins focul din cămin. Lemnul nu mai arde și umple camera de fum. Cred că am băut prea mult porto.

Îi ofer lui Aurélie biscuiți, panglici roșii și verzi. Chipul întunecat i se luminează brusc, ca al unui copil care trece de la plâns la râs.

Îi vorbesc cu blândețe, ca să nu-i întrerup veselia bruscă.

— Aurélie, la ce visezi?

Aurélie oftează, își caută visul în foc. Scormonește jarul, care cade și se împrăștie. Ia cu cleștele bucățele mici de lemn care au luat foc. Deodată, scoate un țipăt. Se ridică. Scapă cleștele pe dala din fața căminului. Cu un zgomot infernal.

Cineva a intrat în cameră. Cineva care nu era așteptat atât de devreme și care, deodată, este cu noi. Trăgându-și sufletul. După un drum atât de lung.

Au trecut câteva minute de când este cu noi în cameră. Cizmele lui pline de noroi lasă urme negre pe parchet. Barba de trei zile îi aruncă umbre albăstrui pe obraji. Tăcut, ne măsoară îndelung pe Aurélie și pe mine. Cu insistență. Ca și cum ne-ar reproșa ceva. Declară că totul e doar o batjocură și că odată și odată va trebui să ne hotărâm. Vocea, atât de cântătoare și de caldă, de obicei, izbucnește.

— În casa asta, intri ca la moară. Și eu bat în ușa de la intrare de vreo jumătate de oră. Dar ce ai de te uiți așa la foc, Aurélie?

George Nelson își aruncă pe jos paltonul, jobenul, bastonul de trestie. Are ce are cu Aurélie. Nu pare să mă vadă. Încep s-o pizmuiesc pe Aurélie.

— Ageamie vrăjitoare mai ești, Aurélie!

— Cel mai mare diavol dumneavoastră sunteți, domnule doctor! Lăsați-mă, domnule. Vreau să plec.

— N-ai să pleci chiar așa, Aurélie. Tocmai acum, când am nevoie de tine. O să ne măsurăm amândoi puterile. O să vedem noi dacă ești chiar așa de vrăjitoare cum te crezi.

— Prefer să plec, domnule.

— Privește-mă în față, Aurélie.

— Nu am privit niciodată pe nimeni în față, domnule, și nu vreau să încep cu dumneavoastră.

Aurélie își lasă capul în jos. Se întoarce spre mine. Pare că așteaptă să-i sar în ajutor. Îmi feresc privirea. Dacă tot

am ajuns aici, este musai ca lucrurile să-și urmeze calea într-un fel cât mai clar cu putință.

— Ei bine, Aurélie? Odată ce începi să te ocupi de treburile altora trebuie să mergi până la capăt. Să-i sprijini, păzindu-le cu străşnicie taina. Toată frumoasa lor poveste de dragoste şi moarte...

— Vă rog, domnule, lăsați-mă să plec. Vă făgăduiesc că n-o să-mi mai bag nasul unde nu-mi fierbe oala câte zilişoare oi mai avea...

Un râset scurt şi sec. O voce care nu-ți îngăduie nici o replică, şi pe care o cunosc bine.

— Să nu cumva să te smiorcăi, Aurélie.

Aurélie îşi lasă capul în jos. Priveşte țintă focul stins. Plânge pe tăcute. Fără să se clintească. De parcă valul de lacrimi care îi udă şalul nu-i mai aparținea.

George vine lângă mine. Se izolează împreună cu mine. Într-un colț al camerei. Îmi sărută mâinile. Îmi spune „scumpa mea adorată". Îşi pune capul pe genunchii mei, spune că sora lui a murit în dimineața asta, la ora trei, ca o nelegiuită, şi că trebuie plânsă de două ori mai mult.

Dintr-o săritură, doctorul se întoarce către Aurélie. Este extrem de agitat.

— Aurélie, tu, care cauți comori în foc, auzi cumva şi vorbe, auzi şi țipete? Auzi oare țipătul surorii mele, Catherine a Îngerilor, rătăcit prin toată cenuşa asta? „Salvează-mă! Doctore, salvează-mă!"

Aurélie înmărmureşte. De parcă ar fi fost transformată în statuie. Plânge neclintită.

Doctorul zâmbeşte, privind-o pe Aurélie, deja rănită, inertă şi dezarmată. El pare uşurat, eliberat de greutatea imensă care îl împovăra. Acum, vorbeşte cu o blândețe neobişnuită.

— E important să fii la curent cu toate cele, Aurélie. Să te ocupi de toate cele. Chiar şi de ceea ce sufletelul tău naiv nu poate înțelege. Aşa fac adevăratele vrăjitoare. Fiecare cu chemarea lui. Cât despre chemarea mea, tu, Aurélie, crezi în ea? Cândva, am jurat să fiu un sfânt, Aurélie!

— Dumneavoastră, domnule, un sfânt? Asta e o păcăleală din cale afară de mare!

— Sunt un mare păcălici, Aurélie. Nici nu ştii ce păcălici mare sunt.

Doctorul râde. Aurélie râde. Se şterge la nas şi la ochi cu mâneca. Se întoarce la viață. Şi doctorul renaşte. Devine uşor ca o bulă de aer. Dinții albi îi luminează chipul umbrit de barbă.

— Am să-l omor pe nemernicul de Tassy ca pe un câine. Eu, Aurélie.

Aurélie râde de se prăpădeşte.

— Domnul e un păcălici foarte mare. V-o spun eu!

Mă apropii, la rândul meu, de căminul cu focul stins. Îmi cer partea din această vâlvătaie de bucurie, care i-a cuprins pe amantul meu şi pe servitoare. Râd în hohote. Spun: „O să fac focul." Dar mă înăbuş de râs.

Nimeni în afară de noi n-ar cuteza să râdă cu atâta veselie de crima asta, la care ne gândim toți trei.

Vinul de porto a umplut din nou paharele, iar focul a fost din nou aprins. Aurélie lâncezește în căldura plăcută. Se moleșește. George o împiedică pe Aurélie să adoarmă. O ține pe ghizdul îngust al visului. Țese el însuși acest vis. Îi ține bine ițele în mână. Mă cheamă în ajutor. Îmi încredințează un rol precis în pierzania lui Aurélie. Vorbesc cu o ușurință uluitoare. De parcă mi s-ar sufla cuvintele pe măsură ce le rostesc. Gesturile îmi sunt degajate. Eliberată de orice greutate, de orice efort.

— Aurélie, nu trebuie să mai adormi. Ești prea aproape de foc. Îndepărtează-te puțin. O să-ți arzi rochia. Vino, sprijină-te de mine.

Docilă, Aurélie se îndepărtează de foc. Se sprijină de mine. Oftează de plăcere. Își pune capul pe genunchii mei. Îmi aruncă o privire languroasă.

— Ce bine mi-e așa, Doamnă! Dacă ați ști cât mi-e de bine.

La un semn al lui George, încep să despletesc cozile lui Aurélie.

— Ui, Doamnie, ce faceți, Doamnă?

Doctorul răspunde cu vocea lui aspră, pe care i-o recunosc, cu o strângere de inimă.

— Taci, Aurélie, ține-ți pliscul. Și închide-ți ochii, ciocârlie. O să te facem să visezi, Aurélie. Cum n-ai mai visat de când ești. Chiar de acum, intri în slujba mea, a lui George Nelson. Și te previn, asta e ca și cum ai intra la călugărie.

Încep să desfac șalul pe care Aurélie și-l prinsese în jurul mijlocului și al umerilor. Aurélie nu schițează nici un gest. Se lasă sucită și răsucită. Moale ca o păpușă umplută cu tărâțe. Cu un zâmbet tâmp pe buzele livide. George tocmai a scos din șifonier rochia mea de catifea roșie. Desfacem amândoi șalul negru de lână, din jurul trupului lui Aurélie. Îi scoatem corsajul și fusta. Ne trecem din mână în mână trupul ușor.

Îi cobor până la genunchi cămășuța sărăcuță. Îi arunc pe pat ciorapii negri și lungi. Aurélie deschide un ochi. Se preface îngrijorată. Moare de plăcere.

— Ui, Doamnie, da' ce vreți să-mi faceți?

Vocea peste măsură de dulce a lui George îmi sfâșie inima.

— N-ai să deschizi ochii decât atunci când o să-ți spun eu, Aurélie.

Juponul meu din dantelă de Irlanda, ciorapii mei ajurați, rochia mea de catifea. Un ac de gămălie ici-colo, pentru a fixa talia prea lungă, pentru a scurta fusta care se târâie pe jos. Umerii slabi ai lui Aurélie. Sânii mici ai lui Aurélie. Îi dau cu pieptenele prin părul creț, care îi aureolează chipul palid ca moartea.

Aurélie se preface că se trezește. Ochiul mic și galben i se luminează într-un fel bizar. Îi întindem o oglindă. Aurélie își privește, cu uimire, propria imagine. Se lasă cuprinsă de o încântare cât se poate de ciudată. Apoi, bate din palme. Se agită. Se bâțâie. Se umflă în pene prin toată camera. Se întoarce la oglindă. Declară cu o voce pițigăiată și tărăgănată:

— Adorabilă! Sunt adorabilă, ca o doamnă adevărată...

Cu pași șovăielnici, Aurélie merge prin încăpere. Aruncă o privire către pat. Simulează un căscat. Se întoarce, foarte emoționată, spre doctor.

— Tare m-aș mai tăvăli și eu prin pat, cu un domn adevărat...

George o duce cu iuțeală înapoi, spre fotoliul ei. Trăgând-o de încheieturile mâinilor.

— O să te tăvălești prin pat, cu un domn adevărat, Aurélie. Tu știi cât de mult îi plac domnului Tassy femeile, nu?

Aurélie pufnește în râs. Își acoperă fața cu mâinile.

— Uită-te bine la mine, Aurélie. Sunt noul tău stăpân. Va trebui să faci tot ce-ți voi spune eu să faci. Trebuie să mă asculți în toate cele.

Bărbatul n-o pierde din ochi pe Aurélie. De fiecare dată când fata încearcă să-și ferească privirea, el o face, fără milă, să și-o întoarcă spre el. Aurélie își închipuie că se zbate din răsputeri și că izbutește să fugă foarte departe. Când, în realitate, stă pe loc, schițând gesturi slabe, care abia dacă o mișcă puțin (în fotoliul unde stă țintuită, cu doctorul aplecat asupră-i). Ca o bătaie ceva mai accelerată a inimii, pe care trupul ar simți-o, tresărind, în toate fibrele lui.

— Lăsați-mă să plec, domnule.

— Dacă reușești să-i iei viața domnului Tassy, n-o să trebuiască să mai muncești câte zile oi mai avea. O să trăiești ca o doamnă, în rochii de catifea roșie. O să-ți dau o casă, cu pământul pe care e clădită, și cu toate cele trebuincioase în gospodărie sau îți dau chiar și o pensie, ca să stai toată viața în odaia ta, pe sofa, îmbrăcată în catifea roșie sau albastră ori în mătase grea, de Neapole, dacă îți place mai mult.

Pe spătarul fotoliului, capul lui Aurélie se mișcă de la stânga la dreapta și de la dreapta la stânga. În timp ce, prin tot trupul ei lacom, se plimbă, se izbesc, se amestecă vorbele minunate: „catifea roșie", „catifea albastră, „mătase grea, de Neapole". „O casă, cu pământul pe care e construită,

gospodărie cu toate cele trebuincioase..." „Dacă reușești să... Aurélie, dacă reușești..."

Cu funia de gât, sunt trasă cu de-a sila în camera mea din strada Augusta. Lângă focul de lemne. În timp ce mama și mătușile mele sunt la vecernie. Neg că o asemenea scenă s-ar putea petrece între George Nelson și servitoarea mea, Aurélie Caron, altfel decât în vis. Coșmarul se lipește cu încăpățânare de pielea mea, mă urmărește și mă otrăvește. De îndată ce închid ochii. Dacă o strig uneori pe fata asta e pentru ca să-mi sară în ajutor, să mă elibereze de rău, să mă ierte și să mă purifice. Să mă scape, ca și iubirea mea, de o poveste nebunească. Aurélie, prietena mea, sora mea, gândește-te la sărmana ta stăpână, care are un soț atât de rău. Gândește-te la dragostea ei pentru domnul doctor, care e atât de extraordinară, încât n-ai mai văzut alta asemenea. Și nici n-ai să mai vezi vreodată, în viața ta, alta mai tandră și mai înflăcărată, de la Sorel la Kamouraska, trecând prin Québec și Montreal... N-o să știe nimeni nimic, Aurélie. Nu vei avea altceva de făcut decât să-i pui otrava în coniac. Amintește-ți cât de mult îi plac domnului Tassy băutura și femeile. Aurélie, nu pot trăi așa, despărțită de iubirea mea. Am să mor, Aurélie...

În strada Parloir, lângă patul soțului meu, e agitație. Dar eu, Elisabeth d'Aulnières, nefasta Elisabeth, aud clar vocea lui Aurélie Caron, dintr-o altă lume, care...

— Dragostele dumneavoastră mă omoară, Doamnă...

O voce foarte dragă îi răspunde lui Aurélie.

— Nu ne mai rămâne decât să așteptăm ninsoarea și înghețul. De îndată ce drumurile nu vor mai fi mocirloase, pleci la Kamouraska.

— Eu, Aurélie Caron, minoră, necăsătorită, din târgul Sorel... A doua zi, domnul doctor Nelson m-a chemat la biroul lui. Mi-a dat douăzeci de albicioşi[1], pentru drum, şi încă nouă albicioşi, ca să-mi cumpăr haine:

[1] În orig.: *piastre* (can. fam.) — dolar (de argint) (n.tr.).

Aurélie se va ocupa de uciderea lui Antoine. Ce uşurare! Ce tihnă neasemuită!

Trebuie să aşteptăm liniştiţi ninsoarea. Să învăţăm să trăim închişi în noi. Într-un spaţiu restrâns, dar perfect locuibil. Să nu privim la mai mult de doi paşi în faţa noastră. George, Aurélie şi cu mine ne antrenăm pentru a aduce cele patru puncte cardinale la noi. Pentru a le reduce la ultima lor expresie. Pentru a fi mai apropiate decât pereţii unei camere. Un fel de sipet ermetic. O sticlă astupată. Învăţăm să respirăm cât mai puţin adânc cu putinţă.

Facem economie de gesturi şi de cuvinte. Le alegem, cu discernământ, doar pe cele necesare, indispensabile. Golite de orice semnificaţie mai amplă. Fără să aibă legătură cu un plan care ar risca să ne compromită pe toţi trei.

Trebuie să cercetez cu atenţie hainele pentru drum, pe care Aurélie şi le-a cumpărat de la Jean-Baptiste Denis. Şuşotim amândouă.

— Eşti sigură că n-o să-ţi fie frig, Aurélie?

— Bineînţeles, Doamnă! Ia uitaţi-vă ce drăguţe-s toate! Aţi văzut şalul ăsta croşetat, cu ciucuri roşii?

Lucru cel mai greu de îndurat e tăcerea lui Antoine. Să nu ştim nimic despre faptele şi gesturile lui. Oare nu ne paşte primejdia de a-l vedea năpustindu-se, în orice clipă, asupra noastră? Chiar aici, la Sorel? În vreme ce noi plănuim să ne ducem la el, la Kamouraska? Oare nu-i chip s-o facem firesc, fără să rupem tăcerea lui Antoine? Fără să

ne atingem de taina nici unei tăceri? Nici de a lui, nici de a noastră? Să acționăm, oarecum, pe nevăzute. Astfel încât Antoine să rămână inert, îngropat pe vecie, rumegându-și, mahmur, afrontul, în conacul lui de la Kamouraska. Să-l putem înmormânta în tihnă și apoi să dispărem fără urmă, ca niște umbre binevoitoare.

Împodobită cu șalul ei cel nou — de care nu vrea să se despartă nici în casă — punându-și-l la loc de îndată ce îi alunecă de pe cap (descoperindu-i ciuful încâlcit și adunat cu chiu cu vai în creștet), Aurélie face la nesfârșit pasiențe pe podeaua bucătăriei. Dacă pasiența nu-i iese, Aurélie pălește, de parcă ar fi gata să vomite. Împrăștie, cu un gest dramatic, cărțile. Mă caută peste tot, prin casă. Îmi șoptește la ureche.

— Toate astea or să se termine prost, Doamnă! Așa spun cărțile!

De-ar pleca mai repede! Îmi este tot mai greu să-i suport prezența. Mă deranjează în special paloarea ei. Și mi se pare că slăbește văzând cu ochii, pe măsură ce se apropie o anumită plecare. Dar mai bine să bat apa în piuă cu paloarea nesănătoasă a lui Aurélie, decât să mă gândesc la stăpânul bețiv și vlăguit de la Kamouraska.

De altfel, e atât de ușor să înviorezi tenul palid ca luna al lui Aurélie! E de-ajuns să-i vorbești despre catifele și mătăsuri grele, de Neapole, despre pasiuni devorante și iubiri nebune.

Sigură de ea, plină de importanță, pofticioasă și lacomă, dincolo de orice cuviință, Aurélie Caron jură că o să-și îndeplinească cum se cuvine misiunea. Își pregătește sacul de călătorie lucrat de mână. Mă încredințează că o să pitească foarte bine, printre rufe, cele două sticluțe pregătite de domnul doctor.

Zăpadă. Încă nu este sfârșitul lumii. Nu-i decât zăpadă. Zăpadă cât vezi cu ochii, să te îneci în ea de-a binelea.

Iată-mă la post, în spatele perdelei de la fereastra dormitorului. Strada Augusta e acolo, albă de tot, la picioarele mele. Urmele lăsate de sănii strălucesc pe zăpada întărită. Umbrele sunt albăstrii. Chiar alături, strada Philippe înaintează spre câmpie. Copacii uscați scârțâie în bătaia vântului. Vizionară. Sunt vizionară. Nemișcată și greoaie. (Trebuie să nasc în curând.) Extralucidă, am fost pusă aici ca să văd tot, să aud tot. Smulgându-mă de pe strada Parloir, din Québec, chiar în momentul în care soțul meu... Ca și cum cea mai urgentă datorie a mea, activitatea mea cea mai importantă era să stau acolo, la Sorel, în spatele unui geam, până când suflarea răgușită a lui Jérôme Rolland avea să nu se mai audă deloc.

Orice s-ar spune și orice s-ar face, rămân martora principală din această întâmplare în care sunt amestecate zăpada și patima. Martorii secundari vor veni, în deplină ordine, să-mi împrospăteze memoria. Până și locurile (de la Sorel la Kamouraska și de la Kamouraska la Sorel) mi se vor deschide larg, ca să intru și să ies, după cum vor dicta evenimentele. Niciodată nu leșin, niciodată nu mor. Povestea mea e de o prospețime uluitoare.

Stau la pândă. Ridic perdeaua. Râcâi gheața cu unghiile. Urmăresc cu privirea strada Philippe, care se pierde în câmpie. Aproape imediat îmi apare căsuța de lemn a doctorului.

Pe acoperişul cu pantă aproape ascuţită, zăpada se adună în dreptul lucarnei. Hornul de piatră îşi trimite fumul spre cerul de un albastru intens.

Aurélie Caron păşeşte mărunţel prin zăpadă, cu umbra ei săltăreaţă şi uşoară aşternută la picioare. Un bărbat îmbrăcat într-o haină din blană de pisică sălbatică îi iese înainte, pe drum, în gerul aprig al iernii. Îşi agită braţele larg deasupra capului. Îi face semne lui Aurélie. Iată-i unul lângă celălalt: Aurélie şi bărbatul a cărui siluetă, îngreuiată de haina de blană, îmi face inima să bată înăbuşit. Îi văd foarte bine pe amândoi. Aburul respiraţiei lor formează norişori ce se risipesc la iuţeală. Aurélie îşi lasă capul în jos.

— Ei bine, Aurélie, uite că a venit şi iarna. Ai să pleci mâine.

Oare micuţa Aurélie Caron încearcă să reziste? Vocea îi tremură când îndrugă — deja supusă şi posacă, deşi pe jumătate răzvrătită — un pretext:

— Servindu-vă în felul acesta pe doamna Tassy şi pe dumneavoastră mă dezonorez şi-mi dezonorez întreaga familie...

Din spatele geamului, nu pot decât să-mi imaginez conversaţia exactă dintre George Nelson şi Aurélie Caron. Să reconstitui sunetul vocilor pe care nu reuşesc să le regăsesc întocmai cum erau şi care distonează într-un chip neplăcut. În dimineaţa limpede de iarnă.

— N-are de ce să-ţi fie frică. Chestia asta nu va fi niciodată descoperită. Gândeşte-te la biata ta stăpână, care e atât de nefericită. Gândeşte-te la viitorul tău, Aurélie...

Faţa lui Aurélie, înroşită de frig, sprâncenele ei încruntate, ochii ei mijiţi din pricina soarelui puternic. În străfulgerarea unei clipe, gândul monstruos, făcându-şi loc cu greu, în mintea ei. Apoi, renunţarea rapidă la orice

rezistenţă, sub privirea pătrunzătoare şi neagră, care n-o slăbeşte.

Vocea lui Aurélie, ursuză şi arogantă, abia se aude.

— Şi pe urmă, e un drum foarte lung, domnule doctor...

Aş vrea s-o încurajez pe fata asta, pe ai cărei umeri stă povara unei misiuni înspăimântătoare. Să-i zâmbesc din spatele geamului. Să-i promit toate minunile care îi pot schimba viaţa.

— N-ai să mai munceşti niciodată, Aurélie. O să ai cele mai frumoase rochii din lume. Tu eşti prietena mea, singura mea prietenă, mai mult decât o prietenă, eşti sora mea, Aurélie...

Degeaba îmi sparg pieptul, ea nu mă aude. Nici ea, nici nimeni, de altfel. Întreaga mea viaţă trebuie să se desfăşoare din nou, fără ca eu să pot interveni. Sau să schimb ceva, cât de cât. Nu voi fi scutită de nici un amănunt. Mai bine să-mi cruţ puterile. Să nu strig zadarnic, din colivia mea de sticlă, deschizând şi închizând gura cum fac peştii roşii din acvariu.

Trebuie să număr orele şi zilele. Să aştept întoarcerea lui Aurélie Caron. Să socotesc cu exactitate timpul care se scurge. Să încerc reconstituirea tuturor faptelor acestei fete ce călătoreşte în josul fluviului.

În seara de luni, George îi încredinţează lui Aurélie două sticluţe. Una conţine o jumătate de litru de coniac. Cealaltă, un lichid de culoare albă, ceva mai mult de un pahar de vin. A doua zi, dis-de-dimineaţă, Aurélie urcă în trăsura poştei. Înnoită, din cap până-n picioare, ca o mireasă ce pleacă în voiaj de nuntă. Cu un palton din stofă de ţară, o rochie verde, de serj, încălţări indiene, ciorapi lungi, tricotaţi, şi cu şalul de lână roşie, cu ciucuri.

Aurélie nu se dezlipeşte de sacul ei cusut de mână. Tot timpul călătoriei îşi va ţine, cu încăpăţânare, picioarele pe el.

La Trois-Rivières, fata ia diligența până la Québec. Cum ajunge, traversează la Pointe-Lévis. Un bărbat din Kamouraska, întâlnit pe chei, se oferă s-o ducă pe Aurélie până în sat, contra sumei de zece parale.

Nasc pentru a treia oară. Aud cum țipă de durere o tânără femeie din străfundul ființei mele. Aud un bărbat solitar care cântă un cântec de leagăn într-o casă încuiată, puțin mai departe de Sorel. Poate că s-o fi amestecat, s-o fi contopit în taină cu frigul iernii? Așa cum s-a amestecat, s-a contopit cu noroaiele drumurilor, într-o seară de toamnă. Cântă cu gura închisă: „Femeia și copilul meu, într-un singur și greu mănunchi." Duioșia acestui bărbat e ca mierea. Îi puteți cerceta inima la lumina lămpii, dar nu veți găsi în ea nici o urmă de păcat. Aurélie Caron se îngrijește de omor și de otravă. Suntem salvați. Miraculos de liniștiți și de calmi amândoi. O să vedem mai pe urmă dacă, în timp, acest calm perfid nu ne va face să urlăm de groază.

Aș vrea să se ocupe Aurélie de noul meu născut. Să-l lingă din cap până-n picioare și să-mi spună dacă are sau nu gust de sare și de moarte.

Astfel de practici te dezgustă și te scandalizează, doctore Nelson? Îți stârnesc sfânta mânie de bun medic de țară? Vasăzică nu știi că uneori este util ca micile vrăjitoare să se nască și să moară? Să se ivească pe fața pământului doar atât cât să poarte crima și moartea în numele nostru?

Iubirea mea, nu care cumva să te gândești prea mult la Aurélie. Nu te mai gândi s-o înlocuiești pe Aurélie la Kamouraska. Nu vreau să mă părăsești. Să treci de grozăvia unui anume gând, iar chipul tău frumos să capete masca morții. Nu, nu, te rog... Nu tu, în nici un caz tu...

Cele trei zâne ale copilăriei mele (ceva mai gârbovite, ceva mai osoase și mai șubrede) se apleacă asupra leagănului în care este pruncul meu nou-născut. În taina inimii lor neliniștite, ele îi fac darurile obișnuite. Nu mai au deloc încredere în puterea dragostei lor. Au ochii plini de lacrimi.

Moașa se spală pe mâini. Își împăturește șorțul de măcelar. Râde cu toată fața ei ridată. Se duce să-i dea vestea cea bună doctorului Nelson, care i-a cerut acest lucru.

— Domnule doctor Nelson, doamna Tassy a născut în noaptea asta, pe la ora trei, un băiat. Copilul pare să aibă mare poftă de viață.

Te apleci asupra patului meu de lăuză. Chipul îți strălucește de o bucurie atât de întunecată! Spui că totul e în ordine. Doar oamenii vii, cum suntem noi, merită să trăiască.

În cameră cu noi e cineva care se miră de îndelungata absență a lui Aurélie. Au trecut deja trei săptămâni, de când...

Din nou geamul înghețat. Ordinul de a supraveghea strada și de a descoperi cea mai slabă mișcare de sosire sau de plecare. Abia ridicată din patul de lăuză, trebuie să-mi reiau postul de gardă de la fereastră. Să scormonesc cu privirea cât mai departe, până la linia orizontului. Până la limita extremă a atenției. Până la Kamouraska; trebuie. Nici n-am vreme să-mi dau seama de întoarcerea lui Aurélie, că George se și află, inevitabil, pe picior de plecare. Trebuie să-i spun la revedere de după un geam. De acum, între noi va sta acest ecran de sticlă și de ger. Imaginea ta, deformată de gheață și moarte, va trece pe partea cealaltă a lumii. *Good bye, my love.* Când te vei întoarce, tu nu vei mai fi tu, eu nu voi mai fi eu. Te implor să nu pleci. Tu îmi răspunzi că Aurélie a dat greș și că trebuie să pleci, la rândul tău.

— Mie unul, n-o să-mi scape câinele ăsta!

Chiar și dacă ar fi fost torturată, spânzurată, decapitată, cu capul despărțit de corp, Aurélie ar fi ținut-o una și bună. Ar fi urlat în vecii vecilor:

— I-am pus otrava în coniac și l-am lăsat în sanie, ca mort. Și chiar era mort.

— Dar, gâsculițo, dacă-ți spun că domnul Tassy e viu. O scrisoare de la mama lui, primită în dimineața asta, mă încredințează că se simte bine, deși mai trage el, din când în când, câte un chefuleț...

— Ce chefuleț, Iisuse?! A băut jumătate din otravă, dintr-o căniță de tinichea. Și l-am lăsat în sanie ca... Ce naiba, omul ăsta are nouă vieți, ca pisicile?!

Rose Morin, servitoare la conacul Kamouraska, declară că nu știe să se iscălească. Face o cruce.

— Joi, pe la unșpe noaptea, domnul Tassy s-a întors foarte bolnav la conac. Vomita întruna. Mi-a spus că se întoarce de la hanul Dionne, unde, o fată pe care o cunoștea i-a dat să bea ceva. A zăcut până duminica următoare, după care s-a înzdrăvenit încetul cu încetul. A rămas multă vreme pământiu și gălbejit la față.

În atmosfera sonoră se aude un plesnet de bici. E ora cinci dimineața. La celălalt capăt al târgului Sorel, un bărbat își ridică gulerul hainei lui țărănești. Își strânge brâul de lână în jurul șalelor. Se instalează într-un *sleigh* american, montat pe tălpici înalte. Vorbește cu glas scăzut. Ca unul care e singur pe lume. Spune că, de acum, știe care îi e rostul. Asta e o treabă de bărbați, care se rezolvă între bărbați. Vremea vrăjitoarelor a trecut. Otrăvurile, farmecele și cazanele de fier rămân în lumea scutecelor și a cântecelor de leagăn. Nefastă Elisabeth, tu ai vrut-o.

Negru pe alb. Barbă, plete, priviri, inimă (ah, mai ales inima), negre, negre. Negru calul. Neagră sania. Iar zăpada albă, orbitoare, sub pașii tăi, până la capătul drumului. Al tuturor drumurilor. Acolo unde orizontul cade în gol. Să omori un om, la marginea acestui gol. Să-ți păstrezi echilibrul pe buza prăpastiei. Atât cât îți trebuie ca să-ți pui arma la ochi și să tragi. Să verși cam un galon[1] de sânge, nu mai mult. Ești medic și cunoști lucrurile astea.

[1] Unitate de capacitate, folosită în Anglia și Canada, egală cu circa patru litri (n.tr.).

Experiența ta în ale nașterii și morții nu se poate compara decât cu cea a țărăncilor bătrâne. Eternele cusătorese de scutece și giulgiuri.

Ora cinci dimineața. Lași zurgălăii veseli de la gâtul calului să sune în voie. Ca și cum clopoțeii exuberanți ar fi agățați chiar la gâtul tău. Nimeni, în afară de tine, n-ar putea îndura o inimă atât de nemaipomenit de voioasă, cum e a ta, în această dimineață.

Dacă cineva se răsucește în somn, la trecerea saniei tale, se așază pe pat, în capul oaselor, își ciulește urechea; se lasă la loc în perne și zice: „E doctorul Nelson, care se duce la bolnavi...", să rămână cu ideea lui, eu n-am să-l contrazic.

Pe strada Augusta, o femeie zgribulită, lipită de fereastră. N-a putut închide un ochi toată noaptea. Așa acum s-au înțeles, el își ridică privirea spre ea și o salută cu gesturi mari. Stând în picioare, în sanie. Cu amândouă brațele ridicate deasupra capului. Cu biciul înălțat spre cerul negru.

Farewell, my love.[1] N-o să ne mai vedem până ce nu se va săvârși ceea ce trebuie săvârșit acolo, la Kamouraska.

Farewell, my love. Calul și sania te vor duce departe de mine, pe zăpada înghețată. Mirosul tău mi se șterge de pe piele. Îmi trebuie o haină de-a ta, un fular, o vestă, ca să mă ghemuiesc peste ele. Ca un câine credincios. Alinată, încrezătoare, îmbibându-mă de mireasma atât de plăcută, poate că voi izbuti să adorm.

Dacă închid ochii, te văd trecând, și ca om, și ca fiară, prin metamorfoze stranii.

[1] Adio, iubirea mea (în l. engl. în original) (n.tr.).

Mă urmărește mai ales o imagine. Mai ții minte cocoșul ăla, din grajd, care își luase obiceiul să petreacă noaptea pe spatele calului tău? Într-o dimineață, cocoșul își prinde pintenii în coama calului. Calul se cabrează. Se ridică pe picioarele din spate. Cocoșul captiv își desfășoară aripile cât poate de tare. Încearcă să se elibereze. Fâlfâind de mama focului din aripi. Se zbate în zadar. Cal și cocoș nu mai alcătuiesc decât un singur corp fabulos. O singură zbatere, o singură mișcare de aripi și de copite. Un singur tumult, numai nechezat și cucurigu, umplând grajdul cu hărmălaia lui, doborând pereții despărțitori ai boxei. Într-un vârtej de pene și de peri smulși, de scânduri sparte și de cuie îndoite.

Țip. Turbarea asta înverșunată ești tu, dragostea mea. Calul și cocoșul deveniți un tot ești tu, tu alergând vesel spre grozăvie și moarte. Pe un primejdios drum croit prin zăpadă.

La început, predicțiile lui Aurélie, cu privire la vreme, se adeveresc. Este senin și călduț. Nu bate vântul, Sainte-Anne-de-Sorel, Saint-François-du-Lac, Pierreville, Nicolet...

Să fiu calmă și drăguță. Să nu uit să-mi alăptez copilul. E duminică, trebuie să merg la biserică. Să mă rog. Să spun: Dă, Doamne, să izbutească George. Să zâmbesc. Cineva vorbește cu mine. Pare-se că mi s-a pus de două ori aceeași întrebare:

— O bucățică de zahăr sau două, în ceai?

— Două, vă rog.

Să-mi stăpânesc vocea, să mi-o fac limpede și proaspătă. Să îndur, fără să clipesc, legile dresajului monden. Să mă dedau, chiar sub nasul alesei companii a cumetrelor din Sorel, celei mai acaparatoare distracții. Ascunsă bine după paravanul chipului meu drăgălaș, să urmăresc, în străfundul ființei mele, drumul făcut de o sanie, prin zăpadă. Urechea mea, mai fină decât a unui vânător, stă la pândă, lipită de pământ și percepe în depărtare un tropot de copite, o nesfârșită alunecare de sanie pe drumul înghețat din lungul fluviului, de la Sorel la Kamouraska. Merge pe malul de sud. Urmează întocmai toate coturile și șerpuirile acestuia.

— Puțin lapte în ceai?

— Da, puțin lapte, așa...

Cineva spune că doctorul Nelson a plecat în Statele Unite și că tatăl lui este foarte bolnav.

În sinea mea, reiau adevărata călătorie a lui George Nelson. În cap, mi se învălmășesc nume de sate. Sainte-Anne-de-Laval, Bécancour, Gentilly, Saint-Pierre-les-Becquets... Iubirea mea se îndepărtează tot mai mult. Depășește zona de vreme bună anunțată de Aurélie. Merge înainte, pe un pământ pustiu. Dincolo de tăcere. Drumul (până acum plat, aproape de nivelul fluviului) devine accidentat. Un povârniș, o văioagă, un alt povârniș, o altă văioagă. Toată zăpada asta, adunată în troiene răvășite! Măcar de-ar fi drumul bine marcat! Or fi acolo, de fiecare parte a drumului, brazii roșietici, subțirei, ieșind din zăpadă?

— Aurélie! Aurélie! Crezi că mai ține vremea bună? Crezi că drumul... Marcajele? Aurélie!

Aurélie fumează întruna. Pare că vrea să se ascundă într-un nor de fum. Înfășurată din cap până-n picioare cu o cuvertură veche, spune că îi este foarte frig. Asemenea unei călugărițe, nu-și lasă la vedere decât profilul palid, cu buzele decolorate.

— Vremea, drumurile... eu, una, nu mai știu nimic, Doamnă. E prea departe, într-un ținut blestemat, pe care aș vrea să nu-l fi cunoscut niciodată.

— Totuși, amintește-ți, Aurélie! Ținutul ăsta blestemat! Plimbarea în sanie, cu bărbatul meu!

— I-am spus că vreau să merg la Saint-Pascal. S-a oferit să mă ducă el, cu sania. La început, am refuzat, spunându-i că e un domn de rang prea mare pentru o fată de teapa mea, dar el a stăruit...

Antoine e deja beat. Tu știi cât de mult îi plac Domnului femeile și băutura. Îl urăsc atât de tare, încât scrâșnesc din dinți. Și pe tine te detest, Aurélie. Urăsc gesturile obscene dintre tine și soțul meu. Lunga plimbare la Saint-Pascal,

în sania lui. Toate astea nu sunt altceva decât un preludiu al morții. Și uite că Antoine a reînviat! Cu măruntaiele arse... Aurélie, ne-ai înșelat! Domnul Tassy e în viață! Doamna Tassy, mama, ne-a încredințat, în ultima ei scrisoare. Iată-l ieșind din conac. Pornește pe drum. Imens, masiv, înspăimântător. Cu pumni enormi. Îmi caută amantul, ca să-l ucidă. Ne caută pe amândoi.

— Aurélie, mi-e așa de frică!

— Și mie, Doamnă! Dacă vă închipuiți că mie nu mi-e frică!...

Aurélie adună de prin casă toate hainele vechi, mai mult sau mai puțin decolorate și roase, pe care le găsește. Ne roagă să i le dăm. Ne spune că, acum, i se potrivesc doar culorile lor spălăcite. (Șalul roșu, cu ciucuri, și toate hainele noi ale lui Aurélie sunt cu neputință de găsit.) Fata pretinde că e bolnavă. George nici nu o mai îngrijește, afirmând că asta nu e, cu adevărat, o boală, dar că Aurélie poate muri totuși din pricina ei.

Aurélie Caron și cu mine ne strângem în brațe. O stranie și oribilă tandrețe ne leagă pe una de cealaltă. Ne izolează de restul lumii.

Rostim în șoaptă cuvinte derizorii. În chip de diversiune.

— Paștele tău, Aurélie!

— Al dumneavoastră, Doamnă!

— Fată afurisită!

— Ba dumneavoastră sunteți afurisită, Doamnă, cu bărbat cu tot! Cât despre doctorul dumneavoastră, ăsta-i chiar tartorul dracilor!

Lobinière, Sainte-Croix, Saint-Nicolas, Pointe-Lévis... De câte zile şi nopţi... Iată-mă pradă frigului iernii, tăcerii iernii, în acelaşi timp cu dragostea mea. Bătând odată cu el drumurile pline de zăpadă, până la capătul lumii. Nu mai ştiu nimic de tine, doar frigul de moarte care te devorează. Mă loveşte cu toată puterea în piept. Îmi pătrunde sub unghii. Nopţi lungi, petrecute în nemişcare, lângă fereastră. Cineva nevăzut, puternic şi încăpăţânat mă lipeşte de geam. Mă striveşte cu mâini gigantice. Sunt zdrobită. Mă înăbuş şi devin subţire ca o algă. Încă puţin, şi n-o să mai fiu decât o floare de gheaţă, printre arabescurile desenate de frig pe sticlă. Vreau să trăiesc! Şi tu? Spune-mi că trăieşti, în continuare! Cu forţa ta. Cu hotărârea ta de nezdruncinat. Povara planului nostru să-ţi fie uşoară. Să se transforme într-o flacără vie, să te apere şi să te sprijine, de-a lungul întregului drum... Nu e decât o idee fixă, care trebuie aprinsă iar şi iar, fără încetare, ca un far pe timp de furtună. Cu frenezia noastră.

Nu cumva să-ţi dea prin minte (ţie, care eşti doctor), să pui răul pe seama sângelui care ne curge prin vine. Un cheag poate? Vreo pată avută din naştere? Taina măruntaielor noastre? O mică vietate captivă, fără îndoială? O căpuşă minusculă, între piele şi carne? Păcatul? Cine poate pătrunde taina simţurilor şi a inimilor? Nici o capcană nu poate fi îndeajuns de dibace. După legea englezească, de pe acest meleag cucerit, suntem nevinovaţi până la proba contrarie.

Inima, care-mi bântuie cu mult zgomot, prin corp. Îmi izbeşte, cu bătăile ei, tâmplele, gâtul, încheietura pumnului. Oare fiul meu nou-născut gustă puternica savoare a nebuniei mele, cu fiecare gură de lapte spumos care îmi ţâşneşte din piept?

— Câte cuverturi să punem? — Justine a uitat să calce şervetele. — Micul Louis plânge şi bate din picior la cea mai mică supărare...

E momentul să mă dedublez în mod categoric. Să accept această divizare definitivă a întregii mele fiinţe. Să explorez temeinic plăcerea aparte de a mă preface că sunt de faţă. Învăţ să nu fiu prezentă în ceea ce spun sau în ceea ce fac, fără ca vreun cuvânt sau vreun gest de-al meu să pară că ar avea de suferit din pricina asta.

Pe de-o parte, potolesc furia micuţului Louis. Pe de alta, mă adâncesc în repetarea minuţioasă a numelor de sate de pe malul fluviului. Repetare până la saţiu. Aşa cum te rogi, trecându-ţi mătăniile, bob cu bob, dintr-o mână în cealaltă, în timp ce gândul îţi zboară mereu la fioroasele mistere ale acestei lumi.

Lauzon, Beaumont, Saint-Michel, Berthier... Timpul! Timpul! Se adună asupră-mi. Îmi făurește o armură de gheață. Tăcerea se întinde în troiene lungi. Purtat de sanie, George a trecut — de atât amar de vreme — dincolo de toate frontierele omenești. Se cufundă într-un pustiu fără margini. Ca un navigator solitar, care se îndepărtează în larg. Degeaba vreau să aflu cât de mare e zăpada sau frigul. Noi nu mai depindem de aceleași legi, nu ne mai îngheață aceeași zăpadă și același ger, nu mai simțim aceeași oboseală și aceeași frică. Prea e mare distanța. De ce să mă tem de rafalele unui viscol care spulberă zăpada și astupă drumurile? Iubitul meu se zbate într-un vârtej de zăpadă, perfid ca o bulboană? Iubitul meu respiră un aer înghețat? Iubitului meu îi ies pe nări aburi ce se transformă în promoroacă? I se aprind plămânii? Îi îngheață sângele în vine? Dincolo de un anumit prag al grozăviei, omul ăsta devine altul. Îmi scapă pe vecie.

Agățată de perdeaua din camera mea. Lipită, ca o lipitoare, de geam. Sorel. Strada Augusta. Acest adăpost e prea nesigur. Refugiul tinereții mele este vraiște, căscat ca burta spintecată a unei păpuși umplute cândva cu tărâțe. Toate legăturile, șiretlicurile, ocolișurile și tertipurile memoriei nu ajung nicăieri. Ce-o face doctorul Nelson în josul fluviului? O fi izbutit să...? Nimic. Nu mai știu nimic de el. Mă aflu într-un vid absolut. Un pustiu de zăpadă, cast, asexuat ca infernul. Zadarnic cercetez vasta întindere albă,

văduvită de satele și de locuitorii ei. Pădurile imense. Câmpiile. Fluviul înghețat. La orizont, nici un cal negru ca pana corbului.

George Nelson s-o fi rătăcit, s-o fi pierdut, o fi murit de frig în mijlocul zăpezilor?

Atenție la înșelătoarea moliciune a zăpezii. Fulgii, în roiuri dese, peste noi, în jurul nostru. Cum să-l previn pe George? Să-i spun să nu se lase pradă reveriei pricinuite de zăpadă. Beția asta calmă, fascinația asta perfidă (abia dacă simțim că ni se strânge inima un pic și alunecăm, încetul cu încetul, din abandon în abandon, din visare în visare, până în somnul cel mai adânc).

Nu trebuie să ne lăsăm dezarmați. Să ne păstrăm vie întreaga iubire, întreaga ură. Zăpada se așterne cât vezi cu ochii, nivelând întreaga priveliște, sat și oraș, om și dobitoace. Orice bucurie sau suferință este anulată. Orice plan este înăbușit din fașă. În vreme ce frigul complice se strecoară și te îmbie cu pacea lui dătătoare de moarte. Fie ca omul acela, el și numai el, care se îndreaptă spre Kamouraska, să nu scape frâiele nici măcar o clipă. Nu pentru că mâna i-ar fi cuprinsă de frig, ci pur și simplu pentru că i s-ar îngreuia la gândul că orice ar face este zadarnic. Și din pricina oboselii. A unei nestăpânite nevoi de somn. A unei stranii și surde senzații de bine, resimțită în toată mâna, care nu mai ține (nu mai poate ține) frâiele. Acum, mâinile nu mai strunesc calul. Amândouă i-au căzut pe genunchi, abandonate, fericite, grele, atât de grele, legănate de o nesfârșită și perfidă pace. Amândouă mâinile, una lângă cealaltă. Puțin mai amorțite, poate puțin mai grele — după câte s-ar părea — decât de obicei. Mai puțin conturate, mai puțin clare, pe sub mitene. Cu degetele trasate, unul câte unul, în linii mai groase, mai greoaie, devenind extrem de masive și totuși inerte. Din ce în ce mai insensibile. Murind, pur și simplu, unul după altul.

Simt — până la limita raţiunii — înţepeneala pricinuită de frigul din josul fluviului. Arsura vie a sângelui care începe din nou să curgă. (Bărbatul îşi freacă mâinile cu zăpadă.) Este oare cu putinţă să visez chinul celuilalt cu o acuitate atât de greu de îndurat? Simt în spinare forţa irezistibilă care îl împinge pe George Nelson pe drumul spre Kamouraska. Care îl face să-şi caute adăpost în cel mai apropiat han.

Am nevoie de ajutorul cumetrelor din Sorel. Mai bine să îndur pălăvrăgeala lor, decât...

Montmagny, Cap-Saint-Ignace, Bonsecours, Saint-Jean-Port-Joli, Saint-Roch-des Aulnaies... Cred că dau din buze ca babele, la biserică.

— Micuţa e foarte agitată. Are temperatură şi mormăie rugăciuni la nesfârşit. Ar trebui s-o distrăm puţin, nu credeţi?

— De mult n-a mai fost un asemenea frig.

Trebuie să le fac pe femeile astea să tacă. Ca pe papagalii peste a căror colivie pui o cuvertură, la căderea serii. Să regăsesc puţină linişte părelnică. Pe fondul de tăcere, ceva viu se mişcă, ia amploare. Urcă la suprafaţă. Se sparge, parcă, aidoma unei puzderii de bule, fără zgomot, în urechea mea. O voce de bărbat, lentă, fără inflexiuni, căutându-şi cuvintele pe măsură ce le rosteşte, mi se adresează. Îmi semnalează, oarecum cu părere de rău (foarte încet, confidenţial), trecerea unui străin pe la hanul din Saint-Vallier. (Uitasem de Saint-Vallier, între Saint-Michel şi Berthier.)

— Michel-Eustache Letellier. Marţi, 29 ianuarie, pe la ora nouă seara, a sosit la han un tânăr străin, arătos, cu părul şi favoriţii negri. Şi-a petrecut noaptea la han şi a plecat a doua zi, în zori.

Încerc să poposesc la hanul Saint-Vallier. Să-l zăresc pe tânărul străin. Glasul hotelierului îşi continuă deja povestea,

cu o asemenea repeziciune, încât mă simt precipitată în timp. Cu însăşi viteza cuvântului. Fără să mă pot agăţa de vreo imagine. Fără să pot recunoaşte vreun chip.

Michel-Eustache Letellier vorbeşte din nou despre tânărul străin, care s-a întors iar la han, vineri, 3 februarie, în puterea nopţii.

— Am observat că favoriţii negri şi mici îi erau mult mai lungi la înapoiere şi că îi acopereau aproape toată faţa. Totodată, era foarte agitat şi neliniştit. Şi-a aruncat brâul de lână în foc, ca să scape de el. Mirosea a ars în toată sala.

Aş vrea să trag în piept mirosul de lână arsă. În sala hanului din Saint-Vallier. Să mă apropii de bărbatul aplecat asupra focului. Să-l surprind, venind din spatele lui. Să cercetez pe îndelete ceafa amantului meu. Întotdeauna am fost încredinţată că sediul voinţei şi energiei unui bărbat se află în ceafa lui. Ce hotărâre nestrămutată vădeşte ceafa fină, dar robustă a lui George Nelson. Acolo e ascunsă, fără îndoială, însăşi taina puterii lui. Asta mă încântă şi mă exasperează. Aş vrea să fiu stăpâna iubitului meu, aşa cum sunt stăpâna propriei mele mâini. Să-l urmez în toate demersurile dictate de extraordinara lui vitalitate. Să nu-mi scape nici un gând de-al lui. Să nu fiu cruţată de nici o suferinţă de-a lui. El şi cu mine să fim doi ca unul. Să fiu feroce, să fac cât doi, alături de el. Să ridic braţul odată cu el, atunci când va trebui. Să-mi omor bărbatul împreună cu el.

Brâul lui ars, paltonul din stofă de țară, gluga mică și neagră, căciula căptușită cu blană, calul negru și sania americană, cuverturile din piele de bizon cu căptușeală roșie. Sorel-Kamouraska, dus și întors, în zece zile! Patru sute de mile, în toiul iernii, fără să schimbe calul.

În van vor repeta hangiii din josul fluviului aceste semnalmente, cu mai mult sau mai puțin succes. Doar eu singură aș putea...

Străinul spune că merge după treburi. Undeva, unde nimeni nu poate să-l înlocuiască. Nici să înțeleagă, nici să simtă în locul lui. Elisabeth d'Aulnières să-și vadă de copii și să încerce s-o liniștească pe Aurélie, dacă îi mai stă în putere s-o facă. Asta e treabă de bărbat. Asta are legătură cu singurătatea bărbatului. Iată că se apropie vertiginos actul esențial al solitudinii lui. Strania încununare a luptei îndârjite pe care George Nelson o duce de atâta vreme împotriva morții. Poate dintotdeauna! La foarte scurtă vreme după naștere. Doar dacă nu cumva o fi început chiar din pântecele mamei lui...? Mama lui, dispărută atât de timpuriu, smulsă de lângă el atât de timpuriu. Un copil negricios și slab. Care va avea de luptat de timpuriu — în ființa lui — împotriva ideii de moarte. Moartea tatălui, poate? Sau cea a fiului (cu imaginea mai curând deformată, copleșită de slăbiciune), având trăsăturile lui Antoine, cu obrajii lui de copil, prea

bucălați, aplecați deasupra unui lighean cu apă înghețată?

Carne vie, cadavru descompus, sânge, puroi, urină, murdării de tot felul, putreziciune și cangrenă, miros pestilențial, oase zdrobite, ochi frumoși și căscați, de înecat, pântece umflat, nou-născut diform, femeie violată, ftizie galopantă, difterie, dizenterie. Doctorul Nelson s-a luptat atâta cu boala și moartea! S-a ostenit atâta ca să salveze bărbați și femei. Dar ăsta n-o să scape din mâinile lui.

— De mine n-o să scape, Aurélie.

Omul ăsta merită să moară. E prea gras, prea fleșcăit. Nevasta lui e prea frumoasă și nefericită. Nevasta i-a fost luată, o să-i fie luată și viața. Pentru stăpânul de la Kamouraska ar fi fost mai bine să nu se fi născut.

Ce-o face Antoine Tassy pe promontoriul izolat ce înaintează în apele fluviului? Sub ochiul pătrunzător al doamnei Tassy? Și-o rumega furia și afrontul, până la saturație, în beții nesfârșite? S-o pregăti să se țină după vreo țărăncuță toantă și topită de emoție, din hambar în hambar și din șoproane în grajduri? Oare, de acum, singura ocupație a acestui bărbat nu e tocmai aceea de a-și aștepta ucigașul, care se îndreaptă spre el de la o distanță de mile întregi?

Complicitatea lui Antoine este ciudată și mă exasperează. De altfel, totul se petrece în afara ființei mele. Într-un ținut îndepărtat, plin de zăpadă și de sânge. Între doi bărbați legați printr-un mister de temut, care îmi e străin. Dacă aveau să capete amândoi, în aceeași clipă, chipuri asemănătoare și frățești? Două chipuri de bărbați cotropiți de ceva straniu și atroce, care îi răvășește și totodată îi transfigurează: pofta de moarte. Dacă mi-ar fi dat să văd acest lucru în clipa când, în limanul Kamouraska,

un pistol încărcat cu praf de pușcă și gloanțe țintește tâmpla unui băiat prea gras și ticălos, aș muri! Sunt sigură că aș muri! Eu sunt opusul morții. Eu sunt dragostea. Dragostea și viața. Viața și moartea. Vreau să trăiesc! Vreau să trăiești! Prin urmare, să moară Antoine și să nu mai pomenim de el!

Sainte-Anne-de-la-Pocatière! Numele acesta sună ca un dangăt de clopot. Unul singur, lung și sonor, reverberat de frigul iernii. De la Sainte-Anne vor da năvală, se vor precipita mărturiile, afirmând, întretăindu-se, completându-se. Lovindu-mă ca niște săgeți. George Nelson a trecut pe acolo. A fost reperat. Examinat. I s-a luat urma. Semnalmentele lui vor fi repetate din han în han. Din haltă în haltă. Din sat în sat.

Dacă mi-ar sta în puteri să-mi reamintesc flecăreala cumetrelor din Sorel! Mi-aș face din ea un meterez pentru a scăpa de corul hangiilor care mă amenință. Glasuri răgușite și grave, tărăgănate, se înalță de-a lungul malului de sud. Bâzâie în jurul capului meu. Asemenea unui roi de albine sălbatice. Să mă refugiez lângă mătușile mele. Dragostea lor nesfârșită. Mila lor duioasă.

— Micuța e bolnavă. Trebuie s-o băgăm în pat, s-o îngrijim, să-i pregătim comprese reci...

O femeie rotofeie, cu șorț albastru! Chipul ei rozaliu, topit ca un săpun învechit! Cu ce drept se proțăpește la picioarele patului meu?

Cine o silește, din umbră, să ridice mâna dreaptă și să jure cu voce smiorcăită?

— Victoire Dufour, soția lui Louis Clermont, hangiu în parohia Sainte-Anne-de-la-Pocatière...

Mă miră că mătușile mele tolerează o asemenea apariție în camera în care zac. Doamne, mătușile mele au părăsit, cu adevărat, încăperea! Și mama la fel. Sunt singură,

cu femeia cu șorț albastru. Îi simt mirosul respingător al gurii. Nu pot face nimic ca s-o gonesc pe femeia asta. Se apleacă peste patul meu. Cu ochii ei mari, de faianță. Nemișcați, fără viață. Fixați asupra mea. De când mă privesc ochii ăștia decolorați? Se holbează la mine, fără să poată clipi, până ce-i podidesc lacrimile. Poate că ochii ăștia înghețați, neclintiți ca limbile unei pendule moarte, nici nu mă văd? Sunt fascinată. Înlănțuită de pat. Femeia cu șorț albastru vorbește și smiorcăie. Ar face bine să-și sufle odată nasul și să spună clar ce are de spus. Oricum, pentru asta e aici. Cât despre mine, legată fedeleș, cum sunt, nu pot pierde nici măcar o vorbuliță de-a ei.

Dacă femeia n-ar mai face atâtea fasoane, cred că aș putea suporta mai bine scena.

— Am fost tare speriată, domnule judecător. Noi suntem oameni săraci. Soțul meu și cu mine avem un han mic. Vecinii noștri au casele cam depărtișor. La vreo zece leghe de biserica din Kamouraska. Avem doar copii mici, fata cea mare merge pe nouă ani. Slujnica este surdă de-o ureche. La 31 ianuarie, pe la ora două după-amiaza, am văzut trecând pe drum un străin care mergea în jos. Am rămas în ușă, să mă uit cum trece. N-avea o sanie obișnuită, la fel ca alea de pe-aici. Purta o manta dintr-o stofă albicioasă — care mi s-a părut a fi țesută prin ținutul de sus, fiindcă, de obicei, e mai albă decât asta făcută pe-aici — și o glugă neagră. Avea o căciulă de postav închis la culoare, cu ceva blană de jur împrejur. Era frig. El era foarte roșu la față. Mi s-a părut un bărbat foarte chipeș, tare tânăr. După aia, am intrat în casă... Abia peste noapte... O să vă spuie soțul meu...

N-ar fi nimic dacă aș vedea-o pe femeia rotofeie și albastră cum se agață cu mâinile de picioarele patului meu.

(Bara martorilor.) N-ar fi nimic nici dacă aş auzi-o cu câtă exactitate şi minuţiozitate îl descrie pe tânărul străin. Cel mai rău ar fi dacă l-ar recunoaşte pe străin şi ar fi recunoscută de el. Siguranţa noastră, a lui şi a mea, mă obligă să fiu de o prudenţă extremă. Să fac pe moarta. Să nu intervin. Dacă sunt interogată, să-mi mişc capul pe pernă. Să spun: nu, nu, nu-l cunosc pe acest bărbat. Să nu-mi pot clinti nici un degeţel pentru a-l avertiza pe George. Să nu-i pot da de veste că trebuie să se ferească de hangii. Ah! Suntem daţi pe mâna martorilor, chiar înainte de... Îţi vorbesc foarte încet, atât de încet... Nici buzele, nici ochii, nici mâinile, nici măcar inima mea (strânsă într-un cleşte)... Mă fac că dorm. Imit de minune o piatră plată şi dură. Încurajarea mea îţi este adresată atât de încet, încât din ea rezultă un soi de şoaptă surdă, înăbuşită, parcă smulsă din rădăcina vieţii mele. Iubirea mea, sunt aici. O să aştept toată viaţa să termini treaba din limanul Kamouraska, să-ţi speli mâinile pline de sânge şi să te întorci la mine. Cu chipul tău frumos, de învingător al morţii, strălucind de o bucurie sălbatică. Cât de mult te iubesc şi te doresc, când ai înfăţişarea asta. Dar, mai înainte, va trebui să treci dincolo de limita puterilor tale. Fă ca nevoia aceasta de absolut, care te macină, să devină crimă şi sânge. Cât de mult semeni cu Catherine a Îngerilor. Cândva, în capela cea mică a monseniorului de Laval, ai jurat şi tu să fii un sfânt. Drept răspuns, ai primit această inexplicabilă turbare. Ce zeu al întunericului ţi-o fi primit jurământul? Acum, iată: eşti satisfăcut, dorinţa ţi-a fost împlinită mai presus de orice aşteptare. Fii atent să nu ameţeşti!

Mă mir cât de bine suport întinderea de zăpadă, în bătaia soarelui. Strălucirea orbitoare a cerului albastru. Sainte-Anne-de-la-Pocatière. 31 ianuarie 1839. Ziua aceea, ea şi numai ea, dintre toate. Cât de bine văd totul. Întregul,

ca şi detaliile. Cele mai mici grămăjoare de zăpadă împrăştiate de copitele calului. Acel norişor alb ce însoţeşte sania. Drumul mare, drept, netezit de trecerea săniilor. Chipul înroşit de frig al unui bărbat se întoarce, o clipă, spre mine. Pe mine mă priveşte omul ăsta? Buza superioară i se răsfrânge. Într-un zâmbet vag, ca de mort. Dinţii lui! Nu observasem niciodată cât de lungi şi de puternici îi erau caninii. Îi dau un aer de bestie sălbatică. Asta nu-i decât teama care îmi înceţoşează privirea. Tulbură imaginea iubirii mele.

Zurgălăii de la sanie sună vesel în aerul tare. Clinchetul lor devine tot mai slab. Se îndepărtează, în direcţia moşiei Kamouraska. Au tăcut de-a binelea. Nevasta hangiului Clermont îşi închide uşa.

Rivière-Ouelle, Rivière-Ouelle... Să ascult cum sună vorbele astea în mintea mea! Fără să-mi mai găsesc puterea de a mă ridica din pat.

— Doamna e bolnavă; ia uitaţi cum tremură în somn!

Mama şi mătuşile au ieşit, în cele din urmă, din camera mea. Cred că recunosc vocea lui Léontine Mélançon.

Rivière-Ouelle. Să mă agăţ de acest nume de sat, ca de un colac de salvare. (Ultimul sat înainte de Kamouraska.) Să încerc să trag de timp (cu cinci-şase mile înainte de Kamouraska). Să lungesc cât mai mult cu putinţă primele silabe cu vocale închise: *ri-vi,* să le las să se deschidă în *è-re.* Să încerc să-l reţin pe Ouelle, acest nume lichid, care se roteşte şi fuge, se ascunde în stratul de muşchi moale, ca un izvor. Zadarnic. În curând, sonorităţile bolovănoase şi verzi ale cuvântului Kamouraska se vor ciocni între ele. Acest vechi nume algonkin, care înseamnă: la malul apei este stufăriş. Kamouraska!

Mă joc cu silabele. Le lovesc, cu putere, unele de altele. Să acopăr glasurile omeneşti care ar putea să crească şi să mă atace în haită. Să înalţ o hărmălaie de silabe aspre şi sonore. Să-mi fac din ele un scut ca de piatră. O praştie elastică şi dură. Kamouraska! Kamouraska! La malul apei este stufăriş! Au! Glasurile din josul fluviului trec la asalt. Vorbesc toate odată! Albinele! Mereu albinele! Locuitorii din josul fluviului, în rânduri strânse, urmăresc, descriu şi denunţă, cu voci tot mai sigure şi mai puternice, trecerea

unui tânăr străin, în extraordinara lui sanie neagră, trasă de un nu mai puţin extraordinar cal negru.

Nerăbdători, martorii aşteaptă după uşa camerei mele. Întreaga casă din strada Augusta este invadată, devastată. Distrusă până la temelie. Mama şi mătuşile se înăbuşă sub dărâmături. Măcar de n-ar pătrunde martorii şi în strada Parloir, din Québec, la soţul meu, care e atât de bolnav. Este uşor să pui stăpânire pe delirul unui muribund şi să vâri în el oroarea şi delaţiunea.

De altfel, în curând, Jérôme Rolland n-o să mă mai poată atinge. N-o să mă mai poată atinge nici o fiinţă care încă mai are suflare în ea. Voi fi dată jos din pat. Voi fi pusă în picioare, gata îmbrăcată, scoasă din casă. Amestecată printre martori. (Spuneţi ceea ce ştiţi.) Pierdută printre ei. Frământată, odată cu ei, în acelaşi aluat moale. Scoasă în zăpadă. În frig. Ca o santinelă tăcută şi pasivă. Schimbând garda cu mine însămi, dintr-un loc în altul, dintr-un han în altul. Hangii, bărbaţi şi femei, slujnice, servitori şi rândaşi, pescari, ţărani, toţi, toţi îmi vorbesc la ureche. Jură să mă ia cu ei. Să mă arunce pe drumul îngheţat. În urmărirea unui călător a cărui identitate numai eu aş putea-o dezvălui.

— Bruno Boucher, din Rivière-Ouelle, băiat cu simbrie. Joi, 31 ianuarie, pe la ora două jumătate, venind de la pădure, cu căruţa plină de lemne, am întâlnit un străin, care m-a oprit şi m-a întrebat dacă mai are mult până la Kamouraska. Mi s-a părut că nu era canadian, că prea vorbea stricat. Am băgat bine de seamă şi sania, şi calul lui. Mai ales că nici nu mai văzusem vreodată altele la fel.

— Jean-Baptiste Saint-Onge, din Rivière-Ouelle, băiat cu simbrie la Pierre Bouchard. Pe la ceasurile trei jumătate după-masă, a sosit la han un străin. Mi-a spus să-i adăp calul. M-am uitat mult la cal şi la sanie, care erau

ceva de soi. Le-aş recunoaşte oriunde. Hamurile erau din piele neagră şi aveau zurgălăi. Străinul a plecat pe la ora cinci, în goana mare, în direcţia moşiei Kamouraska. A doua zi, pe 1 februarie, care a căzut într-o vineri, am văzut acelaşi cal, aceeaşi sanie şi acelaşi bărbat, pe care l-am recunoscut după îmbrăcăminte, trecând prin faţa casei mele, între ceasurile şase şi şapte dimineaţa. Eu stau la nord-est de drumul mare, la o aruncătură de băţ de han. I-am arătat băiatului meu că străinul nu mai avea zurgălăii pe care-i avusese cu două zile în urmă. Şi am mai zis, în glumă, că dacă aş fi ştiut că vrea să scape de ei, i-aş fi păstrat eu bucuros.

— Străinul a ascuns zurgălăii de la gâtul calului sub banca din sanie, înainte de a pleca la Kamouraska.

— O glugă mică, neagră, o manta de postav de-ăla din ţinuturile de sus, un surtuc albastru-închis, ca de pilot, cu buzunare duble pe şolduri, ciorapi tricotaţi sau, poate, ghetre, cu năsturei negri, pe o parte, şi cu căpute de piele, pare-mi-se. — Eu găsesc că e un bărbat foarte chipeş, de înălţime mijlocie, bine făcut, cu favoriţi negri şi foarte măsliniu la faţă. Să tot aibă vreo douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani. — După portul, după hainele şi după vorba străinului, am fost convins că nu era un om de rând.

— I-aţi băgat de seamă dinţii albi? — Mi-a răspuns, pe un ton aspru, că e grăbit. — La întoarcerea de la Kamouraska, părea mai temător şi mai îngrijorat decât la ducere. — Omul ăsta nu e canadian. Are accent englezesc, aşa mi s-a părut; sau poate că e de altă naţie. Partea din faţă a saniei este acoperită, până la scăunel. Şi, pe urmă, hăţurile sunt prinse la mijlocul grătarului care apără de zăpadă sania, lucru care îţi sare în ochi.

Îmi prelungesc, cât mai mult cu putinţă, starea de amorţeală în care zac. Toată trăncăneala asta a martorilor, din

jurul patului meu. Tropăitul lor continuu, aproape solemn, îmi umple camera. Încă nu mă răneşte, încă nu mă atinge nimic. Toţi oamenii ăştia bulucţi îmi suflă în faţă şi mă cercetează cu priviri lacome. În taină, ei pregătesc nişte măsuri exemplare, pentru a mă face să cobor din pat. Să mă smulgă pentru totdeauna din casa mea de pe strada Parloir. Foarte departe de sărmanul meu bărbat, care... Plănuiesc să mă ducă pe sus, până la Kamouraska. Ştiu că n-am să scap de ei. Vie sau moartă, am să fiu exilată la Kamouraska. Mi-au îngăduit cel mult să mai câştig ceva timp. Să mai rezist puţin. Prin forţa inerţiei. Oarbă, surdă şi mută, vor trebui să mă tragă de mână. Pe moment, îmi interzic eu însămi să-i dau drept de azil şi permis de identitate acestui străin, pe care îl descrieţi cu atâta insistenţă şi exactitate. Numai eu aş putea să-l readuc la viaţă pe acest bărbat. Să-l desprind din timp şi din uitare. Să-l duc din nou la pierzanie şi să mă duc la pierzanie şi pe mine odată cu el. Câtă vreme trăiesc eu, nu, n-am să fac aşa ceva. N-am să spun: iată, bărbatul ăsta e amantul meu. Îl cheamă George Nelson. El e asasinul bărbatului meu. Suntem vinovaţi amândoi, închideţi-ne, spânzuraţi-ne şi gata cu vorba. Nu, nu, n-am să spun.

Eu, Elisabeth d'Aulnières, nu sunt martoră, ci privitoare și complice. Deja primită la hanul lui Louis Clermont. Din Sainte-Anne-de-la-Pocatière. Întâmpinată și găzduită nu ca o călătoare obișnuită, căreia i se oferă o cameră și un pat. Instalată nu ca o clientă oarecare. Cu bagajele alături de pat, pe banchetă. Cu obiectele de toaletă aranjate pe lavoar, alături de cana de apă și de ligheanul cu flori. Ci așezată — nemișcată și tăcută — în mijlocul casei. Ca să văd și să aud tot. Nicăieri, în mod deosebit, și peste tot, în același timp. În sală, ca și în camere.

Mai întâi, trebuie să mă familiarizez cu locurile. Cu mult înaintea străinului care va veni să bată în ușă. Nu deranjez pe nimeni, căci s-ar părea că nu sunt văzută sau, mai degrabă, nu sunt privită. Nici de hangiu, nici de nevasta lui și nici de numitul Blanchet. Tolerată în han. Nu chiar acceptată. Doar tolerată. De fapt, inevitabilă. Impusă în acest han al lui Louis Clermont, din Sainte-Anne-de-la-Pocatière. Printr-o voință implacabilă. Depusă ca un pachet. Introdusă cu forța în intimitatea acestei case zăvorâte. În toiul iernii. La marginea drumului dintre Sainte-Anne și Kamouraska. În noaptea de 31 ianuarie.

Ferestrele astupate, de jur împrejur, cu câlți sau cu hârtie de jurnal udată și vârâtă, ghemotoc, prin crăpături. Masa neagră a mașinii de gătit, cu cuptor, ca o corabie cu două punți, se evidențiază în încăperea folosită și ca bucătărie, și ca sală. Blanchet, vagabondul beat, adormit pe

o bancă de lemn, lângă cuptor, înfășurat într-o cuvertură veche, de culoare pământie. Viața obișnuită a acestui han pierdut, pe timp de iarnă.

Afară, cât vezi cu ochii, imensitatea zăpezii. Acel soi de abur alb, dens, ridicându-se de pe câmpuri, de pe drum, de pe fluvii, de peste tot de unde vântul poate mătura zăpada în rafale. Zăpada spulberată astupă cărările și drumurile. Gândul la limanul Kamouraska, precum un vârtej, în capul meu. Vibrația acestui gând care își face loc în capul meu. Rezistența oaselor mele.

Întunericul sălii, focul care stă să se stingă. Sclipirea jarului, văzută prin fantele din ușița sobei de gătit, închisă pe timpul nopții. Răsuflarea zgomotoasă a vagabondului culcat pe spate, cu gura căscată.

Aștept să vină un străin și să bată în ușă, făcându-i lemnul să răsune. Sub lovituri puternice, de pumn. Să ceară găzduire peste noapte. Să-i recunosc glasul. Să fiu acolo, la han, în așteptarea acelui glas neasemuit. Să-l regăsesc poate mai aspru și mai gutural... Să fiu răvășită de sunetul acestui glas, să fiu tulburată, scormonită, sfâșiată de sunetul acestui glas, ca și cum... În realitate, să aștept zadarnic, toată viața mea, acest glas extraordinar. Frumosul cap cu plete negre. Bărbatul meu. Trupul încotoșmănat în haine de iarnă. Despuindu-se. Dezgolindu-se. Atingându-mă, despuiată și dezgolită. Traversând, pentru a ajunge la mine, nenorocirea adunată în straturi groase. Timpul. Nori de funingine. Trecutul, depășit printr-un salt miraculos. Crima și nebunia reduse la dimensiunile lor rezonabile. Exorcizate. Regăsindu-și importanța reală. Fără să mai fie văzute printr-o prismă cu fațete multiple. (Deformarea pricinuită de neliniște și groază.) Armele neatinse și curate, strălucitoare. Pentru apărare și atac. Curățate, lustruite după bătălie. Libertatea și dragostea plătite cu

prețul lor exorbitant. Prețul sângelui, în bani de aur grei și sclipitori, îngrămădiți pe scaun, lângă pat. Alături de hainele împăturite. Un pat nemăsurat de mare, pentru noi doi, până în zori. Certitudinea de a regăsi prospețimea cearșafurilor răcoroase, numai și numai ale noastre. Într-o cameră numai și numai a noastră. O casă care să fie a noastră. Tu intri între coapsele mele, în străfundul pântecelui meu. Țip și te strig, dragostea mea!

Sunt readusă, brusc, în josul fluviului, din vina vagabondului culcat acolo, pe bancă, și bodogănind, în beția lui. Sărmanul lui creier e bântuit de o amintire precisă, care îl muncește neîncetat și-i chinuie somnul.

— Am văzut, cu ochii mei am văzut, pe când mă purtam încoa', un călător pierdut în limanul Kamouraska. M-a întrebat încotro e malul. Nu mai știa dacă mergea înainte, pe fluviul înghețat, ori pe pământ. Cu calul și cu sania. Peste tot, zăpadă spulberată. Am vrut să mă urc în sanie. Călătorul nu vroia să mă urc în sania lui. Am fost tare mirat, mai ales că el era singur-singurel. Călătorul m-a obligat să umblu pe jos, înaintea calului, până la drum. I-am arătat în ce parte e Rivière-Ouelle, cum a vrut el. Mi-a dat cinci pitaci. Nu i-am văzut bine fața, din cauza întunericului.

Imaginea limanului care e la nord-est de Kamouraska, cum te duci spre Rivière-Ouelle, se instalează în hanul lui Louis Clermont. Se desprinde din somnul greu al lui Blanchet, vagabondul. Compasiunea mea pentru călătorul rătăcit. Se știe doar ce înseamnă să te pierzi în toiul nopții, în zăpadă și frig. După ce ai ucis un om. Doamne, cine ar îndrăzni să-ți implore mila? Groaza. Prea multă neliniște.

Victoire Dufour tocmai a spus ceva care o face să râdă. Un râs plin, din piept. Cu capul dat pe spate. Gâtul ei gros, nespus de alb. Louis Clermont, uscat și slab, zăvorăște ușa. Declară că e vremea să meargă la culcare.

Victoire se mişcă greoi, clătinându-şi şoldurile enorme. Bărbatul ei pricăjit şi uscăţiv o urmează de aproape. Ducând lampa. Spunându-şi întruna, înduioşat până peste poate, că s-a însurat cu cea mai grasă.

Mă aşez din nou la pândă în hanul adormit. Examinez cu atenţie podeaua noduroasă a bucătăriei, de parcă asta ar avea cine ştie ce importanţă.

Ce mă deranjează pe mine mai mult şi mai mult nu e faptul că trebuie să mă lipsesc de întreaga solemnitate a sălii de judecată. Ci că mă aflu chiar pe locurile din care au fost culese mărturiile. Lipsită de orice ajutor legal. Fără nici un fel de protecţie. Nu numai obligată să ascult depoziţiile martorilor, ci şi silită să urmăresc desfăşurarea scenelor, pe măsură ce sunt descrise. Redusă la cea mai jalnică stare a mea. Aflându-mă la cea mai mică distanţă care îmi poate fi îngăduită (fără să mor de-a binelea), de propriul neant. Devin translucidă. Despuiată de orice realitate vizibilă. Deposedată de orice formă, de orice relief şi de orice adâncime. Orice reacţie sau intervenţie îmi este interzisă dinainte. Reţinută chiar din punctul de plecare. Dacă încerc cumva să-mi ridic mâna, nici nu mai izbutesc să-mi termin gestul. Dacă încerc să strig, din piept nu-mi iese nici un sunet. Dacă trebuie să suport tot ceea ce va urma (şi trebuie să o fac), o voi face cu atenţia încordată la extrem.

Victoire Dufour, soţia lui Louis Clermont, declară că nu ştie să se iscălească şi face o cruce pe hârtie.

Ochii ei de un albastru spălăcit, înceţoşaţi de somn. O şuviţă lungă, linsă, de păr galben, îi cade peste faţă. Ca

fâșia de piele a unei biciuști. Se așază în capul oaselor, pe pat, atât de repede pe cât îi îngăduie corpul greoi.

— I-am spus lui Clermont: „Bărbate, bate cineva în ușă." Clermont s-a așezat și el în capul oaselor, pe pat, lângă mine. Am ascultat amândoi ciocănitul. Am așteptat să-l mai auzim o dată. După aia, Clermont s-a sculat. A aprins lumânarea. Și-a pus nădragii. Când călătorul a intrat în casă, l-am putut vedea prin crăpătura ușii de la odaia mea, care dă în sală. După manta și după glugă, l-am recunoscut cât se poate de bine pe străinul care trecuse pe drum, în timpul zilei. Pe urmă, nu prea mai știu să se fi întâmplat altceva până la ziuă...

Louis Clermont, hangiu la Sainte-Anne, e fudul nevoie mare că-și scrie numele — cu litere enorme — în josul depoziției.

Omulețul uscățiv și nervos se căznește să nu se foiască. Se silește să pară calm. Izbutește cam ca un țipar viu, legat de un țăruș. Stând în poziție de drepți, corpul hangiului e cutremurat de tresăriri bruște, care par să nu aibă nici o legătură cu ceea ce spune el. Flacăra lumânării îi luminează chipul mohorât, șters, aproape livid. Din când în când, un tic îi schimonosește obrazul descărnat.

— Să fi fost între unsprezece ceasuri și miezul nopții. L-am lăsat pe călător să bată de mai multe ori. De fiecare dată, îl întrebam cine e. El nu-mi răspundea, dar ciocănea și mai abitir. Până la urmă, a zis „om bun", și eu am dat deoparte bara de la ușă.

O formă întunecată, în prag. Cu barba și sprâncenele pline de promoroacă. Cu respirația sacadată, gâfâită. Nădușeala îi curge șiroaie, pe tot corpul, fiind absorbită, apoi, de hainele grele, de iarnă. Și transformându-se, treptat, în gheață. Un miros de bărbat și de lână udă. Vocea șuierând printre dinți, răgușită, spartă.

— Adăpost pentru mine și cal... Și, pe urmă, apă fierbinte... Mai ales apă fierbinte...

Licărirea lumânării să fie de vină? Am impresia că văd pe mantaua lui niște pete întunecate, acoperite cu zăpadă.

Să-mi repet că sunt moartă (că nimic nu mă mai poate atinge). Nu rănită, nici măcar muribundă, ci moartă de-a binelea. Invizibilă pentru toți ochii. Fără să pot fi zărită de străinul care abia a intrat răsuflând, gâfâind ca un animal hăituit, după o urmărire îndelungată. Căci nu pot fi văzută. Și nici simțită. Ascunsă în acest han. Transparentă ca o picătură de apă. Întrucâtva inexistentă. Fără nume și fără chip. Distrusă. Negată. Și totuși, ceva de nestăpânit, din ființa mea, se avântă, iese din mine, chiar dacă eu nu mai exist. Nu-i nici puterea de a pătimi, nici cea de a iubi. Doar... Nici măcar cele cinci simțuri ale unei persoane vii. Un singur simț eliberat care acționează. Celelalte patru sunt oprite, împiedicate. (Cu excepția văzului, bineînțeles.) O femeie atât de demnă și de cuviincioasă. (Priviți cum îl îngrijește pe domnul Rolland, soțul ei.) Mirosul o ia din loc ca din pușcă, își găsește prada. O descoperă și o recunoaște. O sărbătorește. Întâmpină duhoarea de asasin. Sudoarea și îngrijorarea, gustul fad al sângelui. Mirosul tău, dragostea mea, duhoarea asta de fiară. În ființa mea, o cățea se culcă la pământ. Scheaună încetișor. Urlă îndelung, a moarte.

Călătorul repetă că vrea apă fierbinte.

Louis Clermont, cu mișcările lui încete, picând de somn, aprinde iar focul din sobă (în fund, rămăsese puțin jăratic). Pune apă la fiert, într-un ibric. Străinul își pierde răbdarea și spune că apa fierbinte nu-i trebuie pentru băut, ci pentru ca să-și spele sania și cuverturile de piele, și că-i trebuie mult mai multă. Louis Clermont pune apă la fiert într-un ceainic.

— De bună seamă că nu v-ați umplut de o asemenea murdărie și porcărie pe drumurile din ținut, cu toată zăpada asta albă, care le acoperă!

— Sania mea a fost băgată într-un șopron unde s-au tăiat animale. Așa că sângele...

— Da' împuțiți mai sunt cei din hanul ăla, de v-au umplut sania și cuverturile cu... Ar fi trebuit să le spele măcar...

— Eram grăbit...

Glasul călătorului, tăios, deși înfundat, aproape stins, înăbușit, îi ordonă lui Louis Clermont să-i bage calul în grajd, să-i dea apă călduță și o găleată de ovăz.

— Am luat un lighean și o desagă de sub banca din sanie, așa cum mi-a spus călătorul. Sub bancă am văzut că erau ascunși niște zurgălăi. De sanie atârnau niște picături de sânge înghețat. Le-am răcâit cu unghia. M-am speriat, dar nu atât de rău ca după plecarea călătorului, când m-am gândit mai bine. El a mers cu mine în șopron, ca să

spălăm sania. La lumina felinarului, am văzut bine că, în fundul saniei, era mult sânge. Băncile aproape că erau pline. Peste tot. Am aruncat apă fierbinte pe partea din față și pe laturile saniei. Eu frecam cu un jupon vechi de-al nevestei, iar el freca cu o pungă de postav cenușiu, care părea să fi fost un toc de pistol. Cum era frig, apa îngheța pe măsură ce frecam. El mi-a spus să lăsăm pe a doua zi spălatul saniei. Și, mai ales, să nu uit să-l scol la ora cinci dimineața. A făcut pieile balot și le-a dus în casă, împreună cu geanta lui de voiaj. Ajuns înăuntru, și-a scos mantaua cenușie și și-a suflecat mânecile. A început să spele pieile, într-un hârdău pe care i l-am dat eu, cu apa fierbinte dintr-un cazan pus de mine la clocotit, în care adăuga apă rece. Mi-a cerut un pahar de vin cald. A băut aproape jumătate din el. Apoi, s-a dus la culcare, în camera lui. După ce a cercetat așternutul, mi-a spus să-i mai aduc niște cuverturi. După un sfert de ceas, mi-a cerut una dintre cuverturile de piele din sania lui, ca s-o pună peste el, în pat, fiindcă nu se putea încălzi de înfrigurat ce era.

Bărbatul dârdâie din cap până-n picioare. Dinții îi clănțănesc. Patul i se zgâlțâie de parcă podeaua s-ar cutremura sub el.

Eu, Elisabeth d'Aulnières, închisă în hanul lui Louis Clermont. Împinsă pe scară. Mânată să trec de ușa camerei în care se află călătorul. Trecând de această ușă, împotriva voinței mele. Lăsată de una singură în întuneric. Cuprinsă de frigurile cumplite ale acestui bărbat. Simțind, cu toți nervii mei încordați, chinuitoarea insomnie a acestui bărbat. Ghicind grozăvia acelei zile, recapitulată în întuneric. Imaginile precise trecând prin fața ochilor holbați ai călătorului culcat acolo, în pat. Zărind acele imagini, care zburau prin fața mea, aidoma unor lilieci.

Aud răsuflarea, mai degrabă horcăiala din pieptul lui. Întunericul dens dintre noi. Îmi imaginez chipul răvășit, acolo, la doi pași de mine. Trupul istovit dârdâind sub mormanul de cuverturi. Blana pătată de sânge, întinsă peste el; mirosul de sânge. Să mă rog, în sufletul meu osândit, ca noaptea să dureze. Pentru ca lumina să nu-l ajungă niciodată pe acel om culcat acolo, în noaptea adâncă. Să mă rog, în sufletul meu care trage să moară, ca el să nu mai apară niciodată în fața mea, să nu-mi întindă brațele, să nu mă cuprindă cu ele. Omul care tocmai a ucis un alt om. În limanul Kamouraska. Nemaipomenita lui singurătate. Să chem noaptea asupra chipului său. Așa cum tragi un cearșaf peste fața morților.

Mila din mine se învârtește în gol, se epuizează. Caută înnebunită o ieșire, un gest, un cuvânt care s-o exprime și s-o scoată din carapacea de piatră în care mă înăbuș. Transformată în statuie, Veronică fascinată în pragul ușii de la etajul întâi al hanului lui Louis Clermont, zadarnic cer o năframă subțire pentru a șterge fața bărbatului pe care îl iubesc. Iată-mă zidită în propria-mi singurătate. Înmărmurită în propria-mi groază. Incapabilă să fac vreun gest, vreo mișcare. De parcă însăși sursa energiei mele (sleită) ar începe brusc să producă tăcere și nemișcare. Nu mai pot face nici un pas spre tine...

Burlington, Burlington, iubirea mea mă cheamă de partea cealaltă a graniței, de partea cealaltă a lumii...

Victoire Dufour își desfășoară șorțul, tot mai larg și mai siniliu. De parcă l-ar fi întins și l-ar fi vopsit din nou în albastru. Și-l leagă în jurul taliei din ce în ce mai voluminoase. Umple camera cu făptura ei grasă și albastră. Devine uriașă. Se preface că s-a trezit dis-de-dimineață, ca să meargă să depună mărturie în fața judecătorului de pace.

În realitate, mi se adresează mie, Elisabeth d'Aulnières. Caută să mă țină cât mai mult cu putință în hanul lui Louis Clermont.

Călătorul iese zorit din camera lui. Îl văd din spate, în timp ce intră în sală. Cu această hotărâre și — totuși — această vulnerabilitate nouă, perceptibilă în ceafa care îi este încă foarte dreaptă, însă agitată. Întorcându-se de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga, mai des decât ar trebui, temătoare. Trebuie să-i ghicesc profilul, care îmi scapă.

De cealaltă parte a ușii, se aude Victoire Dufour, care își trezește bărbatul.

— Iute, Clermont, se bat caii în grajd.

— Da' taci, femeie! El mi-a zis să-l scol la ora cinci, și e deja lumină.

Călătorul spune că, peste noapte, a auzit ceasul de fiecare dată, când a bătut orele. Se duce drept la sobă. Deschide cuptorul și ia ceainicul. Îi poruncește lui Clermont să-l urmeze în șopron.

— El turna apă caldă cu ceainicul și eu frecam. Am scos grosul. Era mult sânge închegat, amestecat cu paie și cu zăpadă. Bărbatul care s-a culcat în noaptea asta lângă sobă, unu' Blanchet, de pe aici, din partea de jos a ținutului, și care părea să-l îngrijoreze foarte mult pe călător, s-a sculat de pe banca lui. Și-a făcut apariția în șopron.

— Ei, drăcie, nu știu cum de v-ați fi pricopsit cu toată chestia asta! Tare împuțiți trebuie să fie oamenii ăia, de v-au aranjat pieile în halul ăsta!

— Străinul mi-a spus să înham imediat calul. În timpul ăsta, el a intrat ca să-și ia pieile, sacul și biciul. S-a urcat în sanie, mai înainte de-a apuca eu s-o scot din șopron. Și-a aranjat pieile în jurul lui, cu blana înăuntru. Am scos calul din șopron și am pus hățurile în mâna călătorului.

Bărbatul n-a mâncat nimic. A băut un pahar de gin și a plecat.

Victoire Dufour, cu fața ei rozalie ca o bucată nouă de săpun. Cu trăsăturile șterse. Cu ochii tot mai spălăciți, imenși, lățiți ca niște băltoace, ațintiți asupra mea.

— Când m-am sculat, afară era lumină. Am văzut sânge peste tot, pe podele, și i-am spus slujnicei: „Fato, nu se poate, omul ăsta a omorât pe careva!" Și ea a zis la fel: „Nu se poate, nu poate fi vorba de altceva. Duceți-vă numai să vedeți afară, sub verandă, unde au aruncat sângele." M-am dus. Pe zăpadă era mult sânge. M-am cutremurat de groază, eram foarte înspăimântată. M-am pomenit cu el în fața mea. A venit chiar să se uite pe ușa odăii mele în timp ce mă îmbrăcam. Părea să caute ceva. Socot că a fost de-a dreptul grosolan. El se uita cu un aer îngrijorat. Tot timpul, cât a stat în casă, m-a ocolit și a stat cu spatele la mine. Nici mie nu-mi plăcea să mă uit la el. Totuși l-am privit destul, așa că-l pot recunoaște oriunde. Când am văzut mizeria și tot sângele, i-am spus bărbatului meu:

— Clermont, după toate semnele, omul ăsta a omorât pe careva...

— Potolește-te, femeie, nu mai vorbi atâta, poate c-o fi vreun ofițer englez și ar putea să ne spânzure; sub domnia asta păcătoasă, poate că o fi fost vreo bătălie pe undeva, pe sus.

— I-am spus de două ori că omul ăla trebuie să fi omorât pe careva. Am intrat în odaia călătorului, ca să iau vasul cu apă în care s-a spălat. Era plin de sânge. Dimineața, înainte să plece, l-am văzut răcâind și frecându-și ciorapii cu mâna lui. Avea niște ochi foarte bănuitori, foarte negri. Eram speriată, zguduită de-a binelea. Noi suntem oameni săraci, ținem un han mic și băgăm de seamă când o persoană are un aer mai deosebit decât altele. Când am

fost în camera lui, ca să fac patul, am găsit cuvertura plină de sânge și picături de sânge în jurul patului, pe podea, lângă sobă, acolo unde își lăsase sacul. Părea că se ferește de privirile noastre, cât a stat în casă. Am văzut pieile roșii de sânge pe partea tăbăcită.

Victoire Dufour se apleacă deasupra patului meu. Chipul ei strălucitor, șiroind de sudoare, devine tot mai trandafiriu. Acum, poți vedea prin pielea transparentă de pe obraji și de pe nas, un foc mare, aprins în interior, pe sub oasele feței, care se topește la iuțeală. În picături mari. Pe măsură ce chipul i se lichefiază, Victoire Dufour îmi atrage atenția asupra unui taler mare, cu zăpadă, care îi umple brațele. Îmi spune, cu o șoaptă abia auzită, să mă uit bine, împreună cu ea, o ultimă oară, la sângele care se întinde și îngheață pe zăpada nespus de albă.

Vântul s-a oprit. Ceva, ca un fel de furie, care era în vântul de ieri, a încetat cu totul. Rafalele ce spulberau ieri zăpada din limanul Kamouraska s-au potolit.

Un călător așezat într-o sanie neagră, înfășurat în blănuri însângerate, gonește de-a lungul fluviului. La mare depărtare de Kamouraska. Cu spatele la Kamouraska. După ce a terminat cu Kamouraska. După ce a scos tot ce avea de scos, mai trebuincios și mai urgent, din Kamouraska. Bărbatul simte, încetul cu încetul, o nesfârșită ușurare. O pace stranie. Scăpat, dintr-odată, de povara care îi apăsa de atâta vreme pieptul. Teribila surescitare care îl însoțise pe toată durata acestei lungi călătorii (și, poate, pe durata întregii lui vieți) îl părăsește brusc. Îl abandonează ca pe o zdreanță rămasă în urma unui mort. Îi lasă o impresie de deposedare, de nesfârșită slăbiciune. O oboseală nemaipomenită. Dorința arzătoare de a se întinde pe zăpadă și de a muri, acolo, în pace. Cu datoria împlinită.

Privește frâiele pătate de sânge, care atârnă, scăpate din mână, pe spatele calului. (Ar trebui totuși să se descotorosească, o dată pentru totdeauna, de tot sângele ăsta.) O sumedenie de lucruri i se par, deodată, fără importanță, despuiate de toată acea însemnătate excesivă pe care o avuseseră și pe care ar trebui, fără îndoială, s-o aibă în continuare. Dezarmate, dezarticulate, reduse la cea mai simplă expresie. Despuiate de orice prestigiu și pretenție. Rămase fără greutate, fără gravitate, aproape ireale. Brusc,

chiar și dragostea aceea nebună pare îndepărtată, diminuată, oarecum exorcizată. Un pumnal înfipt drept în inimă, scos dintr-odată. Lăsând în loc o rană discretă sau, mai degrabă, o nesfârșită tristețe. Potolind orice dorință. Făcând ca orice formă de posesie să devină lucrul cel mai derizoriu din lume. Să doarmă, să doarmă... Și totuși, în străfundul inimii, freamătul ăsta ușor, euforia asta surdă, răspândită prin tot trupul, de sângele care pulsează în vine. Bucuria adâncă a învingătorului, ascunsă sub oboseală. Să pornească vesel pe drumul de întoarcere spre Sorel, la femeia cu părul blond-roșcat, care arde de nerăbdare în casa de pe strada Augusta. Să-i dea de veste, plin de voie bună, că a devenit, în sfârșit, văduvă și liberă. Să nu se încreadă în lacrimi.

Cine oare ar îndrăzni s-o ia de nevastă pe femeia asta, acum, când s-a întâmplat nenorocirea de la Kamouraska? Bravo, micuțule Jérôme Rolland, tu ridici mâna. Ceri cuvântul. E multă vreme de când tremuri în secret din pricina acestei copile din cale afară de încântătoare, înzestrată cu o frumusețe cuceritoare. Acum ori niciodată. Tot ce ai de făcut e să-i oferi un nume curat și fără pată... Dar, te previn că George Nelson n-o să îngăduie un asemenea afront...

În lumina palidă a zorilor, ți se învârtește capul, dragostea mea. Calul tău înaintează cu cazně prin zăpada moale, abia așternută. De ieri (cu mult înainte de limanul Kamouraska), n-ai mai mâncat nimic. Sunt pe urmele tale. Auzi în spatele tău clopoțeii de la sania mea. Sunt doamna Rolland. Te obsedez, așa cum mă obsedezi și tu. Delirăm amândoi. Despărțirea noastră a avut deja loc.

Să mor de epuizare. După o pasiune așa de mare, după ce am trăit și îndurat o pasiune așa de puternică. Cu mirajul fericirii arătându-ni-se pe drumul înghețat. Să trăim împreună, tu și cu mine. Cu blândețe, cu duioșie, fără să facem

zgomot. Asemenea unor umbre albăstrii de pe zăpadă. „Elisabeth, trupul tău se deschide şi se închide asupră-mi, înghiţindu-mă pentru totdeauna! Ce gust de iarbă de mare şi de iod!" Ah! Pe frâie şi în fundul saniei e sânge închegat!

În dimineaţa de 1 februarie, pe la ora unsprezece, călătorul s-a oprit la hanul din Saint-Roch-des-Aulnaies. A cerut de mâncare. Dar n-a rămas la masă nici două minute. A insistat mai ales să-i fie curăţate frâiele şi să fie râcâit cu grijă sângele închegat lipit de pielea acestora.

Nebună şi nesăţioasă, bântui drumurile îngheţate şi vremurile trecute pe vecie. Ca să-i descos pe hangii şi pe rarii călători. Cu speranţa smintită de a regăsi... În fiecare sat, mi se dau semnalmentele lui, calul negru, cu picioarele din spate albe până la chişiţă, favoriţii negri ai bărbatului, chipul lui nespus de măsliniu, sângele de pe cuverturile de blană, sângele...

Există totuşi un gol în timpul celui pe care îl caut. Eu însămi sunt complicea acestui vid. Evitând cu grijă o anumită oră, mai importantă decât oricare alta. Făcând toate acele ocoluri şi cotituri, pentru a evita Kamouraska, limanul Kamouraska, în seara de 31 ianuarie 1839, pe la ora nouă...

La conac, toată lumea începe să se mire de absenţa prelungită a tânărului stăpân.

Veştile, răspândite cu încetineală ţărănească, încep să-şi croiască drum spre Kamouraska. Venind de la Sainte-Anne-de-la-Pocatiere. În pasul unei bătrâne iepe vânăt-rotate. Elie Michaud, cultivator din Kamouraska, a binevoit să-l ia în sania lui pe Blanchet, vagabondul care îşi petrecuse noaptea la Louis Clermont.

Blanchet revede în mintea lui buimacă imaginile neobişnuite pe care le zărise la han. O sanie neagră plină de sânge, un călător străin care nu părea să fi fost un ins oarecare...

Gerul iernii. Mintea lui Blanchet doarme sub o piatră acoperită cu muşchi. Un muşchi tot mai gros şi mai pufos. Fulgi de zăpadă uşori şi rari dansează prin faţa ochilor pe jumătate închişi ai lui Blanchet. Elie Michaud moţăie lângă el. Iapa ştie drumul şi păşeşte încet spre grajdul ei. Nu că ar fi frig, dar suntem prinşi în mrejele acelui soi de vis care ne atinge obrajii, odată cu fulgii. Fără să ne dăm osteneala să-i îndepărtăm. Suntem închişi într-o clepsidră în care zburătăceşte zăpada moale. În spatele nostru se află hanul lui Louis Clermont, cu ciudatul lui călător care... În faţa noastră sunt limanul Kamouraska şi acel călător străin, care, ieri... Toate astea încă nu ne tulbură. Ne cuibărim în cuverturile de blană. Am vrea să ne putem trage peste cap cuverturile groase şi calde. Pete de sânge, la han... Un călător străin, rătăcit prin liman... Oare să-i spunem despre

el lui Elie Michaud? Dar iată că, acum, nu ne mai folosește la nimic să închidem ochii. Petele roșii ne urmăresc până și în somn. N-are rost să alergăm după visele rele. Să deschidem, așadar, ochii cum trebuie. Să ne uităm bine la zăpada liniștitoare, așternută de o parte și de cealaltă a saniei, în fața noastră, în spatele nostru. Zăpada sclipitoare și adevărată. Să cercetăm și crupa vânăt-rotată a iepei celei bătrâne a lui Elie Michaud, trapul ei mărunt, familiar și cadențat.

Blanchet își cască ochii, contemplă lumea reală din jurul lui. Limanul Kamouraska este acolo, în stânga. Pe zăpadă, de-a lungul drumului ce trece pe lângă malul descoperit de reflux, e sânge. Din loc în loc, e și pe drumul mare, nu departe de căsuța cea mică a domnului Tassy, spre Paincourt. Blanchet se închină. Își trezește tovarășul care sforăie încetișor, cu capul căzut pe piept. Elie Michaud deschide un ochi și se grăbește să-l închidă la loc imediat, după ce a văzut ceea ce a văzut Blanchet. Se refugiază, împreună cu Blanchet, în tainița adâncă și primitoare a somnului, acolo unde oamenii preferă, uneori, să confunde visul cu viziunile absurde ale vieții.

A doua zi, sâmbătă 2 februarie, Elie Michaud este trezit dis-de-dimineață din căldura plăcută a casei sale. Scos afară, fără un motiv anume. Imaginea petelor de sânge de pe drumul ce trece pe lângă malul descoperit de reflux devine tot mai greu de suportat. Îi tulbură gândurile și îl face să se agite. Îl mână spre satul zumzăind de zvonuri surde. Îl smulge din singurătatea lui. Îl silește să caute tovărășia semenilor. Să-și despovăreze sufletul încetul cu încetul, cu precauție. Elie Michaud intră în hanul Wood.

Hanul e plin de lume, în ciuda orei matinale. Se vorbește mult despre domnul Tassy, care a plecat joi seară cu sania, împreună cu un tânăr necunoscut. De atunci, n-a mai fost

văzut. Slugile de la conac îl caută peste tot, prin sat și pe drumurile lăturalnice.

Micul Robert povestește, pentru a suta oară, cu o voce tot mai pițigăiată și mai speriată:

— Joi seară, pe la șase și jumătate, când îl duceam pe domnul Tassy în sat, abia o luasem pe drumul mare, după ce ieșisem de pe aleea ce merge la conac, când am întâlnit o sanie în care era un cunoscut de-al domnului Tassy. Și-au strâns mâna. Bărbatul i-a spus domnului Tassy că venea de la Sorel și că aducea vești de la nevasta și copiii domnului Tassy. L-a poftit pe domnul Tassy să urce în sania lui, spunând că ar fi foarte bucuros să viziteze casa pe care o are domnul Tassy la Paincourt, pe lângă biserică, și că așa ar putea să stea mai bine de vorbă. Atunci, domnul Tassy a lăsat sania pe care o conduceam eu și s-a urcat în cea a străinului care a întors și a luat-o pe drumul spre biserică. Domnul Tassy mi-a strigat s-o anunț pe doamna Tassy, mama dumnealui, că o să aducă un prieten la conac, să ia cina...

— Joi, pe la ora șapte și jumătate seara, eu, Bertrand Lancoignard zis Sansterre, mă înapoiam îndărăt acasă la fratele meu, Pierre Lancoignard zis Sansterre, care șade la vreun sfert de leghe mai sus de biserica din Kamouraska, întovărășit de Jean Saint-Joire zis Sargerie și de Etienne Lancoignard zis Sansterre, când ne-a ieșit în cale o sanie mânată în graba mare spre limanul Kamouraska. Ne-am speriat. Ne-am tras pe marginea drumului. Sania era condusă de un om care cânta cât îl ținea gura. Avea un picior în sanie și celălalt afară, pe partea dreaptă. Își întinsese cuvertura de blană în fundul saniei, peste ceva ce ni s-a părut a fi un alt om, beat. Se auzea ceva așa, ca o voce scâncită și înfundată, care venea din fundul saniei. Calul mi s-a părut mare și negru și gonea în trap.

— Ceasurile nouă seara, joi! Jur că erau ceasurile nouă seara! Joi, la ceasurile nouă seara!

Ăsta e numitul Blanchet din Saint-Denis (ori poate din Saint-Pascal), care umblă din sat în sat, golindu-și paharul și căutând un loc pe lângă vreo sobă, unde să doarmă. A petrecut noaptea de 31 ianuarie la hanul lui Louis Clermont, din Sainte-Anne-de-la-Pocatière. Își reamintește brusc ora exactă la care l-a întâlnit pe călătorul rătăcit în limanul Kamouraska. Din străfundul memoriei lui întunecate de alcool și de vedenii nedeslușite, scoate, triumfător, ora exactă. Îi înfruntă cu privirea pe toți oamenii din Kamouraska, adunați la hanul Wood.

— Ceasurile nouă seara! Erau ceasurile nouă seara! Omul m-a întrebat încotro era malul. M-a obligat s-o iau pe jos, înaintea calului, și să-l călăuzesc până la drumul mare. I-am arătat calea spre Rivière-Ouelle, așa cum vroia el. Nu i-am văzut bine chipul. Avea o manta țărănească cu glugă. A doua zi de dimineață, la hanul din Sainte-Anne, l-am văzut pe călătorul care părea zorit și îngrijorat, cu cuverturile din sanie pline de sânge. Se prea poate să fi fost același care se rătăcise în limanul Kamouraska. Prima oară nu l-am văzut prea bine la față, din pricina întunericului...

Hangiul Wood zice că în aceeași joi, între ceasurile cinci și șase după-amiaza, la hanul lui s-a oprit un străin. A cerut să i se aducă cina. Apoi, după ce a întrebat pe unde s-o ia spre conacul Kamouraska, a plecat. Vroia să mai știe și dacă domnul Tassy se afla, în acel moment, la conac.

— L-aș recunoaște oriunde, dacă l-aș întâlni. — Sania lui sărea în ochi, nu era ca alea de pe aici... — Avea o manta de stofă de prin ținutul de sus, mai alburie decât cea de pe-aici. — E un englez; ori careva de altă nație, deși vorbește bine franțuzește... — A zis că aducea vești de la

nevasta domnului Tassy... — De atunci, domnul Tassy nu a mai reapărut...— Vești de la nevasta lui, care e la Sorel...

Sunt toți acolo, în hanul lui James Wood. Schimbând câte o vorbă, cu glasul scăzut. Evitând să se uite unii la alții. Privind drept înainte, spre peretele de lemn gol, pe deasupra scândurii pe care stau aliniate sticlele și paharele. Ca și cum pe acel perete ar vedea (pe măsură ce vorbesc) trecând o serie de portrete schițate în grabă, șterse și, apoi, desenate din nou, apăsat. Nu mai încetează să cerceteze, cu de-amănuntul, un om, un cal și o sanie ivindu-se neîncetat și ușor de cunoscut, de la o apariție la alta, pe perete. Ca și cum ar fi vorba, cu adevărat, de una și aceeași sanie, de unul și același cal, de unul și același om venit la Sorel pentru...

Elie Michaud însăilează grosolan, în mintea lui, elementele avute la îndemână. (Propria mărturie, cea a lui Blanchet, ca și toate celelalte mărturii.) Elie Michaud se aude declarând pe șleau că s-ar putea întâmpla ca domnul să fi fost asasinat și că trebuie să caute pe drumul de pe mal, acolo unde el, Elie Michaud (și Blanchet, vagabondul) au văzut dârele de sânge de pe zăpadă, ieri de dimineață, când veneau de la Sainte-Anne...

Dangătele slabe ale clopotelor bisericii din Kamouraska sună a moarte pe toată întinderea limanului. Răspândite de vânt la mare depărtare, ca un val risipit în aerul înghețat și albastru.

Antoine Tassy avea un braț scos din zăpadă. Asta i-a ajutat pe oameni să-l descopere, îngropat într-un troian înghețat. După ce l-au curățat de zăpadă, l-au pus într-o sanie și l-au dus la unchiul lui, Charles-Edouard Tassy.

Elisabeth d'Aulnières, văduva lui Antoine Tassy, intră în conac. Pe ușa de la bucătărie. Împinsă, împinsă din toate părțile în același timp. Amestecată cu oamenii din Kamouraska. Dorind să se piardă printre ei. Să nu fie recunoscută. Nici măcar ghicită. Anacronică și insolită. Obligată să se prezinte în persoană la conacul Kamouraska. Simplă formalitate. Aceeași convocare inflexibilă, de dincolo de timp. Repetată la intervale mai mult sau mai puțin regulate. Să regăsească, cu aceeași prospețime de la început, o anumită dimineață de duminică, 3 februarie 1839...

Micul Robert povestește că, atunci când a ajuns la fața locului, domnul Tassy fusese curățat de zăpadă, dar încă nu fusese mișcat de acolo de unde zăcea. Capul și părul îi erau pline de sânge și de zăpadă.

L-au găsit îngropat sub zăpadă și gheață. Pe drumul de pe malul golfului Kamouraska. Lângă un gărduleț de nuiele. La depărtare de vreo jumătate de milă de case. Nu departe de căsuța lui din Paincourt. Azi, pe la două.

La conacul Kamouraska, oamenii se perindă. Se formează grupuri. În bucătărie, pe peronul bucătăriei, ba chiar și în curte. Elisabeth d'Aulnières (doborâtă parcă sub povara întregii sale vieți, rătăcită, ieșită din timpul real) se dizolvă, se pierde, se contopește cu foșnetele stofelor, cu exclamațiile înăbușite, cu gemetele stăpânite. Cu tot acest du-te-vino surd, precaut, de procesiune dezorientată.

Rose Morin spune că, în clipa în care a aflat de moartea fiului său, doamna Tassy, mama, s-a frânt în două ca o ramură ruptă. A căzut pe covor, scăpându-și cârjele care au căzut cu mare zgomot. Revenindu-și din leșin, și-a smuls boneta albă, cu panglici. (Nimeni nu se poate lăuda că ar fi văzut-o vreodată pe doamna Tassy cu capul descoperit.) Capul mic, cu părul rar și lins, s-a ivit pentru o clipă. Jalnic, ca un puișor golaș. Doamna Tassy a cerut o bonetă neagră, cu panglici negre, pe care și-a pus-o, cu hotărâre, pe cap, fixând-o cu niște spelci mari. Vălul de doliu va fi comandat la Québec, de îndată ce va fi cu putință.

Zăpada și gheața de pe hainele și din părul blond al lui Antoine se topesc încetul cu încetul, pe patul mare, cu perdele, din casa unchiului său, Charles-Edouard Tassy, acolo unde a fost dus. Rose Morin, care a însoțit-o pe doamna Tassy, mama, stăpâna ei, se închină plângând și spune că e mai mare păcatul de bărbatul ăsta atât de tânăr, să se dezghețe așa, cu încetul. Ca un biet peștișor de prin canale.

Chipul doamnei Tassy, mama, împietrit, micșorat (s-ar zice că abia dacă e nițel mai mare decât un pumn), lasă la vedere o lacrimă care pare să fi fost acolo de foarte multă vreme. Ca acele lacrimi rămase pe fața rece a morților.

Elisabeth d'Aulnières, văduva lui Antoine Tassy, intră în scenă exact în această clipă. Cât se poate de conștientă de perfecta necuviință a gestului ei. Împinsă la limita extremă a coșmarului. Fără nici un refugiu înlăuntrul ei.

Alungată dinlăuntrul ei. Aruncată afară. (Părăsind-o cu totul pe doamna Rolland, demnitatea și trufia acesteia.) Fără să mai fi fost vreodată atât de profund despărțită de sine. Adusă în situația de a-i spune doamnei Tassy, mama, lucruri monstruoase. Obligată să privească în față chipul răvășit, acolo unde este marcat mai adânc.

Intru și o privesc pe această femeie. Îi spun: „Vreau să-l văd pe Antoine Tassy, stăpânul de la Kamouraska, fiul dumitale și soțul meu." Ochii ei ficși. Lacrima aceea neclintită de pe obraz. Îmi răspunde cu o voce abia auzită: „Știi prea bine că Antoine e mort. Tu l-ai ucis."

Vocea doctorului Douglas, medicul legist, îmi răsună din ce în ce mai tare în urechi. Devine tot mai precisă și mai puternică. De parcă prezența mea la conac ar avea efectul de a scoate această voce seacă din tenebrele timpului în care se odihnește.

— Unul dintre gloanțele pistolului a intrat pe deasupra urechii, pe sub marginea căciulii, pătrunzând, la adâncimea de un deget, în materia cerebrală. Al doilea glonț a intrat prin ceafă, înfigându-se în osul frontal. Zona din spatele craniului este zdrobită. Se evidențiază șapte puncte de incidență ale unor lovituri de o extremă violență...

Vocea doctorului Douglas, din ce în ce mai rece și mai impasibilă (pietrificându-se pe măsura trecerii timpului, după câte s-ar părea) rostește în continuare frazele procesului-verbal. Undeva, într-o încăpere închisă, a început să se rostească rugăciunea pentru muribunzi. Să fie oare în casa lui Charles-Edouard Tassy? Doar dacă n-o fi cumva în bucătăria conacului. Ciulesc urechea la murmurul litaniilor adresate sfinților. Visez să scap, în felul acesta, de vocea înghețată a doctorului Douglas.

— Primul foc a fost tras dintr-o parte. Ca și cum asasinul ar fi stat în sanie, foarte aproape de victimă. Al doilea

foc a fost tras când Antoine Tassy era deja mort sau muribund, culcat cu fața la pământ. Ucigașul a aplicat, apoi, lovituri tot mai puternice, cu patul armei.

Sfântă Lucia, Sfântă Agnes și Sfântă Cecilia! Ce blânde și alinătoare sunt aceste litanii! Slavă Domnului, acum recunosc vocea pură a fiicei mele, Anne-Marie! Toate astea se petrec la mine, în casa din strada Parloir! O să cobor imediat lângă soțul meu, Jérôme Rolland, să-i fiu alături până în ultima clipă. N-o să spună nimeni că mi-am lăsat soțul să moară fără sprijin și mângâiere. Nu sunt eu soața lui credincioasă de optsprezece ani încoace?

Cea mai izbitoare și mai impresionantă dintre toate vocile (cu ușorul ei accent american) încearcă totuși să mă rețină în continuare pe acest tărâm al febrei. Tu mă implori (în timp ce, la urechea mea, glasul ți se schimbă, se alterează cu totul, devine praf și pulbere) să am bunăvoința de a-ți asculta povestea până la capăt.

— Ascultă-mă bine, Elisabeth. L-am pus pe Antoine să stea drept, în picioare, ca să mă asigur că era cu adevărat mort. Și era mort. Îți jur!

Inutil să juri. Uite cum mă scutură frigurile. Te cred, iubirea mea. Dar mă sperii. Lasă-mă să trec. Nu pot trăi într-o asemenea teroare. Având în fața ochilor o faptă atât de oribilă. Lasă-mă să plec. Să devin pentru totdeauna doamna Rolland. Să ies din acest joc de-a moartea, dintre Antoine și tine. Nevinovată! Nevinovată! Sunt nevinovată! Doamne, iubirea mea, îți întorci spre mine chipul desfigurat de frig. Cu lumina neagră a ochilor tăi apărând, în străfulgerări, de sub pleoapele grele de oboseală. O nesfârșită oboseală. Buzele crăpate ți se lipesc de dinți. Schițând un sărman rictus, în chip de zâmbet. Tremuri, iubirea mea.

Totuși, mă încredințezi că mâna nu ți-a fost niciodată mai sigură, mai rapidă și mai eficientă. Doar nu degeaba ești

chirurg. Încă o dată, te implor să mă cruți de continuarea poveștii tale. Toate astea sunt treburi de bărbați. Vreau pur și simplu să aștept aici, la marginea drumului (ca o fetiță cuminte, pierdută printre zăpezi), până se termină execuția lui Aurélie. Dar nu te bizui pe ideea că te-aș urma până...

Sania neagră mă atinge, în treacăt. Ducându-i pe cei doi bărbați. Într-o viteză nebună. Pe drumul mare. În direcția căsuței din Paincourt. Doctore Nelson, n-ai nici o clipă de pierdut. Acela dintre voi doi, care își va da osteneala de a deschide gura ca să-l insulte pe celălalt, va fi pierdut. Șah-mat, bătrânul meu Tassy. Cel mai rapid joacă și câștigă. N-aveai decât să nu-ți risipești timpul înjurându-ți vechiul coleg de liceu. Țeava rece a pistolului e deja lipită de tâmpla ta. Bubuie. Îți străpunge creierul. Îți lași capul pe umărul ucigașului tău. Îl umpli de sânge. Îl strivești cu toată greutatea ta. Cineva spune, pe deasupra capului tău, că uite, ai vești de la nevasta ta, care e la Sorel.

Zgomotul primei detunături de pe drumul mare se pierde în vârtejul fulgilor deși. În șuierăturile vântului. Cred că îmi pun amândouă mâinile la urechi. Sângele îmi zvâcnește nebun la încheieturile mâinilor. Nu-i decât inima mea care ticăie, îți jur. La sute de leghe în jur, nici un alt zgomot perceptibil. Totuși, trei bărbați se aliniază, împreună cu mine, pe marginea drumului. Amenințați de goana infernală (susțin ei) a saniei ce se năpustește încoace, purtată în galop de un cal negru. Bertrand Lancoignard zis Sansterre, Jean Saint-Joire zis Sargerie și Etienne Lancoignard zis Sansterre pot depune mărturie. Cât despre mine, sunt surdă și oarbă, așa că nu vă pot încredința de nimic. Nu-i decât un bărbat stând în picioare în sanie și ducând un rănit, în direcția limanului Kamouraska. Ca să termine cu el și să-l îngroape în zăpadă. Cântând cât îl ține gura, ca să acopere un geamăt surd, venind din fundul saniei, de sub cuverturile de blană.

A doua detunătură răsună foarte departe, în golf. Un sunet stins. Ca de vapor aflat în dificultate, care se îndepărtează pe fluviu.

Un bărbat lovește înverșunat, cu patul armei, un mort culcat la pământ, cu fața în zăpadă. Lovește până când puterea supraomenească dezlănțuită în el îl părăsește. Stăpân al vieții și al morții. Învingătorul își șterge, o clipă, fața cu mâneca. O caută în inima lui pe prima femeie pentru care... Dorește să se împreuneze imediat cu ea. Triumfător. Mai înainte ca puterea și nebunia să-l părăsească. Mai înainte ca beția să i se risipească. S-ar zice că acest bărbat este gata, de pe acum, să cadă pradă lacrimilor. Așa e de mare sfârșeala care îl cuprinde tot mai mult, semănând cu cea a nebunilor, de după criză, cu cea a femeilor, de după naștere, cu cea a amanților, de după dragoste.

Acum, bărbatul trebuie să se urce iar în sanie. Să se întoarcă, în cea mai mare viteză, pe uscat. Să descopere linia care desparte zăpezile de pe mal, de cele de pe fluviul înghețat.

Austeritatea obişnuită a meselor de la conac este părăsită brusc. Doamna Tassy cunoaşte obligaţia ce le revine caselor celor răposaţi, de a întinde mese pentru toată lumea, mai multe zile la rând. Iat-o dând ordine la bucătărie; doi claponi, două raţe, un purcel de lapte, o tocană de copane şi o jumătate de duzină de tăvi mici, cu plăcinte...

La cererea doamnei Tassy, James Wood, hangiul din Kamouraska, şi micul Robert Dunham, slujitorul de la conac, au fost acreditaţi pe lângă judecătorul de pace. Putând şi unul şi celălalt să-l recunoască pe tânărul străin care l-a luat pe Antoine Tassy în sania lui, au pornit în urmărirea acestuia. N-au altceva de făcut decât s-o ia în jos, pe drumul ce duce spre Sorel.

Sorel! Vedeţi cum acest nume cristalin, transparent, limpede vă înfige, brusc, un pumnal drept în inimă, doamnă Caroline des Rivieres Tassy? Oare din pricină că acolo, pe strada Augusta, se ascunde nora dumneavoastră abia stăpânindu-şi nerăbdarea şi speranţa absolut necuviincioase? Ce ştiţi despre femeia asta? Priviţi-o cum îşi alăptează cu duioşie al treilea copil!

Aştept să se întoarcă la mine un anumit călător. Să-mi aducă vestea eliberării. Fiul dumneavoastră e un monstru, doamnă. Mă tortureaza şi vrea să mă omoare. A încercat deja de câteva ori. Ultima oară, a vrut să-mi taie beregata cu briciul. Asta nu e decât dreptatea pe care... Nu mă mai priviţi cu ochii ăştia severi. S-ar putea întâmpla ca întregul

dumneavoastră chip de nisip să se facă praf şi pulbere, într-o clipită, ca şi ochii din cale afară de căscaţi, care, spre nenorocirea mea, îi pironiţi asupră-mi. Fără nici o expresie, în afară de o nespusă curiozitate. Nu îngădui să fiu privită în felul acesta. Ştiu eu de minune cum să scap. Şi, apoi, sunt o mulţime de obligaţii care încă vă reţin la Kamouraska. Moartea fiului, ancheta judecătorului de instrucţie, înmormântarea tânărului stăpân de la Kamouraska în mica biserică parohială. Aţi şi făcut un prim consiliu de familie cu cumnatul dumneavoastră, Charles-Edouard Tassy. Nu-i nici o minune dacă imaginea mea vă trece, fugitiv, prin faţa ochilor. În vreme ce, la ureche, vă zumzăie anumite zvonuri cu privire la conduita celei care a fost nefericita soţie a lui Antoine Tassy.

Angrenajul vechilor familii se pune în mişcare. Cugetă şi discută. Soarta îmi este hotărâtă şi pecetluită înainte de a fi fost rostită vreo vorbă. Orice scandal va fi înăbuşit. Elisabeth d'Aulnières va fi condamnată să poarte masca rece a nevinovăţiei. Tot restul zilelor ei. O vom salva şi ne vom salva odată cu ea. Îi vom măsura adevărata virtute după modul ei trufaş de a nega evidenţa.

Obscura, profunda, inexplicabila, frăţeasca mea complicitate cu ei. Groaza mea.

Urmele sunt proaspete. Limbile hangiilor se dezleagă. La Rivière-Ouelle, el a cerut un pahar de coniac, dar, după ce i-a fost servit chiar pe marginea ferestrei, fiindcă nu voia să intre în han, nu l-a băut. La Sainte-Anne, a vorbit despre o droaie de animale măcelărite, din pricina cărora sania şi cuverturile de blană i-au fost stropite cu sânge. La Saint-Roch-des-Aulnaies, a dat ordin să-i fie curăţate frâiele însângerate. Ajuns la Islet, pe la ora două, se spală şi se schimbă. Apa pe care o foloseşte e roşie de sânge. Abia dacă îmbucă ceva. Porneşte iar la drum. La ora zece noaptea, cere o cameră la

hanul din Saint-Vallier. Dar refuză orice fel de mâncare. Își aruncă brâul de lână în foc. A doua zi, sâmbătă 2 februarie, pleacă iar la drum, dis-de-dimineață.

La Saint-Thomas, dispar toate urmele saniei cu tălpici înalte. James Wood și Robert Dunham nu sunt departe de a crede în virtuțile supranaturale ale calului mare și negru, care își purta diavolul acela de stăpân în interiorul ținutului. Pe drumuri nesigure. Într-un pustiu unde nu întâlnești decât copaci și zăpadă.

Vestea ajunge la Québec abia marți, 5 februarie. Pe 6 februarie, începe ancheta judecătorului de instrucție, la Kamouraska. Este adusă în discuție o fată necunoscută, care a tras la hanul Dionne. Cu puțin înainte de Bobotează. Și i-a dat domnului Tassy o băutură în care pusese otravă. James Wood și Robert Dunham merg înainte, pe malul de sud. Își dau seama, dintr-odată, la vreo zece mile după ce trec de Pointe-Lévis, că n-au mandat de arestare. Fac cale întoarsă la Québec, să ceară unul de la cei în drept. Lenta mașinărie a justiției se urnește, la rândul ei.

Copitele calului înaintează anevoie prin zăpada care se topește. Fiecare pas, făcut cu greu, în această mocirlă, lasă în urmă o gropiță umplută de îndată cu apă. Ca pe o plajă invadată de maree. Călătorul se afundă în zăpadă, când, de fapt, ar trebui să zboare ca săgeata. Nici o adiere de vânt. În jur, nu se aude nici un geamăt de om ucis. Tăcere adâncă. Doar liniștea stranie și tristă care înghite, pe nevăzute, totul.

Doctore Nelson, stau la pândă, aștept să te întorci. Rugăciunile pentru muribunzi îmi sună prea tare în urechi. Sunt pe punctul de a mă smulge din adevărata mea viață, de a mă aduce imediat înapoi, în casa de pe strada Parloir.

Miserere nobis[1]*...*
Privește-mă, întru păcat m-am întrupat
Și păcătos m-aduse maica mea, pe lume.

De două ori, vocea în falset a lui Léontine Mélançon se înalță asupra frunții mele. Mă imploră să mă ridic din patul acesta (unde mă lăfăi într-o nălucire prea puțin virtuoasă).

Mă lupt cu valuri de ceață. Îmi înghit, treptat, cuvintele. Nu mai izbutesc să rostesc nici unul. Gesturile îmi devin neputincioase, slabe. Totuși, cred că reușesc (după eforturi nemaipomenite) să-i spun lui Léontine Mélançon că am o nevoie teribilă de somn și de vis.

Abia întoarsă cu fața la perete... Galopul unui cal se aude tot mai tare, tot mai iute, mătură totul în cale, ca vântoasa ce spulberă zăpada din limanul Kamouraska. Mă urmărește! Mă va trânti! Mă va ucide! Sunt bântuită! Deodată, locul acestui vârtej este luat de pasul liniștit al unui cal de dric. Deschid ochii. O văd pe Florida care își arată căpățâna și cozile cenușii prin ușa întredeschisă. Cred că o aud spunând că, pentru a o trezi pe Doamna, e nevoie de o cafea neagră, foarte tare...

Să nu cumva să mă trezească exact în clipa când iubirea mea se întoarce!

Răsune iarăși muzici, petrecerea voioasă,
Danseze iarăși oasele pe care tu le-ai rupt.

Toate lucrurile extraordinare și supraomenești, pe care le-a făcut acest bărbat, pentru mine le-a făcut. Trebuie să fiu acolo, în strada Augusta, ca să-l întâmpin pe George

[1] Îndură-te de noi (l. lat.) (n.tr.).

Nelson. Să mă arunc în brațele lui. Să-mi pun capul pe pieptul lui. Să-i ascult bătăile inimii. Să-i simt în păr respirația grea.

Să adulmec cu lăcomie mirosul de moarte și sânge de pe hainele și de pe pielea lui. Să aflu vestea eliberării mele chiar din gura lui uscată de febră.

— Gata, am făcut-o. Elisabeth, femeia mea, de acum ești liberă. Suntem liberi amândoi...

Totuși, prima care îmi izbește auzul este vocea din cale afară de pițigăiată a lui Aurélie.

— Doamnă! Doamnă! E domnul doctor, care se întoarce de la Kamouraska!

Aurélie se înfioară și o ia la fugă. Vocea ei, fără să se adreseze cuiva anume.

— Domnul doctor e așa de schimbat! Aproape că nu-l mai recunoști. Și, pe urmă, îmi vine să mor, Doamnă, numai când mă uit la el și mă gândesc că...

— Aurélie, am un soț așa de rău, știi prea bine, un soț așa de rău, așa de rău, de rău... Trebuia omorât, trebuia...

— Doamnă, toți suntem răi, ca ciuma...

Cineva a intrat în camera mea din strada Augusta. Un bărbat se plimbă în lung și-n lat. Se apropie de fereastră. Ridică perdeaua. Se uită în stradă. Supraveghează drumul; calul și sania lui s-au oprit în fața ușii mele.

O voce aspră și totuși voalată mă întreabă, cu șoapte întretăiate, dacă sunt sigură că nu ascultă nimeni pe coridor. Mă aud răspunzând, cu o voce de școlăriță cuminte, că mama și mătușile sunt la biserică.

E vremea, fără îndoială, să mă apropii de bărbatul care stă în fereastră, întors cu spatele spre mine. Să-i descopăr chipul. Să-l recunosc și să fiu recunoscută de el.

Umbra trupului său, împotriva luminii. Linia îngreuiată a umerilor lui, din cauza capului aplecat. Mormăie, cu cuvinte sacadate, o poveste precisă.

— Eu, ca doctor, jur că nu e ceva firesc. Atâta sânge în corpul unui om! Sunt sigur că javra asta de Tassy a făcut-o dinadins.

Umerii îi sunt scuturați, o clipă, de un râs sfâșietor, ca al unui idiot.

Se întoarce spre mine. Doamne, așa o să regăsesc chipul lui frumos? Copleșit, zdrobit, schimonosit de râs?

De fapt, ce știu eu despre ceea ce s-a petrecut cu adevărat, între Antoine și George, în limanul Kamouraska? Schimbul subtil dintre situația de călău și cea de victimă. Strania alchimie a morții, acționând asupra celor doi parteneri. Sumbra lucrare a morții date și primite. Inimaginabila ei vrajă. Dar dacă, printr-o misterioasă operație, trăsăturile învingătorului vor fi acoperite de masca soțului meu? Nu, nu-ți întoarce capul spre mine! Dacă o să recunosc, pe chipul tău scump și drăgăstos, însăși expresia tânărului barbar care a fost soțul meu? Rânjind brutal. Ridicându-și brațul ca să mă lovească. Visând să mă ucidă, la rândul lui.

— Elisabeth, uită-te la mine, te rog.

În cele din urmă, ne privim o clipă, fără o vorbă. În picioare, unul în fața celuilalt. Ne umplem de tenebre. Ne atingem cu mâini necunoscute. Ne adulmecăm ca niște fiare străine. Chipul tău înghițit de barbă. Slăbiciunea ta. Mâinile tale arse de ger. Eu, în fața ta. Mâinile mele prea albe, inima mea ca o pasăre înnebunită. Derizorie și inutilă, pierdută, iat-o pe mica femelă blond-roșcată pentru care ai făcut moarte de om.

Care dintre noi va plânge cel dintâi, cu capul căzut pe piept? Ca un spânzurat.

Care îndrăznește să repete cuvântul „dragoste" și cuvântul „libertate", în umbră, fără să moară de disperare?

Trebuie să dorm până mâine. N-avem oare în fața noastră o întreagă viață pentru a fi fericiți? Ne strângem în brațe, asemenea unor înecați.

Prea târziu! James Wood și Robert Dunham, trimiși din Kamouraska, au ajuns la autoritățile târgului Sorel. A doua zi, în dimineața de 7 februarie, doi ofițeri de poliție se prezintă cu un mandat de arestare, acasă la doctorul Nelson.

Prea târziu! E prea târziu! Anne-Marie, fiica mea, mă silește să-mi vin în fire. Mă trage, cu toată puterea, de mână. Léontine Mélançon îmi dă să miros niște amoniac. Lornionul îi alunecă din orbita ochiului spălăcit. Îi cade pe pieptul osos. Se leagănă la capătul unui șnur lung și auriu.

Eu împiedic viața și moartea din strada Parloir să ajungă până la mine. Înalț stavile de încăpățânare și de rea-voință. Stărui în preajma tenebrelor. Scotocesc tenebrele. Bâjbâi ca o oarbă. Cu amândouă brațele întinse în umbră. Sub degetele mele răsare un anumit perete de lemn. Apoi un alt perete de lemn. Un unghi perfect drept. Aș putea să număr scândurile de pin. Să regăsesc sala de așteptate a doctorului. Godinul, purtând marca „Warm Morning", stins. Patul desfăcut, cu cuvertura în dungi roșii și albastre, cu cearșafurile târându-se pe jos. Un șifonier cu ambele uși deschise. Gol. Galeria perdelelor e pe jumătate smulsă. O draperie de creton atârnă ca o zdreanță decolorată de soare. E prea târziu! Ce caut eu aici? Doctorul Nelson a scăpat. A fugit. Se vorbește că ar fi fost văzut la Saint-Ours.

S-a oprit doar ca să-și vândă sania americană și calul negru. Iute, spre frontiera americană, într-o sanie nouă, trasă de un cal odihnit. Poliția e pe urmele lui.

În mine, un glas perfid mă încredințează că, pentru a mă trezi, nu-i de ajuns o cafea. O voință stranie, dintr-o altă lume, mă îndeamnă să-mi pun perna pe gură, pe ochi, pe urechi. Pur și simplu, refuz casa din strada Parloir și îl refuz pe Jérôme, soțul meu.

În vis, devin din nou pură și proastă ca o fată de măritat. Cineva nevăzut îmi aranjează voalul de tul, care atârnă până-n pământ. Îmi fixează drept pe frunte o coroniță de lămâiță, cu parfum de mosc. Trebuie să trec pe sub o boltă de piatră, de braț cu diavolul. Cu un roi de albine adormite în mână. Toți copiii mei mă urmează, în alai. Cel mai negricios dintre toți, care este și cel mai mic, doarme cu capul pe încheietura brațului meu drept. Îmi întredeschide corsajul imaculat, de tânără mireasă, din care apare un sân alb, plin de lapte. Toți invitații mor de încântare și mă felicită cu voce tare. Ce nuntă frumoasă! Nu-și cred ochilor. Aurélie Caron, sunt sigură că e ea, râde de se prăpădește. Cineva spune că a venit timpul să privesc chipul iubirii mele. Ridic capul. Chipul său vine atât de repede în întâmpinarea chipului meu, încât închid ochii de fericire. Amețeală. Prea târziu. Ar fi trebuit să alerg... Cu viteza vântului... Iubirea mea a plecat deja.

O implor pe mătușa Adélaïde să mă însoțească dincolo de frontieră. După vizita la avocatul Lafontaine din Montreal, trebuie să fac cale întoarsă. Să fug. Dar unde să-l caut? Pe uriașele întinderi ale câmpiilor și pădurilor? Omul ăsta e pierdut. Eu sunt pierdută. Mătușa Adélaïde și cu mine suntem urmărite. Poliția!

Luni, 11 februarie, văduva lui Antoine Tassy e arestată și dusă la închisoarea din Montreal.

Aurélie, tu nu mai ești prietena mea. Și totuși, îți spusesem: decât să ne trădezi, mai bine să juri strâmb. Acum ce te faci? Iată-te în închisoare, la fel ca sărmana ta stăpână. Mi-e așa de frică să nu mă murdăresc, în locul ăsta atât de urât. Aurélie, tu știi cât de mult urăsc orice promiscuitate, orice umilință. (Chiar și în iad aș refuza umilința.) Silueta ta de deținută, mică, ștearsă și lividă, mă umple de repulsie. Cum poate atârna asupra mea o bănuială atât de injurioasă? Domnule judecător, fata asta e o mincinoasă și o destrăbălată. Familiile de viță veche din acest ținut pot depune mărturie pentru mine.

Ai să părăsești Canada, nu-i așa? Ai să vii? Elisabeth, spune-mi doar atât! Ai să vii? Ai să vii? Spune-mi!...

N-am primit această scrisoare. Mai greu de îndurat decât închisoarea, decât abandonul, este veșnica ta tăcere. Scrisul tău: confiscat. Sunetul vocii tale: interceptat. Chemarea ta: pierdută în hârțogăria magistraturii. Doamne, mă așteaptă osânda veșnică! Mătușica Adélaïde stă cu mine, în închisoare. O să mă omor. Pereții plini de salpetru. Toată noaptea, mătușa redactează o scrisoare către judecător. Așterne sub toate acele rânduri o semnătură chinuită.

„Numita Elisabeth d'Aulnières nu a avut decât purtări pline de bunătate față de numitul Antoine Tassy, răposatul ei soț. A luat cunoștință de moartea lui doar odată cu noi celelalte, mama ei, mătușile ei și eu însămi. Adică, mai întâi din zvonuri și, apoi, din scrisorile primite de la Kamouraska. Numita Elisabeth, nepoata mea, are trei copii mici, născuți din căsătoria cu numitul Antoine Tassy, dintre care unul nu are decât trei luni și ceva. Numita Elisabeth nu are decât douăzeci de ani. Are o sănătate foarte fragilă. De când a fost închisă în celula pe care eu, Adélaïde Lanouette, mătușa ei, o împart cu ea, numita Elisabeth

slăbește văzând cu ochii, în fiecare zi. Suferă mult și scuipă sânge. O detenție mai lungă i-ar pune viața în cel mai mare pericol. O cunosc foarte bine pe Aurélie Caron, care a locuit mai înainte la Sorel, și nu i-aș da crezare în nici un caz, fie chiar și sub jurământ."

Scrisă în închisoarea comună din
Montreal la 22 februarie 1839.

Sosit la Burlington pe 8 februarie, doctorul George Nelson e arestat, la rândul lui, câteva zile mai târziu. La cererea autorităților canadiene. Între Montpelier și Washington încep demersuri lungi și tracasante. La 23 martie, Marea Curte cu Juri din Québec îl acuză pe doctorul Nelson de crimă. Cazul lui Elisabeth d'Aulnières este amânat pentru ședința din septembrie.

Cât m-am mai uitat la țurțurii ce se topeau la ferestruica celulei mele. Cât m-am mai zvârcolit în patul îngust. Cât am mai plâns. Mătușa Adélaïde îmi pune comprese pe frunte. Plânge cu mine. Simt în gură un gust de fier. Scuip sânge. Ce vrăjitoare bătrână îmi șuieră în ureche că toate astea sunt teatru?

Mătușa Adélaïde mă imploră să-mi aranjez ținuta, să-mi dau cu apă rece pe față și să mă prezint în public alături de soacra mea, sosită de la Kamouraska special pentru asta.

Eliberată pe cauțiune, o tânără femeie albă ca hârtia (sub vălurile lungi de doliu) iese pe poarta închisorii. Cu un mers de somnambulă. Directorul închisorii o salută cu o plecăciune adâncă, de parcă ar fi vorba de o eroare. Înfășurată în șaluri și în văluri de doliu, strecoară o privire furișă spre stradă. Se aruncă în trăsura oprită acolo, lângă trotuar. O femeie mai în vârstă, mărunțică, la fel de pierdută printre văluri negre, dă deoparte o cuvertură de lână și, apoi, acoperă cu ea genunchii tinerei femei.

O a doua trăsură o urmează pe prima, ducând-o pe mama și pe mătușa tinerei femei.

În prima trăsură, două femei ce stau alături evită cu grijă să se privească. E prima lor întâlnire de după... Scuturate de mersul rapid al trăsurii, Elisabeth d'Aulnières și soacra ei, doamna Tassy, stau alături, ferindu-se una de cealaltă, ca două nuci ce se ciocnesc într-un sac.

Straniul alai traversează Montrealul ziua în amiaza mare.

Ar trebui să-mi fie pregătită o altă rochie. Asta s-a șifonat de tot. Puțină colonie, te rog. Cafeaua este groasă ca un sirop și îmi lasă un gust amar. Femeia din oglindă are privirea obosită. Un chip prea rotund. Cearcăne sub ochi. Un gât prea gros pentru gulerașul boțit.

Fiica mea, Anne-Marie, mereu ea, insistă să mă scoată cu totul din noaptea mea.

— Domnul părinte ar vrea să te salute înainte de a pleca. În clipa asta, tăticul doarme...

Imaginea mea, vagă, din oglindă. După o noapte atât de lungă. Să șterg aburul ăsta cu mâneca. Să-mi regăsesc tinerețea...

La Sorel, mătușicile mele mă îngrijesc, îmi aduc flori și bomboane. Varsă râuri de lacrimi.

Aștept o scrisoare care nu va mai veni niciodată.

— Micuța e bolnavă. Uite-o, de-abia se ține pe picioare.

Îmi cruț puterile, ca să pot aștepta o scrisoare. Evit să mă mișc. Mă prefac că trăiesc. Învăț, încetul cu încetul, să mor. Aștept o scrisoare. Am toate gesturile, înfățișarea, hainele, rufăria, pieptănătura și încălțămintea unei femei vii. Dar sunt moartă. Doar așteptarea unei scrisori anume îmi mai curge prin vine.

Aștept o scrisoare care va fi interceptată și nu va ajunge niciodată la mine sau nu, mai degrabă va ajunge, însă mult prea târziu, după ani de zile în care a zăcut printre hârțoagele judecătorilor, prea târziu, prea târziu...

Timpul, timpul trece, se întinde, mă cuprinde, mă târăște odată cu el. Dubla tăcere îi dă timpului propria-i măsură nemiloasă. Zi de zi, noapte de noapte, mă deprind cu absența. În odaia din strada Augusta, trăiesc din nou ca o captivă. Nimeni nu cutează să vină la căpătâiul meu, în afară de avocat, de mama și de cele trei făpturi mărunțele care au jurat să mă salveze ori să piară odată cu mine.

Avocatul Lafontaine se apleacă asupra patului meu. Capul lui cu barbișon plutește deasupra mea. Insistă în privința unui foarte complicat schimb de scrisori între magistrații din Canada și cei din Statele Unite. Extrădarea celui care mi-a ucis soțul este încă în curs, iar procesul meu e amânat termen după termen.

Mă încred în puterile tutelare care mă protejează din umbră. Îmi ajustez din nou hainele de doliu și cer să-mi fie aduși copiii. Plimbarea calmă, cu ei de mână, prin Sorel, mă face să simt o plăcere perversă, când văd cum păcălesc o lume întreagă. Înduioșătoare și palidă, îmi învăț rolul de văduvă.

Trec doi ani. Iată că ești din nou liberă, Aurélie. Extrădarea doctorului nu va avea niciodată loc. Cazul e clasat.

Oare ce mă face să aștept un bărbat care mă tratează ca pe o moartă? Mort și dispărut el însuși de atâta amar de vreme. Să mor o dată, de două ori, la nesfârșit, până când vine și cea din urmă oară. La urma urmei, viața nici nu e altceva.

Jérôme Rolland își cheamă nevasta lângă el. Anne-Marie spune că tatăl ei s-a vindecat de-a binelea, de când preotul i-a făcut sfântul maslu.

Studentul medicinist are un ciuf roșcovan, creț, vâlvoi, fâlfâind ca o flamură. Privesc printre degetele unite, în chip de pavăză, niște pete de soare amenințătoare.

— Anne-Marie, fetița mea, cobor imediat. Dă-mi o batistă, de acolo, din sertar.

Anne-Marie se îndepărtează o clipă. Coama medicinistului fâlfâie deasupra patului meu. Tânărul vorbește cu glasul scăzut.

— De patru luni, studiez medicina cu doctorul Nelson. În noaptea de 6 februarie, a venit acasă la proprietăreasa mea, doamna Léocadie Leprohon, și m-a sculat din somn. M-a luat la biroul lui. Mi-a spus că este silit să părăsească regiunea și să nu se mai întoarcă niciodată. S-a rezemat de perete. Cu capul în mâini. A început să plângă. Membrele, întregul corp, i-au fost cuprinse de un tremur foarte puternic. În viața mea n-am mai văzut un om într-un asemenea hal de disperare. A adăugat: *„It is that damned woman that has ruined me.*[1]"

Vorbești într-o limbă străină, doctore Nelson. Nu, nu-l cunosc pe acest bărbat! Eu sunt Elisabeth d'Aulnières, căsătorită prima dată cu Antoine Tassy, stăpânul asasinat al moșiei Kamouraska, și căsătorită a doua oară cu Jérôme Rolland, notar din tată-n fiu de multe generații, la Québec. Sunt nevinovată! Vedeți cum mă acuză George Nelson? Blestemată, mi-a spus blestemată. Dacă dragostea ta te revoltă, smulge-ți-o din inimă. Care e primul dintre noi doi care l-a trădat pe celălalt? Eu sunt nevinovată. Să se întoarcă în țara lui, de unde n-ar fi trebuit să plece niciodată. Iubirea mea a fugit, m-a lăsat la cheremul justiției. N-are decât să se întoarcă, anatemizat, în țara lui natală. După o absență de treisprezece ani. Proscris, de-acum, în propria-i țară. Străin pe vecie, oriunde s-ar duce.

Străină și posedată eu însămi, prefăcându-mă că aparțin lumii celor vii. Perfidă Elisabeth, iată că te lepezi de cel mai sacru jurământ de credință. E prea târziu, spui tu, să mai trăiești pasiunea și nebunia. Flacăra s-a stins. Degeaba mai scormonești prin cenușă. Ar fi trebuit să mă fi

[1] Numai femeia asta blestemată m-a distrus (în l. engl. în original) (n.tr.).

hotărât mai de mult. Să plec cu George. Să fiu expulzată împreună cu el. În însăși inima osândei pământului. Nu doar într-o țară străină. Pe un întreg pământ străin. Exilul perfect. Singurătatea nebunilor. Ia uite, cum suntem arătați cu degetul! Eu sunt cea care te-a împins de cealaltă parte a lumii. (M-am retras pe marginea drumului, în timp ce tu... în limanul Kamouraska...) Ai avut de traversat crima și moartea. Ca pe o frontieră. Privirea ta, la întoarcere, ațintită asupra mea, chipul tău de nerecunoscut. Pentru totdeauna. Înspăimântător. Nu, nu-l cunosc pe acest bărbat! Descoperit, doctore Nelson. Ești descoperit. Străin. Asasin.

Dar dacă aștepta o scrisoare de la mine, în închisoarea lui de la Burlington? Dacă aș fi sigură de asta, aș muri de bucurie! Ah, Doamne, de-aș putea alerga la el. De-aș putea cere să fie înhămații caii și să fiu dusă la granița. Să cobor din trăsură. Să-l regăsesc în viață. Să mă arunc în brațele lui. Să-i spun: uite, sunt eu, Elisabeth. Să-l aud răspunzându-mi: uite, sunt eu, George. Noi doi împreună, pentru toată viața. Ce strigăt mi-ar umple pieptul.

E oare cu putință să fie încă în viață? Și dacă e însurat? Nu, nu, n-aș putea îndura așa ceva! Mai bine mort, zăcând aici, la picioarele mele, decât... Nici o altă femeie să nu poată vreodată...

Nu-mi mai rămâne decât să devin atât de cuminte, încât să mă creadă toată lumea pe cuvânt. Să-mi pun pe față masca nevinovăției. Să accept nevinovăția ca pe o răzbunare sau ca pe o pedeapsă. Să joc jocul plin de cruzime, comedia istovitoare, zi după zi. Până când chipul cel nevinovat mi se va lipi definitiv de piele. Orgoliul este singura mea bucurie, când și când, de-a lungul amarnicului drum.

— Jérôme Rolland a cerut-o pe Micuța în căsătorie. Ce băiat cumsecade! A zis că va ști cum s-o facă fericită, cum s-o facă să uite...

Adélaïde, Angélique, Luce-Gertrude și mama nu-și mai încap în piele de bucurie.

Jérôme Rolland, liniștit și blând, tronează, sprijinit într-un maldăr de perne proaspăt înfățate. În camera cu obloane pe jumătate închise, plutește un miros de lumânări. Florida împăturește, cu ifose de paracliser, o față de masă albă. Doamna Rolland are ochii umflați.

— Da' unde ai fost, Elisabeth? Te-am chemat de câteva ori.

— Prafurile alea pe care mi le-a dat doctorul ca să mă odihnesc sunt de vină că am dormit așa de mult...

Jérôme Rolland zâmbește vag. Doamna Rolland se apropie de patul soțului ei. Fără să se despartă de zâmbetul lui, domnul Rolland își mărturisește, cu glasul scăzut, bucuria și pacea.

— Am primit ultima împărtășanie, Elisabeth. Bunul Dumnezeu mi-a iertat toate păcatele.

Doamna Rolland își lasă ochii în jos. Își șterge o lacrimă de pe obraz.

Brusc, coșmarul se năpustește din nou, o zgâlțâie pe Elisabeth d'Aulnieres în vârtejul lui. Fără să se vadă ceva în exterior. Soția-model ține mâna soțului ei, pusă peste cearșaf. Și totuși... De sub bolovanii unei câmpii aride, a fost dezgropată o femeie neagră, încă vie, rămasă dintr-o epocă sălbatică, de mult trecută. Straniu de bine conservată. A fost lăsată liberă, prin orășel. Apoi, fiecare s-a baricadat în casa lui. Atât de mare și de puternică e frica pe care femeia le-o inspiră tuturor. Fiecare își spune că foamea de viață a femeii îngropate de vie cu atâta amar de vreme în urmă trebuie să fie nespus de feroce și de deplină, după ce s-a acumulat, secole întregi, sub pământ! Așa ceva, fără îndoială că nu s-a mai văzut. Când femeia se arată prin oraș, alergând și implorând, clopotele încep să bată a

primejdie. Ea nu întâlnește decât uși închise și deșertul de pământ bătătorit din care sunt făcute străzile. Fără îndoială că nu-i rămâne altceva decât să moară de foame și de singurătate.

Nefastă Elisabeth. Femeie blestemată!

— Jérôme, dacă ai ști ce frică mi-e.

— Liniștește-te, Elisabeth, sunt eu aici.

Doamna Rolland se agață de mâna palidă a domnului Rolland, ca de o ață subțire, care încă o mai leagă de viață, dar e gata-gata să se rupă, dintr-o clipă într-alta. Are ochii plini de lacrimi.

Léontine Mélançon (doar dacă n-o fi cumva Agathe sau Florida) murmură încet.

— Ia uitați-vă cât de mult îl iubește Doamna pe Domnul! Ia uitați-vă la ea cum mai plânge...